

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Sprawozdanie z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki

Rok 2023

Kraków, marzec 2024 r.

Wprowadzenie

Narodowe Centrum Nauki (Centrum) jest istotnym ogniwem systemu finansowania nauki w Polsce. Głównym przedmiotem działalności agencji od 2011 r. jest finansowanie badań podstawowych realizowanych w jednostkach naukowych w Polsce przy zachowaniu najwyższych standardów oceny jakości projektów badawczych oraz ich efektów, jak również dbałość o stały rozwój potencjału badawczego naukowców zaangażowanych w ich realizację.

Usprawnianiu procesu przyznawania finansowania najlepszym projektom badawczym służy regularna ocena stosowanych przez NCN procedur. Umożliwiają to m.in. badania ewaluacyjne prowadzone od 2017 r. polegające na wieloaspektowej ocenie konkursów ogłaszanych przez NCN oraz całego systemu finansowania i rozliczania projektów.

W 2023 r., wzorem lat ubiegłych, przeprowadzono ocenę realizowanych zadań pod kątem sześciu następujących kryteriów ewaluacyjnych¹:

- I. **Kryterium doskonałości naukowej**
Doskonałość naukowa ma ścisły związek z jakością procedur stosowanych w systemie grantowym. Eksperti powołani według jasnych kryteriów, działający zgodnie z zasadami wykluczającymi stronniczość oraz konflikt interesów, dokonują wyboru najlepszych projektów badawczych, a następnie oceniają jakość ich realizacji oraz uzyskane efekty naukowe.
- II. **Kryterium transparentności**
Decyzje podejmowane na podstawie precyzyjnie określonych warunków konkursów, zgodnie z przyjętymi procedurami są gwarancją transparentności grantowego systemu finansowania nauki. Ich szczegółowa treść jest podawana do publicznej wiadomości najpóźniej w chwili ogłoszenia konkursu.
- III. **Kryterium równego traktowania i poufności**
O przyznaniu środków na realizację badań decydują wyłącznie kryteria merytoryczne, podobnie jak podstawą rozliczenia wykonania projektów są jedynie kryteria merytoryczne i finansowe. Wnioski składane w konkursach NCN są oceniane na podstawie jednakowych kryteriów oceny, niezależnie od dyscypliny naukowej. Każdy wnioskodawca jest informowany o wyniku oceny, a dane zawarte we wniosku są poufne na wszystkich etapach procesu. Eksperti naruszający zasady etyczne mogą zostać wykluczeni na każdym etapie oceny wniosku.
- IV. **Kryterium wydajności i sprawnej organizacji**
Całościowy proces oceny wniosków złożonych w konkursach NCN oraz raportów końcowych z wykonania badań ma prosty i wydajny przebieg, jest realizowany bez zwłoki, zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym.
- V. **Kryterium dostosowania oferty do potrzeb środowiska naukowego**
Udział środowiska naukowego jest integralnym i niezbędnym elementem systemu finansowania nauki w Polsce. Warunki konkursów NCN odpowiadają potrzebom aktywnych naukowców, zdolnych konkurować w ramach obowiązujących procedur konkursowych.
- VI. **Kryterium trwałości efektów i ich wpływu na rozwój nauki w Polsce**
Efekty badań naukowych finansowanych przez NCN mają charakter trwały, rozumiany jako zdolność do wykorzystania wyników przeprowadzonych badań po zakończeniu okresu ich finansowania oraz kreowanie postaw w środowisku naukowym w zakresie aktywnego uczestnictwa w konkursowym finansowaniu nauki w Polsce.

¹Przyjęte kryteria ewaluacyjne sformułowano na podstawie rozwiązań stosowanych w europejskich instytucjach naukowych, w tym European Science Foundation (<https://www.esf.org/>) oraz doświadczeń własnych w zakresie realizacji działań ewaluacyjnych.

Układ niniejszego dokumentu jest zgodny z kolejnością kryteriów ewaluacyjnych. Przedstawione wnioski są efektem analizy danych pochodzących z dwóch głównych źródeł opisanych poniżej na grafice.

Struktura treści dokumentu na podstawie użytych źródeł danych

Wyniki badań opinii (pomiary wewnętrzne)

Badanie ankietowe trzech grup ekspertów NCN:

Członkowie Zespołów Ekspertów (ZE)

- eksperci wewnętrzni NCN, oceniający wnioski badawcze

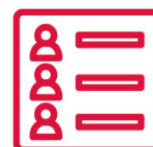
Eksperti zewnętrzni (Recenzenci)

- eksperci zewnętrzni NCN, oceniający wnioski badawcze

Członkowie Zespołów Stałych (ZS)

- eksperci wewnętrzni NCN, oceniający raporty końcowe

Wyniki analiz na podstawie danych zastanych

Analiza wewnętrznych baz danych

Analiza zewnętrznych źródeł danych

Analiza treści publikacji zewnętrznych podmiotów

Zbiorcze zestawienie wniosków podsumowujących działania ewaluacyjne zrealizowane w 2023 r. znajduje się w części *Główne wnioski z ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w Narodowym Centrum Nauki w 2023 r.* Podobnie jak w latach ubiegłych, będą one tematem krytycznych rozważań członków Rady NCN i pracowników Centrum w zakresie planowania dalszych działań NCN.

Uzupełnieniem informacji znajdujących się w głównej części dokumentu są dane w załącznikach.

Załączniki A i B zawierają informacje na temat wykazanych przez kierowników projektów w raportach końcowych publikacji naukowych, które są podstawowym efektem realizacji projektów z zakresu badań podstawowych. Warto wspomnieć, że zgodnie z podpisaną przez NCN pod koniec 2018 r. deklaracją San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA), ocena efektów pracy naukowców odbywa się na podstawie kryteriów merytorycznych, a nie ilościowych. Niemniej jednak NCN monitoruje

efektywność wykorzystania środków finansowych na podstawie zdefiniowanych wskaźników² przy czym nie są one traktowane jako kluczowe, a jedynie kontekstowe. Uwzględniając odmienną specyfikę dyscyplin naukowych, analiza aktywności publikacyjnej prowadzona była w podziale na poszczególne panele tematyczne.

W Załączniku C znajduje się wykaz konkursów międzynarodowych ogłaszanych przez NCN w latach 2011-2023. Załącznik D zawiera wartości wskaźników monitorujących działalność NCN z perspektywy oceny oferty konkursowej, realizacji procedur konkursowych oraz osiągniętych efektów sfinansowanych projektów badawczych w latach 2011-2023.

Sprawozdanie z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki za rok 2023 zawiera informacje na temat finansowania badań podstawowych wraz z oceną ich wpływu na rozwój nauki w Polsce z perspektywy 13 lat działalności NCN. Na przestrzeni ostatnich lat badania ewaluacyjne poszerzono o kolejne aspekty działalności Centrum. Jednym z nich jest prowadzona od 2017 r. ewaluacja procesu oceny wniosków i raportów końcowych. Szczegółowy opis oraz rozliczenie finansowe działań zrealizowanych przez NCN w 2023 r., zgodnie z przyjętym planem działalności, zawiera *Sprawozdanie z działalności Narodowego Centrum Nauki za rok 2023*.

² Wskaźniki służące monitorowaniu efektywności wykorzystania środków wydatkowanych na badania podstawowe w ramach konkursów NCN: wskaźnik średniej produktywności publikacyjnej, określający średnią liczbę publikacji danego typu przypadającą na zakończony projekt badawczy w stosunku do średniego kosztu finansowania tych badań przez NCN (Załącznik A, Rys. 1); wskaźnik produktywności publikacyjnej na 100 tys. zł finansowania, określający liczbę publikacji w przeliczeniu na kwotę 100 tys. zł finansowania przekazanego na projekty badawcze (Załącznik A, Rys. 2); wskaźniki bibliometryczne czasopism, w których ukazały się publikacje, tj. SNIP, SJR, FWCI, FWVI (ze względu na dużą objętość opracowania omówienie wskaźników odnoszących się do wartości uzyskanych w 2023 r. przedstawia Załącznik B).

Główne wnioski z ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w Narodowym Centrum Nauki w 2023 r.

Kryterium doskonałości naukowej (I)

Podstawą wyboru ekspertów oceniających wnioski składane w konkursach NCN na wszystkich etapach oceny oraz raporty końcowe z przeprowadzonych badań jest kryterium doskonałości naukowej. Jego kluczowe składowe to dorobek naukowy oraz doświadczenie w pełnieniu funkcji kierownika projektu, recenzenta lub członka Zespołu Ekspertów. Współpraca wewnątrz zespołów w procesie oceny wniosków oraz raportów końcowych została oceniona pozytywnie. Członkowie Zespołów Ekspertów, Zespołów Stałych oraz recenzenci wyrażają zainteresowanie ponowną pracą na rzecz NCN.

Kryterium transparentności (II)

Podstawowym narzędziem oceny eksperckiej są wysokiej klasy procedury stosowane w grantowym systemie finansowania nauki. Członkowie Zespołów Ekspertów oraz Zespołów Stałych pozytywnie oceniają przebieg poszczególnych etapów merytorycznej oceny wniosków składanych w konkursach NCN oraz raportów końcowych. Eksperci panelowi wyrażają zadowolenie z przebiegu oceny wniosków interdyscyplinarnych oraz w ramach konkursu OPUS LAP. Eksperci zewnętrzeni (recenzenci) bardzo dobrze oceniają stopień dopasowania tematyki ocenianego wniosku do ich zainteresowań naukowych, kompletność informacji zawartych we wniosku oraz dopasowanie formularza recenzenckiego.

Kryterium równego traktowania i poufności (III)

Kluczowymi elementami oceny wniosków składanych w konkursach NCN oraz raportów końcowych ze zrealizowanych badań są obowiązujące w danym konkursie kryteria oceny standaryzujące przebieg obu procesów. Przeprowadzone badania ewaluacyjne wskazują, że ocena wniosków i raportów końcowych w kontekście obowiązujących kryteriów nie powodowała żadnych trudności według zdecydowanej większości członków Zespołów Ekspertów, recenzentów oraz członków Zespołów Stałych. Nieliczne zastrzeżenia dotyczyły oceny dorobku naukowego kierownika projektu oraz wagi punktowej niektórych kryteriów. Eksperci NCN przestrzegają zasad etycznych, działając zgodnie z procedurami oceny wniosków badawczych, recenzji wniosków badawczych oraz oceny raportów końcowych.

Kryterium wydajności i sprawnej organizacji (IV)

Zapewnienie sprawnej organizacji procesu oceny wniosków oraz raportów końcowych z wykonanych badań jest jednym z podstawowych zadań Centrum. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji wskazują, że konkursy NCN mają terminowy przebieg, a członkowie Zespołów Ekspertów oraz członkowie Zespołów Stałych pozytywnie oceniają techniczno-organizacyjne aspekty pracy, w tym ilość czasu przeznaczanego na poszczególne etapy merytorycznej oceny wniosków i raportów końcowych oraz przejrzystość zasad wynagradzania. Eksperci zewnętrzeni (recenzenci) pozytywnie oceniają funkcjonalność systemu OSF, ilość czasu przeznaczanego na wykonanie recenzji oraz informacje zawarte w zaproszeniu. Eksperci wszystkich grup zgłaszają zastrzeżenia do poziomu wynagrodzenia.

Kryterium dostosowania oferty do potrzeb środowiska naukowego (V)

Utrzymująca się wysoka liczba zgłaszanych corocznie wniosków oraz wzrost ich kosztowności wskazują na duże zainteresowanie ofertą NCN i gotowość naukowców pracujących w Polsce do realizacji coraz ambitniejszych badań. Ze względu na bardzo niski budżet agencji, wzrasta liczba naukowców, którzy nie otrzymali grantu, pomimo pozytywnej eksperckiej oceny złożonego projektu badawczego. W sytuacji trwałej stagnacji finansowej Centrum, efektem może być drastyczny spadek liczby projektów zakwalifikowanych do finansowania. Podstawą procesu kwalifikacji i oceny wniosków w konkursach NCN jest podział pełnego zakresu badań na panele dziedzinowe zdefiniowane przez Radę NCN. Umożliwiają one złożenie wniosku w dowolnej dyscyplinie naukowej i zgodnie z wybranym

deskryptorem. Liczba naukowców dotychczas wnioskujących w konkursach NCN sięgnęła niemal 56 tys., z czego 38% uzyskało finansowanie. Skuteczność grantowa naukowców w poszczególnych grupach dyscyplin jest zróżnicowana. Wprowadzone przez NCN regulacje umożliwiające obniżenie pensum dydaktycznego w konkursach SONATA i SONATA BIS, a także określające zasady naliczania przerw w karierze naukowej oraz wydłużające okres, z którego przedstawiany jest we wniosku dorobek publikacyjny, cieszą się popularnością wśród poszczególnych grup beneficjentów. Warunki konkursów NCN nie różnicują wnioskodawców ze względu na płeć. Wnioski badawcze w konkursach NCN składają naukowcy w różnym wieku metrykalnym i naukowym. Obserwowane dysproporcje w liczbie składanych i finansowanych przez NCN wniosków występujące pomiędzy poszczególnymi województwami są pochodną różnic w koncentracji krajowego potencjału badawczego. Narodowe Centrum Nauki prowadzi aktywne działania wspierające naukowców z Ukrainy, którzy wskutek agresji Rosji znaleźli schronienie w Polsce.

Kryterium trwałości efektów (VI)

Wysiłki mające na celu kreowanie nawyków i postaw służących wzmocnieniu potencjału naukowego w Polsce oraz wspieranie środowiska naukowego poprzez zapewnianie szerokiej oferty konkursowej to dwa główne kierunki działań Centrum. Sprzyjają one wzmocnieniu współpracy naukowców prowadzących badania w Polsce z międzynarodowymi grupami badawczymi, a także tworzeniu przyjaznych warunków zatrudnienia naukowców z zagranicy w polskich jednostkach naukowo-badawczych. Stały rozwój oferty NCN umożliwiającej współpracę w ramach programów (sieci) międzynarodowych wpływa na wzrost zainteresowania naukowców tą formą prowadzenia badań, a konkursy oferujące możliwość współpracy międzynarodowej cieszą się rosnącą popularnością wśród polskich naukowców. Udział środków wypłacanych na realizację projektów badawczych wyłonionych w konkursach międzynarodowych w całkowitej kwocie przekazanej na finansowanie badań osiągnął poziom ponad 13%, jednocześnie głównym zadaniem NCN pozostaje finansowanie badań naukowych realizowanych w ramach konkursów krajowych. Procedury konkursowe NCN są zgodne z najlepszymi standardami naukowymi obowiązującymi na świecie. Wymóg sporządzania wniosków badawczych w języku angielskim umożliwia umiędzynarodowienie procesu ich recenzji. Laureaci konkursów NCN zdobywają granty w konkursach ogłaszanych przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych (ERC), a wnioskodawcy tych konkursów mogą powtórnie ubiegać się o finansowanie w konkursie MAESTRO. NCN wspiera rozwój samodzielności młodych naukowców środkami w wysokości prawie 4,9 mld złotych (w latach 2011-2023) na realizację własnych projektów, a także stwarza możliwości realizacji zadań badawczych u boku doświadczonych naukowców w ramach stypendiów naukowych oraz stanowisk typu post-doc.

I. Kryterium doskonałości naukowej

Grantowy system finansowania nauki wiąże się z zaangażowaniem wysokiej klasy ekspertów naukowych w procesy oceny wniosków badawczych na wszystkich jego etapach oraz raportów końcowych ze zrealizowanych projektów. Wybór kandydatów na ekspertów odbywa się na podstawie oceny ich kompetencji naukowych oraz doświadczenia, w odniesieniu do liczby i tematyki ocenianych wniosków lub raportów końcowych. Eksperti powoływani są przez członków Rady NCN w trybie poufnym, z wykluczeniem ewentualnych konfliktów interesów.

Naukowców powołanych do pełnienia roli ekspertów objęto badaniem ewaluacyjnym, które miało na celu zapoznanie się z ich opinią na temat systemu grantowego NCN oraz ocenę jakości poszczególnych etapów wykonywanej przez nich pracy.

Zgodnie z procedurami obowiązującymi w Narodowym Centrum Nauki, wnioski badawcze składane w konkursach NCN poddawane są ocenie przez członków Zespołów Ekspertów oraz recenzentów zewnętrznych. Proces ten jest zazwyczaj dwuetapowy³. Każdy etap kończy się ustaleniami podejmowanymi przez członków Zespołów Ekspertów podczas posiedzeń panelowych. Końcowym efektem prac są listy rankingowe projektów zakwalifikowanych do finansowania.

Kryterium doskonałości naukowej jest podstawą wyboru ekspertów oceniających wnioski składane w konkursach NCN. Jego kluczowe składowe to dorobek naukowy oraz doświadczenie w pełnieniu funkcji kierownika projektu, recenzenta lub członka Zespołu Ekspertów.

Proces wyboru projektów zakwalifikowanych do finansowania przez NCN jest monitorowany i podlega wewnętrznej ewaluacji. Podstawą oceny jakości procesu jest badanie ankietowe prowadzone od 2017 roku wśród członków Zespołów Ekspertów, poddających ocenie merytorycznej wnioski składane w konkursach NCN w danym roku. Odbywa się ono za pośrednictwem kwestionariusza wysyłanego drogą mailową do uczestników spotkań panelowych. Udział w badaniu ewaluacyjnym ma charakter dobrowolny, stąd liczba ankietowanych ekspertów w poszczególnych latach jest różna⁴.

Kryterium doskonałości naukowej sformułowane przez Radę NCN jest podstawą wyboru ekspertów do oceny projektów badawczych⁵. Rada określa skład powoływanych zespołów, mając na uwadze liczbę i tematykę złożonych wniosków, a także konieczność zapewnienia sprawnej organizacji postępowania konkursowego.

³ Nie dotyczy konkursów MINIATURA i PRELUDIUM BIS (ocena jednoetapowa).

⁴ Kwestionariusz ankiety skierowano do naukowców powołanych do prac Zespołów Ekspertów oceniających wnioski złożone w konkursach krajowych NCN (z wyłączeniem konkursu MINATURA) w ramach edycji konkursów rozstrzygniętych w skali danego roku. Liczba potencjalnych respondentów nie jest równa liczbie wszystkich ekspertów zaangażowanych w prace Zespołów Ekspertów z uwagi na to, że dany ekspert mógł oceniać wnioski w różnych edycjach konkursów w danym roku. W 2017 r. do badania ewaluacyjnego zaproszono 1108 ekspertów, z których udział wzięło 688 (62%), w 2018 r. odpowiednio 1121 – 729 (65%), w 2019 r. 1247 – 568 (46%), w 2020 r. 1376 – 647 (47%), w 2021 r. 1350 – 725 (54%), w 2022 r. 1467 – 735 (50%), w 2023 r. 1498 – 833 (56%).

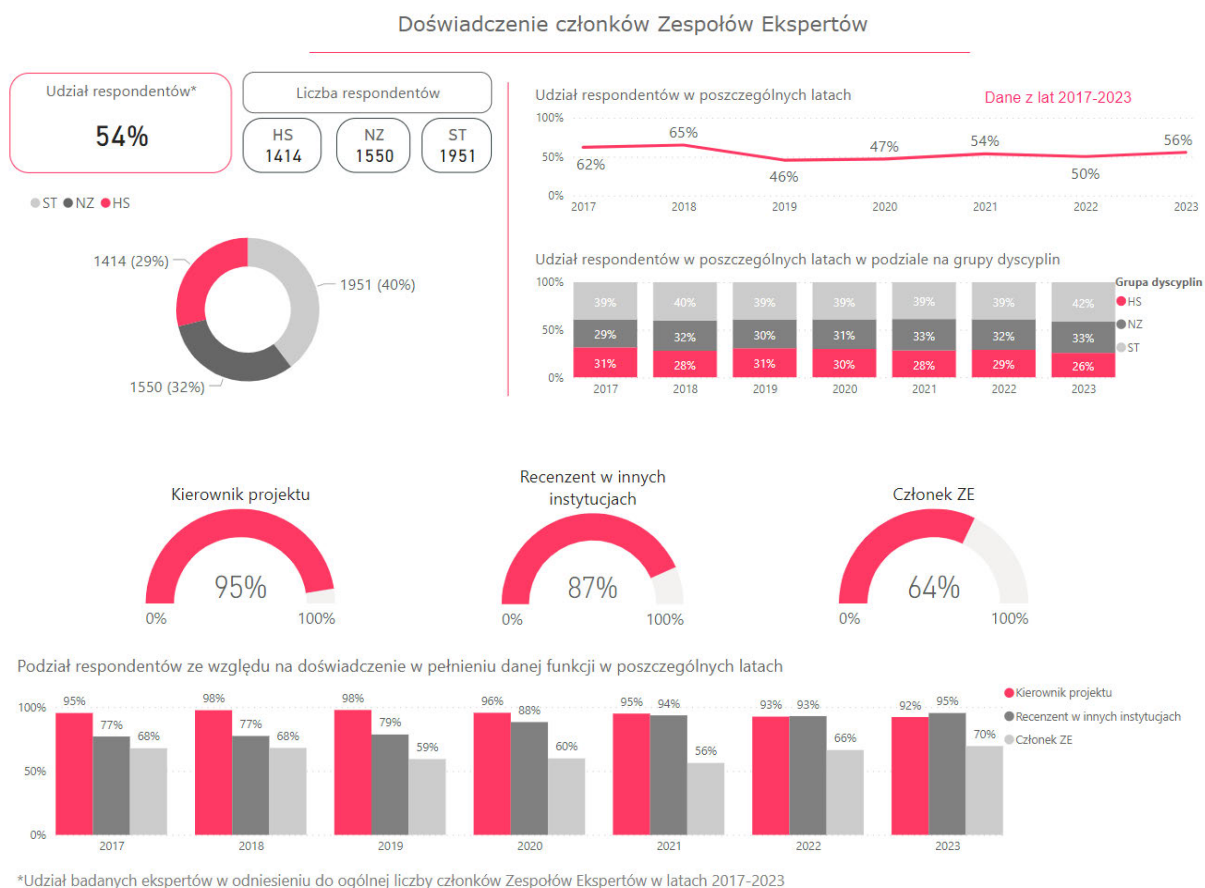
⁵ Rada NCN przygotowała i przyjęła Uchwałę nr 107/2022 z dnia 13 października 2022 r. w sprawie zmian w zasadach tworzenia i powoływania Zespołów Ekspertów Narodowego Centrum Nauki. Uchwała ta określiła minimalne wymagania stawiane kandydatom na członków Zespołów Ekspertów:

- ekspertami mogą być wybitni naukowcy, polscy lub zagraniczni, mający przynajmniej stopień naukowy doktora, przede wszystkim laureaci konkursów Centrum; funkcji ekspertów nie mogą pełnić naukowcy składający w danej edycji konkursów wniosek o finansowanie projektu naukowego,
- kandydatów do Zespołów Ekspertów wskazuje się mając na uwadze: liczbę i tematykę wniosków złożonych w danym konkursie przeprowadzanym przez Centrum, kompetencje kandydatów, konflikty interesów oraz dotychczasowe doświadczenie w pracach Zespołów Ekspertów lub innych zespołach oceniających wnioski badawcze,
- członkiem Zespołu Ekspertów można być nie częściej niż w trzech następujących po sobie edycjach konkursów, ale najwyżej pięciokrotnie w ciągu dwóch lat; w konkursie na działania naukowe członkiem Zespołu Ekspertów można być najwyżej w czterech następujących po sobie konkursach i po przerwie trwającej co najmniej jedną edycję tego konkursu; członkiem Zespołu Ekspertów oceniającego rozliczanie środków finansowych przyznanych na badania można być najwyżej w trzech następujących po sobie kadencjach i po przerwie trwającej co najmniej jedną kadencję,
- członkowie Rady wskazują kandydatów do Zespołów Ekspertów oraz kandydatów na przewodniczących zespołów,
- koordynatorzy dyscyplin przesyłają do akceptacji komisjom Rady listy kandydatów do Zespołów Ekspertów oraz kandydatów na przewodniczących; ostateczne składy Zespołów Ekspertów zatwierdzone są przez Radę NCN stosowną uchwałą.

W ciągu 7 lat prowadzenia pomiaru w badaniu ankietowym wzięło udział 4915 członków Zespołów Ekspertów należących do trzech grup dyscyplin. Najwięcej respondentów należy rokrocznie do grupy ST (największa liczba paneli i składanych wniosków), zaś reprezentacja HS i NZ jest zazwyczaj podobna i oscyluje w granicach 29-33%. W 2023 r. wzrósł udział w badaniu naukowców z grupy ST (42%) oraz zróżnicował się udział HS (26%) i NZ (33%)⁶ (Rys. 1.1).

Niemal wszyscy eksperci ankietowani w latach 2017-2023 mieli doświadczenie w pełnieniu funkcji kierownika projektu badawczego (średnio 95%, w 2023 r. 92%). Większość z nich pełniła również funkcję recenzenta w innych instytucjach grantowych (średnio 87%, w 2023 r. aż 95%) oraz członka Zespołu Ekspertów NCN (średnio 64%, w 2023 r. 70%). W latach 2019-2021 mniej respondentów zadeklarowało doświadczenie w pełnieniu funkcji członka Zespołu Ekspertów w porównaniu do lat 2017-2018, co miało związek z zapraszaniem do współpracy większej liczby ekspertów z zagranicy. W latach 2022-2023 udział ekspertów z doświadczeniem członka Zespołu Ekspertów powrócił do poziomu zbliżonego do wyniku z pierwszych lat prowadzenia pomiaru, co jest konsekwencją ponownego ich uczestnictwa w procesie oceny wniosków w konkursach NCN.

Rysunek 1.1 Doświadczenie członków Zespołów Ekspertów w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

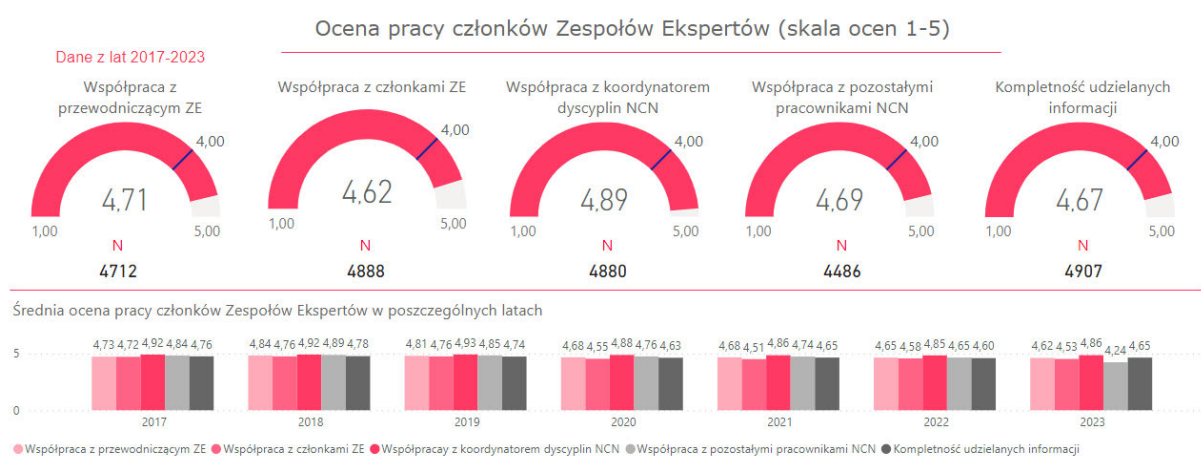
⁶ Różnice w sumowaniu wartości procentowych wynikają z zastosowania zasady zaokrągleń.

Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają wszystkie aspekty merytorycznej oceny wniosków.

W badaniu ewaluacyjnym członkowie Zespołów Ekspertów oceniali w skali od 1 do 5⁷ współpracę z przewodniczącymi panelu, innymi członkami zespołów, koordynatorami dyscyplin oraz pozostałymi pracownikami NCN, a także kompletność udzielanych im informacji.

Podobnie jak w latach ubiegłych, respondenci pozytywnie zaopiniowali każdy wymieniony aspekt pracy w ramach posiedzeń Zespołów Ekspertów. W 2023 r. współpracę z koordynatorami dyscyplin NCN oceniono na poziomie 4,86 (średnia 4,89), zaś z innymi pracownikami biura NCN na poziomie 4,24 (średnia 4,69). Średnia ocena poszczególnych aspektów w ostatnich latach jest nieznacznie niższa w porównaniu do pierwszych trzech lat prowadzenia pomiaru, jednak nadal utrzymuje się na wysokim poziomie. W ostatnim roku prowadzenia badań ewaluacyjnych średnie oceny oscylowały w granicach od 4,58 (współpraca z członkami ZE) do 4,85 (współpraca z koordynatorami dyscyplin NCN) (Rys. 1.2).

Rysunek 1.2 Ocena pracy członków Zespołów Ekspertów w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

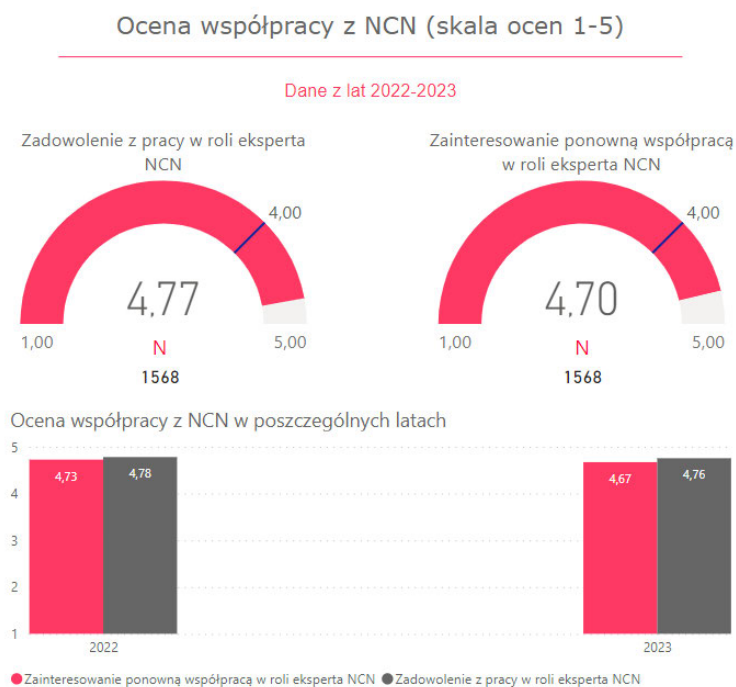
Członkowie Zespołów Ekspertów wysoko oceniają współpracę z NCN i są zainteresowani jej ponownym podjęciem.

W 2022 r. po raz pierwszy do arkusza ewaluacyjnego wprowadzono pytanie o ocenę⁸ współpracy członków Zespołów Ekspertów z NCN pod kątem poziomu zadowolenia z pracy w roli eksperta oraz chęci ponownego uczestniczenia w grantowym systemie oceny wniosków. Uzyskane w 2023 r. wyniki kolejny raz potwierdzają wysoki poziom zadowolenia (4,76) oraz wskazują na duże zainteresowanie dalszą współpracą z Centrum (4,67) (Rys. 1.3).

⁷ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

⁸ Jw.

Rysunek 1.3 Ocena współpracy członków Zespołów Ekspertów z NCN w latach 2022-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

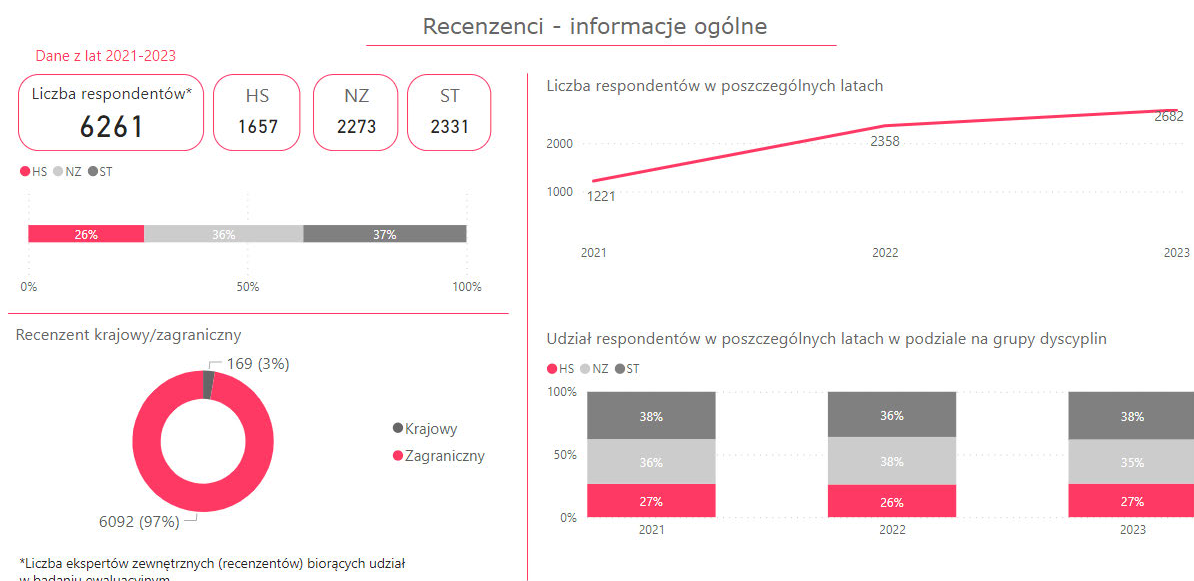
Eksperci zewnętrzni (recenzenci) mają doświadczenie w recenzowaniu artykułów naukowych, wniosków badawczych oraz w realizacji projektów badawczych. Niektórzy pełnili rolę recenzenta NCN lub członka Zespołu Ekspertów NCN w latach ubiegłych.

W 2023 r. badaniem ewaluacyjnym ponownie objęto ekspertów zewnętrznych (recenzentów)⁹. Celem badania była ocena jakości współpracy z NCN oraz identyfikacja ewentualnych problemów. Uczestnictwo miało charakter dobrowolny, a kwestionariusz ankiety przygotowano z uwzględnieniem indywidualnego charakteru pracy recenzentów. Biorąc pod uwagę podział na poszczególne grupy dyscyplin, udział reprezentujących je osób był zbliżony w grupach NZ (35%) i ST (38%). Najniższy odsetek ankietowanych reprezentował nauki HS (27%) (Rys. 1.4).

Recenzentami wniosków badawczych składanych w konkursach NCN w latach 2021-2023 r. byli głównie naukowcy zagraniczni (więcej informacji na ten temat w rozdziale VI). Stanowili oni 97% wszystkich uczestników badania w tej grupie.

⁹ W ciągu trzech lat prowadzenia pomiaru kwestionariusz ankiety w formie otwartego linku wypełniło 6261 recenzentów. Uczestnictwo w badaniu miało charakter dobrowolny.

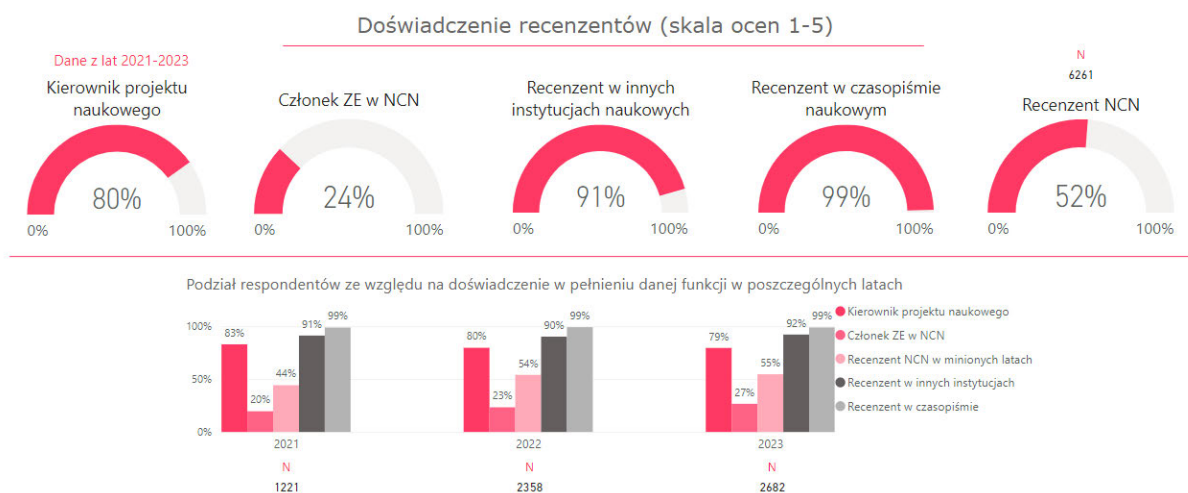
Rysunek 1.4 Informacje ogólne na temat ekspertów zewnętrznych (recenzentów) w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Jeden z aspektów badania ewaluacyjnego obejmował zagadnienia związane z doświadczeniem ekspertów zewnętrznych. Uzyskane odpowiedzi (średnia z trzech lat) wskazują, że niemal wszyscy ankietowani byli recenzentami w czasopiśmie naukowym (99%), zdecydowana większość pełniła funkcję recenzenta w innych instytucjach grantowych (średnio 91%) i funkcję kierownika projektu naukowego (średnio 80%). Doświadczeniem współpracy z NCN wykazał się znacząco mniejszy odsetek badanych. Funkcję członka Zespołu Ekspertów sprawowało średnio 24%, zaś rolę recenzenta NCN pełniło średnio 52% respondentów (Rys. 1.5).

Rysunek 1.5 Doświadczenie ekspertów zewnętrznych (recenzentów) w latach 2021-2023

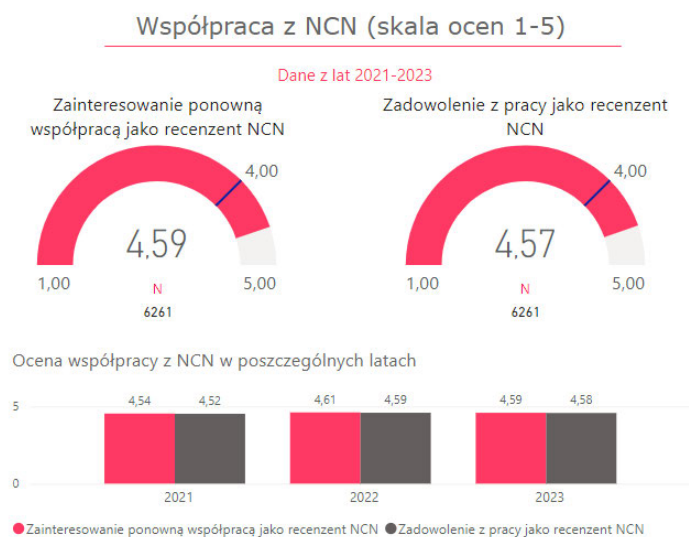
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Ekspertcy zewnętrzni (recenzenci) wysoko oceniają współpracę z NCN i są zainteresowani jej ponownym podjęciem.

Indywidualny charakter pracy ekspertów zewnętrznych powoduje, że ich kontakt z pracownikami NCN jest okazjonalny. Zaproszenie do wykonania recenzji wysyła koordynator dyscyplin, który odpowiada na ewentualne pytania lub wątpliwości naukowca. Na etapie wypłaty wynagrodzenia recenzenci miewają również kontakt z pracownikami Zespołu Wsparcia Ekspertów.

W ostatniej części kwestionariusza ewaluacyjnego poproszono recenzentów o dokonanie ogólnej oceny współpracy z NCN oraz zapytano o chęć ponownego jej podjęcia (Rys. 1.6). W obu przypadkach oceny dokonywano na podstawie 5-stopniowej skali¹⁰. Uzyskane z trzech lat wyniki jednoznacznie wskazują na wysoki poziom zadowolenia ankieterowanych ze współpracy z NCN (średnia ocen 4,57) oraz na zainteresowanie jej kontynuacją (średnia ocen 4,59).

Rysunek 1.6 Ocena współpracy recenzentów z NCN w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Wśród pozytywnych aspektów pracy w charakterze recenzenta w NCN ankieterowani wymieniali przede wszystkim możliwość uczestniczenia w życiu naukowym innego kraju i zapoznania się ze standardami oceny wniosków badawczych (w przypadku recenzentów zagranicznych), wgląd w interesujące projekty poszerzające horyzonty naukowe i poczucie sprawczości poprzez wkład w rozwój nauki.

Eksperti Zespołów Stałych oceniający raporty końcowe są wskazywani przez Radę NCN na podstawie ich dorobku naukowego, doświadczenia w charakterze recenzenta lub eksperta oceniającego wnioski oraz doświadczenia w realizacji projektów badawczych.

Badaniem ewaluacyjnym objęto również członków Zespołów Stałych (ZS) oceniających jakość realizacji zakończonych projektów badawczych¹¹. Ekspertów oceniających raporty końcowe, podobnie jak ekspertów ZE, wybiera Rada NCN spośród krajowych badaczy, kierując się ich doświadczeniem i dorobkiem naukowym. Liczba osób biorących udział w badaniu ankietowym w poszczególnych latach nie jest jednakowa z uwagi na jego dobrowolny charakter¹². W pomiarach prowadzonych w latach 2017-2023 na pytania zawarte w kwestionariuszu odpowiedziało 326 osób, co stanowiło 57% ogółu. W 2023 roku kwestionariusz wypełniło 70% zaproszonych do badania naukowców. Najwięcej ankieterowanych rokrocznie reprezentowało grupę ST, na drugim miejscu byli naukowcy z NZ, zaś najmniej liczną grupą byli ankieterowani z HS. W roku 2023 na pytania zawarte w kwestionariuszu odpowiedziało wyjątkowo nieco więcej ekspertów z HS (31%) niż NZ (29%).

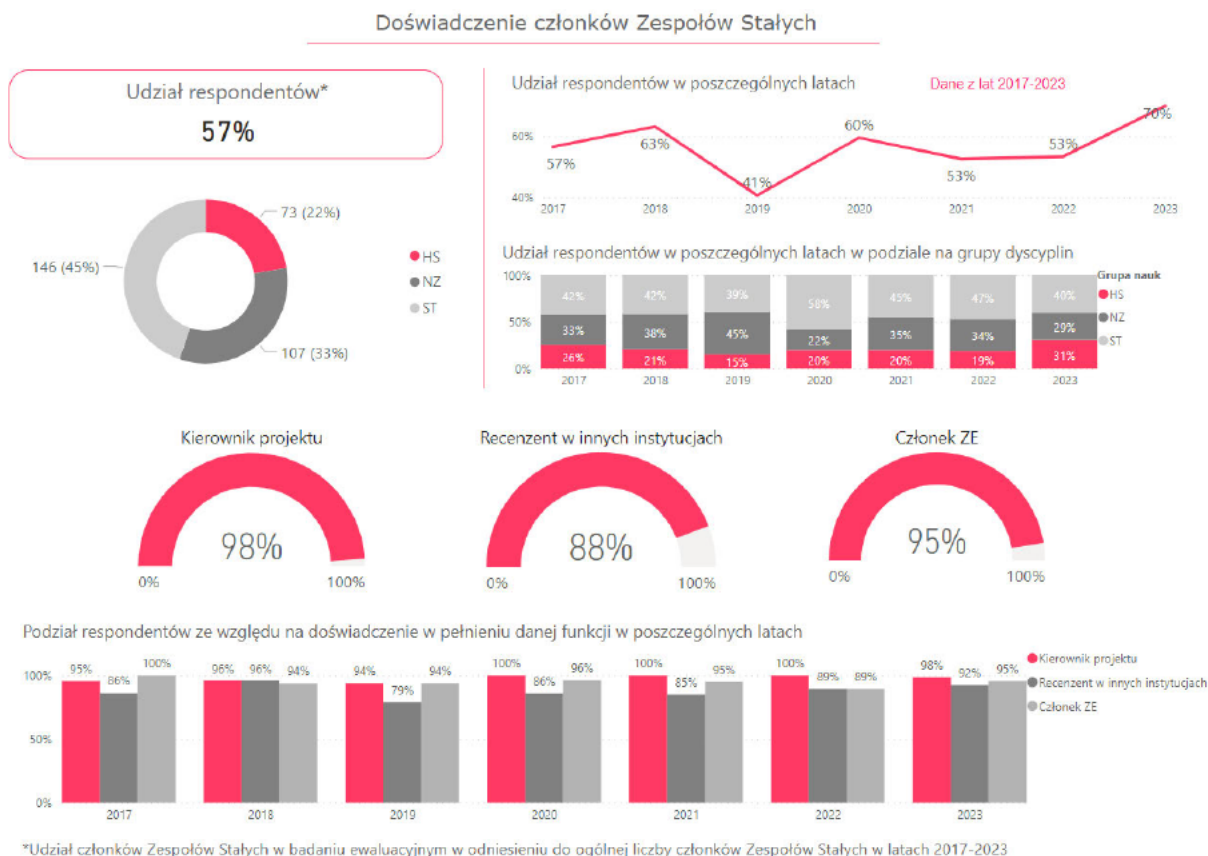
¹⁰ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

¹¹ Eksperti oceniający poprawność wydatkowania środków finansowych przyznanych na badania powoływani są na stałą kadencję, nie zaś na daną edycję konkursów, stąd w celu zwiększenia przejrzystości opracowania są nazywani ekspertami Zespołów Stałych.

¹² Kwestionariusz ankiety skierowano do naukowców powołanych do prac Zespołów Stałych, oceniających raporty końcowe w ramach edycji konkursów rozstrzygniętych w skali danego roku. W 2017 r. do badania ewaluacyjnego zaproszono 76 ekspertów, z których udział wzięło 43 (57%), w 2018 r. odpowiednio 76 – 48 (63%), w 2019 r. 81 – 33 (41%), w 2020 r. 84 – 50 (60%), w 2021 r. 76 – 40 (53%), w 2022 r. 88 – 47 (53%), w 2023 r. 96 – 65 (70%).

Niemal wszyscy eksperci oceniający raporty końcowe ankietowani w latach 2017-2023 pełnili funkcję kierownika projektu badawczego (98%) (Rys.1.7). Nieco rzadziej byli oni w przeszłości członkami Zespołów Ekspertów NCN (95%) oraz recenzentami biorącymi czynny udział w konkursowym systemie finansowania nauki (88%).

Rysunek 1.7 Doświadczenie członków Zespołów Stałych w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

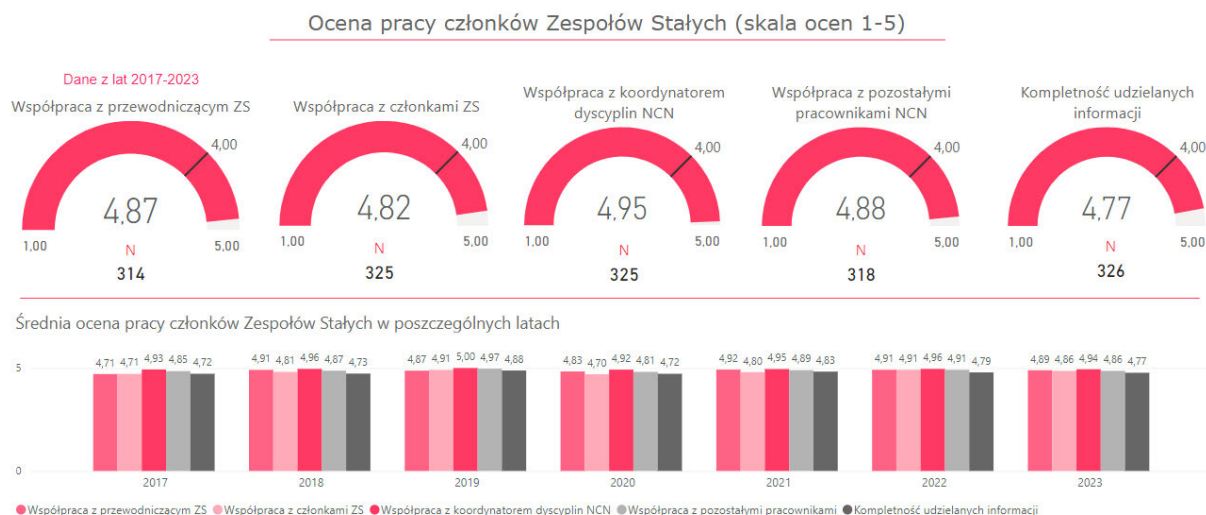
Członkowie Zespołów Stałych pozytywnie oceniają wszystkie aspekty merytorycznej oceny raportów końcowych.

Podobnie jak w przypadku Zespołów Ekspertów, członkowie Zespołów Stałych oceniali współpracę z przewodniczącym i innymi członkami zespołu, koordynatorami dyscyplin NCN, pozostałymi pracownikami NCN oraz kompletność udzielanych im informacji. Poszczególne aspekty oceniano w skali od 1 do 5¹³ (Rys. 1.8).

Ankietowani eksperci podkreślali wysoką jakość pracy w ramach posiedzeń Zespołów Stałych. Średnia ocena każdego aspektu w perspektywie 7 lat prowadzenia pomiaru waha się w granicach 4,77 (kompletność informacji) do 4,95 (współpraca z koordynatorem dyscyplin). Biorąc pod uwagę rok 2023, respondenci najwyżej ocenili współpracę z koordynatorem dyscyplin NCN (średnia ocen 4,94). Została doceniona również współpraca z pozostałymi pracownikami biura NCN (4,86), a także z przewodniczącymi (4,89) oraz z innymi ekspertami ZS (4,86) (Rys. 1.8).

¹³ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

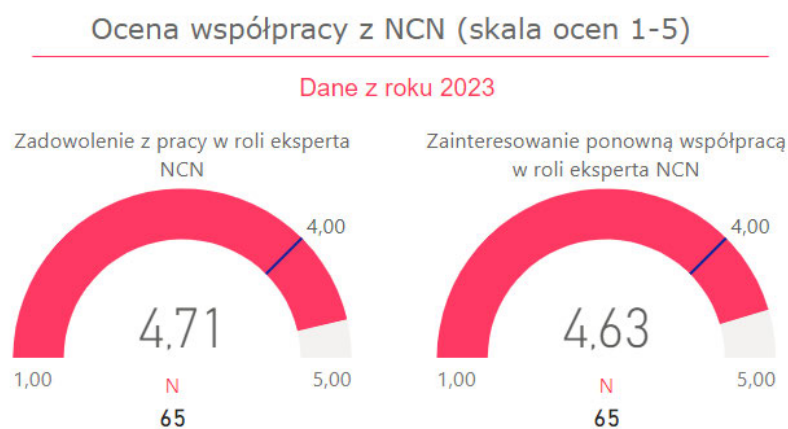
Rysunek 1.8 Ocena pracy członków Zespołów Stałych w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W 2023 r. po raz pierwszy do badania ankietowego wprowadzono pytania o zadowolenie z pracy w roli eksperta Zespołów Stałych oraz o zainteresowanie ponowną współpracą z NCN. W obu przypadkach odpowiedzi były bardzo pozytywne, osiągając w skali od 1 do 5 wartości odpowiednio 4,71 oraz 4,63 (Rys. 1.9).

Rysunek 1.9 Ocena zadowolenia ze współpracy z NCN członków Zespołów Stałych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

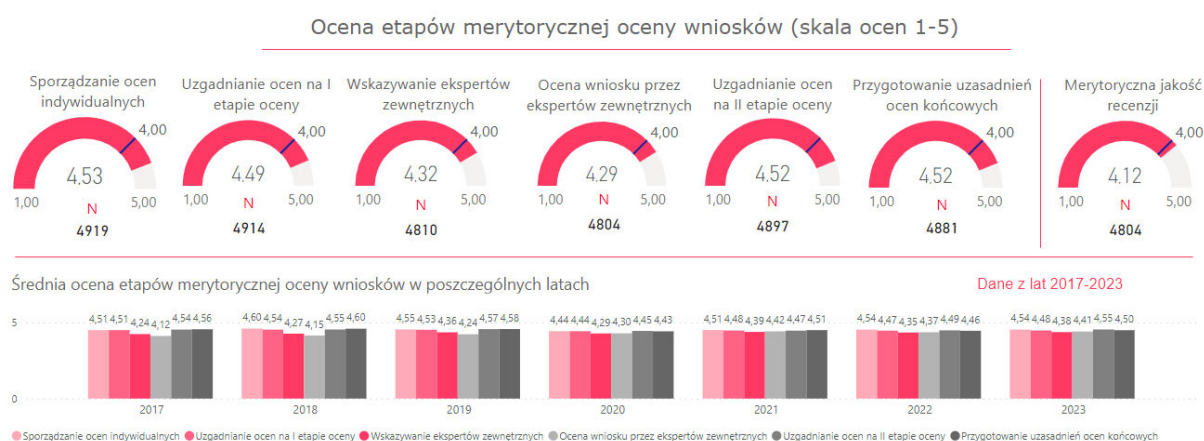
II. Kryterium transparentności

Transparentne procedury oceny wniosków składanych w konkursach NCN oraz oceny raportów końcowych ze zrealizowanych badań gwarantują prawidłowy przebieg każdego etapu obu procesów. Najlepsze wzorce zaczerpnięte z wieloletnich doświadczeń ERC stały się fundamentalne dla działalności polskiej agencji. Najwyższa jakość stosowanych procedur zapewnia właściwe standardy oceny, która jest podstawą grantowego systemu finansowania nauki. Ogłoszenie naboru wniosków w ramach danego konkursu oznacza każdorazowo podanie do wiadomości ekspertów i wnioskodawców szczegółowych zasad ich oceny¹⁴.

Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają przebieg poszczególnych etapów merytorycznej oceny wniosków.

W przeprowadzonym w 2023 r. badaniu ewaluacyjnym, podobnie jak w latach ubiegłych, poddano ocenie jakość przebiegu sześciu etapów procesu oceny wniosków badawczych składanych w konkursach NCN. Należą do nich: sporządzenie oceny indywidualnej, uzgodnienie oceny na I etapie, wskazanie ekspertów zewnętrznych (recenzentów), sporządzenie oceny przez ekspertów zewnętrznych, uzgodnienie oceny na II etapie oraz przygotowanie uzasadnienia oceny końcowej. Członkowie Zespołów Ekspertów oceniali je w skali od 1 do 5¹⁵. Wyrazili oni również opinię na temat merytorycznej jakości recenzji przygotowywanych przez ekspertów zewnętrznych (Rys. 2.1).

Rysunek 2.1 Ocena przebiegu poszczególnych etapów merytorycznej oceny wniosków złożonych do NCN w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Ankietowani¹⁶ pozytywnie ocenili przebieg wszystkich etapów merytorycznej oceny wniosków. Średnia ocena każdego etapu w perspektywie 7 lat prowadzenia badania zawiera się w przedziale od 4,29 (ocena wniosków przez ekspertów zewnętrznych) do 4,53 (sporządzanie ocen indywidualnych). Uzyskane w 2023 r. średnie są na zbliżonym poziomie (4,38-4,55). Podobnie jak w roku ubiegłym wzrosła ocena dwóch etapów – wskazywanie ekspertów zewnętrznych (4,38) oraz ocena wniosków przez ekspertów zewnętrznych (4,41), w stosunku do średniej ze wszystkich lat pomiaru. Średnia merytoryczna jakość recenzji w latach 2017-2023 została oceniona na poziomie 4,12, przy czym warto podkreślić, że mają one charakter nierozstrzygujący. Przez członków Zespołów Ekspertów są traktowane pomocniczo jako indywidualne, eksperckie opinie. Różnica stanowisk jest w świecie naukowym zjawiskiem powszechnym, podlegającym dyskusji prowadzącej do uzgodnienia opinii.

¹⁴ Szczegółowe informacje dla ekspertów oceniających wnioski znajdują się w filmie dostępnym pod linkiem: <https://www.youtube.com/watch?v=xoBxwLsalk8>

¹⁵ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

¹⁶ Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Ekspertów zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 62% (2017), 65% (2018), 46% (2019), 47% (2020), 53% (2021), 50% (2022), 56% (2023).

W przypadku oceny wniosków badawczych odbywa się to w trakcie posiedzenia panelu na II etapie oceny i skutkuje wspólnym wypracowaniem decyzji końcowej.

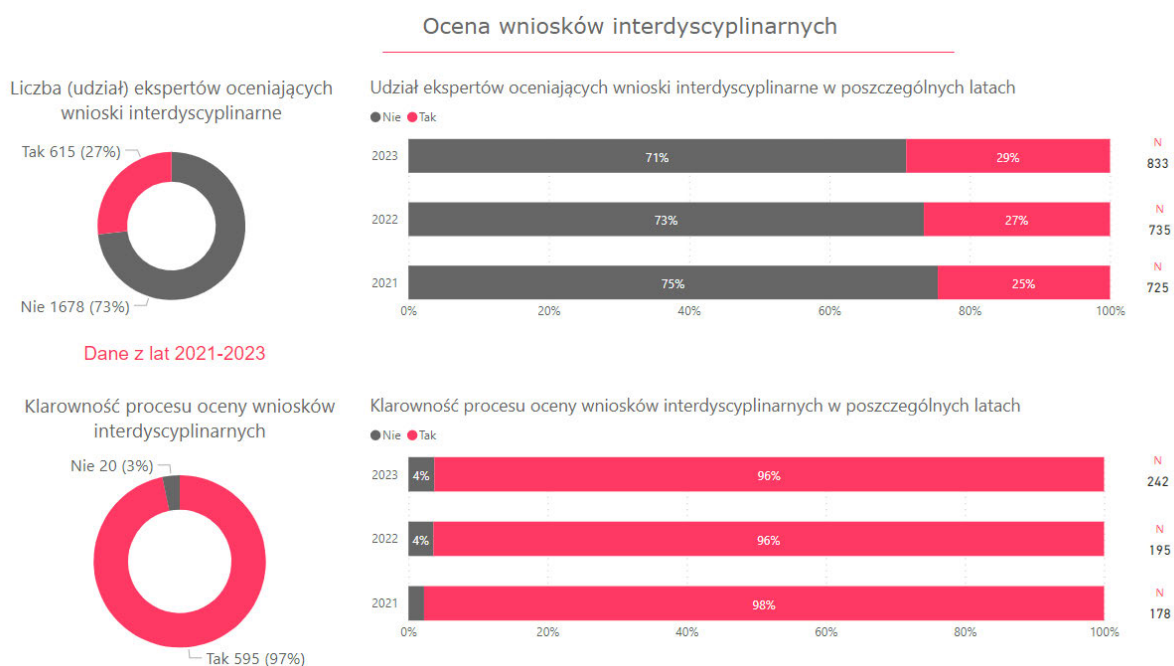
Ogólna ocena pracy podczas posiedzeń panelowych była bardzo dobra. W uwagach podkreślano profesjonalizm i brak stronniczości uczestniczących w nich ekspertów. System oceny projektów określono jako harmonijny, prowadzony przez dobrze przygotowanych przewodniczących, wspieranych przez pracowników biura NCN.

Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają proces oceny wniosków interdyscyplinarnych.

Wnioski badawcze, w których znalazło się co najmniej jedno pomocnicze określenie identyfikujące z panelem innym niż ten, w którym został złożony oraz takie, które przewodniczący Zespołu Ekspertów wskazał jako wymagające przygotowania dodatkowej opinii indywidualnej pochodzącej z innej dyscypliny, są określane jako wnioski interdyscyplinarne. Wybór dodatkowych ekspertów do ich oceny, spośród naukowców powołanych w danej edycji konkursów, należy do zadań koordynatorów dyscyplin NCN.

W przeprowadzonym badaniu ankietowani członkowie Zespołów Ekspertów odpowiadali na pytanie o ocenę wniosków interdyscyplinarnych. Respondenci, którzy wybrali odpowiedź twierdzącą proszeni byli o wyrażenie opinii na temat klarowności procesu. Spośród wszystkich ekspertów panelowych biorących w latach 2021-2023 udział w badaniu, 27% oceniało wnioski interdyscyplinarne. Niemal każdy z respondentów biorących udział w tym procesie wskazał na jego klarowność (97%) (Rys. 2.2).

Rysunek 2.2 Ocena procesu ewaluacji wniosków interdyscyplinarnych w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają udział w procesie oceny wniosków w ramach konkursu OPUS LAP.

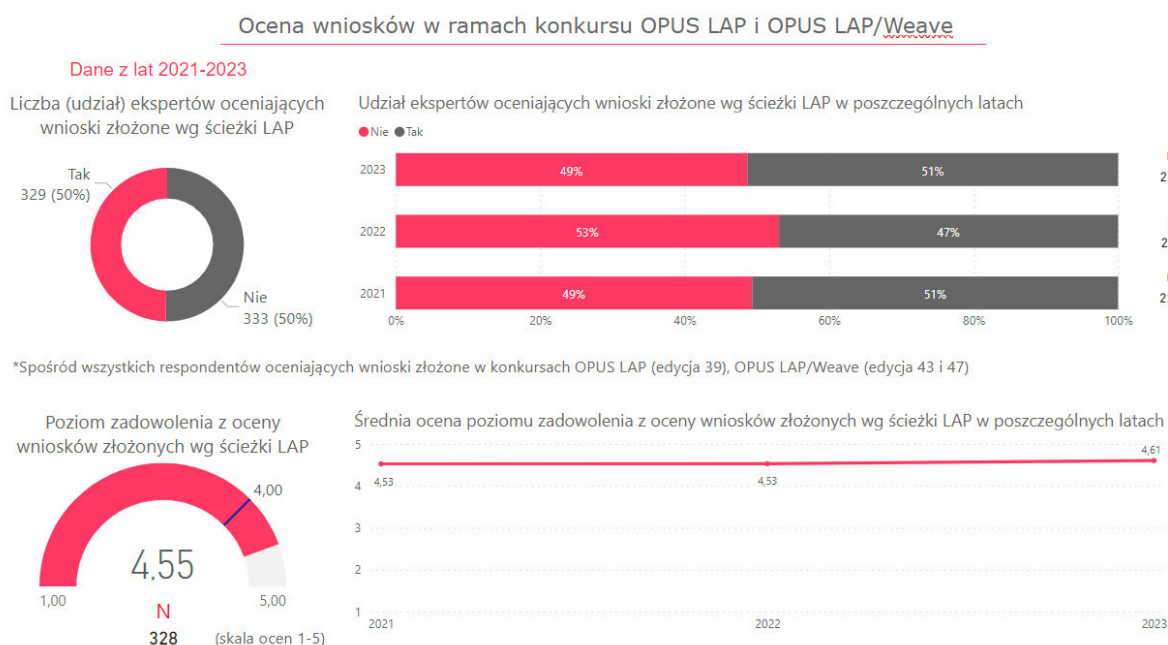
Procedura agencji wiodącej (Lead Agency Procedure – LAP) stosowana w europejskich instytucjach finansujących naukę ma na celu ułatwienie międzynarodowym zespołom badawczym wnioskowania o środki finansowe na realizację wspólnych projektów badawczych oraz usprawnienie procesu oceny wniosków przez instytucje finansujące badania naukowe. Przyjęto dwie kluczowe zasady. Pierwsza opiera się na wykorzystywaniu krajowych konkursów ogłaszanych przez instytucje partnerskie do oceny merytorycznej wniosków dwustronnych i trójstronnych, konkurujących na równych zasadach z wnioskami krajowymi. Druga wiąże się z zaufaniem instytucji partnerskich co do jakości ocen wniosków przeprowadzonych w agencjach wiodących.

Wnioski badawcze angażujące grupy naukowców z różnych krajów są oceniane w jednej instytucji (agencji wiodącej) właściwej dla jednego z realizujących projekt zespołów, w obrębie konkursu stanowiącego stały element oferty danej agencji¹⁷. Wyniki oceny merytorycznej dokonanej przez agencję wiodącą podlegają zatwierdzeniu przez zagraniczne agencje grantowe, które przyznają finansowanie projektom rekomendowanym w wyniku tej oceny.

W badaniach ankietowych prowadzonych w latach 2021-2023 członków Zespołów Ekspertów deklarujących ocenę wniosków w ramach konkursu OPUS zapytano o doświadczenie w ewaluacji wniosków zgodnie ze ścieżką LAP i poproszono o wskazanie poziomu zadowolenia z tego procesu w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę bardzo złą, natomiast 5 – bardzo dobrą.

Spośród wszystkich osób oceniających wnioski w ramach konkursu OPUS w latach 2021-2023 połowa ekspertów (50%) oceniała również wnioski złożone zgodnie ze ścieżką LAP i byli oni zadowoleni z udziału w tym procesie (średnia ocen z trzech lat 4,55) (Rys. 2.3).

Rysunek 2.3 Ocena wniosków złożonych zgodnie ze ścieżką LAP w ramach konkursów OPUS rozstrzygniętych w latach 2021-2023

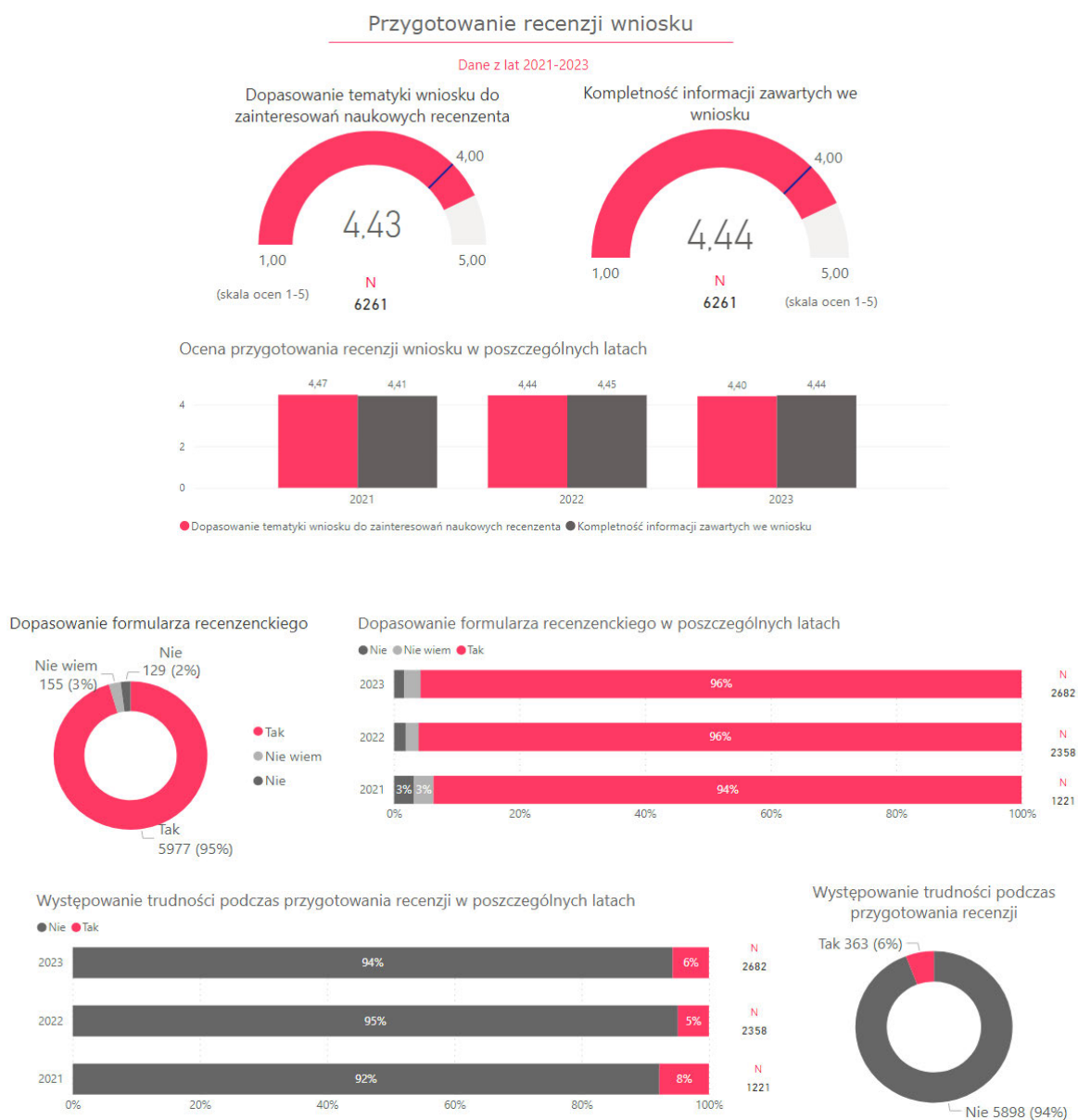
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

¹⁷ NCN po raz pierwszy przeprowadziło ocenę wniosków złożonych wg procedury LAP jako agencja wiodąca w 39. edycji konkursów, której rozstrzygnięcie nastąpiło w 2021 r.

Eksperti zewnętrzeni (recenzenci) bardzo dobrze oceniają stopień dopasowania tematyki ocenianego wniosku do ich zainteresowań naukowych, kompletność informacji zawartych we wniosku oraz dopasowanie formularza recenzenckiego.

W procedurze oceny wniosków składanych w konkursach NCN zadaniem ekspertów zewnętrznych jest wykonanie recenzji projektów badawczych związanych z zakresem ich działalności naukowej. W badaniu ankietowym zapytano o stopień dopasowania tematyki wniosków do zainteresowań naukowych recenzujących je osób. Ocenę przeprowadzono na podstawie 5-stopniowej skali¹⁸, a uzyskany z trzech lat badania wynik (średnia ocen 4,43) wskazuje na wysoki stopień dopasowania (Rys.2.4). Ankieterzy oceniali również jakość formularza recenzenckiego oraz kompletność informacji niezbędnych do wykonania recenzji. Mieli także za zadanie zasygnalizować ewentualne problemy występujące podczas przygotowania recenzji.

Rysunek 2.4 Ocena procesu przygotowania recenzji wniosku w latach 2021-2023 r.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

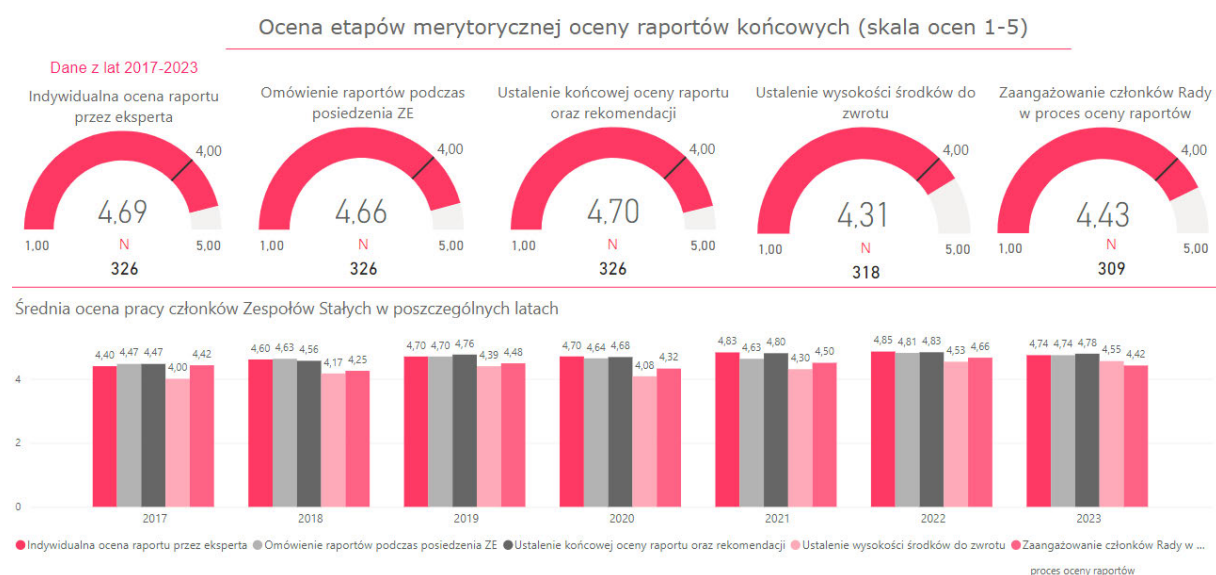
¹⁸ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

Ankietowani w latach 2021-2023 pozytywnie ocenili dopasowanie formularza recenzenckiego (95% odpowiedzi twierdzących) oraz kompletność informacji zawartych we wniosku niezbędnych do przygotowania recenzji (na 5-stopniowej skali średnia ocen 4,44). Eksperti zewnątrzni nie mieli również problemów podczas przygotowania recenzji. W odpowiedzi na pytanie o jakiegokolwiek trudności na etapie oceny wniosków, uzyskano 94% odpowiedzi przeczących.

Członkowie Zespołów Stałych pozytywnie oceniają przebieg poszczególnych etapów merytorycznej oceny raportów końcowych.

W ramach badania ewaluacyjnego do ekspertów Zespołów Stałych skierowano prośbę o ocenę przebiegu poszczególnych etapów oceny merytorycznej raportów końcowych (Rys. 2.5). Dotyczyły one indywidualnej oceny dokonanej przez ekspertów, omówienia raportu końcowego podczas posiedzenia Zespołu Stałego, ustalenia końcowej oceny raportu oraz rekomendacji uznania umowy za wykonaną/niewykonaną, ustalenia wysokości środków do zwrotu w przypadku uznania umowy za wykonaną z nieprawidłowościami, a także oceny zaangażowania członków Rady NCN w proces oceny raportów końcowych. Respondenci oceniali poszczególne aspekty w skali od 1 do 5¹⁹.

Rysunek 2.5 Ocena przebiegu poszczególnych etapów oceny merytorycznej raportów końcowych w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Ankietowani eksperci dobrze ocenili wszystkie etapy merytorycznej oceny raportów końcowych²⁰, podkreślając transparentność przebiegu procesu i jego staranność oraz wysoką jakość pracy ekspertów Zespołów Stałych, w tym rzeczowość dyskusji oraz sprawność organizacyjną przewodniczącego, a także kompetentne zaangażowanie pracowników NCN. Eksperti zgodnie uznali, że oceny końcowe zrealizowanych projektów badawczych były wypracowywane przez cały zespół oceniający.

Aspekt dotyczący ustalenia wysokości środków do zwrotu w przypadku uznania umowy za wykonaną z nieprawidłowościami, podobnie jak w latach ubiegłych, uzyskał najniższy, chociaż jednoznacznie pozytywny średni wynik (4,55 w 2023 r., 4,31 w ciągu 7 lat prowadzenia pomiaru). Eksperti dość jednomyślnie wskazywali na problematyczność tego elementu oceny ze względu na konieczność szacowania kosztów zadań badawczych, których zdaniem ZS nie zrealizowano w ogóle albo zrealizowano niezgodnie z umową. Ogólny opis zadań w projekcie, bez powiązania ich z poniesionymi nakładami finansowymi, uniemożliwia usprawnienie tego procesu.

¹⁹ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

²⁰ Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Stałych zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 57% (2017), 63% (2018), 41% (2019), 60% (2020), 53% (2021), 53% (2022), 70% (2023).

III. Kryterium równego traktowania i poufności

Kryteria oceny i recenzji wniosków składanych w konkursach NCN oraz kryteria oceny raportów końcowych są podstawą obu procesów. Pozwalają ustandaryzować zarówno przebieg wyboru projektów do finansowania, jak i etap rozliczania ich efektów. Aby zapewnić równy dostęp do prowadzenia badań wszystkim naukowcom, konieczna jest dbałość o zachowanie wysokich standardów etycznych poszczególnych etapów oceny. Wnioski złożone w konkursach NCN, niezależnie od dyscypliny naukowej oceniane są według tych samych zasad. O przyznaniu środków decydują wyłącznie kryteria merytoryczne, tak jak podstawą rozliczenia wykonania projektów są jedynie kryteria merytoryczne i finansowe. Wyniki badań ewaluacyjnych, którymi po raz kolejny objęto członków Zespołów Ekspertów, recenzentów oraz członków Zespołów Stałych, pozwoliły sformułować poniższe wnioski.

Ocena wniosków w kontekście obowiązujących kryteriów oceny nie powodowała trudności według zdecydowanej większości członków Zespołów Ekspertów. Nieliczne zastrzeżenia dotyczyły oceny dorobku naukowego kierownika projektu oraz wagi punktowej niektórych kryteriów.

Właściwie sformułowane kryteria oraz prawidłowo dobrany rozkład wag umożliwiają standaryzację procesu oceny wniosków, przy jednoczesnym uwzględnieniu trybu oceny eksperckiej. Przeprowadzone badanie ewaluacyjne miało na celu ocenę definicji poszczególnych kryteriów oraz przyznanych im wag w formularzu oceny (Rys. 3.1).

Ankietowanych członków Zespołów Ekspertów poproszono o ocenę kryteriów przyjętych w procedurze oceny wniosków. Zadano pytanie czy w formularzu oceny znajdują się kryteria problematyczne (zbędne, ze zbyt dużą wagą, ze zbyt małą wagą, niejednoznaczne) oraz czy dostrzegają brak jakiegoś kryterium. Jednocześnie poproszono o wskazanie konkretnego kryterium oceny wniosku, które sprawiło ekspertowi trudności (o ile taka sytuacja miała miejsce).

W latach 2017-2023 75% respondentów nie miało trudności z oceną wniosków na podstawie obowiązujących kryteriów (Rys. 3.2). W 2023 r. odsetek ten wyniósł aż 89%, wzrastając rok do roku o 2 p.p.

Część ankietowanych ekspertów²¹ w każdym roku prowadzenia pomiaru wskazywała w formularzu oceny obecność kryteriów niejednoznacznych, ze zbyt dużą lub ze zbyt małą wagą, a także zbędnych i brakujących. W 2023 r. średnia ocena kryteriów uległa zdecydowanej poprawie, tj. spadł udział ww. wskazań. Podobnie jak w roku poprzednim, największą różnicę odnotowano w odniesieniu do kryteriów niejednoznacznych, które miały 16% wskazań, osiągając aż o 9 p.p. niższy wynik w porównaniu do roku 2022. Warto zauważyć, że w kolejnych latach prowadzenia pomiaru wartość tego wskaźnika systematycznie i bardzo wyraźnie spada.

Poprawa ocen jest następstwem ulepszeń wprowadzonych do formularza oceny, co zostało zauważone i docenione przez respondentów oraz wyrażone w uzyskanych wypowiedziach. Przykładem takiej zmiany jest wprowadzenie przez Radę NCN tzw. CV narracyjnego kierownika projektu w sekcji „przebieg kariery naukowej”. Wnioskodawca może umieścić tam najważniejsze informacje dotyczące przebiegu kariery, aktywności naukowej lub artystycznej, innej niż działalność publikacyjna lub grantowa, pozostałych osiągnięć naukowych oraz innych istotnych okoliczności tak, aby zespół ekspertów mógł rzetelnie ocenić jego dotychczasowy dorobek w odniesieniu do etapu kariery. Załączony wzór formularza jest rekomendowany, ale nieobowiązkowy. Opis powinien być przygotowany w sposób czytelny i przejrzysty w ramach limitu 8000 znaków ze spacjami. Na pytanie skierowanie do ekspertów oceniających wnioski złożone w 48. (SONATINA) i 49. (OPUS, PRELUDIUM) edycji

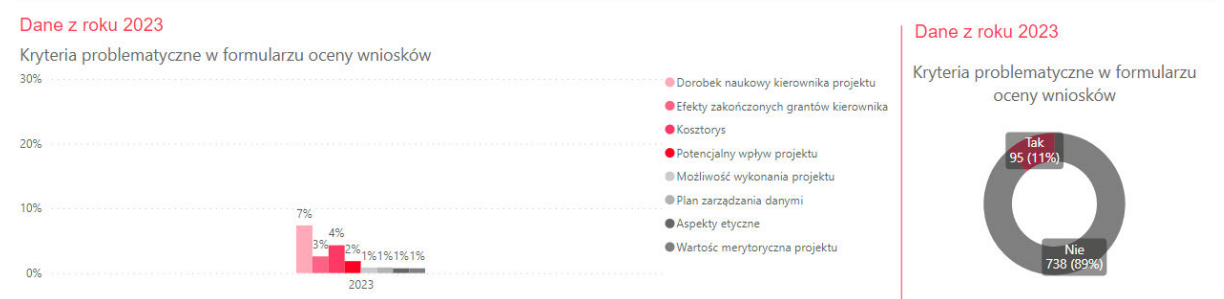
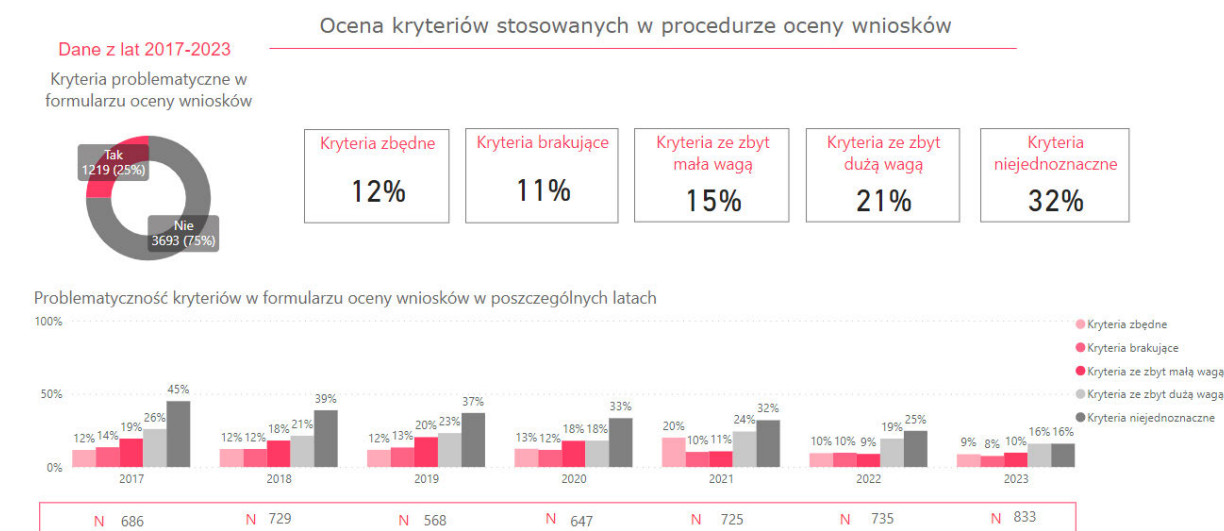
²¹ Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Ekspertów zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 62% (2017), 65% (2018), 46% (2019), 47% (2020), 53% (2021), 50% (2022), 56% (2023).

konkursów NCN dotyczące oceny tego aspektu, 45% respondentów wskazało, że informacje umieszczone w CV narracyjnym zostały uwzględnione w sumarycznej ocenie wniosku. Ocenili oni pozytywnie również użyteczność omawianej sekcji (4,18) (Rys. 3.2).

Rysunek 3.1 Kryteria oceny wniosków w konkursach NCN rozstrzygniętych w 2023 r.

<p>OPUS</p> <p>A. OCENA PROJEKTU (60%) A1. POZIOM NAUKOWY PROJEKTU BADAWCZEGO (30%) A2. POTENCJALNY WPŁYW PROJEKTU BADAWCZEGO (15%) A3. MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU BADAWCZEGO (15%)</p> <p>B. KWALIFIKACJE I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE KIEROWNIKA PROJEKTU (KIEROWNIKÓW PROJEKTU) (40%)</p>	<p>PRELUDIUM</p> <p>A. OCENA PROJEKTU (80%) A1. POZIOM NAUKOWY PROJEKTU BADAWCZEGO (50%) A2. POTENCJALNY WPŁYW PROJEKTU BADAWCZEGO (15%) A3. MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU BADAWCZEGO (15%)</p> <p>B. KWALIFIKACJE I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE WYKONAWCÓW PROJEKTU (20%) B1. OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE KIEROWNIKA PROJEKTU (10%) B2. OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE OPIEKUNA NAUKOWEGO (10%)</p>
<p>PRELUDIUM BIS</p> <p>A. OCENA PROJEKTU (40%) A1. OCENA POZIOMU NAUKOWEGO PROJEKTU BADAWCZEGO (20%) A2. POTENCJALNY WPŁYW PROJEKTU BADAWCZEGO (10%) A3. MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU BADAWCZEGO (10%)</p> <p>B. KWALIFIKACJE I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE KIEROWNIKA PROJEKTU (60%)</p>	<p>SONATINA</p> <p>A. OCENA PROJEKTU (60%) A1. POZIOM NAUKOWY PROJEKTU BADAWCZEGO (30%) A2. POTENCJALNY WPŁYW PROJEKTU BADAWCZEGO (15%) A3. MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU BADAWCZEGO (15%)</p> <p>B. KWALIFIKACJE I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE KIEROWNIKA PROJEKTU (30%)</p> <p>C. ZASADNOŚĆ WYBORU MIEJSCA STAŻU ZAGRANICZNEGO (10%)</p>
<p>SONATA</p> <p>A. OCENA PROJEKTU (65%) A1. POZIOM NAUKOWY PROJEKTU BADAWCZEGO (35%) A2. POTENCJALNY WPŁYW PROJEKTU BADAWCZEGO (10%) A3. MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU BADAWCZEGO (20%)</p> <p>B. KWALIFIKACJE I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE KIEROWNIKA PROJEKTU (35%)</p>	<p>SONATA BIS</p> <p>A. OCENA PROJEKTU (65%) A1. POZIOM NAUKOWY PROJEKTU BADAWCZEGO (35%) A2. POTENCJALNY WPŁYW PROJEKTU BADAWCZEGO (10%) A3. MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU I SKŁAD ZESPOŁU BADAWCZEGO (20%) A3.1 MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU (10%) A3.2 SKŁAD I ZASADNOŚĆ POWOŁANIA NOWEGO ZESPOŁU BADAWCZEGO (10%)</p> <p>B. KWALIFIKACJE I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE KIEROWNIKA PROJEKTU (35%)</p>
<p>MAESTRO</p> <p>A. OCENA PROJEKTU (55%) A1. POZIOM NAUKOWY PROJEKTU BADAWCZEGO (35%) A2. POTENCJALNY WPŁYW PROJEKTU BADAWCZEGO (10%) A3. MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA PROJEKTU BADAWCZEGO (10%)</p> <p>B. KWALIFIKACJE I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE KIEROWNIKA PROJEKTU (45%)</p>	

Rysunek 3.2 Ocena kryteriów przyjętych w procedurze oceny wniosków* w latach 2017-2023

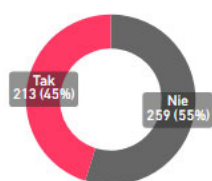

*Istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi

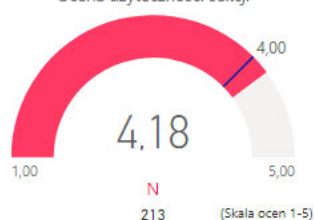
Ocena sekcji "Przebieg kariery naukowej" w formularzu oceny wniosków

Dane z roku 2023 (edycje 48 i 49)

Przydatność informacji z sekcji

Ocena użyteczności sekcji

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Podobnie jak we wcześniejszych latach, najbardziej problematycznym aspektem była ocena dorobku naukowego kierownika projektu (7% wskazań), przy czym osiągnięto wynik lepszy w porównaniu do roku poprzedniego (różnica 2 p.p.). Główną trudnością było porównanie poziomu osiągnięć naukowych kierowników projektów będących na różnych etapach kariery naukowej w konkursie OPUS otwartym dla wszystkich naukowców i ustalenie m.in. tego, jakie warunki muszą być spełnione, by otrzymać najwyższą ocenę. Według dokumentacji konkursowej jest ona przyznawana, gdy „dorobek i osiągnięcia naukowe są doskonałe, cieszą się uznaniem na arenie międzynarodowej i są wysoko oceniane ze względu na jakość i wkład w naukę, dorobek publikacyjny/artystyczny i pozostałą aktywność naukową; kierownik projektu jest czołowym w skali światowej badaczem w dziedzinie/ach”. Jak podkreślali ankieterzy, powstałe rozbieżności były poddawane dyskusji na posiedzeniach panelowych w celu ujednoczenia stanowisk i ustalenia ostatecznych zasad oceny. Niektórzy eksperci sygnalizowali zbyt wysoką wagę kryterium dorobku kierownika projektu w konkursie SONATA (35%), w porównaniu do

innego konkursu dedykowanego naukowcom na początkowym etapie kariery po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, tj. SONATINY. Przy rozpatrywaniu tego zagadnienia warto wspomnieć, że w konkursie SONATINA udział kryterium oceny dorobku naukowego kierownika projektu wynosi 30%, przy czym do wag punktowych włączone jest kryterium nieobecne w konkursie SONATA, czyli zasadność wyboru miejsca stażu zagranicznego z wagą 10% w ogólnej ocenie wniosku. Z kolei waga osiągnięć naukowych kierownika projektu wzrasta wraz z rozwojem naukowym i jest różna w poszczególnych konkursach – od 10% w PRELUDIUM (kierownik nie ma stopnia naukowego doktora), przez 30% w SONATINA (kierownik projektu musi mieć stopień doktora uzyskany w okresie 3 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem), do 35% w konkursach SONATA (kierownik projektu uzyskał stopień naukowy doktora w okresie od 2 do 7 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem) i SONATA BIS (kierownik projektu uzyskał stopień naukowy doktora w okresie od 5 do 12 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem), aż po 45% w konkursie MAESTRO, skierowanym do doświadczonych naukowców.

Dla 4% ankietowanych ekspertów problematyczna była ocena uzasadnienia planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu opisanych we wniosku badań. Niektórzy z nich postulowali możliwość negocjacji budżetu w celu ustalenia maksymalnego kosztu projektu badawczego o jaki mogą się ubiegać wnioskodawcy. Ich zdaniem zaplanowanie zrównoważonego i uzasadnionego budżetu jest ważną częścią każdego dobrego pomysłu badawczego. Na korzyść oceny przedstawionych projektów badawczych wpłynęłoby także rozszerzenie zakresu punktacji tego kryterium – z dwustopniowej (TAK/NIE) do trzystopniowej (TAK/TAK z zastrzeżeniami/NIE).

Ocena wniosków w kontekście obowiązujących kryteriów oceny nie powodowała trudności według zdecydowanej większości członków ekspertów zewnętrznych (recenzentów).

W badaniu ankietowym skierowanym do ekspertów zewnętrznych (recenzentów) zwrócono się z prośbą o ocenę projektów badawczych pod kątem oceny poszczególnych jej kryteriów. Na podstawie 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznaczało kryterium problematyczne, a 5 – łatwe, recenzenci odnosili się do osiągnięć naukowych kierownika projektu, jakości projektu, wykonalności projektu, aspektów etycznych oraz planu zarządzania danymi.

Z otrzymanych w latach 2021-2023 wyników można wnioskować, że ocena projektu nie sprawia recenzentom większych trudności (Rys. 3.3). Najłatwiejszym kryterium jest jakość projektu ze średnią 4,46, pozostałe zaś wahają się w granicach 4,22-4,29. Najniższą, choć jednoznacznie pozytywną wartość uzyskało kryterium plan zarządzania danymi (4,04), jednakże zgodnie z obowiązującą w NCN procedurą recenzenci nie są zobowiązani do oceny projektu w tym aspekcie. Mają oni wgląd w tę część wniosku w formularzu oceny i mogą zgłaszać dobrowolne uwagi.

Rysunek 3.3 Ocena kryteriów przyjętych w procedurze recenzji wniosków w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Ocena raportów końcowych w kontekście obowiązujących kryteriów oceny nie powodowała trudności według zdecydowanej większości członków Zespołów Stałych.

Ocena wyników zakończonych projektów badawczych jest jednym z zadań Narodowego Centrum Nauki. W ramach przeprowadzonego badania ewaluacyjnego poddano ocenie kryteria będące podstawą oceny raportów końcowych. Eksperti Zespołów Stałych zostali zapytani o kryteria zbędne, niejednoznaczne i brakujące oraz o ewentualne problemy z oceną raportu końcowego w kontekście obowiązujących kryteriów.

W 2023 r. przeważająca liczba ankietowanych członków Zespołów Stałych²² (83%) nie miała problemów z oceną raportów końcowych na podstawie obowiązujących kryteriów. Wskazania występowania poszczególnych kryteriów problematycznych w formularzu oceny raportów końcowych oscylowały w granicach 2-8%, przy czym najwięcej zastrzeżeń dotyczyło kryterium sposobu upowszechniania wyników (Rys. 3.4).

W badaniach prowadzonych w latach 2017-2023 odnotowano 19% wskazań na obecność kryteriów niejednoznacznych, 10% na występowanie kryteriów zbędnych, a 9% ankietowanych uznało, że należałoby wprowadzić inne kryteria (wskazania na „kryteria brakujące”). W 2023 r., w porównaniu do średniej z 7 lat prowadzenia pomiaru, spadł udział wskazań na występowanie kryteriów brakujących (o 6 p.p.), niejednoznacznych (o 4 p.p.) oraz zbędnych (o 2 p.p.). Warto zauważyć, że w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano znaczący spadek wskazań na obecność kryteriów zbędnych (o 7 p.p.).

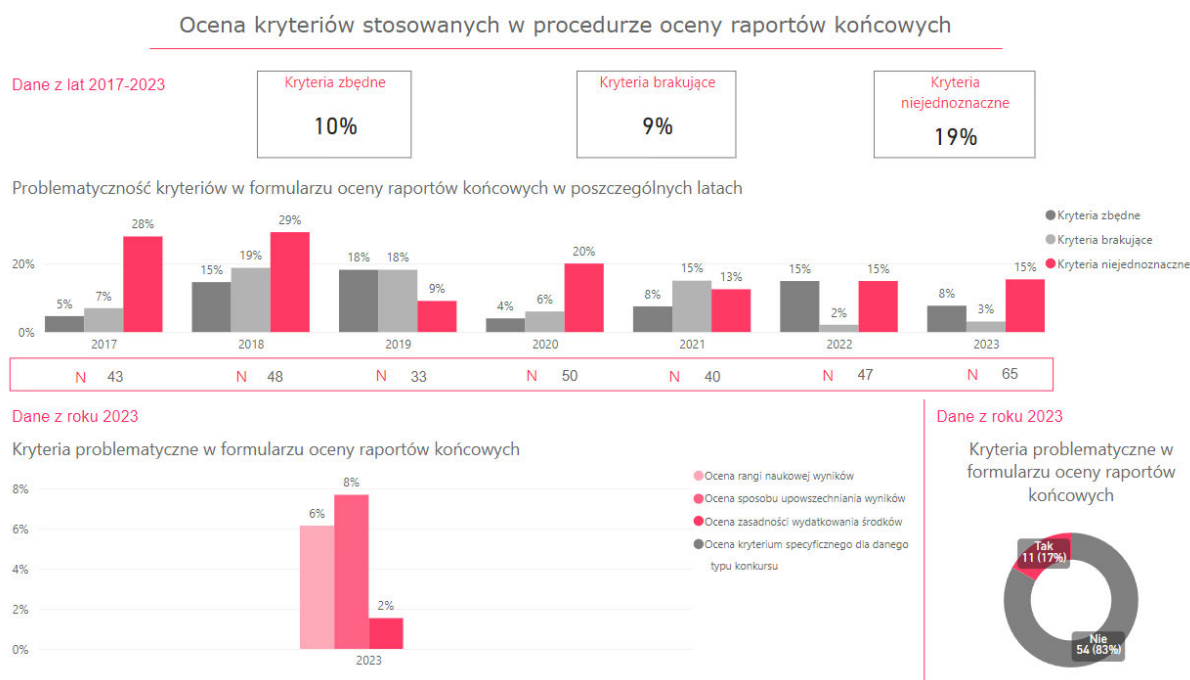
Dla części ankietowanych ekspertów kryteria oceny raportu nie mają rozłącznego charakteru, np. upowszechnienie wyników może być tożsame z umiędzynarodowieniem badań. Niejasne jest również oddzielenie wpływu na rozwój dyscypliny od kryterium upowszechnienia.

Wątpliwości budzi ocena raportów końcowych w konkursie MINIATURA, które zdaniem części ekspertów powinny być klasyfikowane jedynie jako rozliczone/nierozliczone.

Niektórzy eksperci sugerowali przeprowadzanie formalnej, wyrywkowej kontroli depozytu danych, o których jest mowa w raportach końcowych. Byłoby to rozwiązanie uwiarygodniające deklaracje kierowników projektów.

²² Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Stałych zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 57% (2017), 63% (2018), 41% (2019), 60% (2020), 53% (2021), 53% (2022), 70% (2023).

Rysunek 3.4 Ocena kryteriów przyjętych w procedurze oceny raportów końcowych* w latach 2017-2023

*Istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Eksperti NCN przestrzegają zasad etycznych NCN działając zgodnie z procedurami oceny wniosków badawczych, recenzji wniosków badawczych i oceny raportów końcowych.

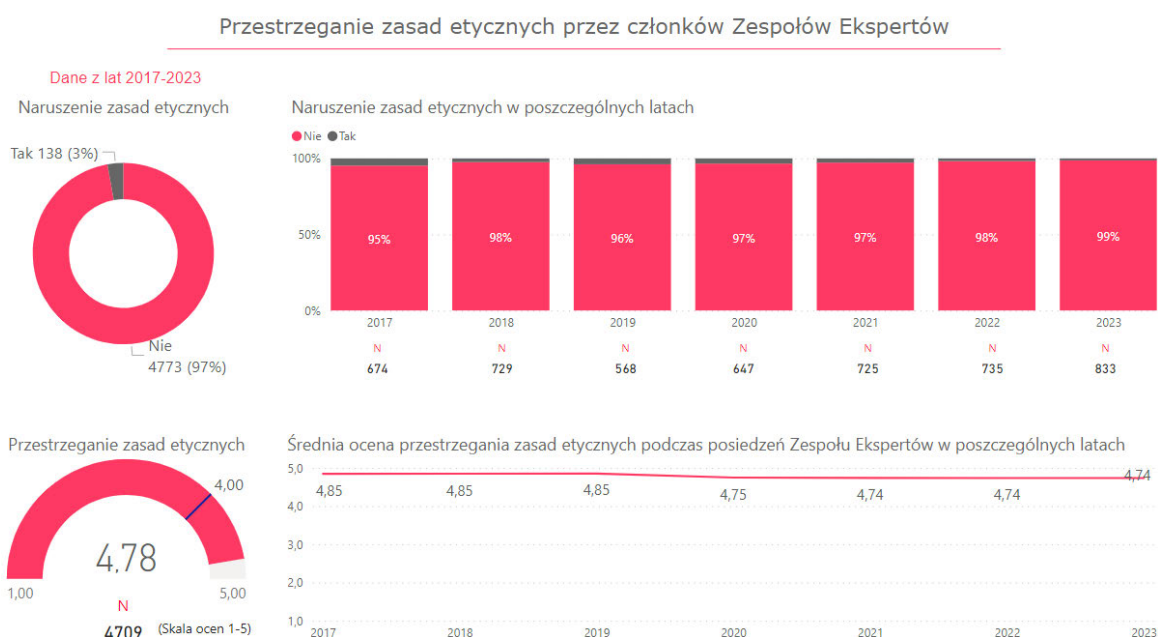
Niezbędnym elementem ewaluacji procedur obowiązujących w NCN jest ocena przestrzegania zasad etycznych przez ekspertów biorących udział w ocenie projektów na wszystkich etapach procesu. Zasady etyczne pomagają w unikaniu stronniczości i zarządzaniu ewentualnymi konfliktami interesów wśród członków Zespołów Ekspertów oraz Zespołów Stałych.

Od 2017 r. aspekt ten jest monitorowany na podstawie dwóch wskaźników: poziomu zadowolenia z przestrzegania zasad etycznych podczas posiedzeń ekspertów²³ oraz ewentualnych przypadków naruszenia zasad etycznych w trakcie posiedzeń ekspertów (odpowiedź respondentów „tak” lub „nie”).

Na pytania dotyczące zasad etycznych w procesie oceny wniosków badawczych członkowie Zespołów Ekspertów odpowiadali, że są one przestrzegane (średnia ocen przynajmniej 4,74 w skali każdego roku) (Rys. 3.5). Według badań prowadzonych w latach 2017-2023 aż 97% ankietowanych nie odnotowało ich naruszenia. W 2023 r. eksperci 46. i 47. edycji konkursów (SONATA BIS, MAESTRO, OPUS LAP/Weave, SONATA, PRELUDIUM BIS) nie spotkali się z naruszeniem zasad etycznych w toku oceny wniosków. Pojedyncze przypadki odnotowano w 48. (SONATINA) i 49. edycji (OPUS, PRELUDIUM). Jak podkreślali badani, zostały one natychmiast wychwycone przez przewodniczących paneli bądź koordynatorów dyscyplin NCN, a eksperci, którzy wykazali się niewłaściwym zachowaniem zostali pouczeni o obowiązującej zasadzie bezstronności.

²³ Poziom zadowolenia oceniano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, a 5 – najwyższa, z możliwością wstrzymania się od głosu.

Rysunek 3.5 Przestrzeganie zasad etycznych* przez członków Zespołów Ekspertów w latach 2017-2023

*Respondenci mieli możliwość pominięcia odpowiedzi na pytanie o przestrzeganie zasad etycznych, nie było natomiast możliwości wstrzymania się od odpowiedzi na pytanie dotyczące ich naruszenia. Wyjątek stanowiło pierwsze badanie ewaluacyjne w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Ekspertsi zewnątrzni (recenzenci), podobnie jak członkowie Zespołów Ekspertów oraz Zespołów Stałych, zostali objęci ewaluacją zasad etycznych obowiązujących przy współpracy z NCN.

W odpowiedzi na pytanie o ich naruszenie (odpowiedź „tak” lub „nie”) aż 99% ankietowanych w ciągu trzech lat prowadzenia pomiaru odpowiedziało przecząco. Warto podkreślić, że jest to doskonały wynik, świadczący o wysokich standardach współpracy z recenzentami (Rys. 3.6).

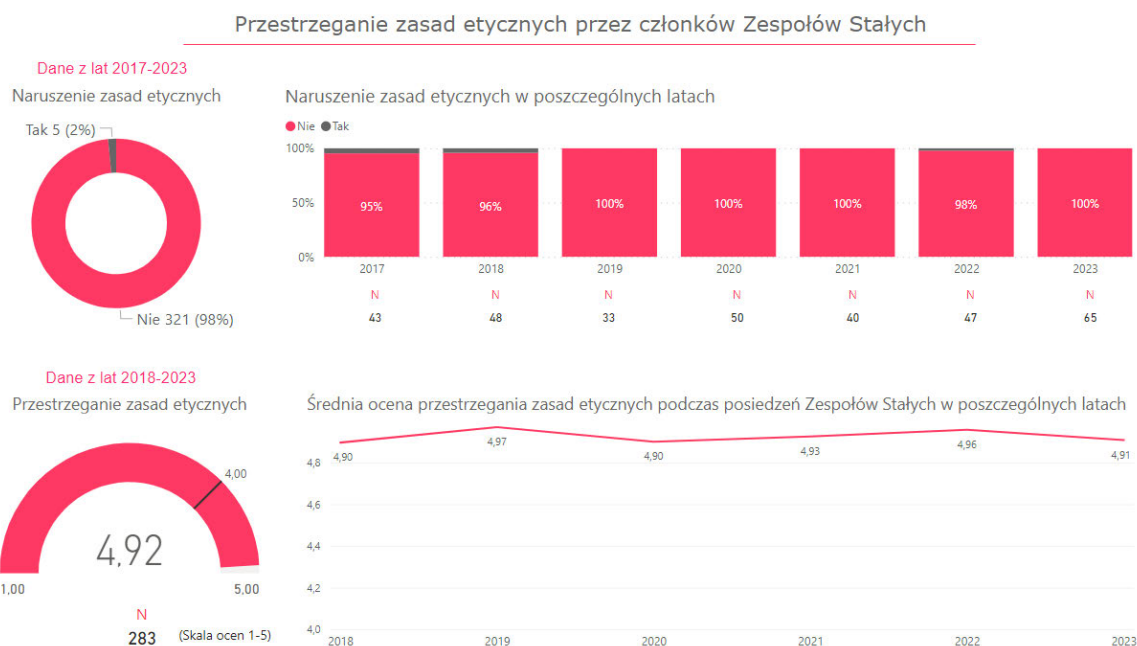
Rysunek 3.6 Naruszenie zasad etycznych podczas współpracy recenzentów z NCN w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Niemal równie wysoko oceniają przestrzeganie zasad etycznych podczas własnych posiedzeń Członkowie Zespołów Stałych (średnia ocen z lat 2018-2023 wyniosła 4,92) (Rys. 3.7). Od początku prowadzenia pomiaru (w latach 2017-2023) tylko 2% respondentów zgłosiło naruszenie zasad etycznych. W każdym ze zgłoszonych przypadków podjęto działania minimalizujące wpływ zdarzenia na efekt oceny realizacji projektu badawczego. W 2023 r. nie odnotowano naruszenia zasad etycznych.

Rysunek 3.7 Przestrzeganie zasad etycznych* przez członków Zespołów Stałych w latach 2017-2023

* Pytanie dotyczące naruszenia zasad etycznych przez członków Zespołów Stałych jest obecne w kwestionariuszu ewaluacyjnym od 2017 roku, natomiast pytanie dotyczące przestrzegania zasad etycznych zostało dodane w 2018 roku. Respondenci mieli możliwość pominięcia na nie odpowiedzi.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W sytuacji nieprzestrzegania zasad etycznych przez ekspertów mogą zostać podjęte następujące kroki:

- rozwiązanie umowy o współpracy z ekspertem,
- odwołanie eksperta z funkcji członka Zespołu Ekspertów lub Zespołu Stałego,
- zgłoszenie naruszenia do Komisji Rzetelności zgodnie z zapisami Kodeksu Narodowego Centrum Nauki.

Zgodnie z obowiązującym w NCN zarządzeniem Dyrektora NCN w sprawie wprowadzenia zasad etycznych Ekspertów NCN²⁴, każdy naukowiec zatrudniony do oceny wniosków badawczych poświadczają swoim podpisem, że przeczytał i zrozumiał treść zapisów dotyczących:

- zasad zachowania poufności i nieujawniania danych,
- zasad dotyczących rzeczywistego i potencjalnego konfliktu interesów (par. 3 ust. 3 zasad etycznych).

²⁴ Zarządzenie nr 104/2020 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie wprowadzenia zasad etycznych Ekspertów NCN z dnia 30.12.2020 r.

IV. Kryterium wydajności i sprawnej organizacji

Dobra organizacja procesów oceny wniosków badawczych składanych w konkursach NCN oraz oceny raportów końcowych z zakończonych projektów jest kluczowa dla ich sprawnego przebiegu. Przestrzeganie harmonogramów ogłaszanych konkursów, optymalizacja czasu przeznaczonego na poszczególne etapy prac ekspertów oraz właściwe wsparcie techniczne są podstawą wydajnej organizacji pracy wszystkich zaangażowanych stron. Poniższe wnioski podsumowujące wymienione aspekty pracy agencji sformułowano na podstawie danych wewnętrznych oraz wyników badań ewaluacyjnych, którymi objęto członków Zespołów Ekspertów, ekspertów zewnętrznych (recenzentów) oraz członków Zespołów Stałych.

Konkursy Narodowego Centrum Nauki mają terminowy przebieg.

Podobnie jak w latach ubiegłych, konkursy krajowe ogłoszone przez NCN w 2023 roku zostały zrealizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem. Proces oceny eksperckiej złożonych wniosków w każdym przypadku zakończono w określonym przez ustawę o NCN terminie 6 miesięcy od daty zamknięcia naboru. Dane na ten temat są corocznie publikowane w Sprawozdaniu z działalności NCN²⁵.

Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają techniczno-organizacyjne aspekty pracy, w tym ilość czasu przeznaczonego na poszczególne etapy merytorycznej oceny wniosków oraz przejrzystość zasad wynagradzania. Zgłaszają zastrzeżenia do niskiego poziomu wynagrodzenia.

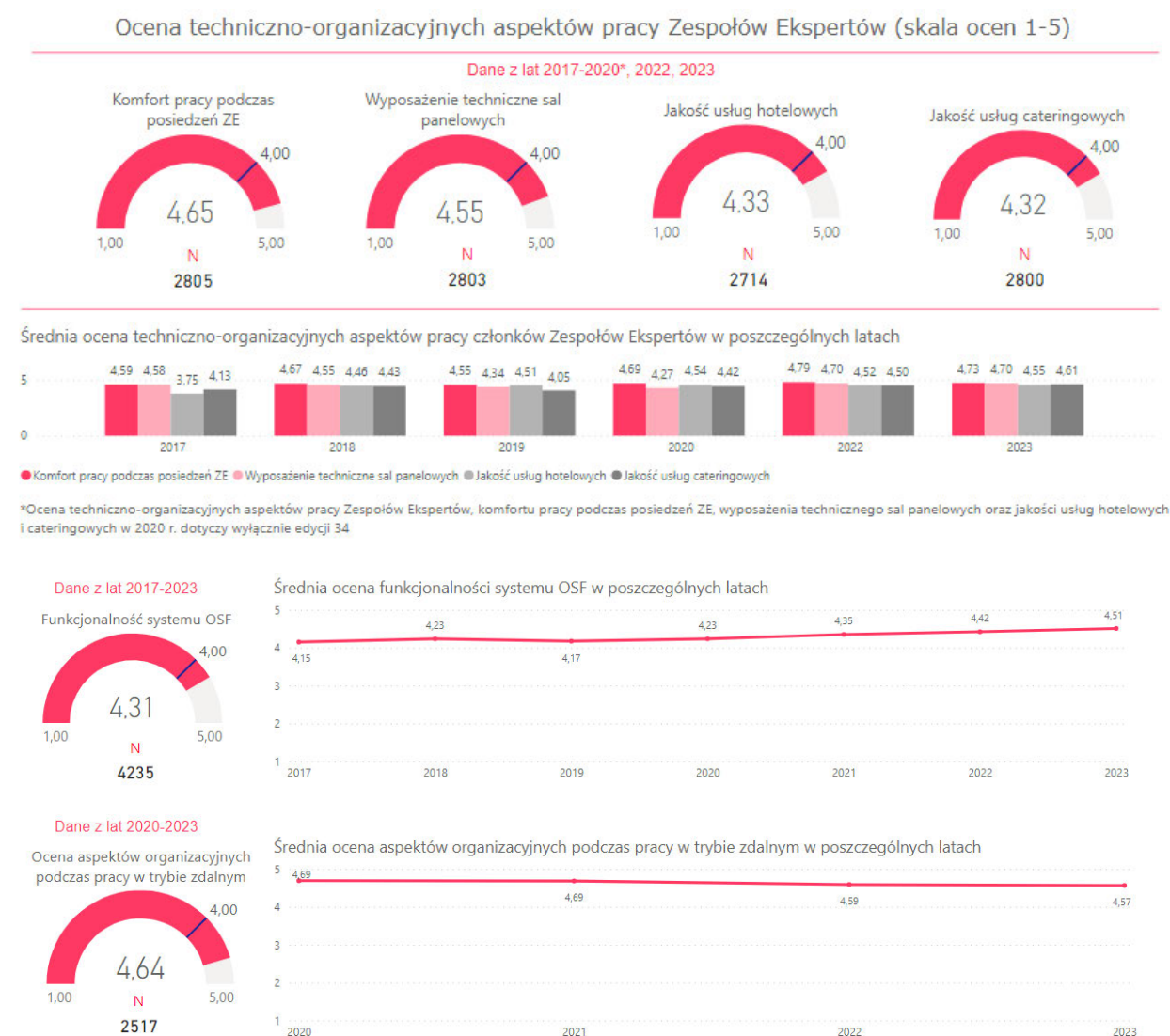
Organizacja wydajnego procesu oceny wniosków składanych w konkursach NCN wymaga zapewnienia ekspertom komfortowych warunków pracy. W badaniu ewaluacyjnym dokonano pomiaru zadowolenia w kontekście techniczno-organizacyjnych aspektów posiedzeń. Członkowie Zespołów Ekspertów w skali od 1 do 5 oceniali komfort pracy podczas posiedzeń, wyposażenie techniczne sal panelowych, jakość usług hotelowych, jakość usług cateringowych, funkcjonalność systemu OSF oraz aspekty organizacyjne podczas pracy w trybie zdalnym.

Średnie ocen uzyskanych w latach 2017-2020 i 2022-2023 wskazują na wysoki poziom zadowolenia z poszczególnych aspektów pracy członków Zespołów Ekspertów w trybie stacjonarnym (Rys. 4.1). Respondenci docenili sprawną obsługę paneli od strony zaplecza technicznego (4,55), komfort posiedzeń (4,65) oraz bardzo dobrą organizację pracy w trybie zdalnym w latach 2020-2023 (4,64). Również pozostałe aspekty, takie jak jakość usług hotelowych (4,33) i cateringowych (4,32) oraz funkcjonalność systemu OSF (średnia ocena w latach 2017-2023 wyniosła 4,31) utrzymują się na stałym, dobrym poziomie. W roku 2023 średnie oceny były podobne jak w roku poprzednim w każdym badanym aspekcie. Podobnie też oceniono komfort pracy podczas posiedzeń ekspertów (4,73) i wyposażenie sal konferencyjnych (4,70). Pozostałe aspekty pracy w roku 2023 oceniono na poziomie 4,51-4,61.

Ankietowani podkreślali profesjonalizm i zaangażowanie pracowników NCN w zakresie spraw administracyjnych i merytorycznych. Aspekty organizacyjne oceniono ogólnie bardzo dobrze. Zastrzeżenia dotyczyły jedynie odległości hotelu zakwaterowania od siedziby NCN. Niektórzy postulowali zwiększenie liczby mikrofonów oraz zamontowanie dodatkowych monitorów, zwłaszcza podczas posiedzeń o znacznej liczebności ekspertów. W kwestii usprawnień technicznych postulowano skierowanie kamery na wnioskodawcę podczas jego prezentacji (MAESTRO, SONATA BIS).

²⁵ Dokumenty dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej NCN pod linkiem: <https://ncn.gov.pl/bip/dzialalnosc/plany-sprawozdania-i-inne-dokumenty>

Rysunek 4.1 Ocena techniczno-organizacyjnych aspektów pracy Zespołów Ekspertów w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Dbając o wysoką jakość procedur konkursowych, w przeprowadzonym badaniu ewaluacyjnym monitorowano ilości czasu przeznaczanego na ocenę wniosków. Respondenci oceniali ten aspekt na podstawie 4-stopniowej skali²⁶ pod kątem indywidualnej oceny na I etapie, omawiania wniosku na posiedzeniu Zespołu Ekspertów oraz przygotowania uzasadnienia oceny końcowej (Rys. 4.2).

Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego potwierdzają, że ilość czasu przeznaczanego na poszczególne etapy oceny wniosków jest wystarczająca. Średnie ocen z roku 2023 pozostają na podobnym poziomie jak w latach 2021-2022²⁷ i wahają się w granicach 3,61-3,62. Respondenci nie zgłaszali również zastrzeżeń w tym zakresie w odpowiedziach na pytania otwarte.

²⁶ Ocen dokonywano w skali od 1 do 4, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 4 – najwyższa.

²⁷ Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Ekspertów zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 62% (2017), 65% (2018), 46% (2019), 47% (2020), 53% (2021), 50% (2022), 56% (2023).

Rysunek 4.2 Ocena ilości czasu przeznaczanego na poszczególne etapy merytorycznej oceny wniosków w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Pod koniec 2023 r. do kwestionariusza ankiety skierowanej do członków Zespołów Ekspertów włączono pytanie o tryb pracy. Ekspertów 49. edycji konkursów, ocenianej głównie w trybie zdalnym, zapytano o preferencje dotyczące stacjonarnego bądź zdalnego trybu organizacji ich pracy. Uzyskane wyniki wskazują, że niemal tyle samo respondentów jest zwolennikami stacjonarnego (49%), co zdalnego (51%) uczestnictwa w posiedzeniach panelowych (Rys. 4.3). Również w odpowiedziach otwartych zdania ekspertów były podzielone. Dla części ankietowanych spotkania on-line nie stanowiły problemu, dla innych z kolei były znaczącym utrudnieniem ze względu na brak możliwości prowadzenia dyskusji na żywo. Celem dalszego oszczędniejszego gospodarowania finansami NCN sugerowano organizację pierwszego etapu oceny w systemie stacjonarnym, a drugiego zdalnym.

Rysunek 4.3 Ocena trybu pracy członków Zespołów Ekspertów w 2023 r.

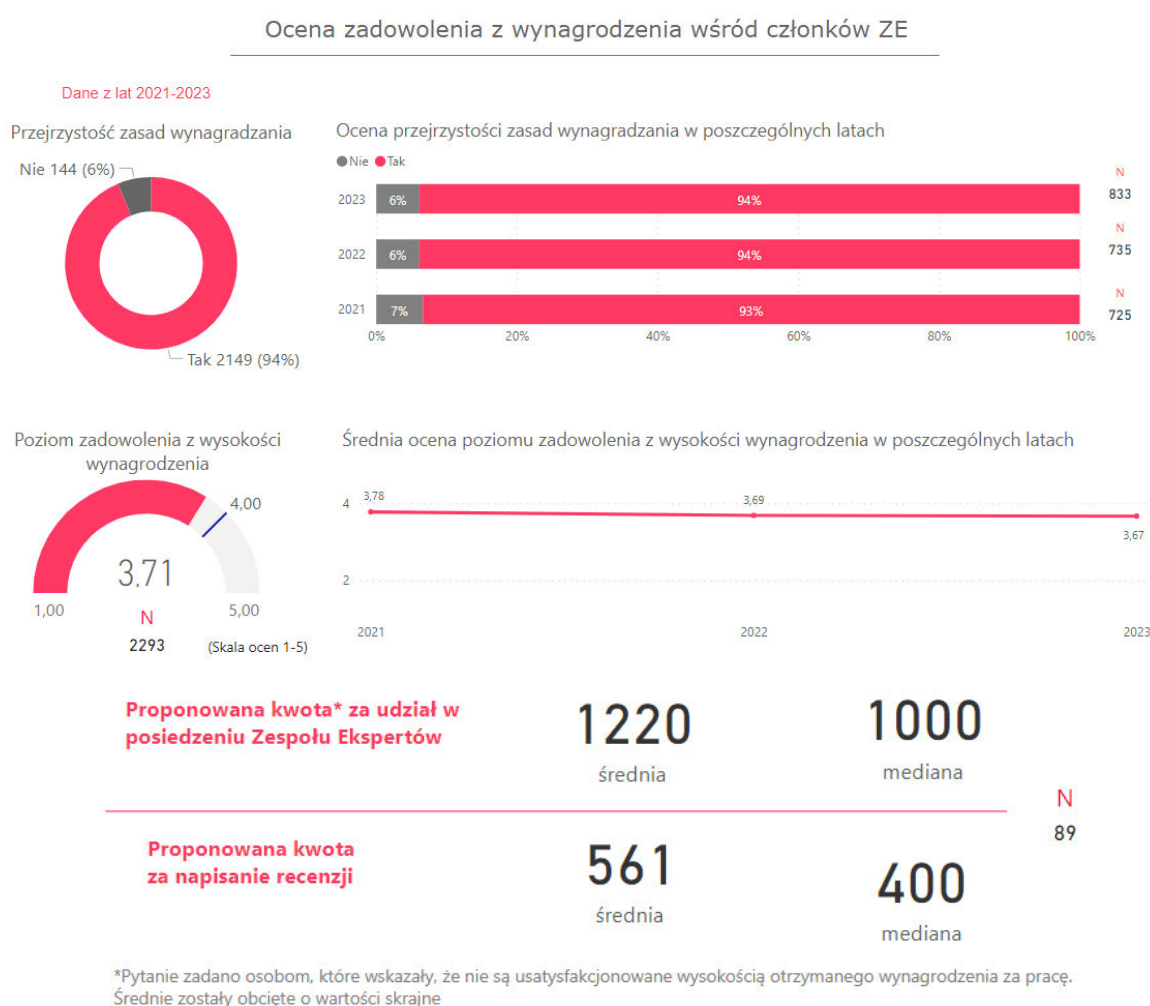

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W 2023 r. w kwestionariuszu ankiety po raz trzeci umieszczono pytania odnoszące się do przejrzystości zasad wynagradzania oraz poziomu zadowolenia z jego wysokości. Podstawą oceny była skala od 1 do 5²⁸. Spośród ekspertów ankietowanych w latach 2021-2023 aż 94% uznało, że zasady wynagradzania są przejrzyste, zaś poziom zadowolenia z jego wysokości został oceniony na poziomie 3,71 (Rys. 4.4).

Dodatkowo do ekspertów oceniających wnioski złożone w 49. edycji konkursów (OPUS, PRELUDIUM) skierowano prośbę o wskazanie oczekiwanej kwoty wynagrodzenia za udział w posiedzeniu ekspertów oraz wykonanie recenzji indywidualnej. W pierwszym przypadku średnie proponowane wynagrodzenie brutto wyniosło 1220 zł, zaś w drugim – 561 zł. Zgłoszone propozycje są co najmniej dwukrotnie wyższe od obecnie obowiązujących w NCN stawek, gdzie za uczestnictwo w posiedzeniu Zespołu Ekspertów agencja płaci ekspertom 540 zł brutto (360 zł brutto w przypadku paneli zdalnych), natomiast za sporządzenie indywidualnej oceny wniosku – 200 zł brutto²⁹.

Rysunek 4.4 Ocena zadowolenia z wynagrodzenia wśród członków Zespołów Ekspertów w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

²⁸ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

²⁹ Dane na podstawie Zarządzenie nr 2/2024 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzeń Ekspertów za wykonywanie czynności zleconych przez Centrum z dnia 10.01.2024 r.

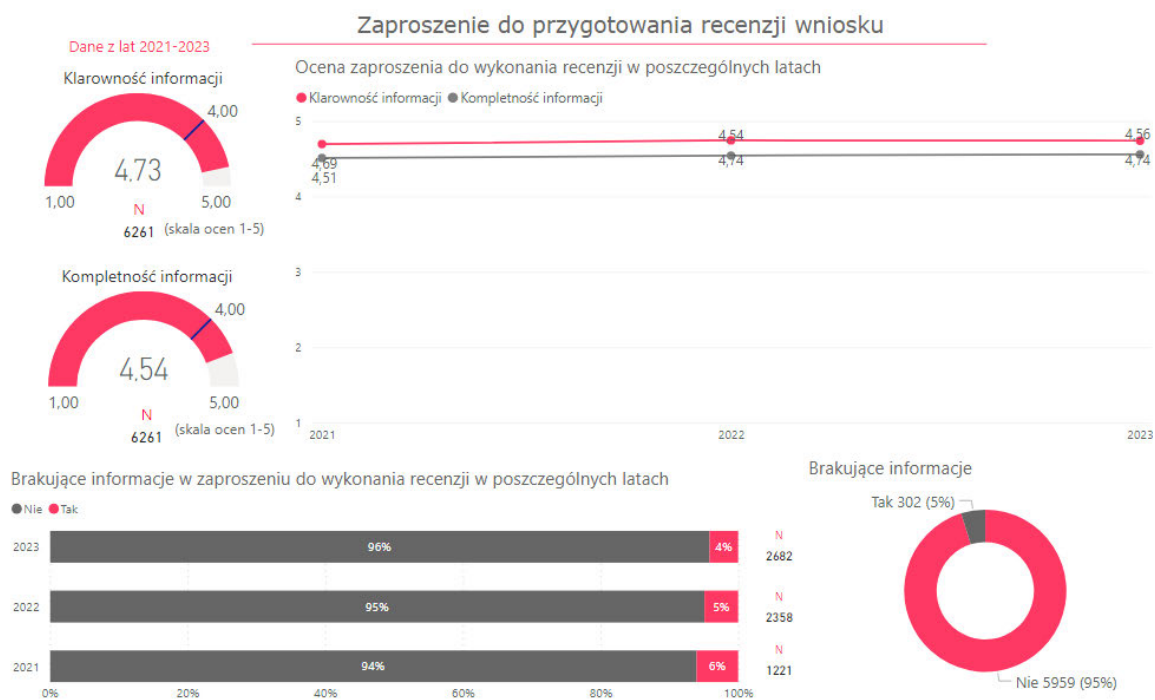
Informacje zawarte w zaproszeniu do wykonania recenzji są kompletne i zrozumiałe dla ekspertów zewnętrznych (recenzentów). Pozytywnie oceniają oni funkcjonalność systemu OSF oraz ilość czasu przeznaczoną na wykonanie recenzji. Zgłaszają zastrzeżenia do niskiego poziomu wynagrodzenia.

Wysłanie zaproszenia do recenzji wniosku badawczego jest pierwszym krokiem w kontakcie NCN z ekspertem zewnętrznym. Na podstawie informacji dotyczących tematyki wniosku, wysokości wynagrodzenia oraz szacowanej ilości czasu potrzebnego do wykonania recenzji podejmuje on pozytywną bądź odmowną decyzję. Jest to kluczowy etap współpracy, dlatego ważne jest, aby zaproszenie było klarowne i zawierało wszystkie niezbędne informacje.

Uczestnicy badania ewaluacyjnego odpowiadali na trzy pytania odnoszące się do formuły zaproszenia. Na 5-stopniowej skali³⁰ oceniali klarowność i kompletność informacji, a także poprzez wybór jednej z dwóch opcji – „tak” lub „nie” odpowiadali na pytanie o ewentualnie brakujące informacje.

Zdaniem recenzentów ankietowanych w latach 2021-2023 informacje znajdujące się w zaproszeniu są zrozumiałe (średnia ocen 4,73) i kompletne (średnia ocen 4,54). Według 95% respondentów nie ma również braków informacyjnych (Rys. 4.5).

Rysunek 4.5 Ocena zaproszenia do przygotowania recenzji wniosku w latach 2021-2023

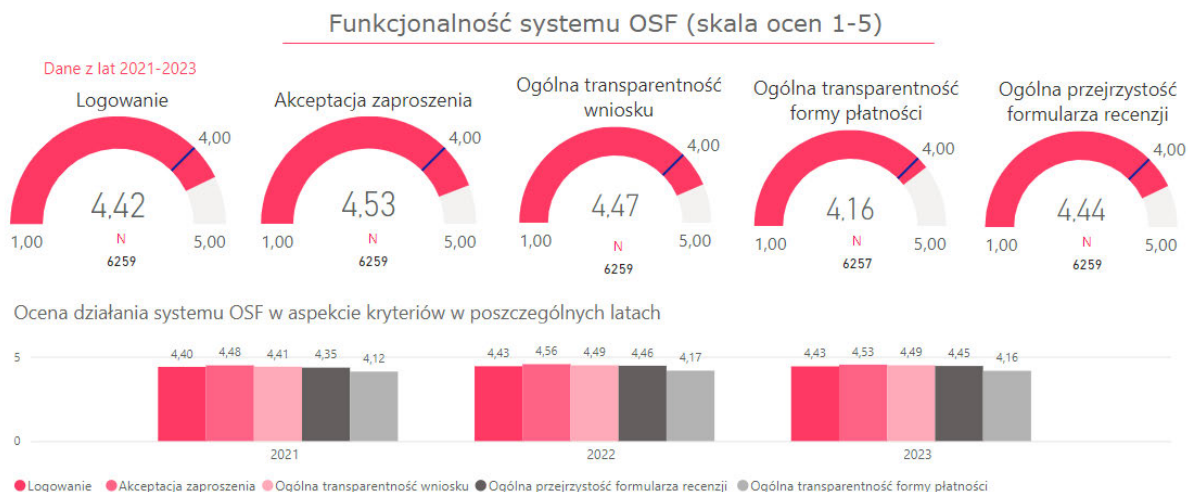

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

³⁰ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

W odróżnieniu od pracy ekspertów oceniających wnioski oraz raporty końcowe, praca recenzentów nie odbywa się w formie spotkań zespołów ekspertów, lecz indywidualnie, przy wsparciu systemu OSF. W badaniu ewaluacyjnym prowadzonym w latach 2021-2023 poproszono recenzentów o ocenę jego funkcjonalności na podstawie 5-stopniowej skali³¹. Ewaluacji poddano następujące składowe: logowanie do systemu (średnia 4,42), akceptację zaproszenia (4,53), ogólną transparentność wniosku (4,47), ogólną przejrzystość formularza recenzji (4,44) oraz transparentność formy płatności (4,16) (Rys. 4.6). Otrzymane wartości wskazują, że funkcjonalność systemu jest oceniana dobrze w odniesieniu do wszystkich badanych aspektów. Nieznacznie gorzej niż pozostałe wypadła kwestia dotycząca transparentności form płatności, jednak nadal jest na dobrym poziomie.

Rysunek 4.6 Ocena funkcjonowania systemu OSF przeprowadzona przez recenzentów w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Recenzentom zadano również pytanie o ilość czasu potrzebnego na przygotowanie recenzji. Ankietowani mieli do wyboru jedną z czterech opcji: „6 dni i mniej”, „7-13 dni”, „14-27 dni”, „28 dni i więcej”. Zapytano o ocenę ilości czasu oraz poproszono o wskazanie z jakim terminem wykonania recenzji chcieliby otrzymywać zaproszenie. Wśród udzielonych odpowiedzi przeważały dwa wskazania: „14-27 dni” oraz „28 dni i więcej” (Rys. 4.7). Porównując je ze średnią liczbą dni (23) obliczoną na podstawie odpowiedzi respondentów, można przyjąć, że ilość czasu przeznaczony na przygotowanie recenzji jest odpowiednia. Znalazło to również potwierdzenie w odpowiedziach na pytanie o ocenę ilości czasu, na które 95% ankietowanych odpowiedziało, że jest wystarczająca.

³¹ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

Rysunek 4.7 Ocena ilości czasu przeznaczanego na wykonanie recenzji wniosku w latach 2021-2023

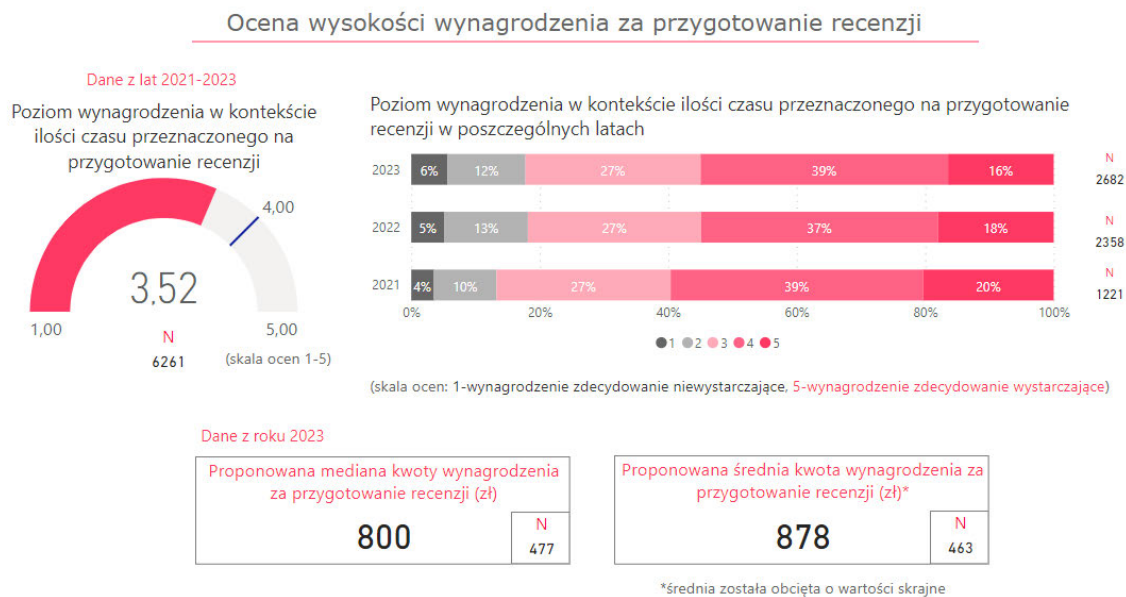

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W badaniu ankietowym w 2023 r. po raz trzeci poddano ewaluacji także wysokość wynagrodzenia ekspertów zewnętrznych (400 zł brutto³²) w kontekście ilości czasu potrzebnego do przygotowania recenzji. Podstawą oceny była 5-stopniowa skala, gdzie 1 oznaczało „zdecydowanie niewystarczające”, a 5 – „zdecydowanie wystarczające”. Osoby, które wskazały odpowiedź „raczej niewystarczające” lub „zdecydowanie niewystarczające” poproszono o podanie oczekiwanej kwoty. W 2023 r. średnie proponowane wynagrodzenie to 878 zł brutto. W ciągu trzech lat prowadzenia pomiaru ocena poziomu wynagrodzenia w kontekście ilości czasu przeznaczanego na przygotowanie recenzji osiągnęła średnią wartość 3,52 (Rys. 4.8).

³² Dane na podstawie Zarządzenie nr 2/2024 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzeń Ekspertów za wykonywanie czynności zleconych przez Centrum z dnia 10.01.2024 r.

Rysunek 4.8 Ocena zadowolenia z wysokości wynagrodzenia za przygotowanie recenzji w latach 2021-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

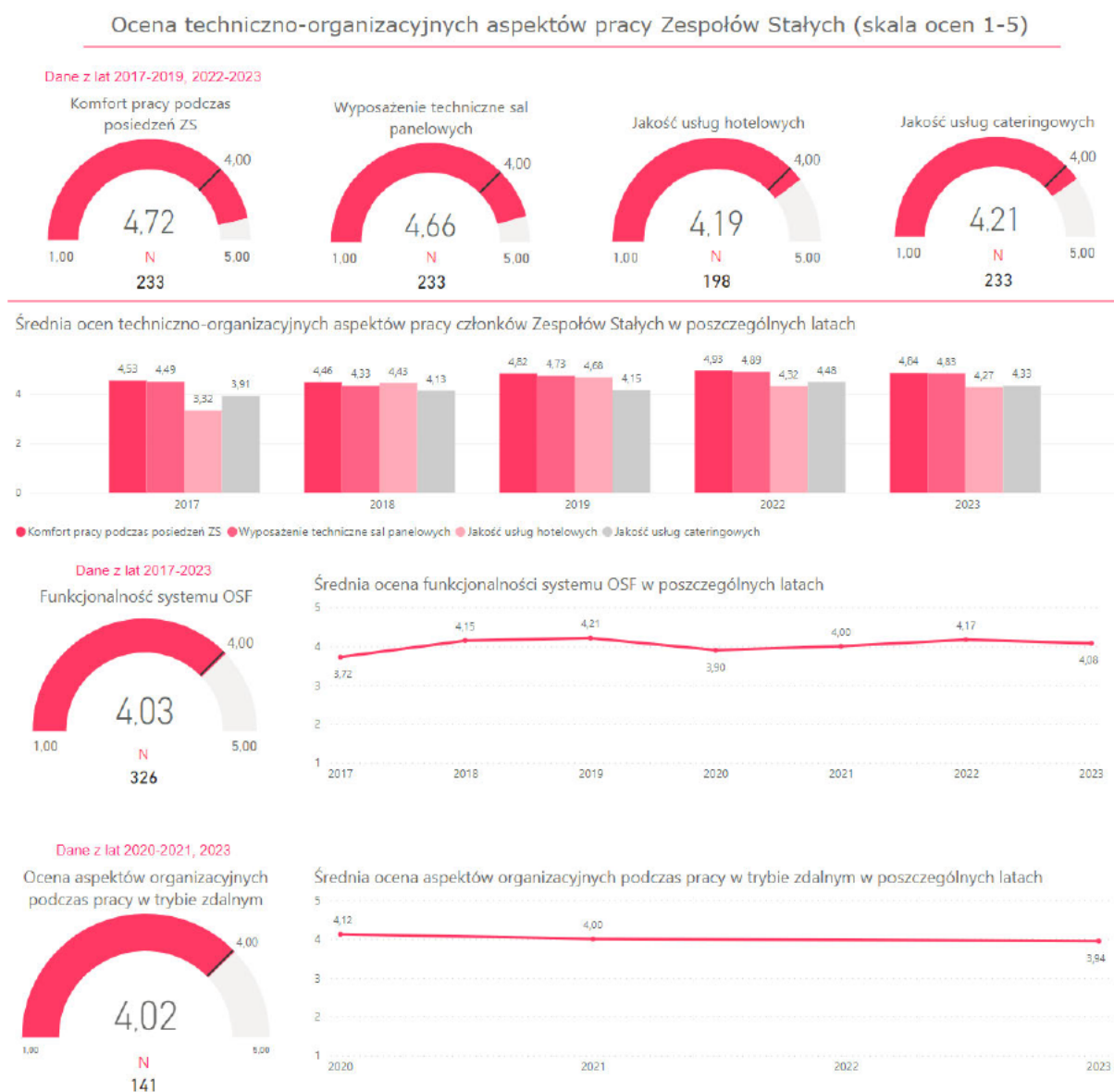
Członkowie Zespołów Stałych pozytywnie oceniają techniczno-organizacyjne aspekty pracy, w tym ilość czasu przeznaczanego na poszczególne etapy merytorycznej oceny raportów końcowych oraz przejrzystość zasad wynagradzania. Zgłaszają zastrzeżenia do niskiego poziomu wynagrodzenia.

Członkowie Zespołów Stałych w przeprowadzonym badaniu ankietowym oceniali techniczno-organizacyjne aspekty pracy, takie jak: komfort pracy podczas posiedzeń, wyposażenie techniczne sal panelowych, jakość usług hotelowych i cateringowych, funkcjonalność systemu OSF oraz aspekty organizacyjne podczas pracy w trybie zdalnym. Podstawą oceny była skala od 1 do 5³³ (Rys. 4.9).

Uczestnicy badania ocenili wszystkie wymienione aspekty na poziomie co najmniej dobrym. W badaniach prowadzonych w latach 2017-2019 oraz 2022-2023 komfort pracy (4,72) oraz wyposażenie sal panelowych (4,66) zostały ocenione najwyżej. Jakość usług hotelowych oraz cateringowych oceniono na poziomie odpowiednio 4,19 i 4,21. Średnia ocena funkcjonalności systemu OSF z 7 lat prowadzenia pomiaru wynosi 4,03 (2017-2023), przy czym w 2023 r. uległa ona nieznacznemu spadkowi (4,08) w porównaniu do roku ubiegłego (4,17).

³³ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

Rysunek 4.9 Ocena techniczno-organizacyjnych aspektów pracy Zespołów Stałych w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Pracę ekspertów Zespołów Stałych oceniano również pod kątem ilości czasu przeznaczanego na poszczególne etapy merytorycznej oceny raportów końcowych, tj. indywidualnej oceny raportu, omówienia raportu podczas posiedzenia Zespołu Stałego, ustalenia końcowej oceny raportu oraz rekomendacji. Podstawą oceny była 4-stopniowa skala³⁴. W każdym z ocenianych aspektów w latach 2017-2023 eksperci³⁵ zadeklarowali wysoki poziom zadowolenia z ich przebiegu (3,51-3,73) (Rys. 4.10). W 2023 r. odnotowano wzrost poziomu zadowolenia w odniesieniu do badanych aspektów w porównaniu do roku ubiegłego, co dodatkowo potwierdza, że harmonogram prac jest prawidłowy.

³⁴ Ocen dokonywano w skali od 1 do 4, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 4 – najwyższa.

³⁵ Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Stałych zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 57% (2017), 63% (2018), 41% (2019), 60% (2020), 53% (2021), 53% (2022), 70% (2023).

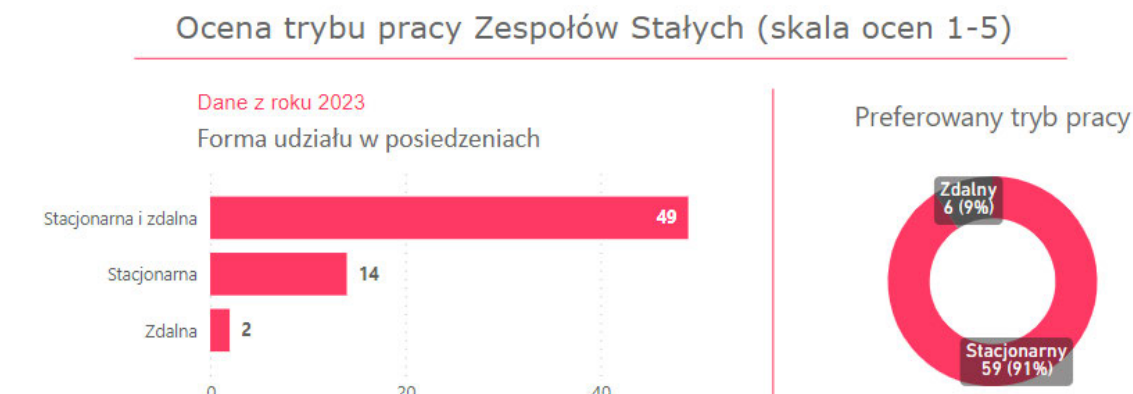
Rysunek 4.10 Ocena ilości czasu przeznaczanego na poszczególne etapy oceny merytorycznej raportów końcowych w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W badaniu ewaluacyjnym przeprowadzonym w 2023 r. zapytano ekspertów Zespołów Stałych o preferowany tryb pracy, na które uzyskano niemal jednoznaczną odpowiedź, a mianowicie 91% ankieterowanych wybrało tryb stacjonarny, dominujący w trakcie posiedzeń zorganizowanych w 2023 r. (Rys. 4.11). Ekspersi Zespołów Stałych to wyłącznie polscy naukowcy, co ma zapewne związek z tak jednoznacznym wyborem trybu pracy.

Rysunek 4.11 Ocena trybu pracy członków Zespołów Stałych w 2023 r.

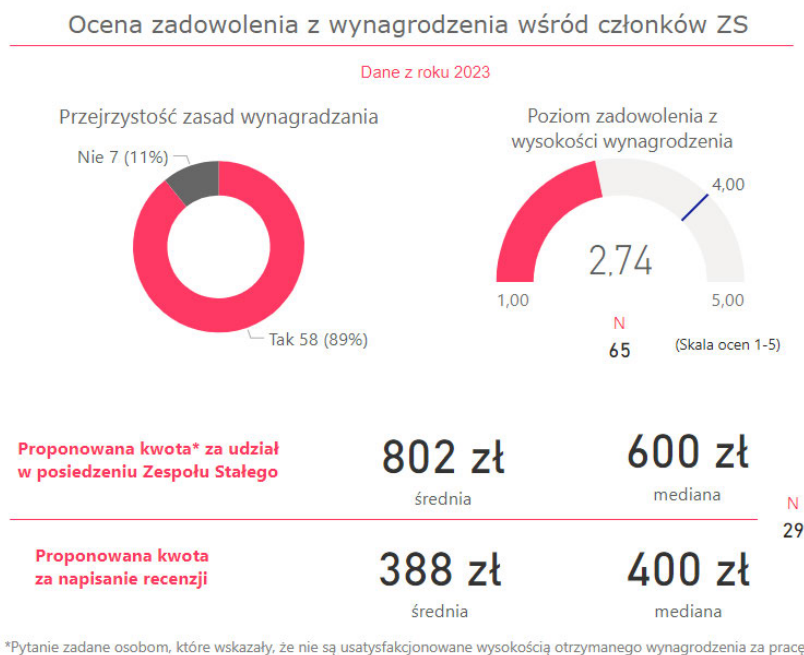
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Podobnie jak w przypadku Zespołów Ekspertów, w 2023 r. do kwestionariusza ankiety skierowanej do członków Zespołów Stałych włączono ocenę zadowolenia z poziomu wynagrodzenia. Ankieterowani odpowiadali na pytanie o przejrzystość zasad wynagradzania, które okazały się jasne dla 89% uczestników badania (Rys. 4.12). Ponadto określano poziom zadowolenia z wysokości wynagrodzenia w skali od 1 do 5³⁶. Otrzymane wyniki (2,74) świadczą o dość niskim poziomie satysfakcji finansowej,

³⁶ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

zaś oczekiwana średnia kwota wynagrodzenia to według wskazań 802 zł brutto za jednorazowy udział w posiedzeniu zespołu oraz ok. 400 zł za przygotowanie recenzji raportu końcowego. Zgłoszone propozycje są mniej więcej dwukrotnie wyższe od obecnie obowiązujących stawek w NCN, gdzie za uczestnictwo w posiedzeniu Zespołu Stałych agencja płaci ekspertom 540 zł brutto (360 zł brutto w przypadku posiedzeń zdalnych), natomiast za sporządzenie oceny indywidualnej raportu końcowego – 200 zł brutto³⁷.

Rysunek 4.12 Ocena zadowolenia z wynagrodzenia wśród członków Zespołów Stałych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

³⁷ Dane na podstawie Zarządzenie nr 2/2024 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzeń Ekspertów za wykonywanie czynności zleconych przez Centrum z dnia 10.01.2024 r.

V. Kryterium dostosowania oferty konkursowej do potrzeb środowiska naukowego

Zmiany zachodzące w systemie finansowania nauki w Polsce są pochodną zdiagnozowanych potrzeb środowiska naukowego. Stąd też oferta konkursowa NCN podlega regularnej weryfikacji celem dostosowania jej do uzasadnionych postulatów potencjalnych beneficjentów oraz w odniesieniu do zagadnień wymagających modyfikacji z racji m.in. zmieniających się uwarunkowań prawnych, sytuacji społecznej lub nowych okoliczności zaistniałych wewnątrz środowiska naukowego. Podejmowaniu decyzji o wprowadzeniu jakichkolwiek zmian towarzyszą wyłącznie względy merytoryczne, uzasadnione i potwierdzone analizą danej sytuacji.

Poniższe wnioski sformułowano na podstawie danych wewnętrznych NCN dotyczących kosztów projektów zakwalifikowanych do finansowania, rozkładu typów kosztów ponoszonych w projektach badawczych realizowanych w ramach konkursu OPUS oraz dostosowania oferty konkursowej NCN do potrzeb środowiska naukowego. Analizie poddano też skuteczność pozyskiwania środków finansowych w poszczególnych grupach dyscyplin: Naukach Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS), Naukach o Życiu (NZ) i Naukach Ścisłych i Technicznych (ST).

Spadek liczby zakwalifikowanych projektów badawczych jest związany z coraz wyższymi oczekiwaniami finansowymi naukowców składających wnioski w konkursach NCN oraz niewystarczającymi możliwościami finansowymi Centrum.

Problem stagnacji finansowej, którego bezpośrednim odzwierciedleniem była niższa niż w poprzednich latach liczba finansowanych projektów badawczych, to jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed NCN. Ma ono związek ze stałym wzrostem oczekiwań finansowych wśród naukowców składających wnioski w krajowych konkursach NCN³⁸.

Ostatni wyraźny wzrost dotacji celowej przeznaczonej na finansowanie badań naukowych odnotowano w latach 2016-2018, kolejny zaś w 2022 r. Dotacja celowa wzrosła wówczas o 10% (123 mln zł) w porównaniu do roku poprzedniego, przy czym skok był niższy od średniorocznego poziomu inflacji w Polsce notowanego w 2022 r. na poziomie 14,4%. W roku 2023 dotacja celowa została utrzymana na takim samym poziomie jak w 2022 r.³⁹ przy średniorocznym poziomie inflacji w wysokości 11,4%⁴⁰.

Od początku istnienia NCN systematycznie wzrasta średni koszt wniosków złożonych w konkursach Centrum, rozstrzyganych w danym roku. Począwszy od 2018 r. tempo wzrostu jest znacznie szybsze, osiągając w 2023 r. średnią wartość ponad 1,2 mln złotych dla pojedynczego zakwalifikowanego projektu badawczego. Jest to najwyższa wartość od początku istnienia Centrum i potwierdza występowanie silnego trendu rosnących oczekiwań finansowych naukowców (Rys. 5.1). Należy zauważyć, że od konkursów rozstrzygniętych w 2017 r. stale powiększa się różnica pomiędzy średnią kwotą wnioskowaną i przyznaną. W 2023 r. jej wysokość wynosiła około 150 tys. zł. na korzyść kwoty przyznanej. W przypadku większości konkursów NCN ich warunki nie określają minimalnej ani maksymalnej łącznej wysokości środków finansowych, o które można wnioskować. Oznacza to, że Zespoły Ekspertów decydują o finansowaniu najlepszych pomysłów badawczych niezależnie od

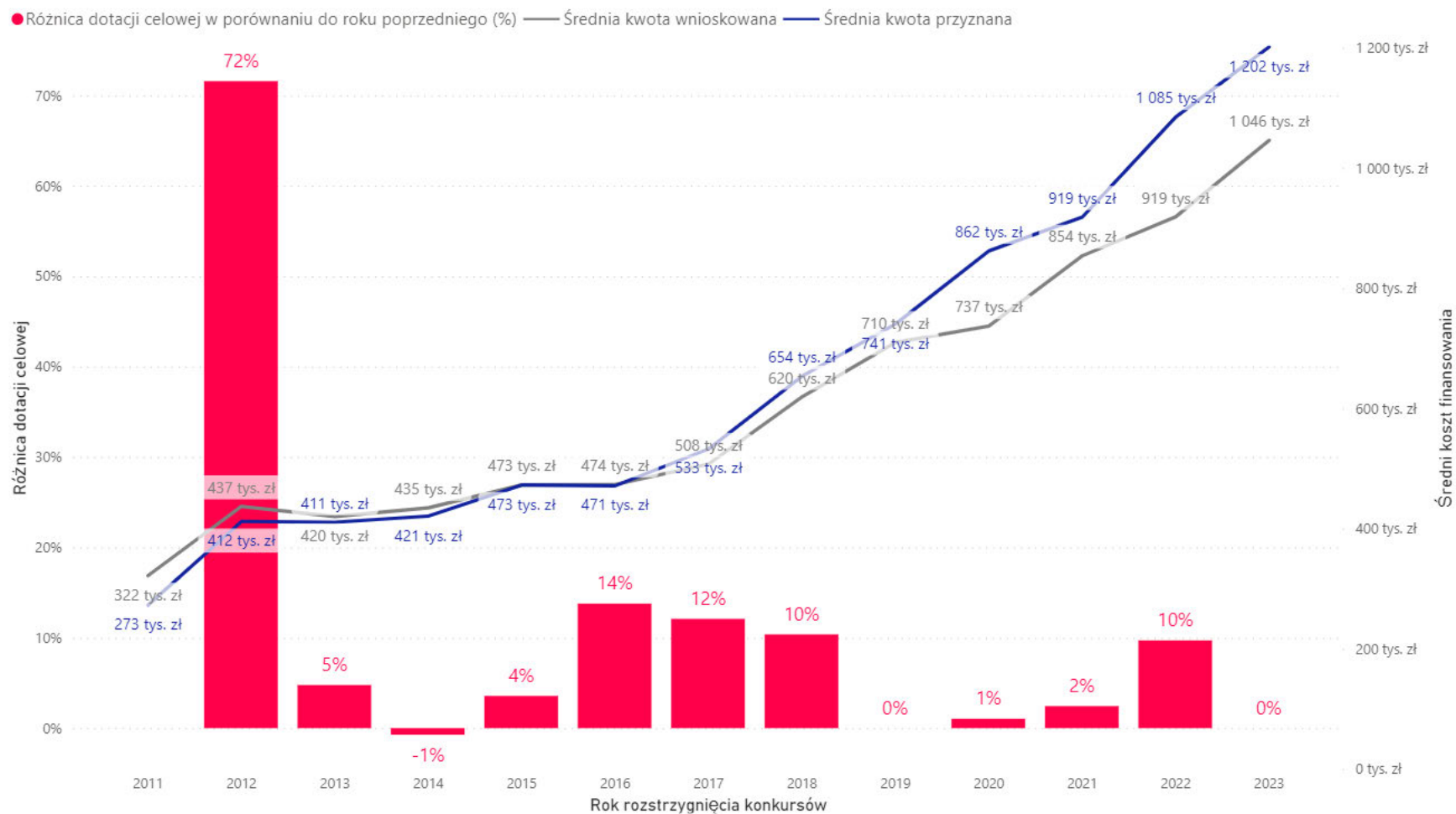
³⁸ Z analiz wyłączono konkursy MINIATURA oraz TANGO ze względu na inny zakres możliwego finansowania oraz różny przebieg procesu oceny. W ramach konkursu MINIATURA można uzyskać środki finansowe w wysokości od 5000 do 50 000 zł na realizację działań naukowych trwających do 12 miesięcy. Ocena merytoryczna wniosków jest jednoetapowa i polega na sporządzeniu indywidualnych ocen, wykonywanych niezależnie przez trzech członków Zespołu Ekspertów. Konkurs TANGO wspiera projekty finansowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, zakładające wdrażanie w praktyce gospodarczej i społecznej wyników uzyskanych w rezultacie badań podstawowych.

³⁹ Szczegółowe informacje na temat budżetu NCN w br. znajdują się w *Planie działalności NCN na 2023 r.*

⁴⁰ Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2023 r. w stosunku do 2022 r. wyniósł 111,4 (wzrost cen o 11,4%) na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15.01.2024 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2023 r.

wartości projektów, jeżeli uznają, że koszty ich realizacji są uzasadnione w stosunku do przedmiotu i zakresu badań oraz poparte rzetelną kalkulacją.

Rysunek 5.1 Różnica w wysokości dotacji celowej (w %) w porównaniu do roku poprzedniego oraz średnia kwota finansowania (w tys. zł) wnioskowana i przyznana w krajowych konkursach NCN* rozstrzygniętych w latach 2011-2023

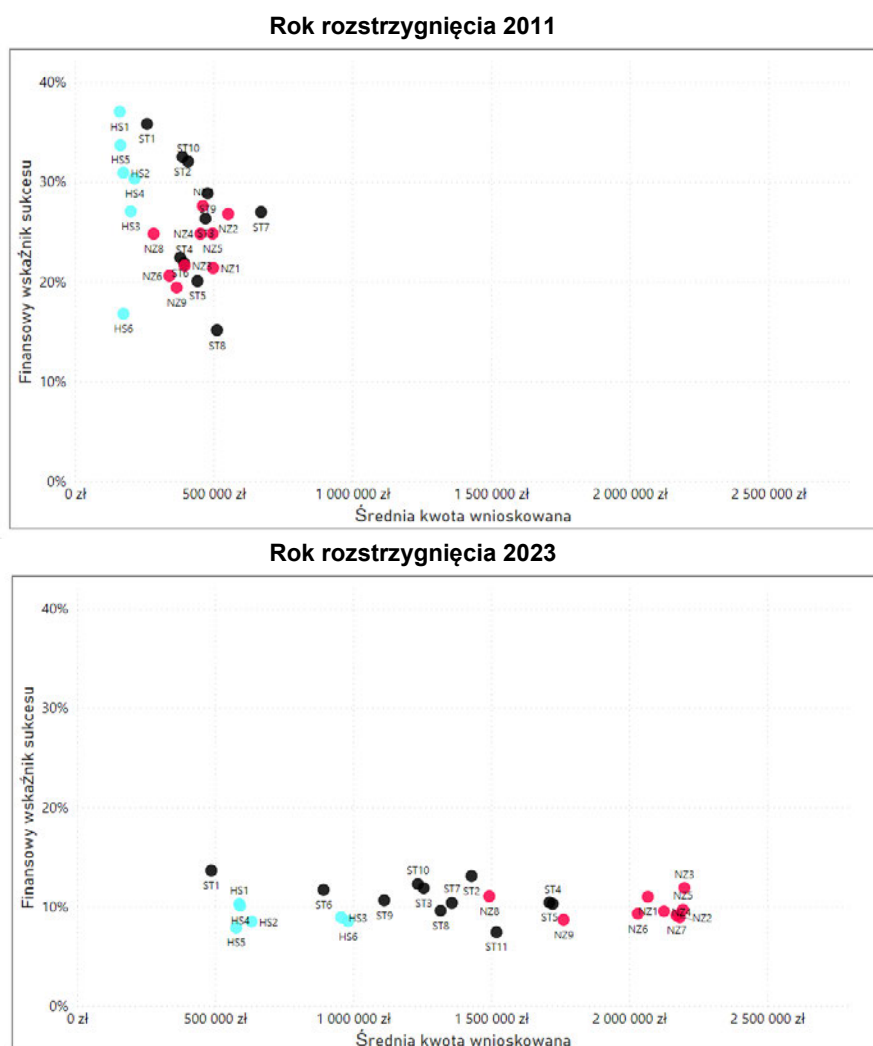
* z wyłączeniem konkursu MINIATURA i TANGO

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Wzrost oczekiwań finansowych naukowców jest jeszcze wyraźniej widoczny w odniesieniu do konkursu OPUS, najbardziej kosztochłonnego w ofercie NCN i otwartego dla naukowców na każdym etapie kariery naukowej, co bardzo dobrze obrazuje porównanie danych pochodzących z początkowego okresu funkcjonowania NCN z obecną sytuacją (Rys. 5.2).

W konkursie OPUS rozstrzygniętym w 2011 r. średni koszt projektu badawczego w panelach tematycznych był znacznie mniej zróżnicowany niż obecnie. Najmniej kosztochłonne były wnioski złożone w grupie Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS) i oscylowały w granicach 200 tys. zł. Oczekiwania finansowe naukowców w grupach Nauk o Życiu (NZ) i Nauk Ścisłych i Technicznych (ST) były na zbliżonym poziomie, osiągając średnie wartości w granicach od 300 do 700 tys. zł. W 2023 r. natomiast widoczne było dużo większe zróżnicowanie średniego kosztu projektu w poszczególnych panelach tematycznych. Najmniejsze oczekiwania finansowe (oscylujące w granicach 500 tys. zł) miały teoretyczne dyscypliny naukowe (ST1, HS1-2, HS4-5), średnią pozycję (wartości w granicach od 1 do 1,7 mld zł) zajmowały dyscypliny wymagające dostępu infrastruktury w celu prowadzenia badań (HS3, HS6, ST2-11, NZ8-9). Najdroższe, bo przekraczające 2 mld zł, były badania nauk eksperymentalnych prowadzonych w rygorystycznych warunkach laboratoryjnych (NZ 1-7) (Rys. 5.2).

Rysunek 5.2 Średnia kwota złożonego wniosku w stosunku do finansowego wskaźnika sukcesu w ramach konkursu OPUS w edycjach rozstrzygniętych w 2011 r. i 2023 r. w podziale na panele tematyczne NCN

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Wzrost średniego kosztu pojedynczego projektu wpływa na ogólny wzrost oczekiwań finansowych oraz na wartość przyznawanego finansowania, pomimo mniejszej liczby złożonych i zakwalifikowanych do finansowania wniosków⁴¹. Począwszy od konkursów rozstrzygniętych w 2020 r. oczekiwania finansowe naukowców gwałtownie wzrosły, wyraźnie przekraczając kwotę 7 mld zł, co jest m.in. następstwem wprowadzenia możliwości realizacji 4-letniego projektu badawczego w ramach konkursu OPUS⁴². W 2023 r. sumaryczna wartość złożonych wniosków wzrosła do ponad 8,6 mld zł, mimo że ich liczba była podobna jak w roku poprzednim (o 52 więcej niż w 2022 r.) (Rys 5.3). Jednocześnie wartość przyznanych w 2023 r. środków przekroczyła 1,1 mld zł i była niższa od kwoty przeznaczonej na finansowanie projektów w roku poprzednim. Warto przy tym zauważyć, że liczba wniosków zakwalifikowanych do finansowania w 2023 r. (933) jest najniższa w całej historii NCN. Ma to związek z mniejszą alokacją środków na ogłaszane konkursy w porównaniu do roku 2022 i wynika z konieczności zapewnienia finansowania na pokrycie zobowiązań zaciągniętych w roku poprzednim. Przykładowo łączna alokacja na dwie edycje konkursu OPUS rozstrzygnięte w 2023 r. była o 250 mln zł niższa od alokacji przeznaczonej na ten konkurs w 2022 r.

Chcąc dodatkowo uwidocznić i lepiej zrozumieć skalę stagnacji finansowej Centrum można zestawić dane, zgodnie z którymi, jak już wcześniej wspomniano, odnotowano gwałtowne tempo wzrostu kosztocłonności pojedynczego projektu w latach 2018-2023. W tym czasie dotacja celowa wzrosła o nieco ponad 13%, natomiast kwota oczekiwań finansowych naukowców prawie o 78%.

Relacje pomiędzy liczbą i wartością wniosków złożonych oraz zakwalifikowanych do finansowania można również obserwować porównując liczbowy⁴³ i finansowy wskaźnik sukcesu⁴⁴. W 2023 r. różnica ich wartości wyniosła 2 p.p. na korzyść tego drugiego (Rys. 5.4). Uzyskane wyniki wskazują, że zostało zaspokojone 13% potrzeb finansowych naukowców, podczas gdy jedynie 11 na 100 wnioskodawców pozyskało środki na realizację swoich projektów badawczych. W przypadku liczbowego wskaźnika sukcesu odnotowano spadek o 6 p.p. w porównaniu do roku 2022, uzyskując tym samym najniższy wynik w historii działalności NCN.

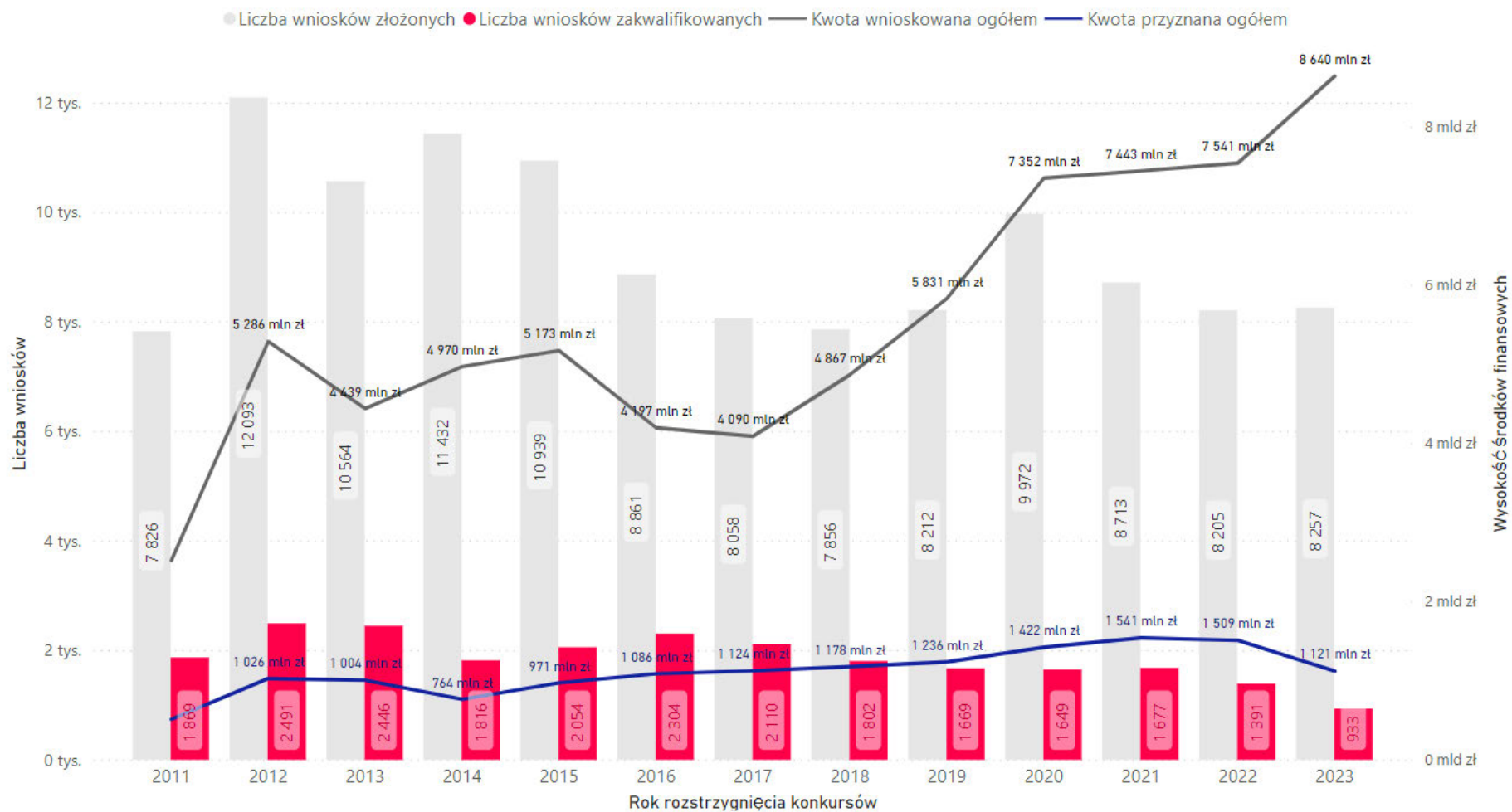
⁴¹ Analiza aktywności naukowców składających wnioski w konkursach NCN w latach 2011-2023 wskazuje na różnice w zapotrzebowaniu na finansowanie badań podstawowych w perspektywie 13 lat działalności agencji. Największa liczba wniosków została złożona w konkursach rozstrzygniętych w latach 2012, 2014 i 2015, natomiast najczęściej zakwalifikowano do finansowania w 2012 r. Brak ograniczeń dotyczących roli kierownika projektu powodował składanie rekordowo dużej liczby wniosków, w porównaniu z kolejnymi latami po wprowadzeniu obowiązującej do dziś regulacji. Ograniczenia w pełnieniu roli kierownika we wnioskach składanych do NCN obowiązują od 17. edycji konkursów (ogłoszonych w marcu 2015 r. i rozstrzygniętych w listopadzie 2015 r.). Wprowadzone regulacje mówią, że w danej edycji konkursów (tj. w konkursach, do których nabór wniosków zamykany jest w tym samym dniu) można występować w charakterze kierownika projektu tylko w jednym składanym wniosku, natomiast kierownicy w danym projekcie mogą być wykonawcami w innych, w tej samej edycji konkursów. Kierownikiem projektu nie może być osoba, która w chwili złożenia wniosku – a) kieruje więcej niż dwoma projektami badawczymi finansowanymi przez NCN, b) kieruje dwoma projektami badawczymi finansowanymi przez NCN, a inny wniosek, w którym występuje w roli kierownika projektu, znajduje się w procesie oceny. Dodatkowo kierownik projektu jest zobowiązany przebywać na terenie Polski co najmniej przez połowę czasu trwania projektu. Do okresu tego zalicza się niezbędne dla realizacji projektu wyjazdy służbowe, w szczególności związane z badaniami terenowymi, udziałem w konferencjach naukowych czy przeprowadzaniem kwerend. W związku ze stagnacją finansową od 49. edycji konkursów (czyli od marca 2023 r.) zostało wprowadzone kolejne ograniczenie w pełnieniu roli kierownika. Łączna liczba projektów NCN kierowanych przez daną osobę i wniosków złożonych w NCN, będących w ocenie lub zakwalifikowanych do finansowania, w których ta osoba wskazana jest jako kierownik projektu, nie może przekraczać dwóch. Liczba ta ulega zwiększeniu do trzech w przypadku, gdy dana osoba kieruje co najmniej jednym projektem finansowanym w międzynarodowym konkursie NCN lub złożyła co najmniej jeden wniosek do międzynarodowego konkursu NCN. Do limitów tych nie wlicza się projektów ani wniosków z konkursów PRELUDIUM BIS i *Dioscuri*.

⁴² Regulacja ta została wprowadzona od 35. edycji konkursów, czyli od września 2019 r., przy czym rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w 2020 r.

⁴³ Liczbowy wskaźnik sukcesu oznacza udział liczby wniosków zakwalifikowanych do finansowania w stosunku do liczby wniosków złożonych. Przedstawiany jest w wartościach procentowych.

⁴⁴ Finansowy wskaźnik sukcesu oznacza udział kwoty wniosków zakwalifikowanych do finansowania w stosunku do kwoty wniosków złożonych. Przedstawiany jest w wartościach procentowych.

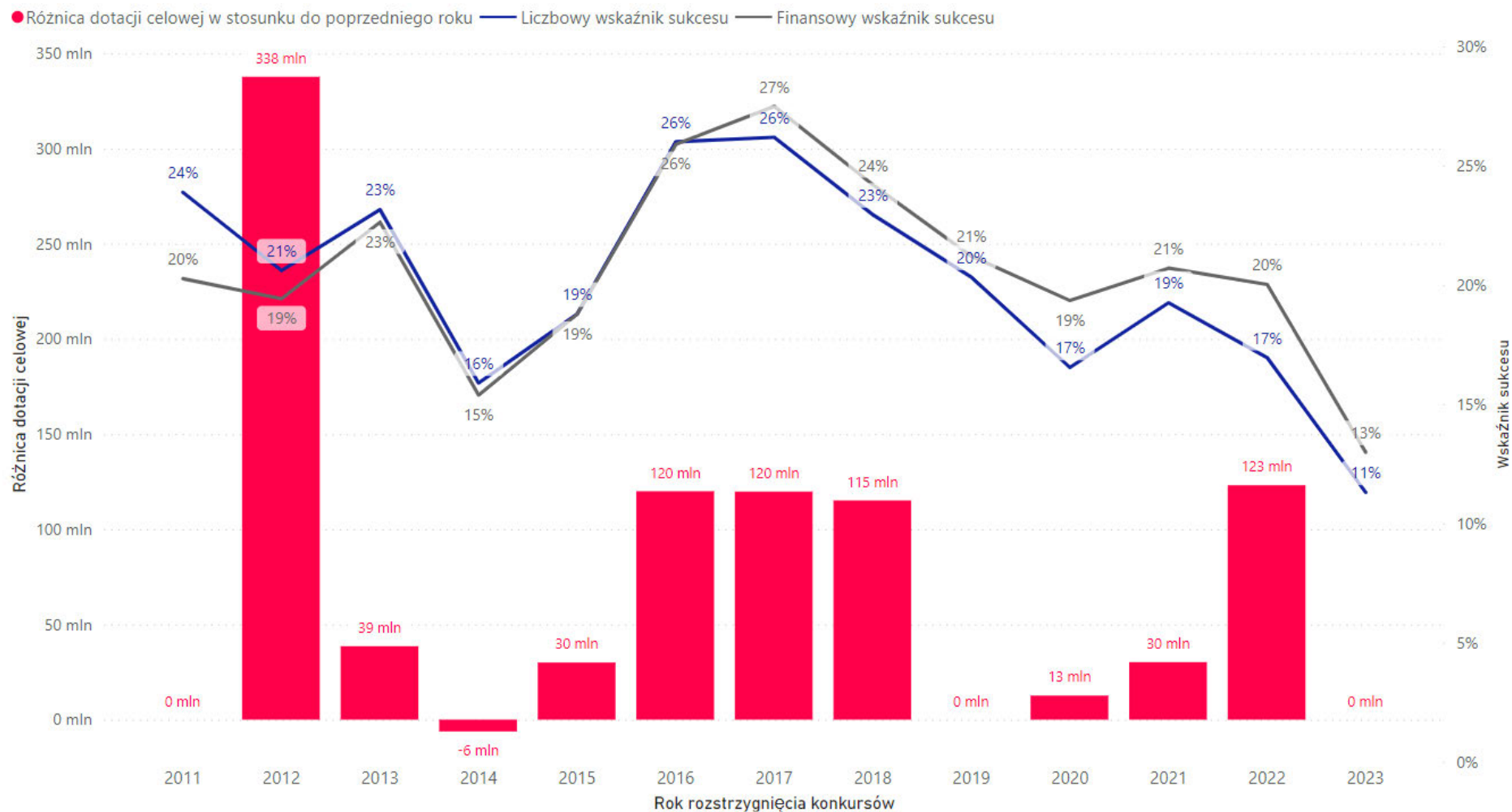
Rysunek 5.3 Liczba wniosków złożonych i zakwalifikowanych do finansowania oraz kwota przyznanego finansowania w krajowych konkursach NCN* rozstrzygniętych w latach 2011-2023

* z wyłączeniem konkursu MINIATURA i TANGO

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.4 Wzrost wysokości dotacji celowej (w mln zł) w porównaniu do roku poprzedniego oraz liczbowy i finansowy wskaźnik sukcesu (w %) dla krajowych konkursów NCN* rozstrzygniętych w latach 2011-2023

* z wyłączeniem konkursu MINIATURA i TANGO

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Prognozując dynamikę zmian wskaźników w 2024 r. można zakładać, że ogłoszona w lutym br. decyzja MNiSW zwiększająca wysokość bieżącego budżetu NCN o 200 mln złotych podniesie wartości wskaźników sukcesu, a także może wpłynąć na korektę ich wartości w odniesieniu do roku 2023. Sytuacja taka może mieć miejsce pod warunkiem podjęcia decyzji o zwiększeniu liczby przyznanych grantów w 49. edycji konkursów (OPUS, PRELUDIUM) rozstrzygniętej pod koniec 2023 r., po sfinansowaniu projektów badawczych znajdujących się na listach rezerwowych⁴⁵. Należy jednocześnie podkreślić, że brak wyraźnego i systematycznego wzrostu kwoty dotacji celowej w kolejnych latach funkcjonowania Centrum będzie w dłuższej perspektywie skutkować dalszym spadkiem wartości wskaźników sukcesu tak, jak miało to miejsce w roku 2023 r. po skokowym wzroście dotacji w 2022 r.

NCN stoi również przed koniecznością reakcji na zmieniającą się rzeczywistość w sektorze nauki. Zwiększenie minimalnej wysokości wynagrodzenia zasadniczego profesora uczelni publicznej⁴⁶ wprowadzone w lutym 2004 r., z którym powiązane są wynagrodzenia nauczycieli akademickich i pracowników naukowych PAN oraz inne świadczenia w systemie szkolnictwa wyższego, skłaniają Radę NCN do rewizji stawek wynagrodzeń określonych w zasadach konkursów Centrum, co może mieć wpływ na wzrost oczekiwań finansowych naukowców.

„Koszty bezpośrednie” przeznaczone na wynagrodzenia dla członków zespołów badawczych stanowią największy udział w typach kosztów w procesie realizacji projektów naukowych.

Rosnące zapotrzebowanie na realizację projektów badawczych oraz coraz wyższe oczekiwania finansowe naukowców biorących w nich udział (Rys. 5.1, 5.2, 5.3) wymagają szczegółowego monitorowania rozkładu typów kosztów we wnioskach zakwalifikowanych do realizacji.

Na przykładzie konkursu OPUS, ogłaszanego nieprzerwanie od 2011 r., przedstawiono udział procentowy poszczególnych typów kosztów w podziale na lata (Rys. 5.5). Do końca 2023 r. ogłoszono 26 edycji tego konkursu i rozstrzygnięto 25 z nich, w wyniku czego do finansowania zakwalifikowano 10 378 wniosków na łączną kwotę 8,4 mld zł. Konkurs OPUS jest przedmiotem analizy również dlatego, że udział przyznanego w nim finansowania przekracza połowę ogółu środków przyznawanych przez NCN w skali roku. Wartość wniosków zakwalifikowanych do finansowania w ramach konkursu OPUS w 2023 r. wyniosła 59% całości środków przyznanych w ramach konkursów krajowych na badania naukowe.

Część „kosztów bezpośrednich”, która przeznaczona jest na wynagrodzenia dla członków zespołów badawczych ma największy udział w typach kosztów realizowanych projektów (36% ogółu środków przyznanych w latach 2011-2023). Przewaga ta jest najwyraźniej widoczna w edycjach rozstrzygniętych w latach 2020-2023 i wynosi ok. 40% ogółu poniesionych wydatków. Wzrost kosztów wynagrodzenia ma związek m.in. z wprowadzeniem możliwości realizacji 4-letniego projektu badawczego w ramach konkursu OPUS. Regulacja ta została przyjęta od 35. edycji konkursu ogłoszonej we wrześniu 2019 r., a rozstrzygniętej w maju 2020 r. W ośmiu edycjach konkursu OPUS rozstrzygniętych w latach 2020-2023 53% finansowanych projektów miało zaplanowany 4-letni okres realizacji i przyznano im 65% ogółu środków finansowych rozdyskrebowanych w tych edycjach. W 2023 r. wzrósł zarówno liczbowy (61%), jak i finansowy udział (73%) 4-letnich projektów realizowanych w ramach konkursu OPUS w całej puli zakwalifikowanych do finansowania projektów badawczych.

Począwszy od 2014 r. wzrasta udział stypendiów naukowych finansowanych w ramach „kosztów bezpośrednich” w konkursie OPUS. Podobny trend obserwuje się dla stanowisk typu post-doc wprowadzonych od 17. edycji konkursów rozstrzygniętych w 2015 r. oraz dla pełnoetatowego

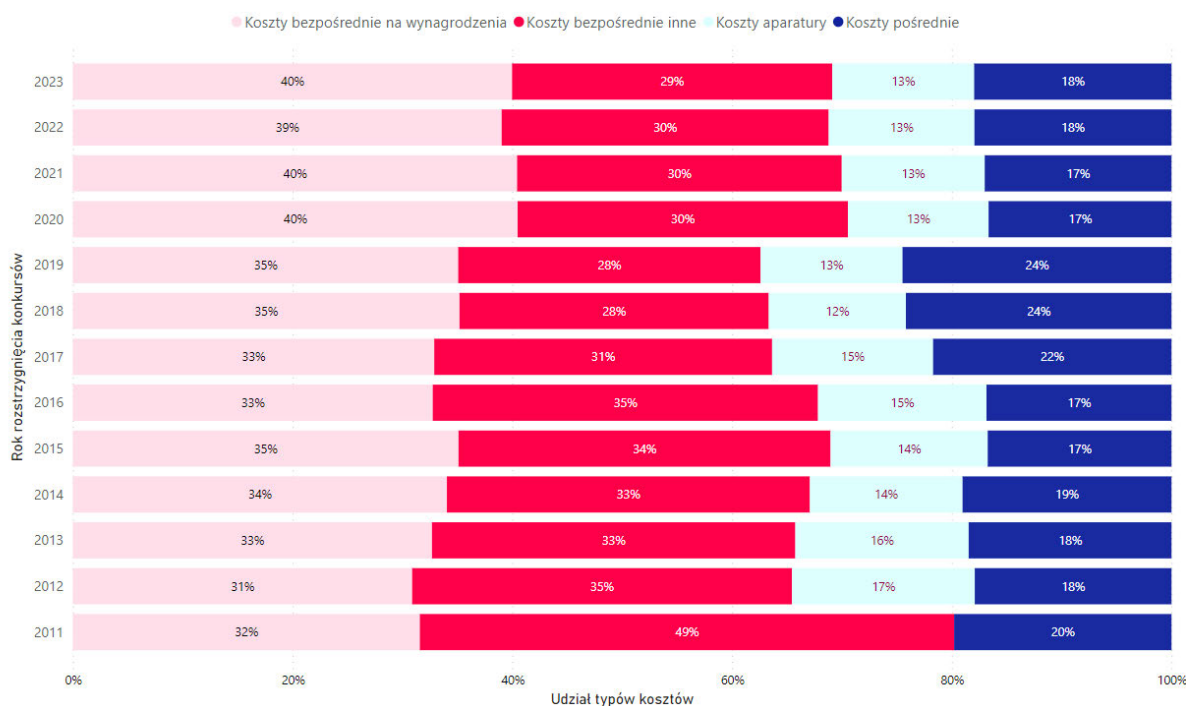
⁴⁵ Ze względu na bardzo niski współczynnik sukcesu w konkursach OPUS 25 i PRELUDIUM 22 (rozstrzygnięte w listopadzie 2023 r.) Rada NCN, w drodze Uchwały nr 106/2023 z dnia 9 listopada 2023 r., zdecydowała o stworzeniu listy rezerwowej projektów, które uzyskają finansowanie pod warunkiem zagwarantowania na ten cel środków w budżecie do 7 czerwca 2024 roku.

⁴⁶ Rozporządzenie Ministra Nauki z dnia 15 lutego 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej.

zatrudnienia kierownika projektu (Rys. 5.6). Szersze omówienie kwestii finansowania stypendiów naukowych i stanowisk typu post-doc znajduje się w rozdziale VI niniejszego dokumentu.

Na drugim miejscu pod względem kosztocłonności w projektach naukowych znajdują się „koszty bezpośrednie inne”, niezaliczane do wynagrodzeń ani do środków na zakup aparatury naukowo-badawczej (32% ogółu środków przyznanych w latach 2011-2023). Najwyższy ich udział odnotowano w pierwszej edycji konkursów rozstrzygniętej w 2011 r. (49%), natomiast w latach 2020-2023 utrzymywał się on na poziomie 29-30% ogółu przyznanych środków. Do kategorii „koszty bezpośrednie inne” należą: materiały i drobny sprzęt, usługi obce, wyjazdy służbowe, wizyty i konsultacje, inne koszty niemieszczące się w pozostałych kategoriach oraz środki dla wykonawców grupowych.

Rysunek 5.5 Rozkład typów kosztów w projektach badawczych finansowanych w ramach konkursu OPUS w latach 2011-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Koszty pośrednio związane z realizacją projektu, w tym koszty udostępnienia publikacji lub danych badawczych w otwartym dostępie, to „koszty pośrednie”, które w latach 2011-2023 wyniosły 19% ogółu przyznanych środków. Ich udział w konkursach rozstrzygniętych w latach 2020-2023 zmniejszył się w porównaniu do lat 2017-2019 i powrócił do poziomu z lat 2012-2016. Było to efektem wprowadzenia zmiany w warunkach konkursu w zakresie maksymalnej dopuszczalnej wysokości „kosztów pośrednich” w składanych wnioskach⁴⁷, której celem było jak najefektywniejsze wydatkowanie środków

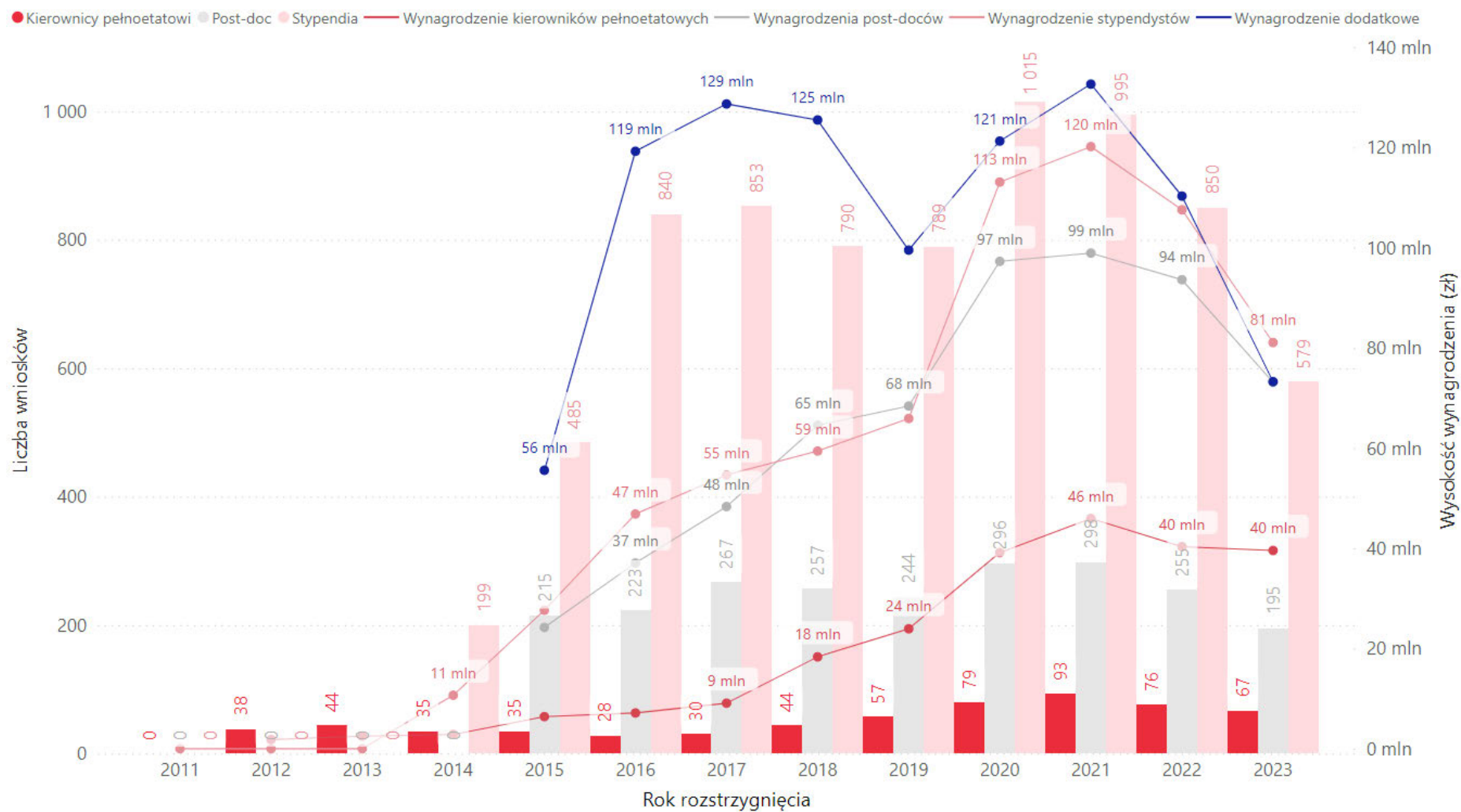
⁴⁷ Poczynając od edycji konkursu OPUS rozstrzygniętej w 2020 r. (od 18. edycji konkursu) „koszty pośrednie” stanowią łącznie maksymalnie 20% „kosztów bezpośrednich” i „kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania”. W edycjach konkursu OPUS rozstrzygniętych w roku 2019 (16. i 17. edycja), w roku 2018 (14. i 15. edycja) i 13. edycji rozstrzygniętej w 2017 r. maksymalna wysokość „kosztów pośrednich” stanowiła 40% „kosztów bezpośrednich”, z wyłączeniem „kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania”. Z kolei w edycjach konkursu OPUS rozstrzygniętych w 2017 r. (12. edycja) oraz w 2016 r. (11. edycja) maksymalna wysokość „kosztów pośrednich” stanowiła 30% „kosztów bezpośrednich” z wyłączeniem „kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania”. W 2015 r. w 9. i 10. edycji konkursu OPUS limit „kosztów pośrednich” był najniższy w historii i wynosił 20% „kosztów bezpośrednich”, z wyłączeniem „kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania”. W pozostałych początkowych edycjach konkursu, poczynając od 2. edycji, gdy wprowadzono możliwość finansowania „kosztów pośrednich” po edycję 8., ogłoszoną w 2015 r., „koszty pośrednie” nie mogły przekraczać 30% wartości „kosztów bezpośrednich”, z wyłączeniem „kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania”.

pozostających w dyspozycji Centrum ukierunkowane na wsparcie zespołu badawczego, a nie jednostki naukowej.

Najmniejszy udział w całości kosztów projektów badawczych realizowanych w ramach konkursu OPUS mają „koszty zakupu aparatury badawczej” (13% ogółu środków przyznanych w latach 2012-2023⁴⁸). Ich udział w stosunku do ogółu kosztów spadł z poziomu 17% w 2012 r. do 13% w latach 2019-2023.

⁴⁸ W warunkach konkursu w 2011 r. nie wyodrębniono kategorii „koszty zakupu aparatury badawczej”, które uwzględniano w kategorii „inne koszty bezpośrednie”.

Rysunek 5.6 Rozkład wynagrodzeń poszczególnych osób zaangażowanych w realizację projektów badawczych zakwalifikowanych do finansowania w ramach konkursu OPUS w latach 2011-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Kryterium doskonałości naukowej od początku istnienia agencji jest priorytetowym czynnikiem w procesie oceny wniosków grantowych. W tym kontekście jednym z elementów prowadzonych działań ewaluacyjnych jest monitorowanie zróżnicowania obecności naukowców w systemie grantowym NCN ze względu na dyscyplinę naukową, płeć, wiek metrykalny i naukowy, czy miejsce afiliacji naukowej. Wyniki analiz służą dostosowaniu warunków konkursowych do potrzeb środowiska naukowego.

Konkursy ogłaszane przez NCN służą finansowaniu badań podstawowych. Wykaz paneli dziedzinowych zdefiniowany przez Radę NCN umożliwia złożenie wniosku w dowolnej dyscyplinie naukowej.

Podstawą procesu kwalifikacji i oceny projektów badawczych w konkursach NCN jest podział na panele dziedzinowe, tematycznie pokrywające cały zakres badań naukowych w trzech głównych grupach dyscyplin: HS – Nauki Humanistyczne, Społeczne i o Sztuce, ST – Nauki Ścisłe i Techniczne oraz NZ – Nauki o Życiu. W celu zapewnienia najwyższych standardów oceny oraz sprawniejszej kwalifikacji wniosków, podział na 25 paneli obowiązujący do 2022 r. został uzupełniony o panel w grupie ST (Inżynieria materiałowa). Nowy wykaz wprowadzono dla konkursów ogłaszanych od 15 grudnia 2022 r. oraz w wybranych konkursach międzynarodowych ogłoszonych przed tym terminem, z naborem wniosków w 2023 r.

Warunki konkursów krajowych NCN nie określają tematyki składanych wniosków badawczych, co oznacza, że Centrum oferuje możliwość finansowania badań podstawowych prowadzonych we wszystkich dyscyplinach naukowych.

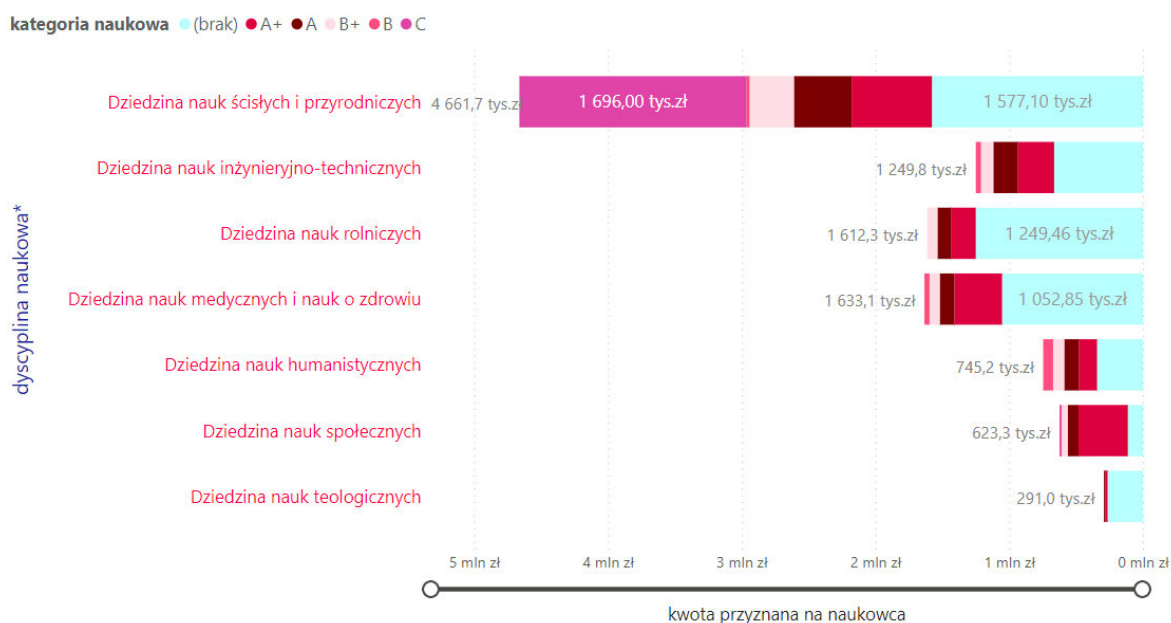
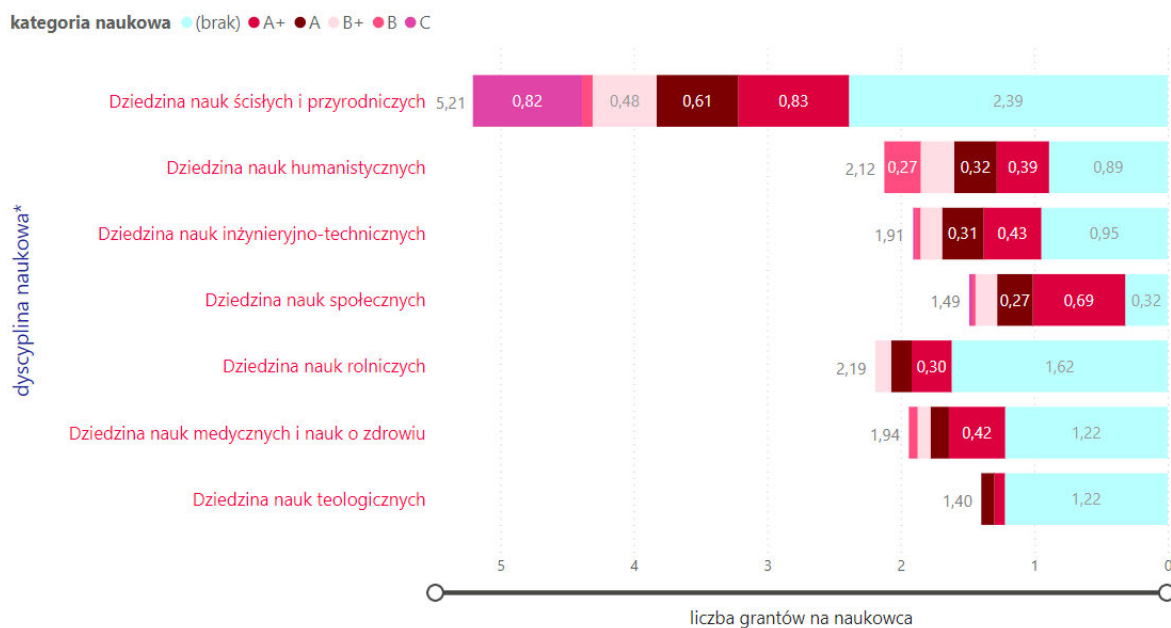
Przeliczając w obrębie poszczególnych dziedzin naukowych (dyscyplin) liczbę i kwotę wniosków, którym NCN przyznało finansowanie w latach 2011-2023 na liczbę etatów naukowych zgłoszonych w tych dyscyplinach⁴⁹, jeszcze wyraźniej widać wyróżniającą się pozycję niektórych z nich.

Na Rysunku 5.7 przedstawiono informacje na temat przyznanego finansowania w odniesieniu do liczby etatów w poszczególnych dyscyplinach naukowych. Najwięcej grantów zdobywają naukowcy w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, tj. 5,21 w przeliczeniu na jednego zatrudnionego naukowca. W przypadku pozostałych dyscyplin, jedynie w przypadku nauk rolniczych oraz humanistycznych współczynnik ten przekracza 2. Należy zwrócić uwagę również na różnicę w wykorzystaniu środków finansowych w różnych dyscyplinach. W dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych na jednego naukowca przypada ponad 4 mln zł, natomiast w dziedzinie nauk teologicznych 290 tys. zł. Takie zróżnicowanie wynika z nierównego zapotrzebowania na środki finansowe, w zależności od kosztochłonności prowadzonych badań (Rys. 5.2) oraz różnic wynikających z warunków wnioskowania do poszczególnych typów konkursów.

Wartości zmieniają się w kontekście kategorii naukowych przyznanym poszczególnym dyscyplinom w analizowanych podmiotach, jednak w każdym przypadku najwyższe kwoty finansowania i największą liczbę grantów w przeliczeniu na etat badacza notuje się w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych.

⁴⁹ Suma etatów w dyscyplinie (dotyczy sumy etatów w dyscyplinie zgodnie z danymi MNiSW z dnia 31.01.2024 r. oraz wykazu kategorii naukowych przyznanym w 2022 r. podmiotom systemu szkolnictwa wyższego i nauki w poszczególnych dyscyplinach naukowych przez MEiN (obecnie MNiSW) wg stanu z dnia 31.01.2024 r.) oznacza liczbę pracowników podmiotów prowadzących działalność naukową w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, z uwzględnieniem udziału czasu pracy poszczególnych osób związanych z prowadzeniem działalności naukowej w danej dyscyplinie. Liczba N jest określana na podstawie informacji zawartych w systemie POL-on (wykaz nauczycieli akademickich, innych osób prowadzących zajęcia, osób prowadzących działalność naukową oraz osób biorących udział w jej prowadzeniu) z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku. Podstawą do ustalenia liczby N jest oświadczenie pracownika upoważniającego zatrudniającego go podmiot do zaliczenia go do liczby pracowników prowadzących w podmiocie działalność naukową w określonej dyscyplinie lub maksymalnie dwóch dyscyplinach naukowych. Oświadczenie to pracownik składa w terminie 14 dni od dnia zatrudnienia, nie później niż do dnia 31 grudnia roku, w którym został zatrudniony. W przypadku podjęcia przez pracownika decyzji o zmianie dyscypliny naukowej powinien on niezwłocznie złożyć nowe oświadczenie (możliwość zmiany osobnego oświadczenia o reprezentowanej dyscyplinie lub dyscyplinach przysługuje pracownikowi nie częściej niż co dwa lata; tym samym konieczność dokonania zmiany oświadczenia o zaliczeniu do liczby N również ma miejsce najczęściej co dwa lata). Oświadczenie upoważniające podmiot do zaliczenia do liczby N można złożyć tylko w jednym podmiocie.

Rysunek 5.7 Liczba wniosków zakwalifikowanych do finansowania i wysokość wypłaconych środków w odniesieniu do liczby etatów na uczelniach wyższych, w instytutach naukowych PAN i instytutach badawczych w poszczególnych dyscyplinach naukowych w krajowych konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2023

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i MNISW

Liczba osób wnioskujących w konkursach NCN w latach 2011-2023 sięga niemal 56 tys., z czego 38% to laureaci. Skuteczność grantowa naukowców w poszczególnych grupach dyscyplin jest zróżnicowana.

Aktywność naukowców startujących w krajowych konkursach NCN, jak również ich skuteczność w pozyskiwaniu grantów jest na bieżąco monitorowana w zakresie przynależności do danej grupy dyscyplin.

W ramach ewaluacji prowadzonej w 2023 r. kontynuowano badanie identyfikacyjne osób wnioskujących o finansowanie projektów badawczych. Na podstawie numeru PESEL lub w przypadku osób bez numeru PESEL na podstawie imion, nazwiska oraz daty urodzenia, w latach 2011-2023 zidentyfikowano 55 988 wnioskodawców (stan na 31.12.2023 r.), którzy złożyli przynajmniej jeden wniosek w konkursach NCN (Rys. 5.8). Wśród nich wyróżniono wnioskodawców skutecznych, czyli takich, którzy otrzymali przynajmniej jeden grant (38%) oraz nadal nieskutecznych, którzy nie otrzymali żadnego grantu (62%).

Wśród skutecznych wnioskodawców (38%)⁵⁰ wyodrębniono trzy grupy osób: skuteczne za każdym razem (13%), skuteczne po pierwszej nieudanej próbie uzyskania finansowania (18%) oraz osoby, dla których pierwsza próba zakończyła się sukcesem, a rezultat kolejnych był zmienny (7%).

Nieskutecznych wnioskodawców (62%) również podzielono na trzy grupy: osoby ponownie niewnioskujące o finansowanie (33%), osoby wnioskujące o finansowanie ponownie, ale nieskutecznie (28%) oraz osoby z nieznanym wynikiem wnioskowania (poniżej 1%).

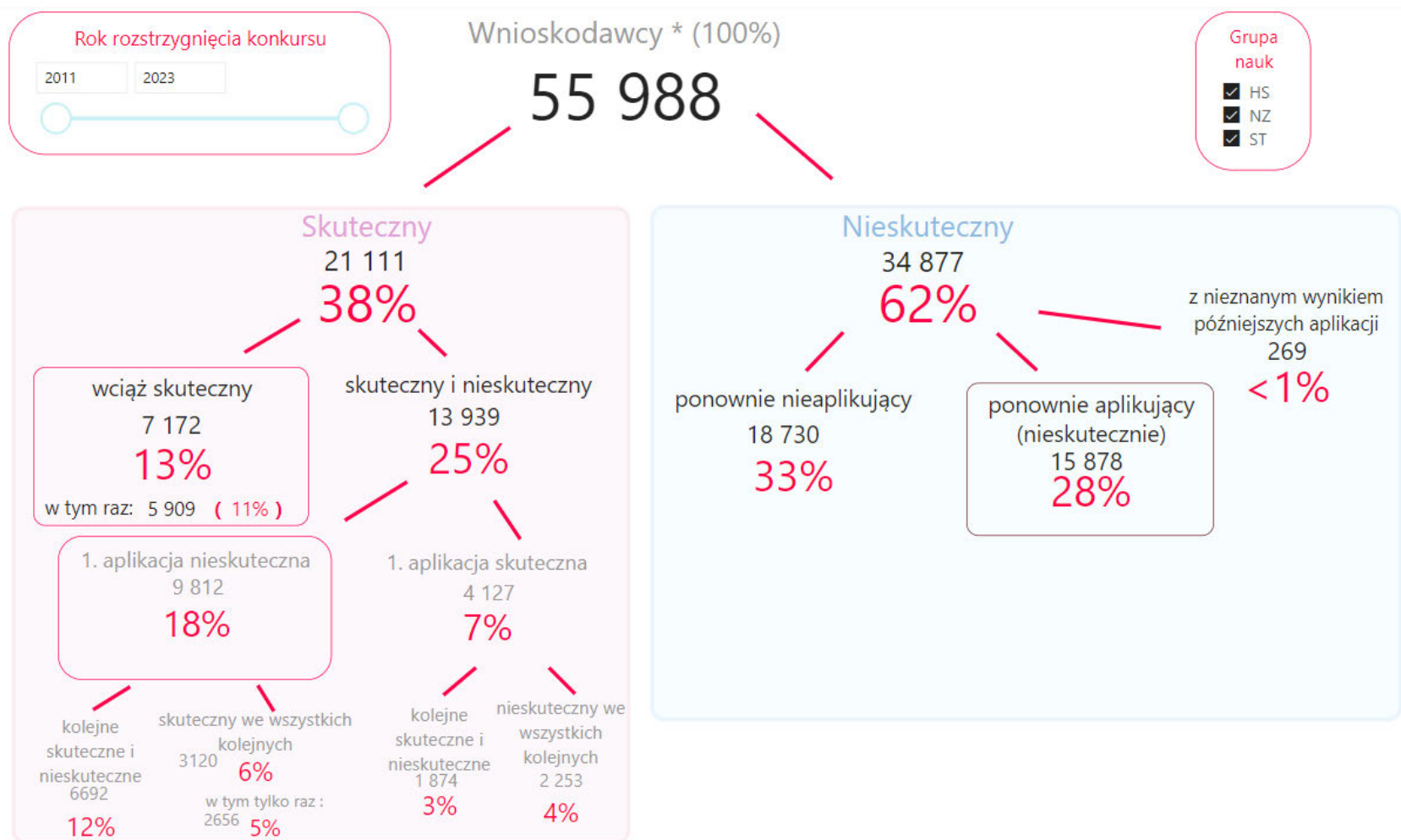
Skuteczność grantową osób składających wnioski w konkursach NCN w podziale na trzy grupy dyscyplin przedstawiają Rysunki 5.9 (HS), 5.10 (NZ) i 5.11 (ST).

Najwięcej naukowców złożyło wnioski badawcze w grupie dyscyplin ST (19 996 osób), drugie miejsce zajmuje grupa HS (19 817 osób), natomiast najmniej naukowców startowało w konkursach w grupie NZ (18 013 osoby).

Najwyższą skutecznością charakteryzują się naukowcy składający wnioski w grupie dyscyplin ST oraz NZ. W przypadku dyscyplin ST 42% wnioskodawców odniosło sukces i zdobyło środki finansowe na realizację swoich projektów badawczych, natomiast w grupie NZ – 41%. Skuteczność grantowa w grupie dyscyplin HS wyniosła 31%. W grupie ST 14% naukowców zawsze odnosi sukces we wnioskowaniu o finansowanie projektów badawczych, w grupie NZ – 13%, a w grupie dyscyplin HS – 11%. Zmienny rezultat wnioskowania o środki finansowe, w tym przynajmniej jedną próbę zakończoną sukcesem, odnotowano w przypadku 20% osób składających wnioski w grupie dyscyplin HS oraz 28% osób w grupie NZ i ST. Grupy dyscyplin ST i NZ charakteryzują się jednakowym udziałem naukowców (29%), którzy po pierwszej, nieskutecznej próbie nie wnioskowali ponownie o finansowanie w krajowych konkursach NCN. Wartość ta w grupie dyscyplin HS jest wyższa i wynosi 38%. Wśród naukowców nieskutecznie wnioskujących o finansowanie w każdej z trzech grup dyscyplin podobny jest odsetek osób składających wnioski ponownie (28-30%), a które to próby również zakończyły się niepowodzeniem.

⁵⁰ Różnice w sumowaniu wartości procentowych wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

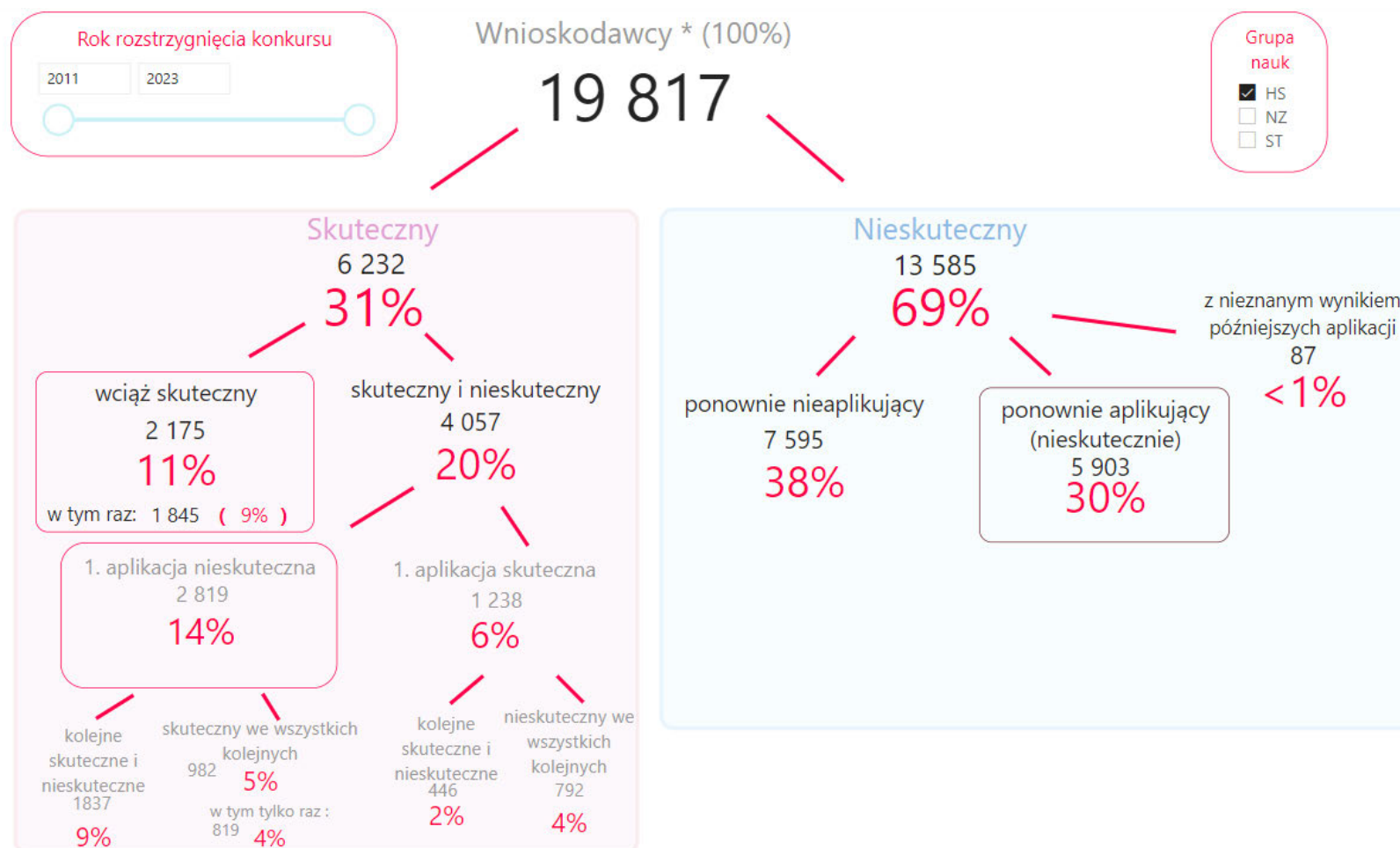
Rysunek 5.8 Skuteczność grantowa wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

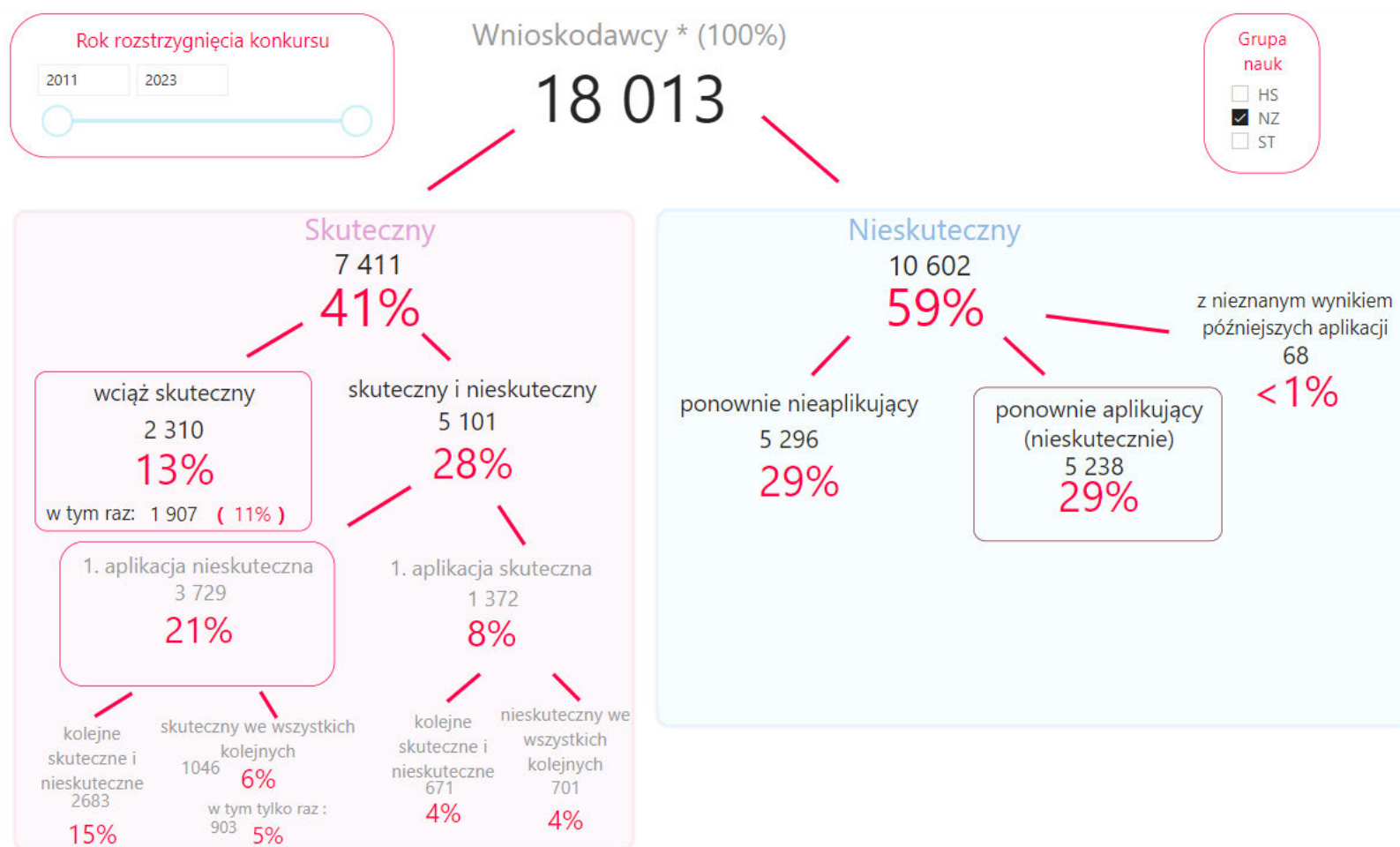
Rysunek 5.9 Skuteczność grantowa wnioskodawców w grupie Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS) w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrąglenia.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

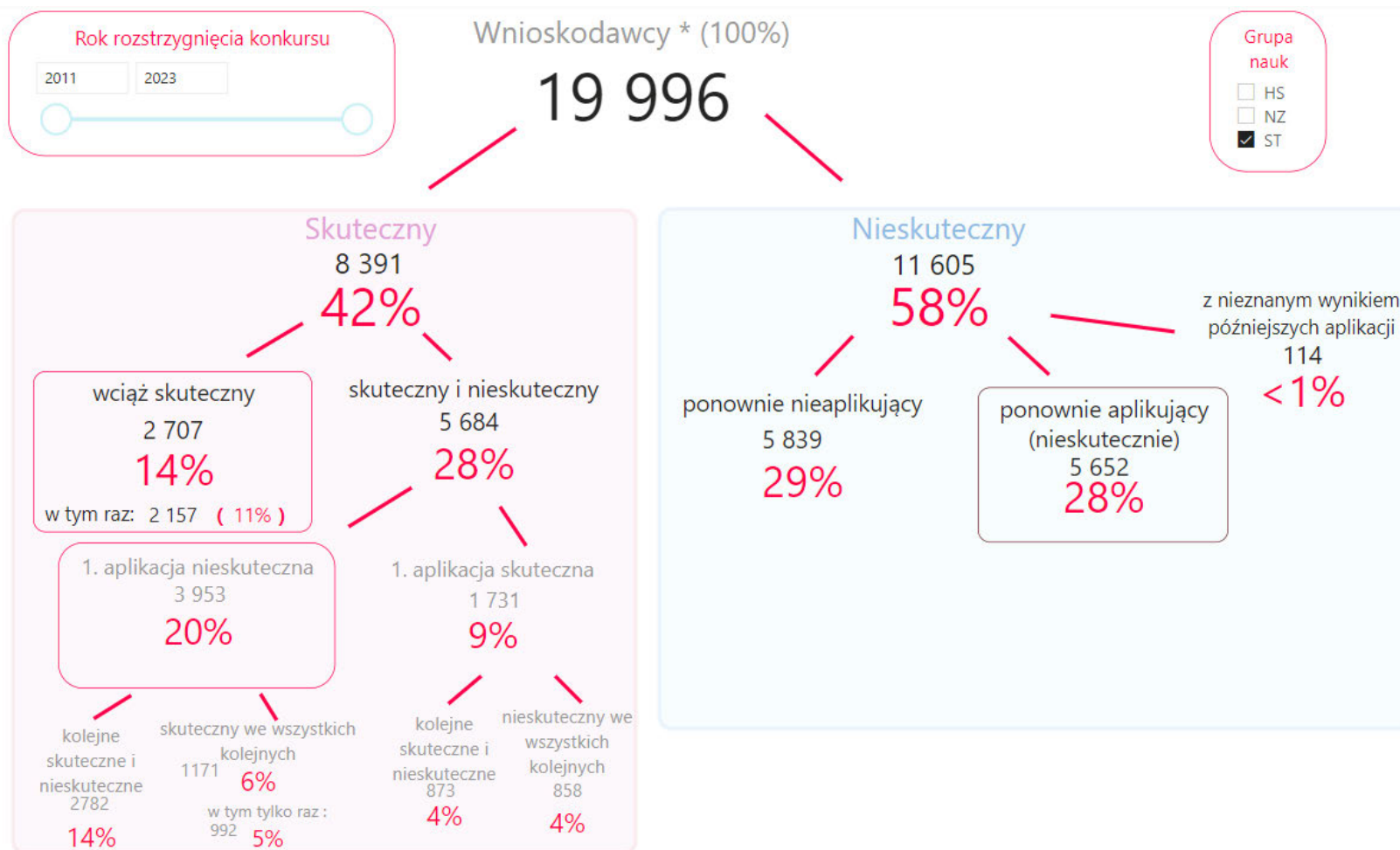
Rysunek 5.10 Skuteczność grantowa wnioskodawców w grupie Nauk o Życiu (NZ) w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynają z zastosowanej zasady zaokrąglenia.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.11 Skuteczność grantowa wnioskodawców w grupie Nauk Ścisłych i Technicznych (ST) w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

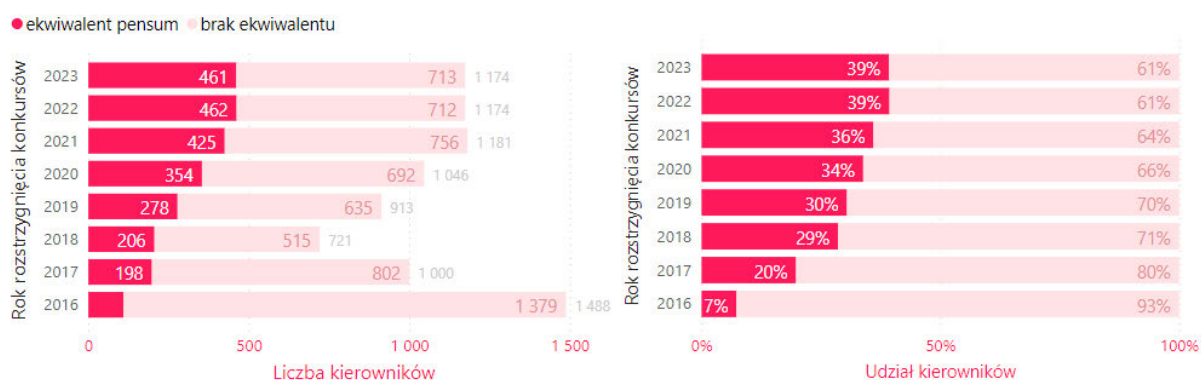
Regulacja dotycząca obniżenia pensum dydaktycznego dla kierowników projektów w konkursach SONATA i SONATA BIS jest popularnym rozwiązaniem w podmiotach prowadzących działalność dydaktyczną.

W odpowiedzi na postulaty środowiska naukowego Rada NCN wprowadziła rozwiązanie poprawiające warunki realizacji projektów badawczych, poprzez możliwość obniżenia pensum dydaktycznego w dwóch typach konkursów przeznaczonych dla młodych naukowców.

Finansowanie obniżenia pensum dydaktycznego z budżetu projektu pozwala na redukcję godzin dydaktycznych prowadzonych przez kierowników projektów⁵¹. Rozwiązanie to zostało wprowadzone w 2016 r. w dwóch konkursach dla naukowców na początkowym etapie kariery, tj. SONATA oraz SONATA BIS. Jego celem jest przeznaczenie większej ilości czasu na rozwój naukowy, a także poszukiwanie własnej tematyki badawczej bezpośrednio po uzyskaniu stopnia doktora (SONATA) oraz na budowanie własnego zespołu badawczego (SONATA BIS). Niższe pensum dydaktyczne powinno również ułatwić realizację zadań związanych z kierowaniem projektem badawczym.

Popularność tej regulacji łącznie w obu konkursach wzrastała stopniowo od czasu wprowadzenia, z tendencją do stabilizacji w ostatnich dwóch latach (Rys. 5.12). W roku 2016 zaledwie 7% wnioskodawców z uczelni wyższych aplikowało o obniżenie pensum, zaś w 2022 r. i 2023 r. było ich już 39%. W 2023 r. rozwiązanie to było nieznacznie częściej wybierane w konkursie SONATA BIS (42% wnioskodawców z uczelni wyższych) w porównaniu do konkursu SONATA (38%). Nie występuje w tym względzie wyraźne zróżnicowanie ze względu na dyscypliny naukowe, jak również ze względu na płeć wnioskodawcy.

Rysunek 5.12 Liczba oraz udział kierowników projektów afiliowanych w uczelniach wyższych i wnioskujących w konkursach SONATA i SONATA BIS rozstrzygniętych w latach 2016-2023 w kontekście regulacji dotyczącej obniżenia pensum dydaktycznego

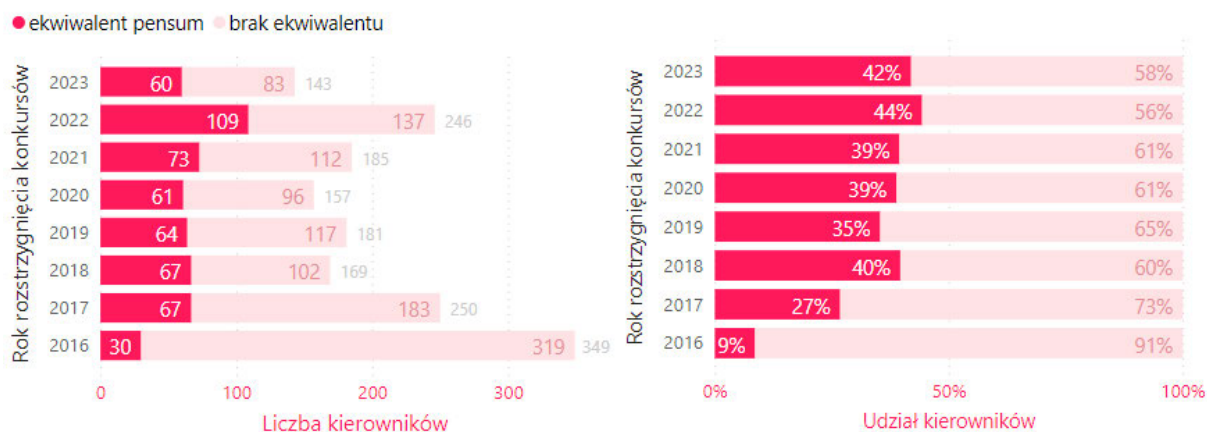

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Biorąc pod uwagę laureatów obu konkursów widać, że już po dwóch latach od wprowadzenia ułatwienia ustabilizował się udział osób z niego korzystających. Liczba wniosków zakwalifikowanych do finansowania zawierająca to rozwiązanie, łącznie w obydwu konkursach, utrzymuje się na podobnym poziomie od roku 2018, z wyjątkiem roku 2022 i dotyczy 35-44% przyznanych grantów (Rys. 5.13). Warto zauważyć, że w ostatnich latach zainteresowanie omawianymi konkursami jest na stabilnie wysokim poziomie, jednak ze względu na stagnację finansową Centrum, liczba zakwalifikowanych do finansowania projektów w 2023 r. w stosunku do roku poprzedzającego zdecydowanie spadła.

⁵¹ Regulacja wprowadzona uchwałą Rady NCN nr 17/2016 z dnia 3.03.2016. Zgodnie z regulaminem przyznawania środków na realizację zadań finansowanych przez NCN w zakresie projektów badawczych w konkursach SONATA i SONATA BIS (począwszy od 11. edycji konkursu SONATA rozstrzygniętej w 2016 r. oraz 6. edycji konkursu SONATA BIS rozstrzygniętej w 2017 r.) podmiot, który zatrudnia kierownika projektu na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy może otrzymać środki finansowe na obniżenie o 50% pensum dydaktycznego kierownika projektu, w wysokości 100 zł za każdą godzinę obniżenia pensum.

Rysunek 5.13 Liczba oraz udział kierowników projektów afiliowanych w uczelniach wyższych będących laureatami w konkursach SONATA i SONATA BIS rozstrzygniętych w latach 2016-2023 w kontekście regulacji dotyczącej obniżenia pensum dydaktycznego

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Ułatwienie to po stronie NCN wiąże się wyłącznie z przeznaczeniem dodatkowych środków na pokrycie kosztów godzin dydaktycznych, które kierownik powinien odbyć w trakcie swojej pracy na uczelni. Całkowite obciążenie związane z wprowadzeniem regulacji w skali roku nie jest nadmierne dla budżetu NCN (Rys. 5.14). Łączny jego udział nie przekracza 2% ogółu wartości wniosków zakwalifikowanych do finansowania w skali roku w analizowanych typach konkursów. W 2023 r. oscylował on w granicach 1%. Rozwiązanie nie powoduje również dodatkowych obciążeń organizacyjnych związanych z procesem oceny i obsługą projektu badawczego.

Rysunek 5.14 Koszt obniżenia pensum dydaktycznego kierownikom projektów afiliowanym w uczelniach wyższych będących laureatami w konkursach SONATA i SONATA BIS rozstrzygniętych w latach 2016-2023

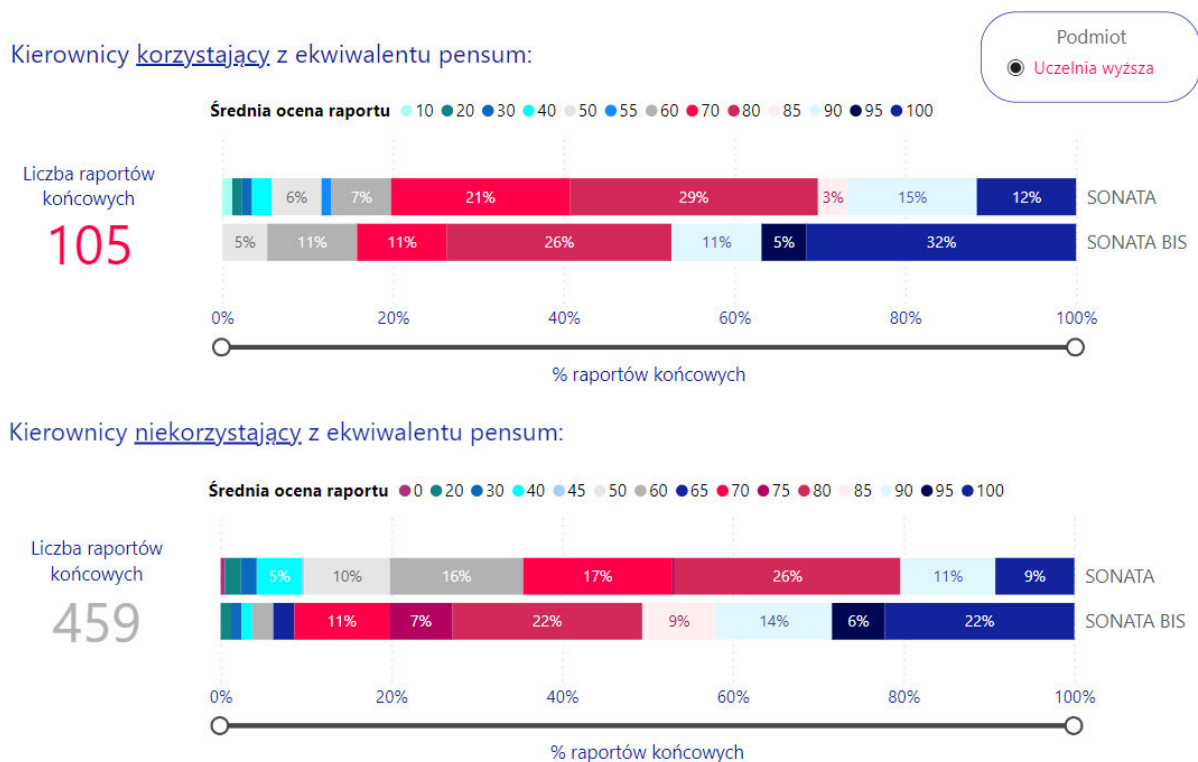

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Obecnie trudno wysnuć jednoznaczne wnioski dotyczące efektów prezentowanego rozwiązania ze względu na niewielką liczbę zakończonych i rozliczonych projektów badawczych (480 w konkursach SONATA i SONATA BIS). Można zauważyć, że odsetek raportów końcowych w konkursie SONATA ocenionych powyżej 80% wśród projektów, w których kierownik korzystał z obniżenia pensum dydaktycznego, jest wyższy niż w przypadku niekorzystania z tego rozwiązania (dotyczy 61% rozliczonych projektów z ekwiwalentem pensum i 48% bez ekwiwalentu). W przypadku SONATA BIS trend ten jest widoczny, choć nie aż tak wyraźnie w odniesieniu do najwyższej możliwej oceny. Wśród projektów uwzględniających ekwiwalent przeznaczony na pensum dydaktyczne kierownika 31% zostało ocenionych na 100%, w porównaniu do 25% projektów najlepiej ocenionych nie zawierających ekwiwalentu (Rys. 5.15).

NCN będzie kontynuować monitorowanie oceny uzyskanej w efekcie rozliczenia kolejnych projektów w celu weryfikacji czy podobna tendencja utrzyma się w kolejnych latach.

Rysunek 5.15 Jakość rozliczenia raportów końcowych kierowników projektów afiliowanych w uczelniach wyższych w konkursach SONATA i SONATA BIS rozstrzygniętych w latach 2016-2023 w kontekście regulacji dotyczącej obniżenia pensum dydaktycznego (średnia ocena raportu wyrażona w %)

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Wnioski badawcze w konkursach NCN składają naukowcy w różnym wieku metrykalnym i naukowym.

Dostosowanie oferty NCN do potrzeb naukowców na różnych etapach kariery naukowej można poddać analizie biorąc pod uwagę rozkład wieku kierowników składających wnioski w konkursach NCN z dwóch perspektyw: wieku naukowego, mierzonego liczbą lat od uzyskania stopnia naukowego doktora w momencie złożenia wniosku oraz wieku metrykalnego, mierzonego liczbą pełnych lat w chwili złożenia wniosku.

Uzyskane na ten temat dane przedstawione na Rysunku 5.16 potwierdzają, że w systemie grantowym NCN w ciągu 13 lat działalności agencji są obecni badacze na różnych etapach rozwoju kariery naukowej i żadna grupa wiekowa nie jest wykluczona.

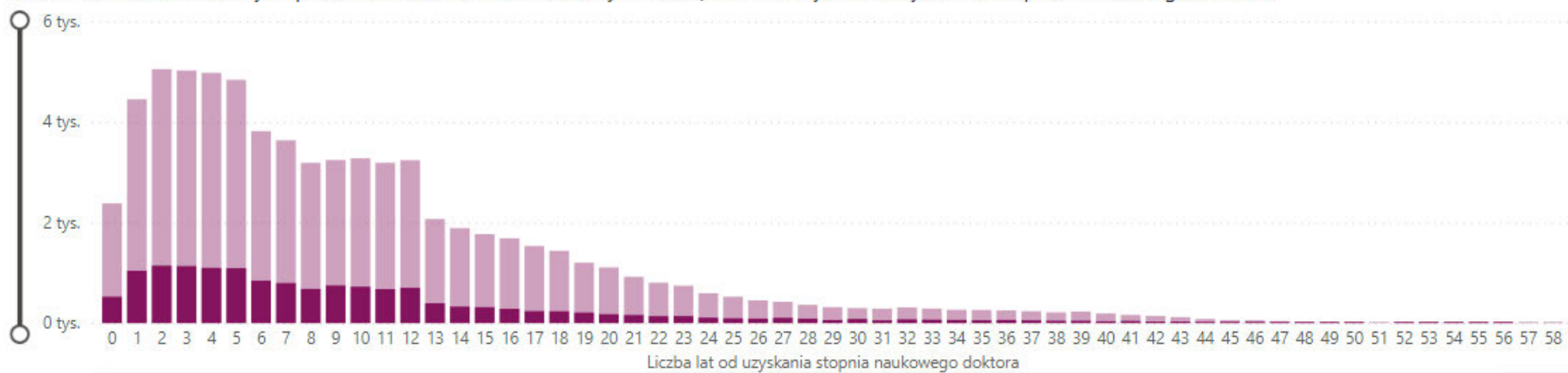
Najliczniejszą grupę stanowią naukowcy na początkowym etapie kariery (od uzyskania stopnia naukowego doktora do 7 lat po doktoracie; Rys. 6.13) oraz naukowcy do 12 lat po uzyskaniu stopnia doktora (liczni wnioskodawcy w konkursie MINIATURA). Po tym okresie krzywa obecności łagodnie się obniża, wskazując stopniowo na coraz mniejszy udział naukowców w konkursach NCN, wydłużając się aż do wieku ponad 50 lat od czasu uzyskania stopnia doktora.

Biorąc pod uwagę wiek metrykalny również wyraźnie widać wysoką aktywność w grupie młodych naukowców (od 22 do 29 lat), przy czym nie dominują oni tak jednoznacznie, jak ma to miejsce w przypadku wieku naukowego. Badacze w przedziale wiekowym od 30 do ponad 40 lat również odznaczają się dużą aktywnością naukową, która stopniowo spada w kolejnych latach. Najstarsi wnioskodawcy NCN przekraczają 80 rok życia.

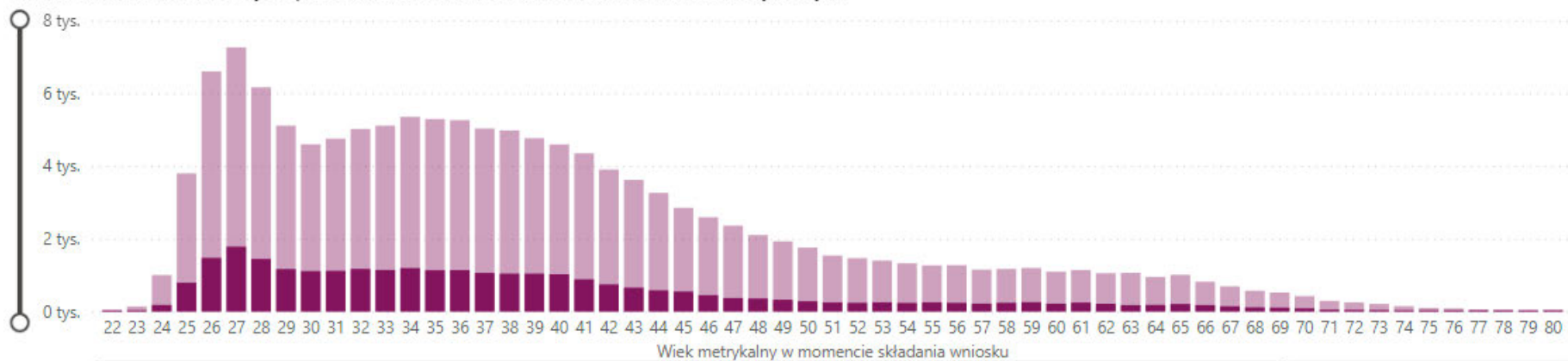
Szczegółowe informacje na ten temat w podziale na rodzaj konkursu są publikowane na stronie internetowej NCN.

Rysunek 5.16 Wiek naukowy i metrykalny kierowników projektów wniosków składanych w krajowych konkursach NCN w latach 2011-2023

Liczba wniosków złożonych przez naukowców zróżnicowana liczbą lat minionych od uzyskaniu stopnia naukowego doktora

Liczba wniosków złożonych przez naukowców zróżnicowana wiekiem metrykalnym

Niezakwalifikowany do finansowania

Zakwalifikowany do finansowania

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Wprowadzenie rozwiązania dostosowującego zasady konkursów do przerw w karierze naukowej umożliwiło (przede wszystkim kobietom) przedłużenie okresów kwalifikujących do konkursów (np. czas, który upłynął od uzyskania stopnia doktora) oraz wydłużenie okresu, z którego przedstawiany jest we wniosku dorobek publikacyjny.

W 2016 roku została wprowadzona regulacja, zgodnie z którą przerwy w karierze naukowej nie są wliczane do okresu upływającego od uzyskania stopnia naukowego doktora. Rozwiązanie to pozwala na składanie wniosków w konkursach, w których jednym z kryteriów formalnych jest czas od uzyskania stopnia naukowego doktora (SONATINA, SONATA, SONATA BIS, MINIATURA)⁵², a także wykazać w ramach dorobku naukowego publikacje starsze niż 10 lat⁵³. To ostatnia możliwość została dodana do zasad konkursowych w 2019 r.

Rozwiązanie ma na celu pomóc we wnioskowaniu o granty osobom, które miały dotychczas lub planują przerwy w karierze naukowej. W szczególności zwiększa ono szanse pozyskania finansowania dla pomysłów badawczych, których autorkami są kobiety wracające z urlopów macierzyńskich, rodzicielskich i wychowawczych.

Należy zaznaczyć, że przerwy w karierze są traktowane jako kryteria formalne, co oznacza, że eksperci oceniający wnioski na etapie merytorycznym nie mogą wskazać, że zbyt długa przerwa naukowa lub wykazanie publikacji z dłuższego okresu są przyczyną odrzucenia wniosku. Rolą koordynatorów dyscyplin NCN jest odpowiednie przeszkolenie ekspertów w temacie oceny tego aspektu wniosku.

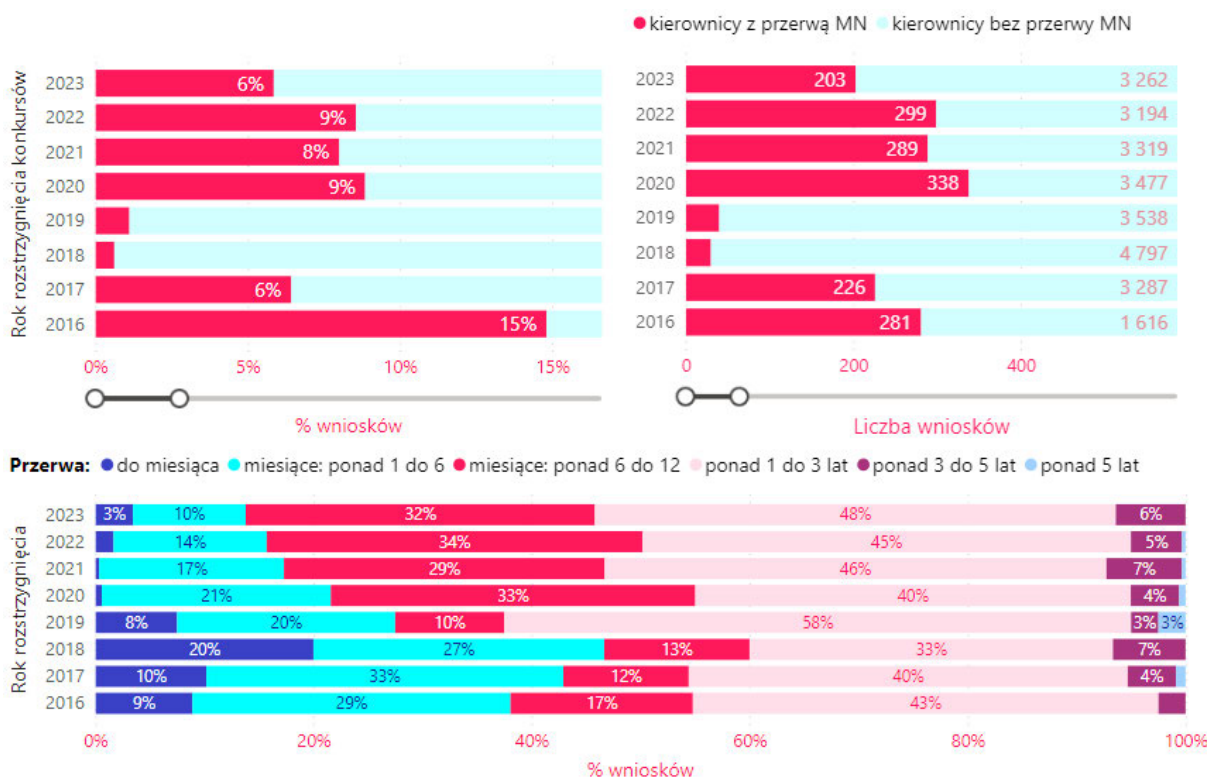
W kontekście obciążenia organizacyjnego wprowadzenie tej regulacji wiązało się z koniecznością dostosowania systemu OSF do nowych wytycznych oraz z kosztami przeprowadzenia oceny merytorycznej dodatkowych wniosków, które w innym przypadku nie spełniałyby kryteriów formalnych.

Zainteresowanie tym rozwiązaniem było największe w pierwszych dwóch latach od wprowadzenia, następnie stopniowo spadało. W 2023 r. z możliwości przedłużenia okresu od uzyskania stopnia naukowego doktora skorzystało ok. 4% wnioskodawców we wszystkich konkursach rozstrzygniętych w tym roku. Natomiast w grupie wnioskodawców w konkursach, w których czas po uzyskaniu stopnia naukowego doktora jest istotnym kryterium formalnym (SONATINA, SONATA, SONATA BIS, MINIATURA) 6% wniosków zawiera informację o przerwach w karierze. Z kolei udział laureatów przedłużających status młodego naukowca w tej grupie wynosi 5%. Nie można wskazać znaczących różnic w poszczególnych grupach dyscyplin. Statystyki dla osób wnioskujących oraz laureatów wykazujących przerwy w karierze przedstawiają kolejno Rysunki 5.17 i 5.18.

⁵² Do okresu, który upłynął od uzyskania stopnia naukowego doktora (oraz do przedziału czasowego z którego oceniany jest dorobek naukowy) nie wlicza się przerw związanych z urlopem macierzyńskim, dodatkowym urlopem macierzyńskim, urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowym urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopem ojcowskim, urlopem rodzicielskim lub urlopem wychowawczym, udzielonych na zasadach określonych w przepisach Kodeksu pracy albo pobierania zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego w związku z niezdolnością do pracy, w tym spowodowaną chorobą wymagającą rehabilitacji leczniczej. W przypadku kobiet okres po uzyskaniu stopnia naukowego doktora można przedłużyć o 18 miesięcy za każde urodzone bądź przysposobione dziecko. Kobieta może wybrać bardziej korzystny sposób wskazania przerw w karierze naukowej. W przypadku mężczyzn wyłączeniu podlegałby okres związany z urlopem ojcowskim, rodzicielskim lub wychowawczym.

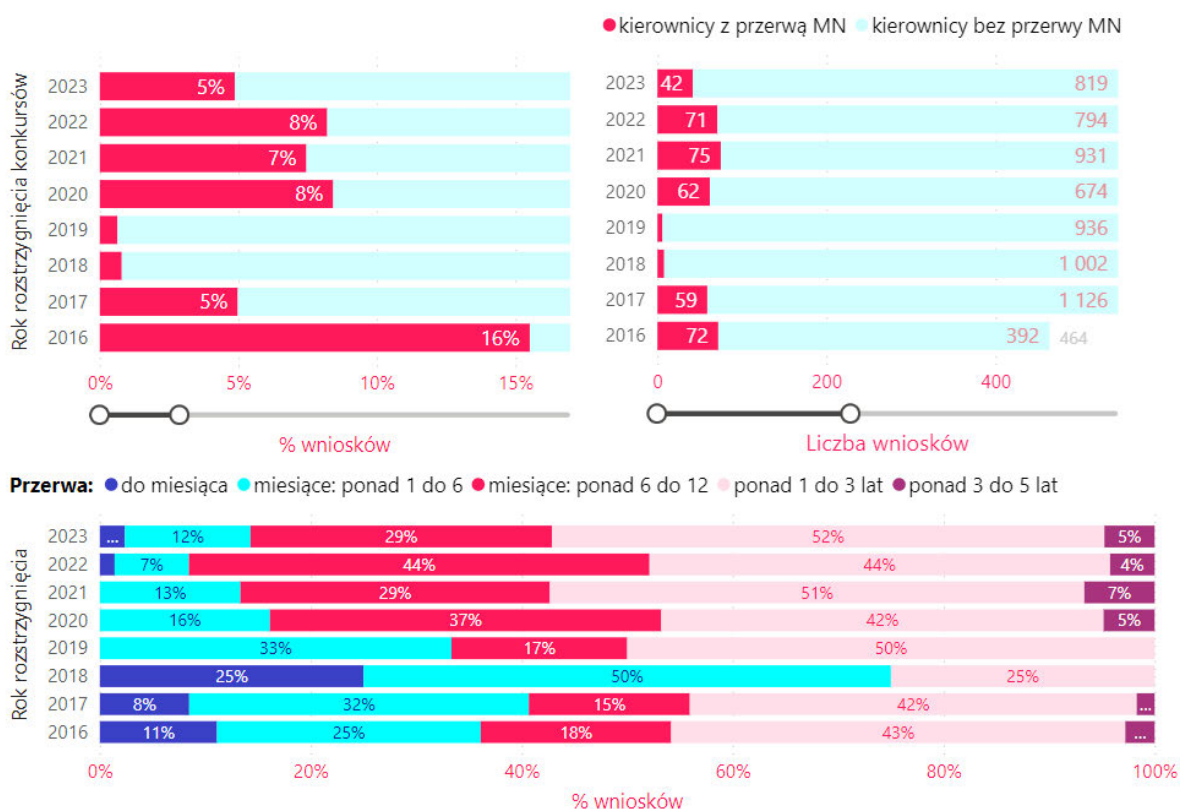
⁵³ W 2019 r. uwzględniono przerwy długoterminowe w wydłużeniu 10-letniego okresu oceniania dorobku naukowego kierowników projektów (powyżej 90 dni), tj. udokumentowanych zasiłków chorobowych lub świadczeń rehabilitacyjnych w związku z niezdolnością do pracy w okresie ostatnich 10 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem.

Rysunek 5.17 Wnioskodawcy przedłużający status Młodego Naukowca w konkursach SONATINA, SONATA, SONATA BIS, MINIATURA rozstrzygniętych w latach 2016-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.18 Naukowcy przedłużający status Młodego Naukowca będący laureatami w konkursach SONATINA, SONATA, SONATA BIS, MINIATURA rozstrzygniętych w latach 2016-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

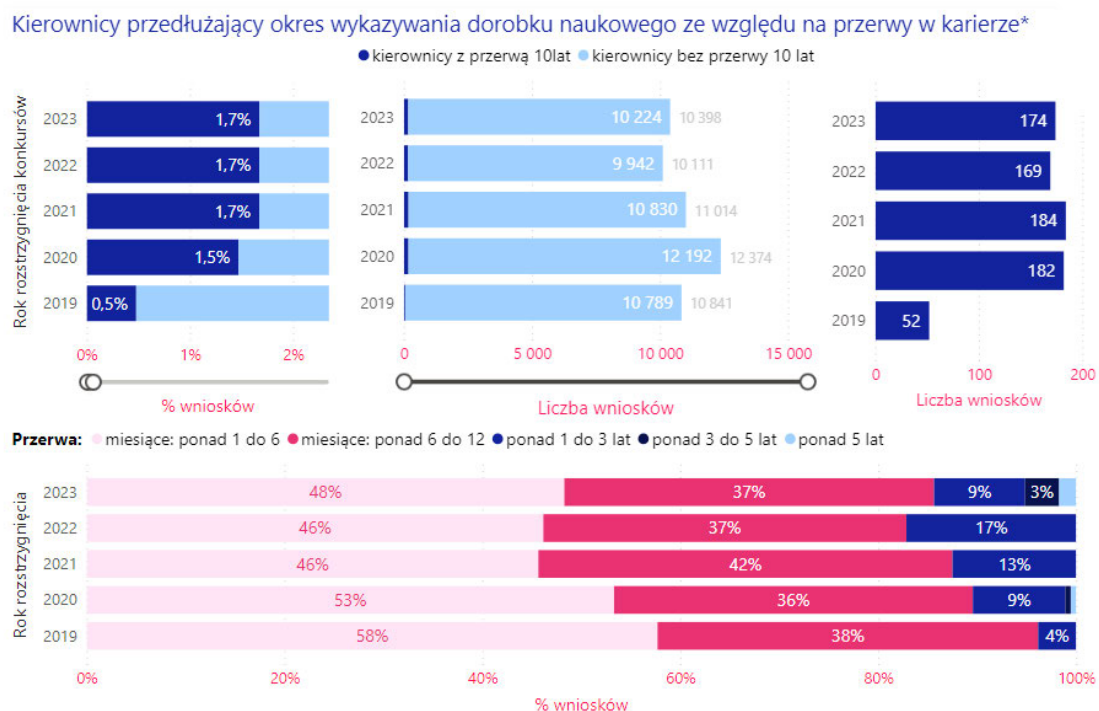
Na podstawie prezentowanych danych można obliczyć i porównać wartość liczbowego wskaźnika sukcesu dla grup kierowników korzystających oraz nie korzystających z możliwości przedłużenia statusu młodego naukowca w konkursach rozstrzygniętych w 2023 r. (SONATINA, SONATA, SONATA BIS, MINIATURA) w celu sprawdzenia czy wykazywanie przerw we wniosku zwiększa szansę otrzymania finansowania.

Uzyskane wyniki nie potwierdzają istnienia tej prawidłowości. Kierownicy przedłużający status młodego naukowca osiągają niższy o 5 p.p. liczbowy wskaźnik sukcesu w porównaniu do reszty wnioskujących (wartość liczbowego wskaźnika sukcesu dla analizowanych grup wynosi odpowiednio 21% i 25%). Uzyskane wysokie wartości są wynikiem włączenia do analizy konkursu MINIATURA z 35% wskaźnikiem sukcesu notowanym w 2023 r. Po zawężeniu grupy konkursów tylko do tych, w których warunki formalne wymagają statusu młodego naukowca (SONATINA i SONATA) nie obserwuje się istotnych różnic, porównując wartości wskaźnika sukcesu w obu grupach, które też nie odbiegają od wartości wskaźnika dla ogółu konkursów (około 14%). W przypadku kierowników wykazujących przerwy wskaźnik liczbowy jest na poziomie 13%, zaś kierownicy bez przerw osiągają 14%.

Pomimo tego, że regulacja nie zwiększa szans na zdobycie finansowania w konkursach NCN sprzyja ona kobietom, które stanowią znaczącą większość wnioskodawców uwzględniających przerwy w karierze (ok. 88% wszystkich osób korzystających z tej regulacji w konkursach SONATINA, SONATA, SONATA BIS, MINIATURA). Najczęściej wykazywany jest okres od 6 miesięcy do 3 lat, najprawdopodobniej związany z urlopem macierzyńskim, rodzicielskim lub wychowawczym. Mężczyźni korzystający z tego uprawnienia najczęściej wykazują przerwy do 1 miesiąca, rzadko powyżej 1 roku. Niewielki odsetek naukowców (mniej niż 2% rocznie) korzysta także z możliwości wykazania publikacji z okresu dłuższego niż 10 ostatnich lat w sytuacji przerwy od pracy naukowej. W odniesieniu do laureatów konkursów udział korzystających spada do poziomu ok. 1% finansowanych wniosków w skali roku (Rys. 5.19 i 5.20). Stosowanie tej regulacji jest porównywalne we wszystkich grupach dyscyplin.

Korzystanie z wydłużenia okresu wykazywania dorobku naukowego w formularzu wniosku nie zwiększa szans na przyznanie finansowania. Wartość wskaźnika sukcesu w grupie kierowników stosujących tą regulację w konkursach rozstrzygniętych w 2023 r. jest niższa o 10 p.p. w porównaniu do grupy wnioskodawców z niej nie korzystających (odpowiednio 6% i 16%). Ze względu na duże różnice w liczebnościach analizowanych grup należy zachować ostrożność w interpretacji danych. NCN będzie kontynuować monitorowanie omawianej regulacji w celu sprawdzenia czy podobna tendencja utrzyma się w kolejnych latach.

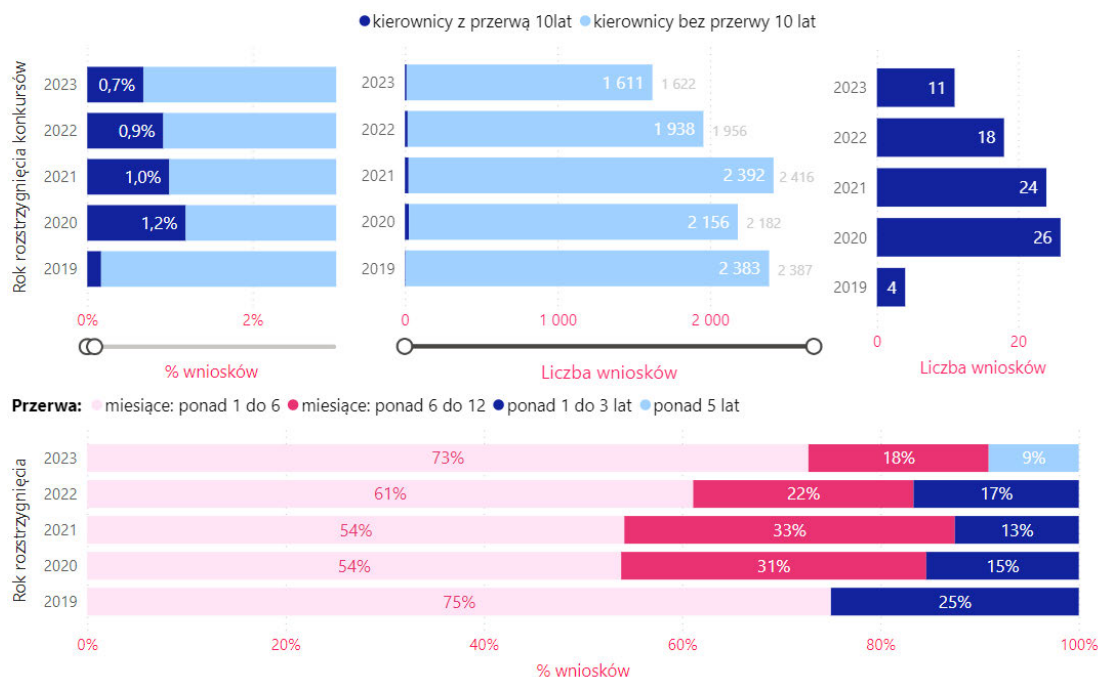
Rysunek 5.19 Wnioskodawcy korzystający z możliwości wykazania publikacji z okresu dłuższego niż 10 ostatnich lat w konkursach* rozstrzygniętych w latach 2019-2023

*Ze względu na brak danych z wizualizacji wyłączono konkursy: ALPHORN, MOZART, TANGO, konkursy specjalne (COVID-19 oraz konkursy dedykowane Ukrainie) oraz międzynarodowe konkursy wielostronne.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.20 Laureaci korzystający z możliwości wykazania publikacji z okresu dłuższego niż 10 ostatnich lat w konkursach rozstrzygniętych w latach 2019-2023

*Ze względu na brak danych z wizualizacji wyłączono konkursy: ALPHORN, MOZART, TANGO, konkursy specjalne (COVID-19 oraz konkursy dedykowane Ukrainie) oraz międzynarodowe konkursy wielostronne.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

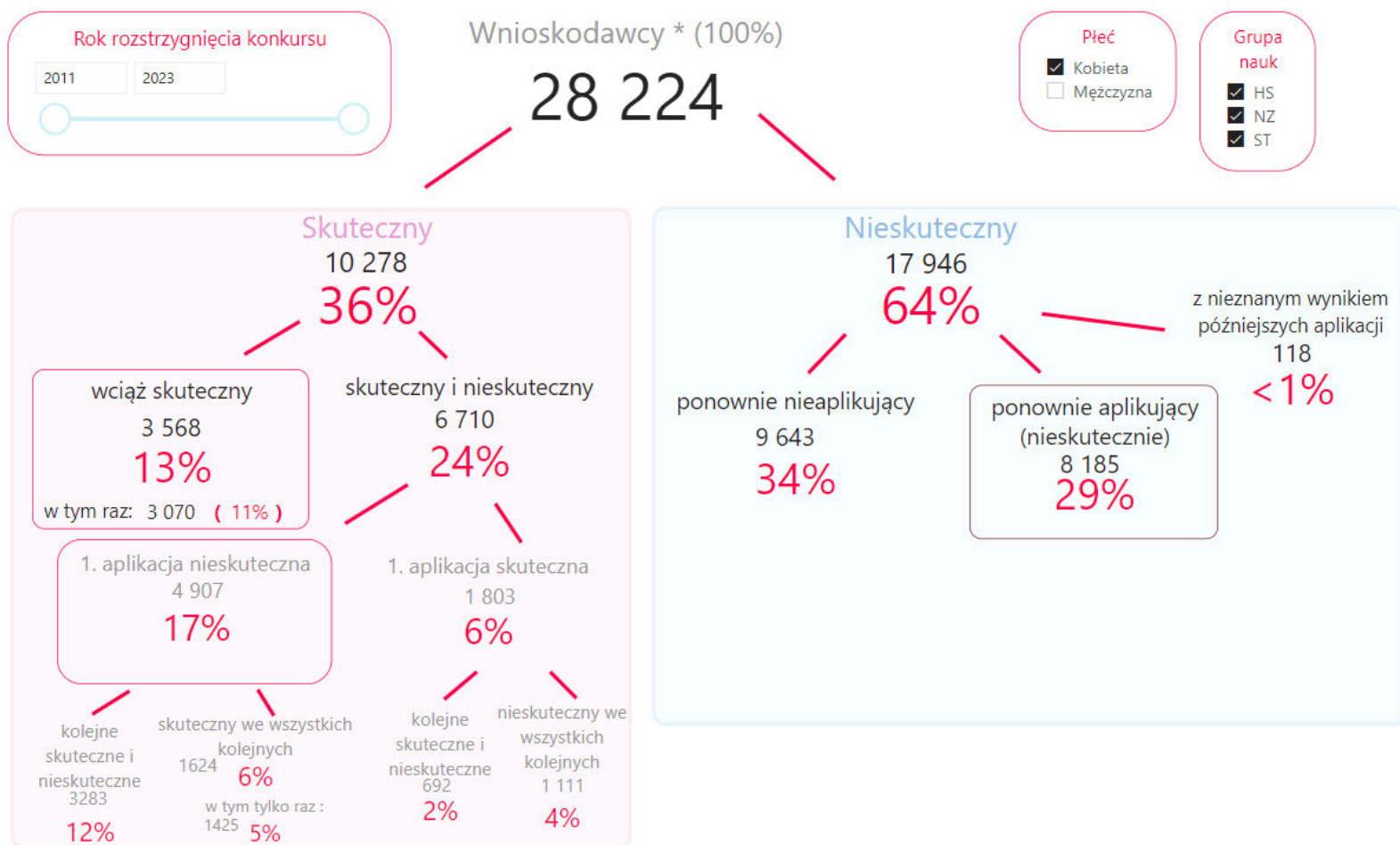
Warunki konkursów NCN nie różnicują wnioskodawców ze względu na płeć.

Analizując aktywność naukową osób składających wnioski badawcze w konkursach NCN pod kątem różnicy płci, bez względu na liczbę złożonych czy finansowanych projektów badawczych, możemy zauważyć pewne prawidłowości (Rys. 5.21 i Rys. 5.22).

W okresie 13 lat funkcjonowania NCN podobna liczba kobiet i mężczyzn uczestniczyła w systemie grantowym Centrum (około 28 tys. naukowcyń i naukowców). W pozyskiwaniu finansowania projektów badawczych mężczyźni byli nieznacznie skuteczniejsi od kobiet. Wśród nich 39% odniosło sukces w konkursach Centrum, przy czym 13% było zawsze skutecznych, a 26% złożyło wnioski ze zmiennym rezultatem. Jeśli chodzi o kobiety wartości analogicznych danych przedstawiają się następująco: 36% uzyskało finansowanie, w tym 13% było zawsze skutecznych, zaś 24% złożyło wnioski ze zmiennym rezultatem.

Kobiety w podobnym stopniu co mężczyźni rezygnowały z ponownego złożenia wniosku po otrzymaniu decyzji negatywnej (34% kobiet i 33% mężczyzn). Różnica 1 p.p. pomiędzy płciami widoczna jest także w odniesieniu do ponownego wnioskowania, gdy podjęta próba nie zakończyła się sukcesem (dotyczy 29% kobiet i 28% mężczyzn).

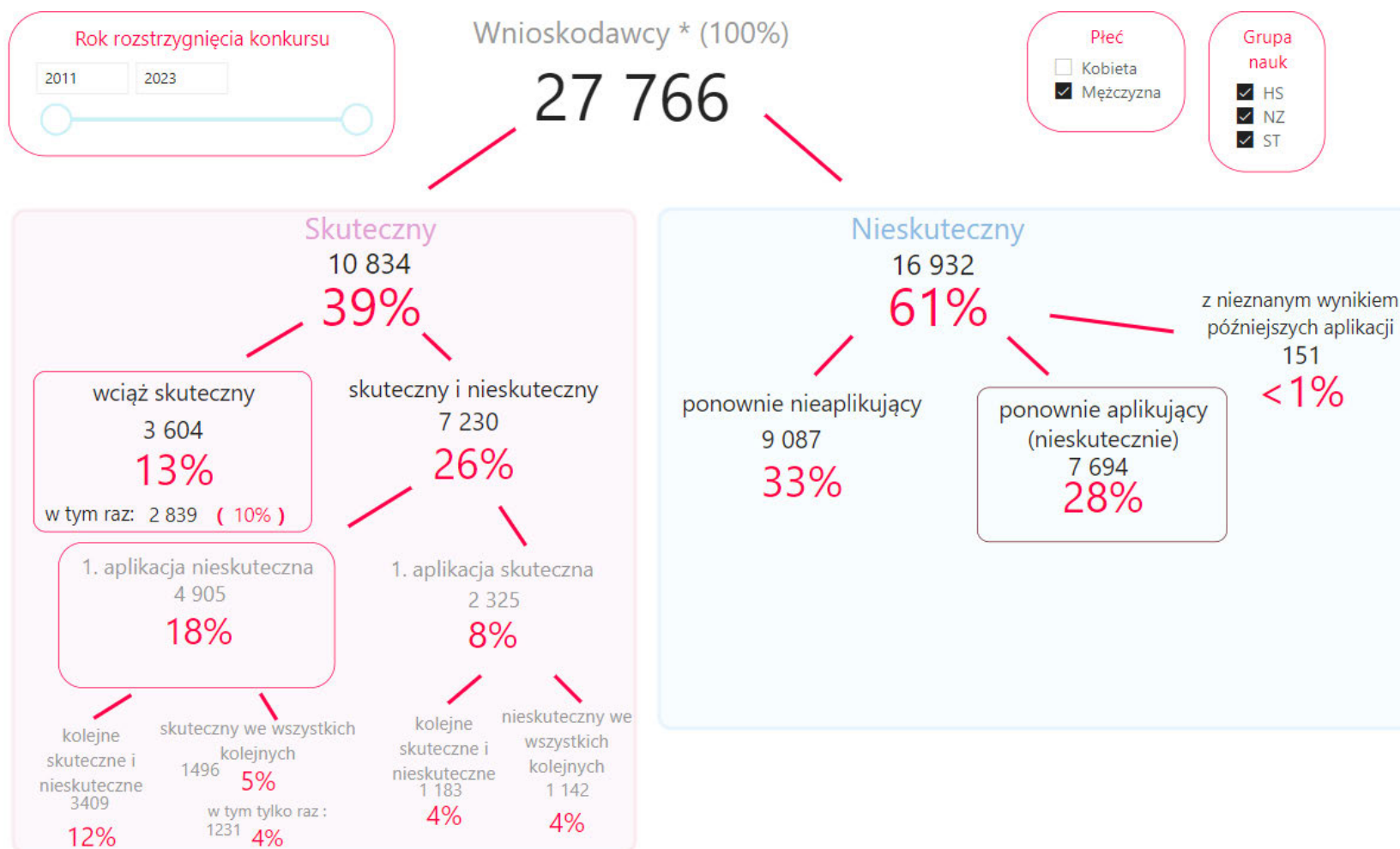
Rysunek 5.21 Skuteczność grantowa kobiet składających wnioski w konkursach krajowych NCN w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynają z zastosowanej zasady zaokrąglenia.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.22 Skuteczność grantowa mężczyzn składających wnioski w konkursach krajowych NCN w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Dysproporcje pomiędzy województwami w liczbie składanych i finansowanych przez NCN wniosków są pochodną różnic w koncentracji krajowego potencjału badawczego.

W badaniu ewaluacyjnym wzięto również pod uwagę aktywność grantową na przestrzeni 13 lat działalności NCN widzianą z czterech perspektyw: wniosków badawczych, podmiotów naukowych, naukowców obecnych w systemie grantowym Centrum oraz badaczy zatrudnionych w sektorze nauki. Każde ujęcie jest istotne i każde jest fragmentem większej rzeczywistości w kontekście zróżnicowania przestrzennego.

Pierwsza, najbardziej oczywista perspektywa obecna w przekazach medialnych dotyczy aktywności naukowej w kontekście liczby wniosków złożonych i zakwalifikowanych do finansowania w 13-letniej historii NCN. Wzięto tu pod uwagę wyłącznie konkursy krajowe ze względu na ich stabilną pozycję w ofercie agencji. W budżecie NCN konkursy krajowe stanowią ponad 90% przyznanych środków w skali roku, przy czym ponad połowę z nich przeznaczają się na konkurs OPUS.

Nietrudno zauważyć, że wyodrębnione kategorie, w tym przypadku województwa, różnią się znacząco pod kątem ich udziału w systemie grantowym NCN (Rys. 5.23). Zróżnicowanie to obrazują wartości umieszczone po obu stronach wykresu, wyrażone w wartościach procentowych. Istnieje diametralna różnica pomiędzy województwem mazowieckim, skąd pochodzi ponad 35,6 tys. wniosków złożonych (udział 27% w ogóle wniosków i 32% w ogóle wniosków zakwalifikowanych), czy województwem małopolskim z ponad 21,6 tys. złożonych wniosków (udział 16% w ogóle wniosków złożonych i 18,5% w ogóle wniosków zakwalifikowanych), a resztą województw, również tych, których udział w całej puli wniosków złożonych w konkursach NCN jest poniżej 1% (województwo opolskie – 1,2 tys. wniosków, świętokrzyskie – 1 tys. wniosków, lubuskie – 665 wniosków). Pozostałe województwa znajdują się na pozycjach pośrednich. Taką samą prawidłowość widzimy biorąc pod uwagę wnioski zakwalifikowane do finansowania. Warto podkreślić, że zróżnicowanie aktywności w obrębie województw w systemie grantowym ma charakter stały i nie zmienia się w kolejnych latach rozstrzygnięcia konkursów.

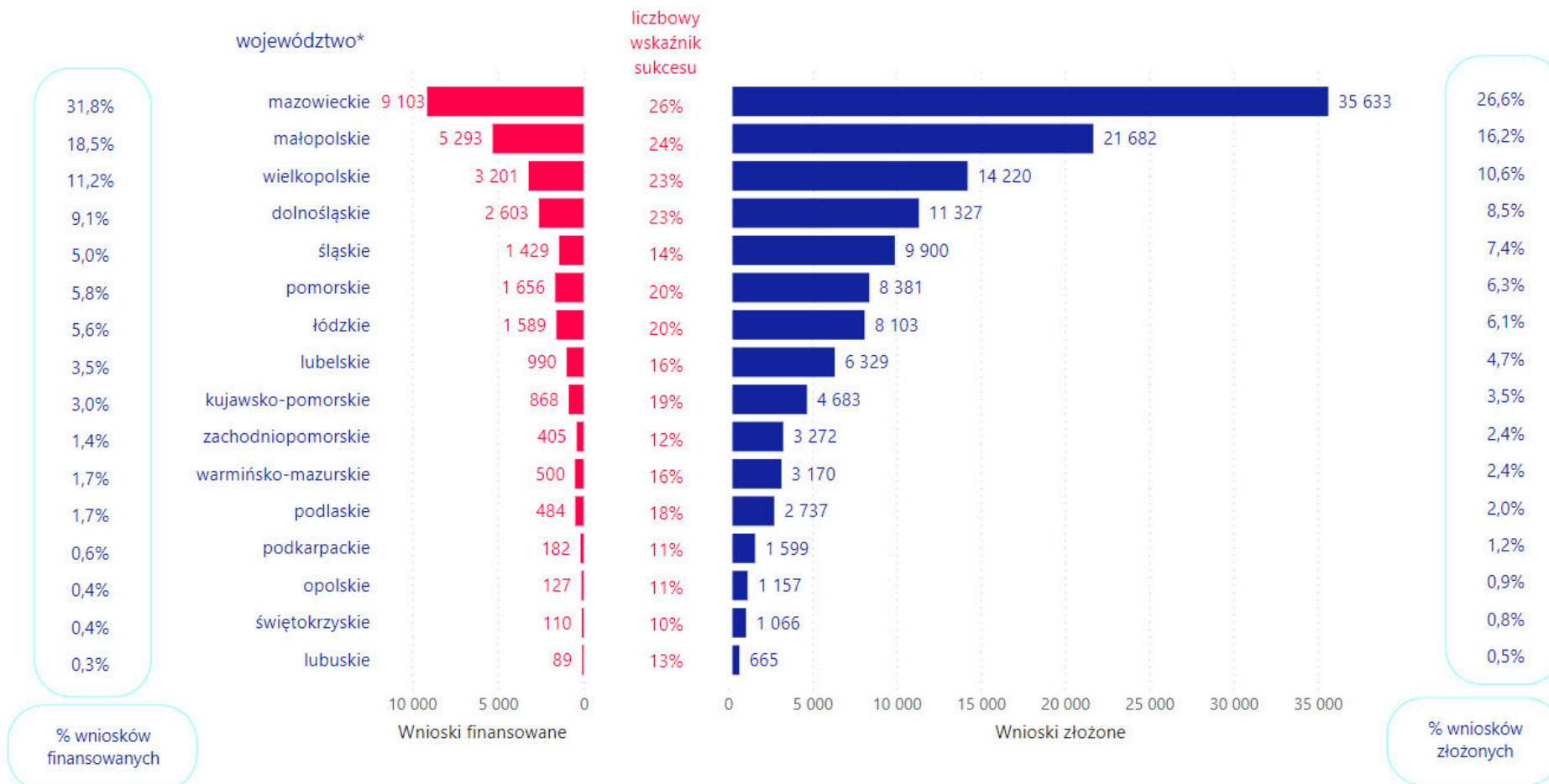
Znajdująca się w centralnej części Rysunku 5.23 wartość współczynnika sukcesu w danym województwie pozwala przeliczyć liczbę wniosków, uwzględniając skalę ich aktywności. W takim ujęciu różnica między województwami jest mniejsza, chociaż nadal widoczna. Wskaźnik sukcesu na tzw. optymalnym poziomie odnotowano w województwach mazowieckim (26%), małopolskim (24%), wielkopolskim i dolnośląskim (po 23%) oraz w województwach pomorskim i łódzkim (20%).

Odzwierciedleniem istniejącego zróżnicowania przestrzennego w odniesieniu do liczby złożonych i zakwalifikowanych do finansowania wniosków jest udział poszczególnych województw w konsumpcji przyznanych środków (Rys. 5.24). Najwyższe oczekiwania finansowe pochodzą z województwa mazowieckiego (ponad 21,5 mld zł) i tam też przyznano najwięcej środków na realizację badań naukowych (ponad 5 mld zł), zaś na drugim miejscu jest województwo małopolskie (ponad 12,3 mld zł oczekiwań finansowych; 2,8 mld zł środków pozyskanych). Porównując kosztochłonność oraz liczbę zakwalifikowanych wniosków w poszczególnych województwach można zauważyć, że w pierwszej kategorii województwo pomorskie nieznacznie prześcignęło województwo śląskie (różnica ponad 300 mln w oczekiwaniach finansowych i ok. 240 mln w kwocie przyznanej na korzyść pomorskiego). W grupie województw z udziałem zbliżonym do 1% oraz poniżej tej wartości, w odniesieniu do całości kwoty wnioskowanej w konkursach NCN, a także przyznanego finansowania, znajdują się województwa podkarpackie, świętokrzyskie, opolskie i lubuskie.

Finansowy wskaźnik sukcesu ma wartości zbliżone do liczbowego wskaźnika sukcesu i odznaczają się dużym zróżnicowaniem, od 7% w województwie opolskim do 23% w województwie małopolskim i 24% mazowieckim.

Rysunek 5.23 Liczba wniosków złożonych i zakwalifikowanych do finansowania w krajowych konkursach NCN w podziale na województwa w latach 2011-2023

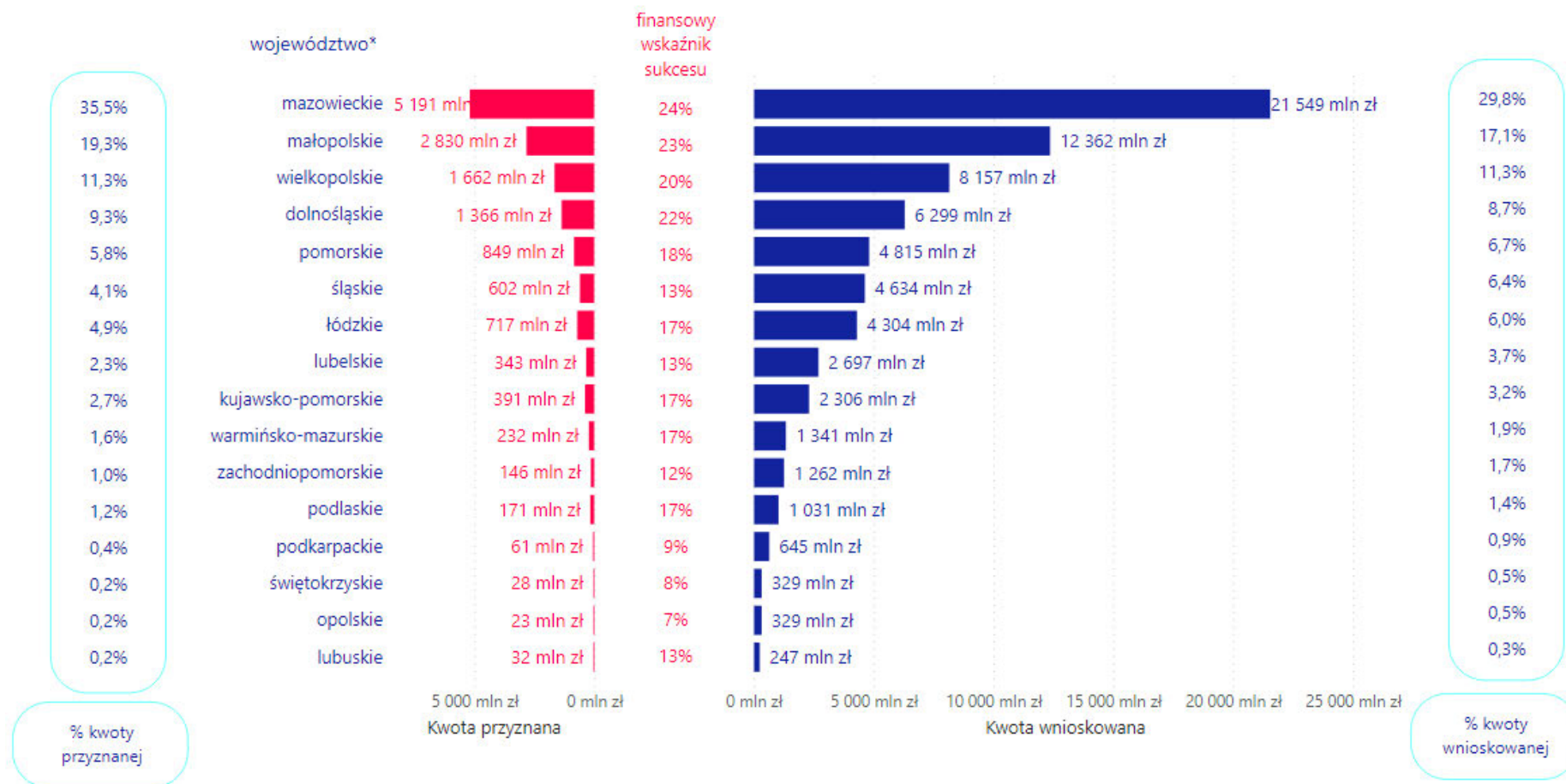
Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2023: liczba wniosków*

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.24 Wysokość wnioskowanego i przyznanego finansowania w krajowych konkursach NCN w podziale na województwa w latach 2011-2023

Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2023: kwota wniosków*

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Zróźnicowanie przestrzenne w odniesieniu do liczby wniosków złożonych oraz zakwalifikowanych do finansowania oraz przyznanej przez NCN kwoty jest ściśle powiązane z koncentracją podmiotów, które kiedykolwiek starały się o środki z budżetu NCN (Rys. 5.25). Warunkiem włączenia do niżej prezentowanej analizy skuteczności grantowej podmiotów naukowych było złożenie w systemie OSF przynajmniej jednego wniosku pochodzącego z danej jednostki, przy czym wskaźnik ten nie uwzględnia wartości liczbowej tak, jak to ma miejsce w przypadku liczbowego wskaźnika sukcesu. Analizowana skuteczność grantowa jest równoznaczna z uzyskaniem finansowania NCN dla co najmniej jednego projektu realizowanego w jednostce naukowej.

W latach 2011-2023 o granty badawcze wnioskowali naukowcy afiliowani w 824 różnych jednostkach badawczych, z których 348 co najmniej raz uzyskało finansowanie. Liczba podmiotów, z których wpłynęły wnioski w poszczególnych województwach jest bardzo zróżnicowana, od 8 w województwie opolskim do 274 w województwie mazowieckim. Warto również zauważyć, że liczba jednostek, w których pracują wnioskujący naukowcy jest prawie trzy razy większa w województwie mazowieckim, niż w następnym w kolejności województwie małopolskim. Zwraca również uwagę duża liczba zlokalizowanych tam jednostek naukowych PAN.

W pięciu województwach (wielkopolskim, mazowieckim, lubelskim, łódzkim i opolskim) 50% lub więcej wnioskujących jednostek uzyskało finansowanie projektów naukowych. Najniższą skuteczność w rozpatrywanym okresie osiągnęły podmioty z województwa podkarpackiego, z których tylko 13% kiedykolwiek zdobyło grant.

Istotne jest tu również wzięcie pod uwagę zróżnicowania typów jednostek naukowych. Liczbowy wskaźnik sukcesu w latach 2011-2023 jest w tym aspekcie bardzo nierówny, od 29% dla jednostek naukowych PAN, poprzez 20% dla uczelni wyższych i 16% dla instytutów badawczych, po 6% dla jednostek innych typów.

Tabela 5.1 prezentuje skuteczność grantową poszczególnych typów podmiotów w różnych województwach. Widać, że jednostki naukowe PAN i instytuty badawcze radzą sobie znacznie lepiej niż pozostałe podmioty, osiągając w niektórych województwach nawet 100% skuteczność. Nie znajdują się one we wszystkich województwach i jest ich dużo mniej niż uczelni wyższych, jednak są ważnym beneficjentem środków NCN. W przypadku uczelni wyższych można zaobserwować duże zróżnicowanie skuteczności grantowej, od 20% w województwie warmińsko-mazurskim do 73% w województwie łódzkim. W czterech województwach wartość ta przekracza w ujęciu globalnym 60% (łódzkie, lubuskie, małopolskie i wielkopolskie). Jednostki innego typu niż wyżej wymienione radzą sobie zdecydowanie słabiej, osiągając maksymalne wartości w województwach dolnośląskim (34%) i w wielkopolskim (32%). W ich przypadku również częściej zdarza się całkowity brak skuteczności we wnioskowaniu o środki finansowe na badania.

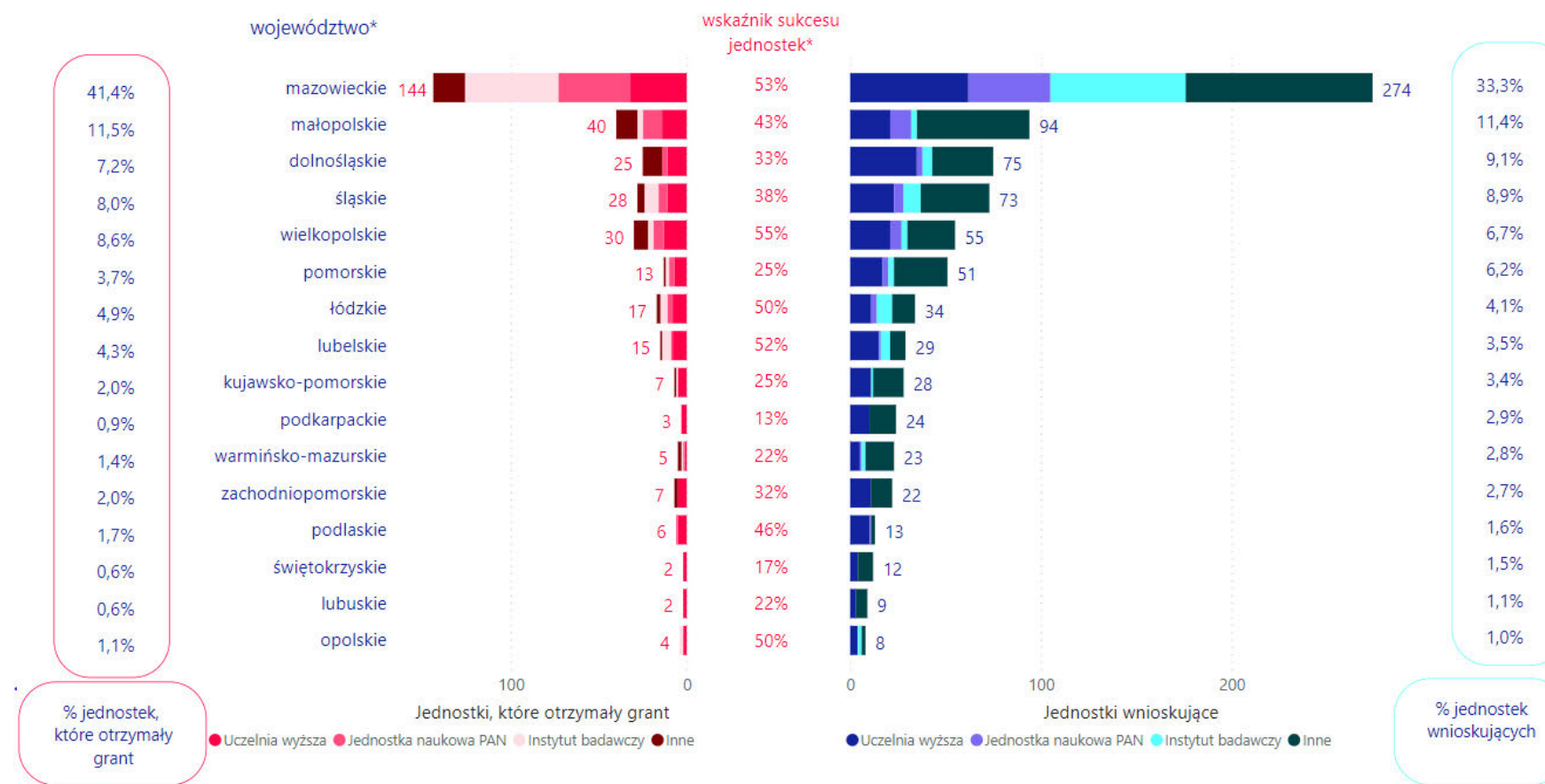
Tabela 5.1 Skuteczność grantowa wyróżnionych typów podmiotów naukowych w poszczególnych województwach w latach 2011-2023

Województwo	Uczelnia wyższa	Jednostka naukowa PAN	Instytut badawczy	Inne
mazowieckie	52%	95%	75%	18%
dolnośląskie	31%	100%	0%	34%
śląskie	48%	100%	89%	11%
małopolskie	67%	100%	100%	20%
wielkopolskie	62%	100%	100%	32%
pomorskie	41%	100%	67%	4%
lubelskie	53%	100%	100%	13%
kujawsko-pomorskie	45%	-	100%	6%
łódzkie	73%	100%	50%	17%
zachodniopomorskie	45%	-	-	18%
podkarpackie	30%	-	-	0%
podlaskie	50%	100%	-	0%
warmińsko-mazurskie	20%	100%	50%	13%
opolskie	50%	-	100%	0%
świętokrzyskie	50%	-	-	0%
lubuskie	67%	-	-	0%

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.25 Podmioty naukowe co najmniej jednokrotnie wnioskujące o finansowanie w krajowych konkursach NCN w poszczególnych województwach w latach 2011-2023

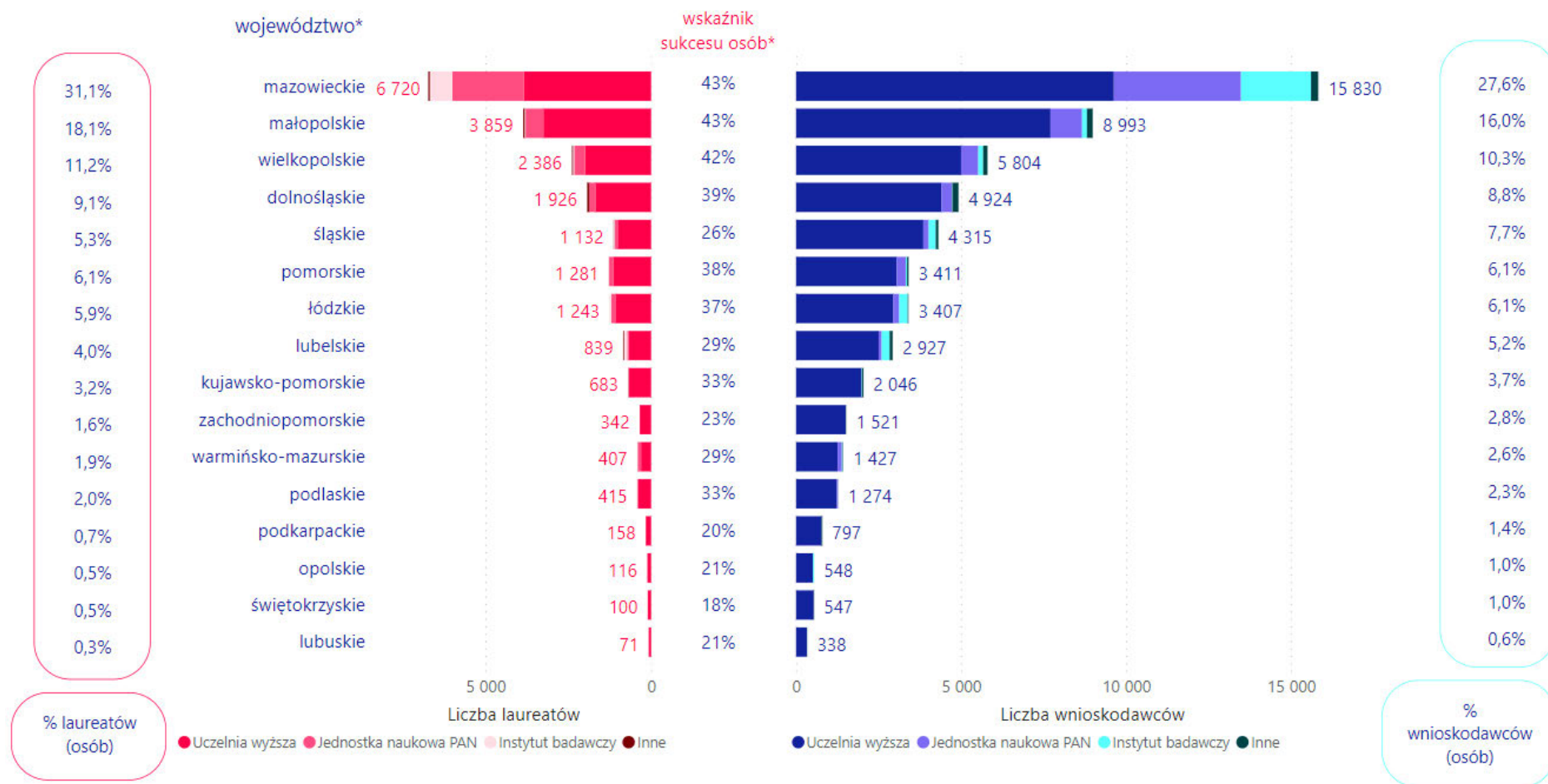
Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2023: podmioty wnioskujące*

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.26 Naukowcy co najmniej jednokrotnie wnioskujący o finansowanie w krajowych konkursach NCN w poszczególnych województwach w latach 2011-2023.

Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2023: osoby wnioskujące*

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W ramach struktur omawianych podmiotów naukowych w latach 2011-2023 o środki na prowadzenie badań wnioskowało ponad 55 tys. naukowców w krajowych konkursach NCN, z których ponad 21 tys. przynajmniej raz uzyskało finansowanie (Rys. 5.8). Wskaźnik sukcesu naukowców pochodzących z poszczególnych województw jest zróżnicowany: od 18% w województwie świętokrzyskim do 43% w województwie mazowieckim i małopolskim. Zwraca uwagę również wysoki wskaźnik osiągnięty w województwie wielkopolskim (42%) (Rys. 5.26).

W Tabeli 5.2 zawarto dane na temat skuteczności grantowej naukowców⁵⁴ zatrudnionych w różnych typach podmiotów w poszczególnych województwach. Zestawienie dotyczy osób, które co najmniej raz wnioskowały w konkursach NCN. Dominują naukowcy zatrudnieni na uczelniach wyższych. Ich skuteczność waha się od 19% w województwie świętokrzyskim do 40% w województwach mazowieckim i wielkopolskim oraz 42% w województwie małopolskim. Osoby zatrudnione w jednostkach naukowych PAN osiągają jeszcze wyższą skuteczność, nawet 74% w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim. Warto zauważyć, że w przypadku jednostek PAN tylko w województwie lubelskim wartość wskaźnika spada poniżej 50%. Pracownicy instytutów badawczych stanowią znacznie mniejszą grupę wnioskujących, przy czym ich skuteczność sięga nawet do 38% (lubelskie). Z kolei pracownikom tych jednostek z województwa dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego i śląskiego nigdy nie udało się zdobyć grantu NCN. Wśród pracowników innych jednostek badawczych najwyższą skuteczność wykazują osoby z województwa dolnośląskiego (33%). Naukowcom z pięciu województw pracującym w tego typu jednostkach dotychczas nie udało się skutecznie wnioskować o grant.

Tabela 5.2 Skuteczność grantowa naukowców pracujących w wyróżnionych typach podmiotów naukowych w poszczególnych województwach w latach 2011-2023

Województwo	Uczelnia wyższa	Jednostka naukowa PAN	Instytut badawczy	Inne
małopolskie	42%	56%	18%	26%
mazowieckie	40%	56%	32%	20%
wielkopolskie	40%	62%	24%	23%
dolnośląskie	38%	58%	0%	33%
pomorskie	37%	51%	27%	4%
łódzkie	37%	66%	18%	9%
kujawsko-pomorskie	34%	-	0%	17%
podlaskie	32%	74%	-	0%
lubelskie	27%	48%	38%	30%
śląskie	26%	52%	0%	13%
warmińsko-mazurskie	24%	74%	21%	13%
zachodniopomorskie	23%	-	-	14%
opolskie	22%	-	11%	0%
lubuskie	21%	-	-	0%
podkarpackie	20%	-	-	0%
świętokrzyskie	19%	-	-	0%

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

⁵⁴ Warunkiem włączenia do analizy skuteczności grantowej naukowców było złożenie w systemie OSF przynajmniej jednego wniosku, przy czym wskaźnik ten nie uwzględnia ich liczby tak, jak to ma miejsce w przypadku liczbowego wskaźnika sukcesu. Skuteczność grantowa oznacza tu uzyskanie finansowania dla przynajmniej jednego złożonego wniosku.

Skuteczność we wnioskowaniu o finansowanie projektów jest ściśle związana z koncentracją potencjału badawczego w Polsce mierzoną np. liczbą etatów badawczych, badawczo-dydaktycznych i naukowych w poszczególnych województwach (Tab. 5.3). Rozkład udziału tych etatów nie jest równomierny. Naukowcy z sześciu pierwszych województw z największą liczbą etatów, w tym z wyraźną przewagą dla województwa mazowieckiego (23% udziału w kraju) i małopolskiego (14,5% udziału w kraju), są również najbardziej aktywni w składaniu wniosków badawczych do NCN oraz skuteczni w pozyskiwaniu finansowania (Rys. 5.23).

Tabela 5.3 Liczba etatów naukowych (dotyczy instytutów naukowych PAN lub instytutów badawczych) oraz badawczych i badawczo-dydaktycznych (dotyczy uczelni wyższych) w podziale na województwa (stan na 16.01.2024 r.)

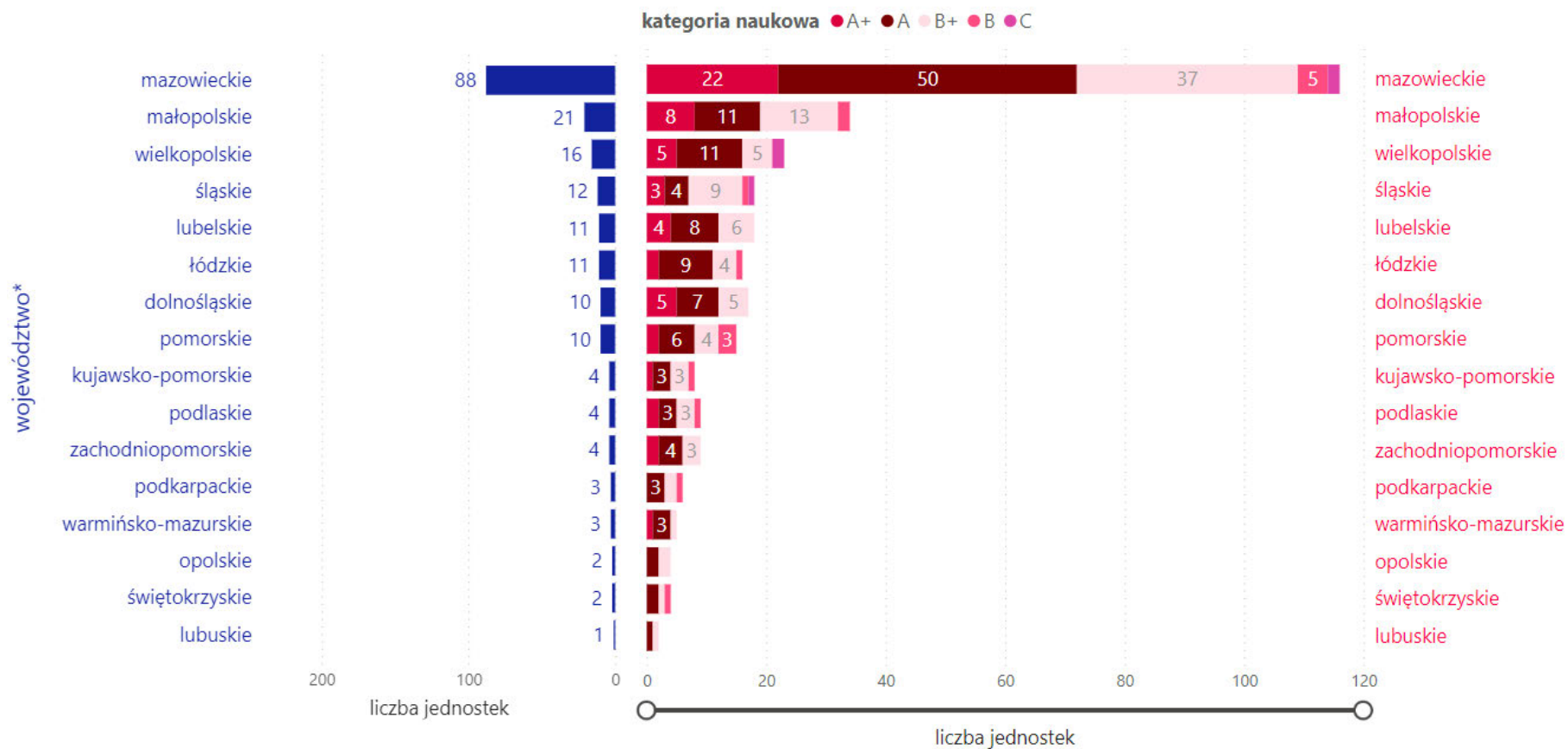
Województwo	Liczba etatów w grupie pracowników naukowych	Liczba etatów w grupie pracowników badawczych i badawczo-dydaktycznych	Sumaryczna liczba etatów naukowych, badawczych i badawczo-dydaktycznych	Udział etatów w danym województwie w ogólnej liczbie etatów naukowych, badawczych i badawczo-dydaktycznych
mazowieckie	4380,28	12069,19	16449,47	22,95%
małopolskie	821,02	9555,90	10376,92	14,48%
wielkopolskie	462,95	6033,58	6496,53	9,07%
dolnośląskie	294,60	5938,86	6233,46	8,70%
śląskie	316,73	5915,50	6232,23	8,70%
pomorskie	219,85	4387,70	4607,55	6,43%
lubelskie	266,01	4036,42	4302,43	6,00%
łódzkie	375,15	3953,03	4328,18	6,04%
kujawsko-pomorskie	0	2913,96	2913,96	4,07%
zachodniopomorskie	1	2467,74	2468,74	3,44%
podlaskie	21	1659,77	1680,77	2,35%
podkarpackie	0	1655,54	1655,54	2,31%
warmińsko-mazurskie	110,30	1414,67	1524,97	2,13%
świętokrzyskie	0	937,60	937,6	1,31%
opolskie	11	859,44	870,44	1,21%
lubuskie	0	586,96	586,96	0,82%

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych z MNiSW

Koncentrację potencjału badawczego można zróżnicować, biorąc pod uwagę kategorię naukową przyznaną danej dyscyplinie w obrębie podmiotu, któremu przyznano finansowanie w krajowych konkursach NCN i który należy do wyróżnionych powyżej typów (instytuty naukowe PAN, instytuty badawcze i uczelnie wyższe). Liczbę podmiotów włączonych do dalszej analizy, wraz z podziałem uwzględniającym przyznane kategorie naukowe w danym województwie, przedstawia Rysunek 5.27.

Rysunek 5.27 Uczelnie wyższe, instytuty naukowe PAN i instytut badawcze, którym co najmniej raz przyznano finansowanie w krajowych konkursach NCN w poszczególnych województwach w latach 2011-2023 wraz z przyznanymi dyscyplinom kategoriemi naukowymi

Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2023: liczba jednostek, które otrzymały grant*

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i danych z MNiSW

Zdecydowanym liderem pod względem liczebności podmiotów naukowych, jak również biorąc pod uwagę kategorie naukowe przyznawane dyscyplinom jest województwo mazowieckie. Kolejne miejsca z największą liczbą podmiotów posiadających kategorię A+ zajmują odpowiednio województwa małopolskie, wielkopolskie i dolnośląskie (Rys. 5.27). Są to jedne z najbardziej aktywnych województw w systemie grantowym NCN (Rys. 5.23 i 5.24). W każdym z nich znajdują się uczelnie wyższe o statusie uczelni badawczych w ramach ministerialnego programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB).

Porównanie liczby zakwalifikowanych do finansowania wniosków do liczby etatów w dyscyplinach⁵⁵, którym przyznano daną kategorię naukową, pozwala określić rzeczywistą aktywność grantową w poszczególnych województwach, w tym wyraźnie zmniejszyć zróżnicowanie przestrzenne widoczne w analizach prowadzonych jedynie z uwzględnieniem liczby zakwalifikowanych do finansowania wniosków (Rys. 5.23 i 5.24).

Na Rysunkach 5.28 i 5.29 przedstawiono informacje na temat liczby przyznanych grantów oraz wysokości ich finansowania w poszczególnych województwach, w zależności od kategorii naukowych przyznanych dyscyplinom w wybranych podmiotach⁵⁶ oraz w przeliczeniu na etaty w dyscyplinach, zgodnie ze stanem z początku 2024 r. W województwie małopolskim ogólna liczba pozyskanych grantów w przeliczeniu na jednego naukowca w dyscyplinie osiąga wartość 0,4. W kolejnych trzech województwach (mazowieckim, wielkopolskim i dolnośląskim) wartości te są nieznacznie niższe. Na uwagę zasługują też kolejne cztery województwa prezentowane w zestawieniu (pomorskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie), w których, pomimo ogólnej niewielkiej liczby etatów w dyscyplinach, na jednego naukowca przypada około 0,2 grantu finansowanego ze środków NCN.

Taki sam układ województw występuje pod względem wysokości pozyskanych środków finansowych. W czterech województwach – małopolskim, mazowieckim, wielkopolskim i dolnośląskim – na każdy etat pracownika przypisany do dyscypliny przypada kwota ok. 200 tys. zł. Kolejne miejsca zajmują województwa pomorskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie, które otrzymały ponad 100 tys. zł z budżetu NCN w przeliczeniu na etat w dyscyplinach naukowych.

Obserwowane jest większe zróżnicowanie województw, biorąc pod uwagę sukces grantowy w odniesieniu do najlepszych kategorii naukowych dyscyplin, czyli A+, A i B+.

W przypadku podmiotów mających dyscypliny zakwalifikowane do kategorii A+, najwięcej grantów na jednego pracownika naukowo-badawczego przypada w województwach mazowieckim – 0,88, kujawsko-pomorskim – 0,67, małopolskim – 0,65 oraz dolnośląskim – 0,6. Biorąc pod uwagę wysokość finansowania, na jednego badacza przypada tu od 300 do 600 tys. zł, przy czym najwyższa kwota dotyczy województwa mazowieckiego.

W podmiotach z dyscyplinami z kategorii A na jednego pracownika w dyscyplinie najwięcej grantów przypada w województwach małopolskim – 0,43, kujawsko-pomorskim – 0,38, mazowieckim – 0,34, pomorskim i wielkopolskim – po 0,33. Na uwagę zasługuje też sytuacja w województwie lubuskim, które

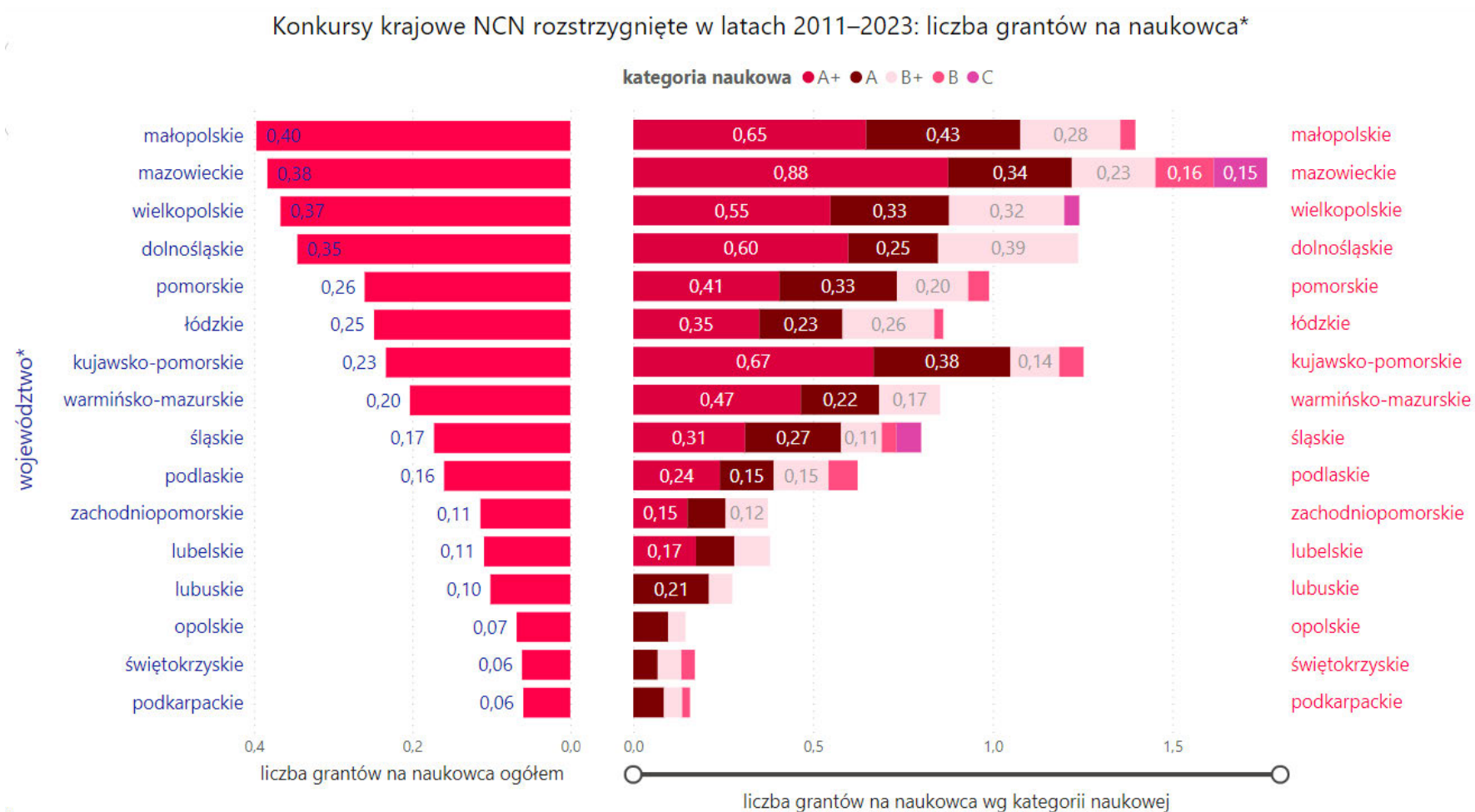
⁵⁵ Suma etatów w dyscyplinie oznacza liczbę pracowników podmiotów prowadzących działalność naukową w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, z uwzględnieniem udziału czasu pracy poszczególnych osób związanych z prowadzeniem działalności naukowej w danej dyscyplinie, zgodnie ze stanem na 31.01.2024 r. Liczba N jest określana na podstawie informacji zawartych w systemie POL-on (wykaz nauczycieli akademickich, innych osób prowadzących zajęcia, osób prowadzących działalność naukową oraz osób biorących udział w jej prowadzeniu) z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku. Podstawą do ustalenia liczby N jest oświadczenie pracownika upoważniającego zatrudniającego go podmiot do zaliczenia go do liczby pracowników prowadzących w podmiocie działalność naukową w określonej dyscyplinie lub maksymalnie dwóch dyscyplinach naukowych. Oświadczenie to pracownik składa w terminie 14 dni od dnia zatrudnienia, nie później niż do dnia 31 grudnia roku, w którym został zatrudniony. W przypadku podjęcia przez pracownika decyzji o zmianie dyscypliny naukowej powinien on niezwłocznie złożyć nowe oświadczenie (możliwość zmiany osobnego oświadczenia o reprezentowanej dyscyplinie lub dyscyplinach przysługuje pracownikowi nie częściej niż co dwa lata; tym samym konieczność dokonania zmiany oświadczenia o zaliczeniu do liczby N również będzie miało miejsce najczęściej co dwa lata). Oświadczenie upoważniające podmiot do zaliczenia do liczby N można złożyć tylko w jednym podmiocie.

⁵⁶ Z analizy wyłączono podmioty naukowe z kategorii „inne”.

przy niewielkiej liczbie etatów osiąga wynik 0,21. W województwie małopolskim na jednego naukowca przypada ok. 270 tys. zł finansowania, w lubuskim niespełna 100 tys. zł.

W przypadku jednostek z dyscyplinami w kategorii B+, w województwach dolnośląskim i wielkopolskim liczba grantów na jednego badacza przekracza 0,3. W województwie dolnośląskim przekłada się to na kwotę 234 tys. zł finansowania na jednego naukowca, w wielkopolskim zaś – 168 tys. zł.

Rysunek 5.28 Liczba wniosków, którym przyznano finansowanie w krajowych konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2023 na uczelniach wyższych, w instytutach naukowych PAN i instytutach badawczych, w przeliczeniu na liczbę etatów w dyscyplinach z przyznanymi kategoriami naukowymi w poszczególnych województwach

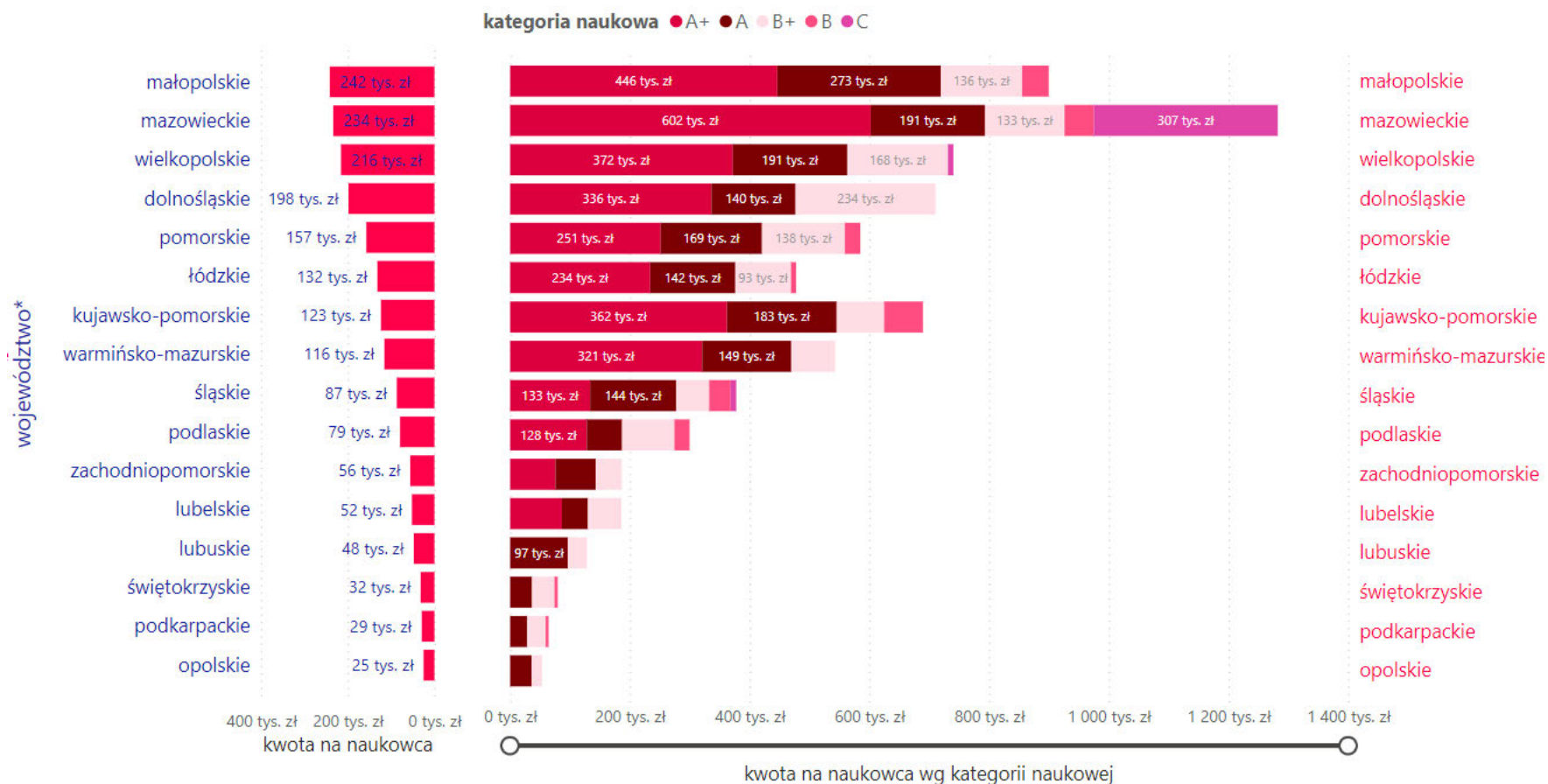

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i danych z MNiSW

Rysunek 5.29 Wysokość przyznanego finansowania w krajowych konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2023 dla uczelni wyższych, instytutów naukowych PAN i instytutów badawczych, w przeliczeniu na liczbę etatów w dyscyplinach z przyznanymi kategoriami naukowymi w poszczególnych województwach

Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2023: kwota przyznana na naukowca*

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i danych z MNiSW

Narodowe Centrum Nauki wspiera naukowców z Ukrainy, którzy wskutek agresji Rosji znaleźli schronienie w Polsce

W 2022 r. na zlecenie MEiN Narodowe Centrum Nauki ogłosiło specjalny program, którego celem było wsparcie naukowców z Ukrainy uciekających przed wojną. Mogły wziąć w nim udział osoby, które miały co najmniej stopień doktora (w systemie ukraińskim kandydat nauk/Candidate of Science) i przed rozpoczęciem wojny pracowały na ukraińskich uczelniach lub w innych ośrodkach naukowych w Ukrainie. Program obejmował badania podstawowe i stosowane, a procedura wnioskowania oraz oceny projektów była uproszczona. Do składania wniosków uprawniono uczelnie i inne jednostki naukowe. Jednostki naukowe uczestniczące w programie były zobowiązane do zapewnienia goszczonym naukowcom opiekunów będących specjalistami w tej samej lub pokrewnej dyscyplinie naukowej. W ramach konkursu złożono 213 wniosków, zaś do finansowania zakwalifikowano 51 projektów na łączną kwotę 6 mln zł.

Dodatkowo zgodnie z pismem Przewodniczącego Rady NCN i Dyrektora NCN z dnia 18.03.2022 r., kierownicy w projektach badawczych w konkursach MAESTRO, OPUS, SONATA BIS, SONATA, HARMONIA, SYMFONIA, w programach międzynarodowych OPUS LAP, SHENG, BEETHOVEN, DAINA, MOZART, ALPHORN, DIOSCURI oraz programach międzynarodowych wielostronnych mogli w ramach posiadanych w granicie środków finansowych zatrudnić w zespole badawczym naukowca z Ukrainy. Osoba zatrudniona musiała spełniać następujące warunki: mieć co najmniej stopień naukowy doktora lub uprawnienia równorzędne (ukraiński kandydat nauk), być zatrudniona i prowadzić badania w jednostce naukowej w Ukrainie oraz przybyć na terytorium Polski 24 lutego 2022 r. lub później w następstwie prowadzonych w Ukrainie działań militarnych. Zatrudnienie badacza na podstawie niniejszego pisma mogło nastąpić najpóźniej do dnia 30 czerwca 2022 r. na okres maksymalnie jednego roku, natomiast koszt takiego zatrudnienia nie mógł przekroczyć 100 000 zł. W ramach dopuszczalnego limitu możliwe było zatrudnienie więcej niż jednej osoby na odpowiednio krótszy okres lub z niższym wynagrodzeniem. W ramach tej regulacji zostało zatrudnionych 58 naukowców.

W reakcji na kryzys migracyjny wywołany wojną w Ukrainie Narodowe Centrum Nauki, pełniące rolę operatora w programie Badania Podstawowe w ramach III edycji Grantów Norweskich i EOG, podjęło decyzję o przeznaczeniu niewydatkowanej dotychczas kwoty z Funduszu Współpracy Dwustronnej (FWD) na schemat stypendialny wspierający studentów i naukowców z Ukrainy bez stopnia naukowego doktora, komplementarny do programu na rzecz wspierania ukraińskich naukowców ze stopniem doktora. Ze 101 złożonych w programie wniosków do finansowania zakwalifikowano 40 z nich, na łączną kwotę 2,19 mln zł.

W 2023 r. na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Narodowym Centrum Nauki (NCN), National Science Foundation (NSF), Narodową Agencją Wymiany Akademickiej (NAWA), National Research Foundation of Ukraine (NRFU), Latvian Council of Science (LCS), Research Council of Lithuania (RCL), Estonian Research Council (ETAG), National Academy of Sciences (NAS) oraz Office of Naval Research Global (ONRG) podjęto inicjatywę pod nazwą International Multilateral Partnerships for Resilient Education and Science System in Ukraine (IMPRESS-U).

Celem programu, w którym uczestniczy 6 krajów jest wspieranie bardzo dobrych projektów naukowych, promowanie i stymulowanie integracji ukraińskich badaczek i badaczy z globalnym środowiskiem naukowym oraz odbudowa potencjału naukowego w Ukrainie. Konkurs organizowany we współpracy wielostronnej przeprowadzany jest w oparciu o procedurę agencji wiodącej (LAP), w którym podmiotem odpowiedzialnym za ocenę merytoryczną wniosków jest NSF. Amerykańska agencja finansuje badania we wszystkich obszarach nauk z wyjątkiem badań humanistycznych oraz medycznych. Ciągły nabór wniosków prowadzony jest od 2 sierpnia 2023 r. i potrwa do końca 2025 roku, przy czym może zakończyć się wcześniej, jeśli wyczerpana zostanie pula dostępnych środków w NCN lub instytucjach partnerskich. W chwili ogłoszenia konkursu na finansowanie projektów realizowanych przez polskie zespoły Rada NCN przeznaczyła 10 mln zł. Do końca 2023 roku w programie złożono 13 wniosków na kwotę niemal 14,7 mln zł.

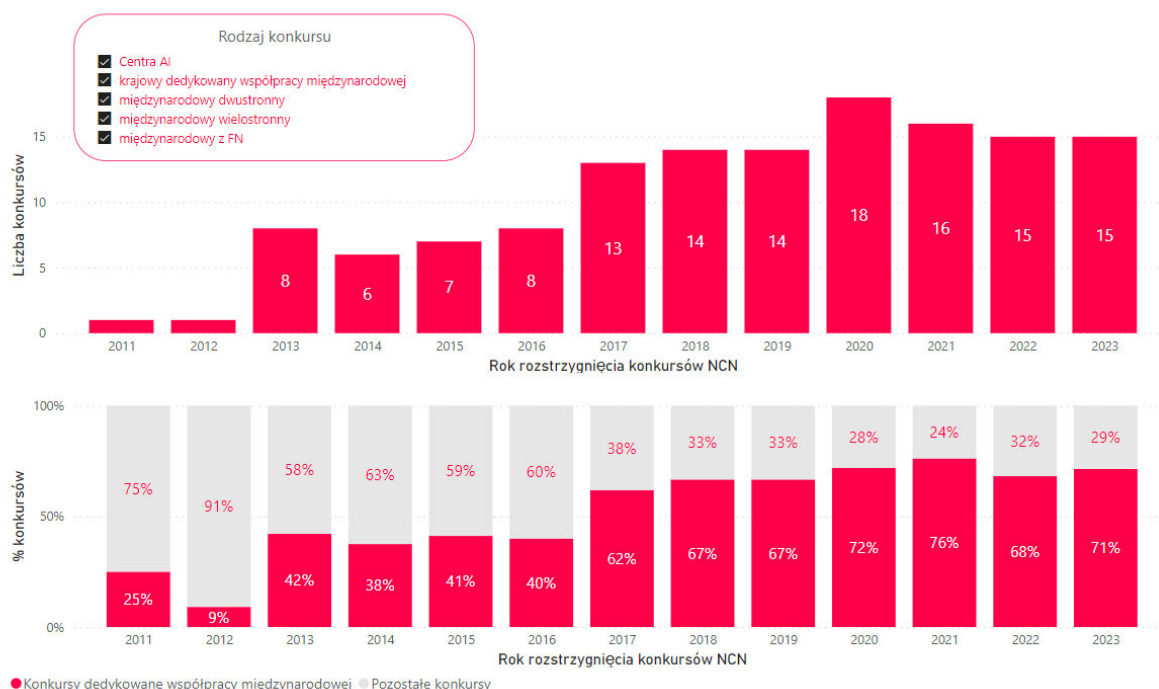
VI. Kryterium trwałości efektów i ich wpływu na rozwój nauki w Polsce

Jednym z kluczowych zadań osób wchodzących w skład gremiów decyzyjnych odpowiedzialnych za rozwój nauki w Polsce jest konsekwentne zaangażowanie na rzecz wzmocnienia potencjału środowiska naukowego. Służy temu m.in. zacieśnianie współpracy międzynarodowej w zakresie podejmowania i prowadzenia badań oraz wsparcie udzielane młodym naukowcom. Zaprezentowane poniżej wnioski dotyczące wspomnianych kwestii zostały sformułowane na podstawie analizy danych NCN oraz danych zaczerpniętych ze źródeł zewnętrznych, w odniesieniu do efektów badań naukowych finansowanych przez Centrum.

Działania NCN sprzyjają wzmocnieniu współpracy naukowców prowadzących badania w Polsce z międzynarodowymi grupami badawczymi. Stały rozwój oferty NCN umożliwiającej współpracę w ramach programów (sieci) międzynarodowych wpływa na wzrost zainteresowania naukowców tą formą prowadzenia badań. NCN działa na rzecz wzmocnienia potencjału naukowego w Polsce m.in. poprzez stwarzanie przyjaznych warunków zatrudnienia naukowców z zagranicy w polskich jednostkach naukowo-badawczych.

Narodowe Centrum Nauki od początku swojej działalności wspiera współpracę polskich naukowców z międzynarodowymi grupami badawczymi. W ofercie konkursowej agencji znajdują się programy służące wsparciu finansowania inicjowanych lub kontynuowanych badań o zasięgu międzynarodowym (Rys. 6.1). Ich udział procentowy we wszystkich konkursach NCN ogłaszanych w skali roku osiągał w latach 2017-2023 wysokie w porównaniu do lat poprzednich wartości mieszczące się w przedziale od 62% do 76%, zaś w 2023 r. udział ten wyniósł 71 %.

Rysunek 6.1 Liczba edycji konkursów rozstrzygniętych przez NCN dedykowanych współpracy międzynarodowej oraz ich udział procentowy w ogólnej ofercie konkursów NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Już w pierwszej edycji konkursów, tj. w 2011 r. ogłoszono konkurs HARMONIA, który miał na celu nawiązanie współpracy pomiędzy polskimi i zagranicznymi naukowcami. W 2019 r. decyzją Rady NCN konkurs ten został zawieszony, gdyż w ramach konkursu OPUS umożliwiono składanie wniosków realizowanych we współpracy międzynarodowej, w tym według ścieżki Lead Agency Procedure (LAP)⁵⁷

W 2012 r. do oferty NCN został wprowadzony konkurs ETIUDA, którego celem było finansowanie stypendiów doktorskich oraz kilkumiesięcznych staży w zagranicznych ośrodkach naukowych. W 2020 r. w następstwie zmian wynikających z ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, 1088, 1234, 1672, 1872, 2005, z 2024 r. poz. 124), decyzją Rady NCN wstrzymano nabór wniosków w tym konkursie. Był on adresowany do doktorantów tzw. „starego trybu”, czyli uczestników studiów doktoranckich lub osób mających otwarty przewód doktorski w polskim podmiocie uprawnionym do nadawania stopnia naukowego doktora. Rada NCN uznała, że utrzymywanie go jest bezzasadne ze względu na przyjęcie tych samych założeń w warunkach konkursu PRELUDIUM BIS⁵⁸, wprowadzonego do oferty NCN w 2019 r. Ponadto zasady konkursu ETIUDA znajdują swoje odzwierciedlenie w programach agencji NAWA, której misją jest wspieranie wymiany akademickiej i współpracy międzynarodowej.

W 2016 r. do oferty konkursowej NCN włączono konkurs SONATINA umożliwiający kierownikom projektów ze stopniem naukowym doktora wyjazd na staż zagraniczny oraz konkurs UWERTURA finansujący staże w prestiżowych ośrodkach naukowych realizujących granty ERC. Ze względu na niskie zainteresowanie składaniem wniosków we wszystkich edycjach konkursu UWERTURA (w ostatniej edycji wpłynęło tylko 8 wniosków) decyzją Rady NCN nie jest on ogłaszany od 2020 r.

W 2020 r. jesienna edycja konkursu OPUS została po raz pierwszy wzbogacona o ścieżkę LAP, która umożliwia finansowanie badań prowadzonych we współpracy z partnerami zagranicznymi. W konkursie OPUS 24+LAP/Weave (ogłoszonym jesienią w 2022 r., rozstrzygniętym do końca 2023 r.) można było składać wnioski na projekty badawcze realizowane pomiędzy zespołami z Polski, finansowanymi przez NCN oraz z Austrii, Belgii-Flandrii, Czech, Słowenii, Szwajcarii, Luksemburga, Niemiec, wnioskującymi o finansowanie do odpowiednich agencji: FWF, FWO, GAČR, ARRS, SNSF, FNR i DFG. Wnioski typu OPUS LAP oceniane były w NCN jako agencji wiodącej, w konkurencji z wnioskami krajowymi złożonymi w konkursie OPUS. Kolejna edycja tego konkursu wzbogacona o ścieżkę LAP (OPUS 26+LAP/Weave) została ogłoszona jesienią 2023 r.

Narodowe Centrum Nauki aktywnie uczestniczy w licznych programach międzynarodowych i sieciach współpracy międzynarodowej. Od 2012 r. wśród ogłaszanych konkursów znajdują się inicjatywy realizowane z zagranicznymi instytucjami partnerskimi w programach dwustronnych (w 2023 r. została rozstrzygnięta trzecia edycja konkursu SHENG na projekty badawcze realizowane przez zespoły polsko-chińskie) i wielostronnych, w tym we współpracy wielostronnej według ścieżki agencji wiodącej (LAP), gdzie rolę agencji wiodącej pełni zagraniczna instytucja partnerska⁵⁹. Wykaz programów lub

⁵⁷ Ścieżka agencji wiodącej (LAP) jest standardem oceny wniosków stosowanym w europejskich instytucjach finansujących naukę. Ma ona ułatwić międzynarodowym zespołom naukowym wnioskowanie o środki na realizację wspólnych projektów badawczych oraz usprawnić proces oceny wniosków przez instytucje finansujące badania naukowe. Kluczowe zasady tej procedury to: a) wykorzystanie krajowych konkursów prowadzonych przez instytucje partnerskie do oceny merytorycznej nie tylko wniosków krajowych, ale także dwustronnych i wielostronnych konkurujących na równych zasadach z wnioskami krajowymi; b) zaufanie co do jakości oceny wniosków w gronie instytucji podejmujących taką współpracę. Wnioski o finansowanie projektów angażujących co najmniej dwie grupy badawcze z różnych krajów w celu realizacji wspólnych badań są oceniane tylko w jednej instytucji (agencji wiodącej) właściwej dla jednego z zaangażowanych w dany projekt zespołów, w obrębie konkursu stanowiącego stały element oferty. Wyniki oceny merytorycznej dokonanej przez agencję wiodącą podlegają zatwierdzeniu przez pozostałe instytucje współorganizujące konkurs, które przyznają finansowanie na realizację projektów badawczych rekomendowanych w wyniku tej oceny.

⁵⁸ Konkurs PRELUDIUM BIS, w ramach którego finansowany jest kilkumiesięczny staż zagraniczny ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) skierowany jest do uczestników szkół doktorskich.

⁵⁹ Program CEUS-UNISONO ogłoszony w 2020 r. i program Weave-UNISONO ogłoszony w 2021 r. z naborami ciągłymi.

inicjatyw międzynarodowych wielostronnych, w ramach których ogłaszane są konkursy, wraz z ich opisem prezentuje Załącznik C.

Na szczególną uwagę zasługuje udział Centrum w wielostronnym programie QuantERA, którego jest ono koordynatorem. QuantERA to międzynarodowa sieć skupiająca 39 instytucji z 31 krajów, która od 2016 roku wspiera prowadzone w Europie badania naukowe z zakresu technologii kwantowych. Głównym celem programu jest finansowanie badań i innowacji w tej dziedzinie poprzez organizację konkursów na międzynarodowe projekty badawcze.

Kolejny program koordynowany przez NCN – CHANSE (Collaboration of Humanities and Social Sciences in Europe) – jest realizowany przez 27 instytucji finansujących badania naukowe z 24 krajów Europy. Do jego zadań należy finansowanie wysokiej jakości międzynarodowych projektów badawczych z zakresu humanistyki i nauk społecznych oraz inspirowanie współpracy między naukowcami, a różnymi grupami interesariuszy. Konsorcjum jest beneficjentem grantu w wysokości 10 mln EUR pochodzącego z Programu Ramowego UE Horyzont 2020. Program CHANSE powstał w wyniku współpracy sieci HERA i NORFACE. Pierwsza edycja została ogłoszona w 2021 r.

W 2019 r. po raz pierwszy Centrum ogłosiło również konkursy finansowane z Funduszy Norweskich i EOG. Do końca 2020 r. miało to miejsce trzykrotnie. Ponadto w 2022 roku ogłoszono specjalny program stypendialny finansowany ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej skierowany do studentów i naukowców z Ukrainy bez stopnia naukowego doktora (Candidate of Science), którzy w wyniku agresji Rosji na Ukrainę znaleźli schronienie w Polsce.

Odbudowę potencjału naukowego w Ukrainie poprzez wsparcie dla bardzo dobrych projektów, a także promowanie i stymulowanie integracji ukraińskich badaczy z naukowcami z USA oraz krajów bałtyckich stawia sobie za cel konkurs IMPRESS-U, ogłoszony przez NCN w 2023 r. Inicjatorem konkursu i agencją wiodącą, w której odbędzie się ocena merytoryczna wniosków, jest amerykańska agencja National Science Foundation (NSF).

Współpracę ze Stanami Zjednoczonymi wzmocni ogłoszony na początku 2024 r. Program Fulbright Senior Award. Organizowany przez Polsko-Amerykańską Komisję Fulbrighta konkurs umożliwi jego stypendystkom i stypendystom po powrocie do Polski kontynuację współpracy z naukowcami ze Stanów Zjednoczonych, dzięki finansowaniu uzyskanemu z NCN.

Narodowe Centrum Nauki finansuje również inicjatywy, których celem jest umożliwienie naukowcom z zagranicy podjęcie pracy w polskich jednostkach naukowo-badawczych służące m.in. wzmocnieniu potencjału naukowego tych instytucji (Rys. 6.2).

Zakończony w 2021 r., współfinansowany ze środków europejskich program POLONEZ miał za zadanie zachęcenie naukowców z zagranicy do prowadzenia badań w polskich jednostkach naukowych. W ramach programu w latach 2015-2016 ogłoszono trzy edycje konkursów, do których mogli przystąpić naukowcy ze stopniem doktora lub mający przynajmniej 4-letnie doświadczenie pracy badawczej w pełnym wymiarze czasu pracy, którzy w okresie 3 lat przed terminem ogłoszenia konkursu nie mieszkali, nie pracowali, ani nie studiowali w Polsce dłużej niż 12 miesięcy.

W 2021 r. Centrum rozpoczęło realizację programu POLONEZ BIS będącego kontynuacją programu POLONEZ, współfinansowanego przez Komisję Europejską i Narodowe Centrum Nauki w ramach prestiżowego grantu Marie Skłodowska-Curie COFUND. Celem programu jest ogłoszenie trzech edycji konkursów, w ramach których laureaci z zagranicy będą prowadzić przez 24 miesiące badania podstawowe w wybranych przez siebie instytucjach publicznych lub prywatnych w Polsce. Program gwarantuje zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy oraz dodatkowe fundusze na realizację własnych projektów badawczych w dowolnej dyscyplinie naukowej. Uzupełnieniem jest cykl atrakcyjnych szkoleń oraz współpraca ze startupami i organizacjami pozarządowymi w ramach staży międzysektorowych. W latach 2021-2023 ogłoszono i rozstrzygnięto trzy edycje tego programu.

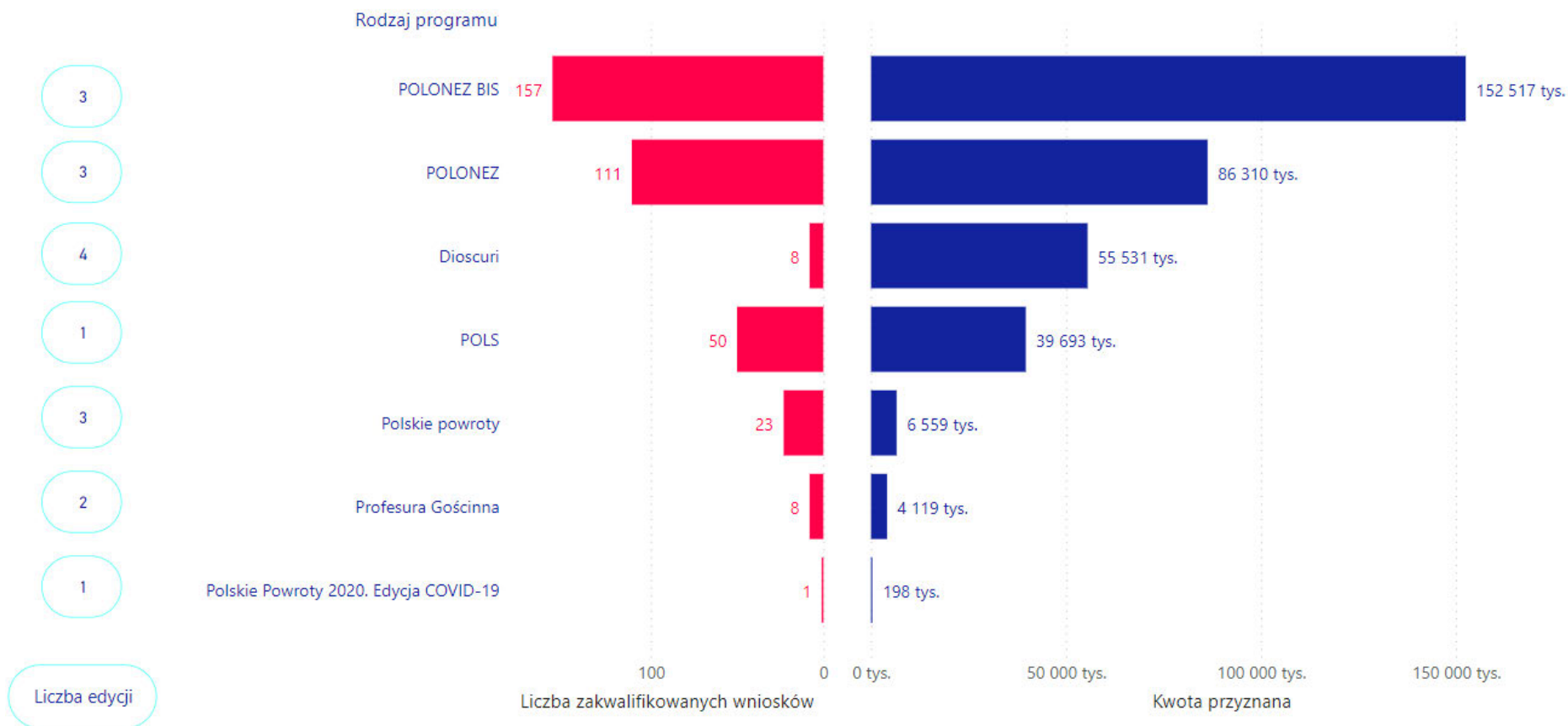
Celem programu *Dioscuri*, który powstał z inicjatywy niemieckiego Towarzystwa im. Maxa Plancka jest powołanie w Polsce zespołów badawczych zdolnych do skutecznego konkurowania na arenie międzynarodowej. Centra *Dioscuri* z założenia powstają i koncentrują swoją działalność wokół aktywności naukowej wybitnych badaczy. Wyłoniony w konkursie lider tworzy i prowadzi grupę badawczą, której wyniki w danej dziedzinie naukowej są znaczące. Na działalność jednego centrum w 5-letniej perspektywie przeznaczane są środki w wysokości 300 tys. euro rocznie. Centra mogą być zakładane na polskich uniwersytetach lub w jednostkach badawczych, które udostępnią infrastrukturę i wyposażenie, przeznaczą dodatkowe środki na ich działalność oraz zapewnią liderom perspektywę dłuższej współpracy. W latach 2017-2022 zostały ogłoszone i rozstrzygnięte cztery edycje tego konkursu.

Kolejnym konkursem dla naukowców z zagranicy chcących prowadzić badania w Polsce, mającym na celu wzmocnienie potencjału naukowego polskich jednostek badawczych i realizowanym w formule małych grantów, był ogłoszony i rozstrzygnięty w 2020 r. konkurs POLS. Został sfinansowany z Funduszy Norweskich na lata 2014–2021 w ramach programu Badania Podstawowe, którego Centrum jest operatorem.

Narodowe Centrum Nauki współfinansuje również ogłoszony w 2020 r. przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej program Profesura Gościenna skierowany do instytucji naukowo-badawczych, które chcą zaprosić do Polski wybitnych specjalistów z priorytetowych dla siebie obszarów badawczych (pierwsza edycja dotyczyła nauk humanistycznych, społecznych i teologicznych) oraz program Polskie Powroty (w tym specjalną edycję konkursu ogłoszoną w reakcji na pandemię COVID-19) adresowany do polskich naukowców pracujących za granicą, którzy zdobyli wiedzę i doświadczenie chcą wykorzystać po powrocie do Polski. Udział Centrum polega na finansowaniu wyłącznie innych kosztów bezpośrednich związanych z prowadzeniem badań podstawowych (tzw. komponentów badawczych) zaplanowanych do realizacji w projektach, które uzyskały finansowanie NAWA.

W 2021 r. Narodowe Centrum Nauki wraz z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) ogłosiło konkurs ARTIQ, który rozstrzygnięto w 2023 r. Jego celem było dofinansowanie projektów przyczyniających się do zwiększenia potencjału naukowego i B+R Polski w zakresie sztucznej inteligencji, poprzez stworzenie trzech Centrów Doskonałości (CD AI). Zgodnie z przyjętym założeniem, wysoko wyspecjalizowane zespoły kierowane przez wysokiej klasy naukowców (liderów) o międzynarodowej renomie i wyróżniającym dorobku naukowym, wdrożeniowym i organizacyjnym miały realizować badania przy polskich podmiotach badawczych. Liderem mogła być osoba, która w ciągu dwóch lat przed datą zamknięcia naboru wniosków nie mieszkała (nie przebywała na terytorium Polski z zamiarem stałego zamieszkania), nie pracowała i nie studiowała w Polsce, a także nie kierowała projektem naukowym realizowanym w Polsce.

Rysunek 6.2 Programy mające na celu finansowanie zatrudnienia naukowców z zagranicy w polskich jednostkach naukowo-badawczych w latach 2016-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Konkursy oferujące możliwość współpracy międzynarodowej cieszą się rosnącą popularnością wśród polskich naukowców.

Zespoły badawcze coraz częściej składają wnioski w programach zakładających współpracę międzynarodową, jak również w ramach pozostałych krajowych konkursów NCN, gdzie jest ona również możliwa i uzyskują finansowanie dla planowanych badań (Rys. 6.3). W latach 2011-2023 Centrum przyznało środki na realizację 6522 projektów badawczych zakładających współpracę międzynarodową, co stanowi 22% wszystkich zakwalifikowanych do finansowania wniosków. Ich udział w ogólnej puli finansowanych wniosków wzrastał stopniowo, wyraźnie od 2014 r. tak, aby w roku 2020 osiągnąć udział 35% i ustabilizować się na zbliżonym poziomie na kolejne lata (2021-2023 – 34%).

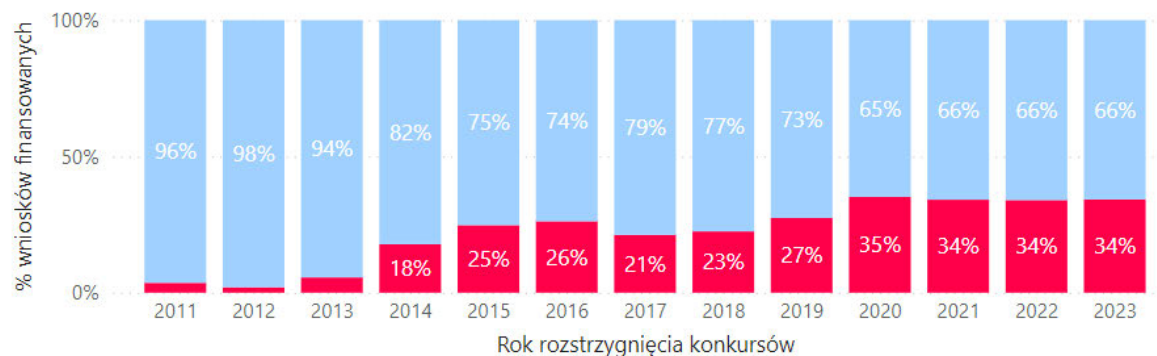
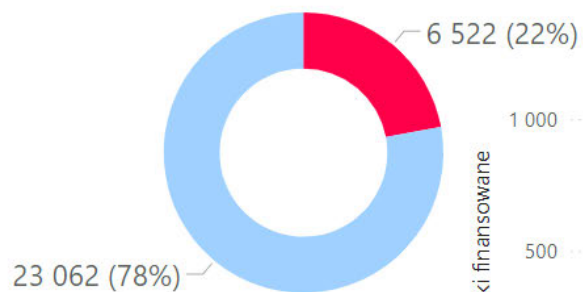
Istnieje również możliwość podjęcia współpracy międzynarodowej w ramach pozostałych krajowych konkursów NCN. Najczęściej naukowcy pracujący w Polsce realizują projekty badawcze z grupami z Niemiec (ponad 12% spośród wszystkich projektów ze współpracą międzynarodową), Stanów Zjednoczonych Ameryki (ok. 12%), Wielkiej Brytanii (ok. 9%) oraz Francji (ponad 7%). Szczegółowe dane na ten temat przedstawiono na Rysunku 6.4.

Warto podkreślić, że naukowcy pochodzący spoza granic Polski mogą wnioskować o granty we wszystkich programach NCN, a nie tylko specjalnie dla nich przeznaczonych. Średni udział zagranicznych kierowników wszystkich finansowanych przez NCN projektów w latach 2011-2023 wynosi 4%. Z wyjątkiem 2016 r. odsetek ten rokrocznie utrzymywał się na stałym poziomie poniżej 3%, do 2019 roku włącznie. W kolejnych latach zauważalnie wzrósł, osiągając w 2022 roku 13,8% z powodu ogłoszenia specjalnego konkursu przeznaczonego dla naukowców z Ukrainy. W 2023 r. naukowcy pochodzący z zagranicy stanowili 7,5% wszystkich kierowników projektów zakwalifikowanych do finansowania. Najwięcej osób w tej grupie deklaruje pochodzenie z Ukrainy (18,2%), Indii (9,2%), Włoch (8,8%) i Niemiec (7,1%). Dane na ten temat przedstawia Rysunek 6.5.

Rysunek 6.3 Liczba i udział wniosków zakwalifikowanych do finansowania w konkursach umożliwiających nawiązanie współpracy międzynarodowej rozstrzygniętych w latach 2011-2023

Współpraca międzynarodowa we wnioskach finansowanych w latach 2011-2023*

wnioski finansowane ● współpraca międzynarodowa ● pozostałe

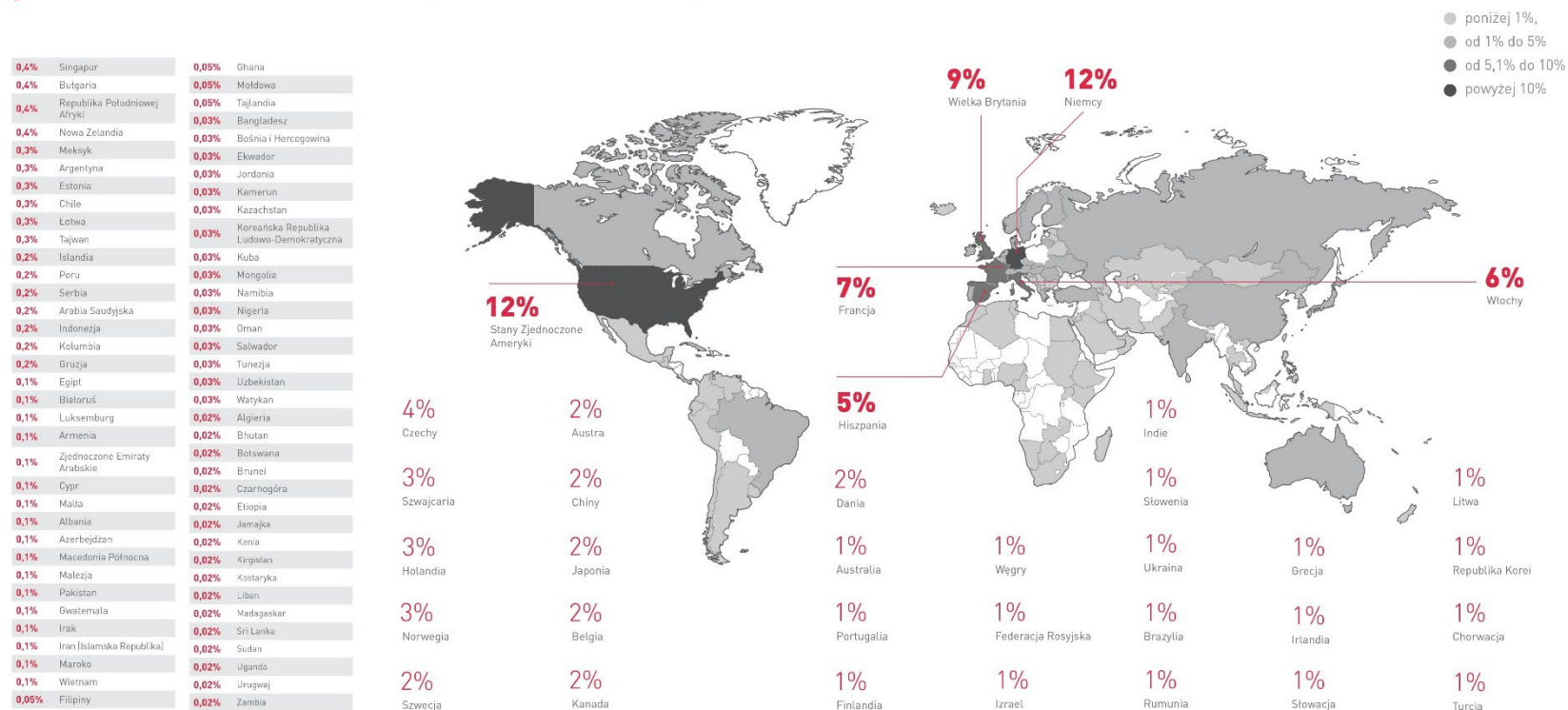

*Zestawienie obejmuje wszystkie wnioski zakwalifikowane do finansowania w konkursach krajowych i międzynarodowych - oprócz komponentów badawczych NAWA (bez oceny merytorycznej NCN).

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.4 Kraje, z którymi najczęściej nawiązywano współpracę* w ramach realizacji badań naukowych finansowanych przez NCN w latach 2011-2023

Zestawienie krajów współpracy międzynarodowej zadeklarowanych jako partner we wnioskach zakwalifikowanych do finansowania przez NCN w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023)

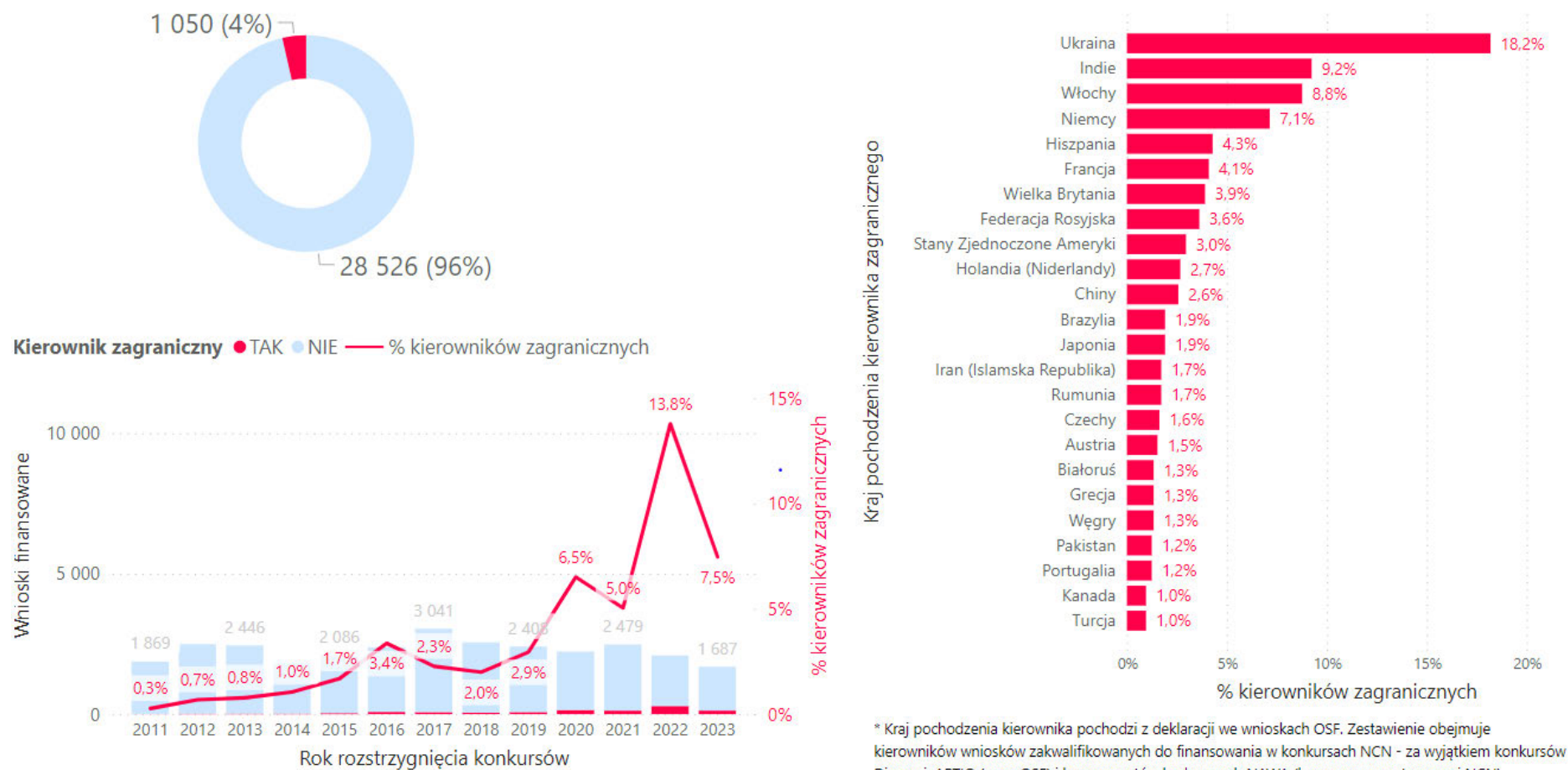

*Liczba projektów, w których wykazano współpracę z ośrodkiem naukowym z danego kraju, w stosunku do całkowitej liczby projektów, w których wykazano współpracę międzynarodową. Na rysunku umieszczono dane dla krajów, których udział procentowy wyniósł minimum 1%.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.5 Liczba i udział kierowników zagranicznych we wnioskach zakwalifikowanych do finansowania w latach 2011-2023

Kierownicy zagraniczni we wnioskach finansowanych w latach 2011-2023*

* Kraj pochodzenia kierownika pochodzi z deklaracji we wnioskach OSF. Zestawienie obejmuje kierowników wniosków zakwalifikowanych do finansowania w konkursach NCN - za wyjątkiem konkursów Dioscuri, ARTIQ (poza OSF) i komponentów badawczych NAWA (bez oceny merytorycznej NCN).

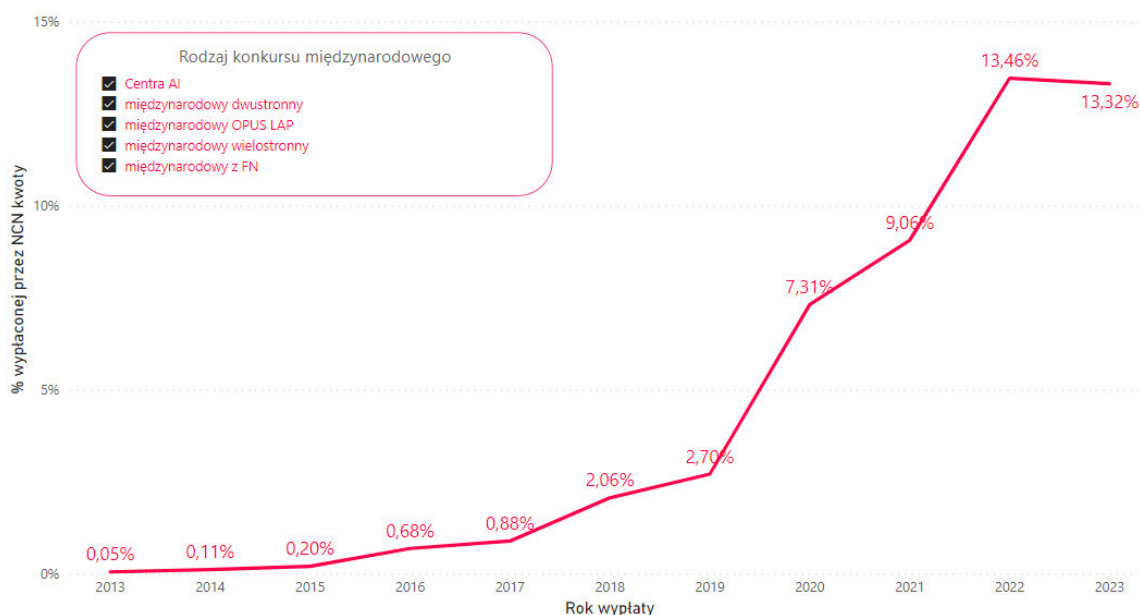
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Udział środków wypłacanych na realizację projektów badawczych wyłonionych w konkursach międzynarodowych w całkowitej kwocie przekazanej na finansowanie badań osiągnął poziom ponad 13%, jednocześnie głównym zadaniem NCN pozostaje finansowanie badań naukowych realizowanych w ramach konkursów krajowych.

Istotne znaczenie programów międzynarodowych w ofercie konkursowej NCN ma odzwierciedlenie również w wysokości środków wypłacanych przez NCN na realizację projektów badawczych. Ich udział w skali każdego roku w latach 2013-2023 w odniesieniu do całości środków przeznaczonych na finansowanie badań przedstawia Rysunek 6.6.

Zdecydowana większość funduszy przeznaczana jest corocznie na realizację zadań badawczych w ramach konkursów krajowych. Analiza udziału środków wypłaconych na realizację projektów wyłonionych w konkursach międzynarodowych w danym roku w całkowitej kwocie przekazanej na finansowanie badań wskazuje, że od 2018 miały one zdecydowanie tendencję wzrostową, osiągając w 2022 r. 13,46%. W 2023 r. Centrum wypłaciło na ten cel zbliżoną kwotę, której udział wyniósł 13,32%.

Rysunek 6.6 Udział procentowy kwot wypłacanych na badania realizowane w ramach programów międzynarodowych w całości wypłaconych przez NCN środków na finansowanie badań w latach 2013-2023

*Zestawienie nie uwzględnia kwot wypłacanych w ramach konkursu HERA CE rozstrzygniętego w 2013 r.⁶⁰

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

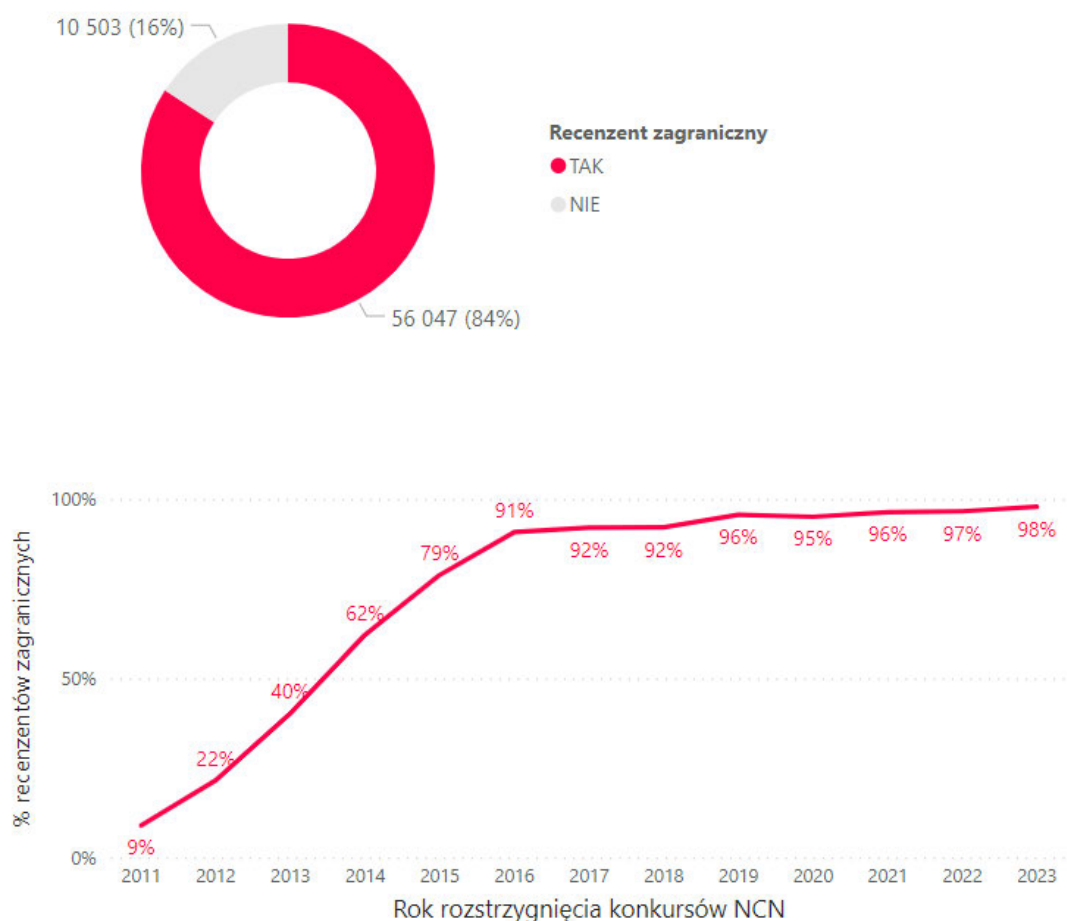
⁶⁰HERA to program międzynarodowy, w którym jednostką nadzorującą realizację projektów badawczych oraz wypłacającą beneficjentom środki finansowe była Irish Research Council (IRC). NCN przekazywało do IRC środki łącznie dla wszystkich zakwalifikowanych do finansowania projektów w ramach danej edycji konkursu.

Procedury konkursowe NCN są zgodne z najlepszymi standardami naukowymi obowiązującymi na świecie. Wymóg sporządzania wniosków badawczych w języku angielskim umożliwia umiędzynarodowienie procesu ich recenzji.

Wnioski składane w konkursach NCN oceniają członkowie środowiska naukowego z całego świata, którzy wybierani są na podstawie kryteriów merytorycznych z uwzględnieniem zasady unikania konfliktów interesów. Rozwiązanie takie ma wiele korzyści, m.in. promuje w środowisku międzynarodowym naukowców pracujących w Polsce oraz umożliwia stosowanie w procesie oceny standardów obowiązujących w najlepszych instytucjach finansujących naukę. Wypełnianie wniosków w podstawowym języku konferencyjnym umożliwia prowadzenie współpracy międzynarodowej w zakresie ich oceny.

Prezentowane dane świadczą o wysokim stopniu umiędzynarodowienia procesu recenzji wniosków. Od 2011 r. sukcesywnie wzrasta liczba recenzentów zagranicznych oceniających wnioski w konkursach rozstrzygniętych w danym roku. W 2016 r. ich udział w ogólnej liczbie recenzentów przekroczył 90%, a w 2023 r. osiągnął wartość 98% (Rys. 6.7). Wśród zagranicznych recenzentów przeważali naukowcy zatrudnieni w USA, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Włoszech, Francji i Hiszpanii (Rys. 6.8).

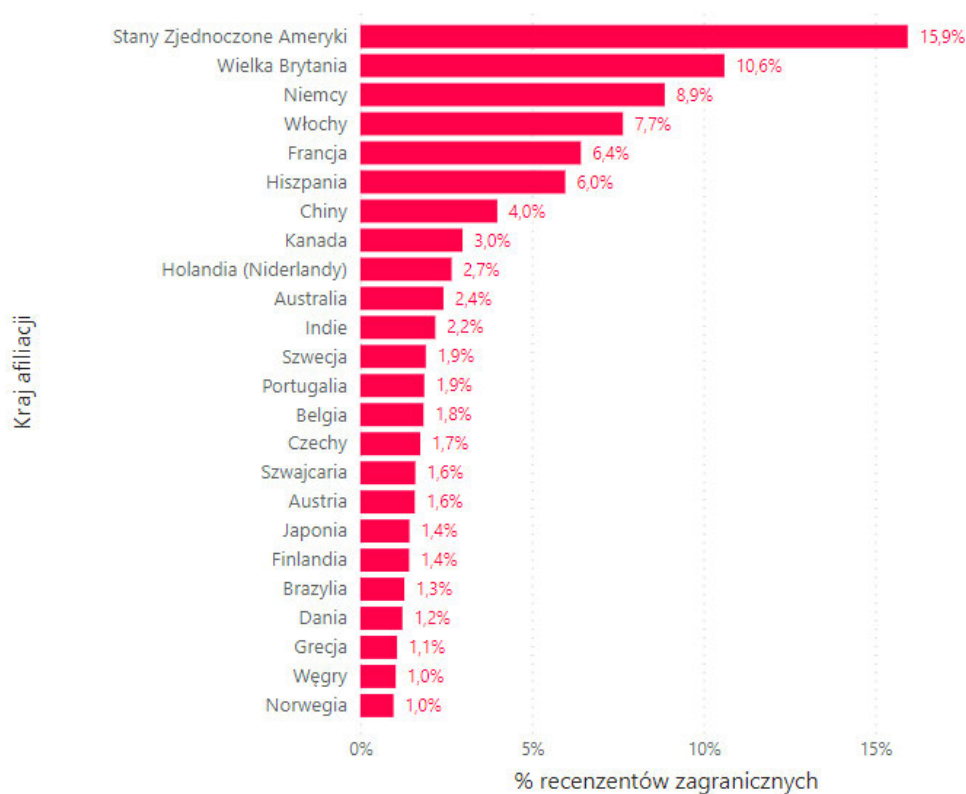
Rysunek 6.7 Liczba recenzentów oceniających wnioski w konkursach* rozstrzygniętych w danym roku wraz z udziałem procentowym recenzentów zagranicznych w latach 2011-2023

*Zestawienie nie obejmuje konkursów MINIATURA, POLS, GRIEG, Idea Lab, SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz konkursów dedykowanych naukowcom z Ukrainy, ze względu na inną specyfikę oceny wniosków.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.8 Udział recenzentów z zagraniczną afiliacją naukową* w konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2023

*Na wykresie wyszczególniono kraje afiliacji recenzentów, których udział jest większy lub równy 1%.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Laureaci konkursów NCN zdobywają granty w konkursach ogłaszanych przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych (ERC).

Działania wzmacniające międzynarodową współpracę i budujące renomę zespołów naukowych z Polski wpisują się w strategiczny cel Narodowego Centrum Nauki, czyli zwiększenie skuteczności polskich naukowców w ubieganiu się o finansowanie projektów badawczych w międzynarodowych systemach grantowych, m.in. w Europejskiej Radzie ds. Badań Naukowych (ERC).

Granty ERC, których motto przewodnie brzmi „high risk – high gain” służą finansowaniu nowatorskich badań naukowych w dowolnej dyscyplinie, gdzie jedynym kryterium oceny jest doskonałość naukowa. Cenione są projekty interdyscyplinarne, prowadzące do ważnych odkryć i przełomowych wyników przekraczających dotychczasowe granice wiedzy. Z oferty konkursowej mogą skorzystać badacze na każdym etapie kariery naukowej pochodzący z całego świata, zamierzający realizować granty na terenie UE. Europejska Rada ds. Badań Naukowych przyznała dotąd 80 grantów naukowcom pracującym w Polsce. ERC finansuje projekty w konkursach o Starting Grant (dla początkujących naukowców), Consolidator Grant (dla naukowców 7-12 lat po doktoracie), Advanced Grant (dla doświadczonych naukowców) oraz w konkursach ERC Synergy i Proof of Concept. Przeważająca większość laureatek i laureatów ERC pracujących w polskich ośrodkach realizowała lub realizuje granty NCN.

W edycjach konkursów ogłoszonych i/lub rozstrzygniętych w 2023 r. Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERC)⁶¹ przyznała finansowanie projektom badawczym kierowanym przez naukowców, których badania były finansowane również ze środków NCN:

- Starting Grant otrzymali: dr Agnieszka Brylak z Uniwersytetu Warszawskiego (trzykrotna laureatka NCN w konkursach PRELUDIUM, SONATA i UWERTURA), dr hab. Piotr Skowron z Uniwersytetu Warszawskiego (dwukrotny laureat konkursu OPUS), dr hab. inż. Maciej Trusiak z Politechniki Warszawskiej (pięciokrotny laureat NCN w konkursach PRELUDIUM, PRELUDIUM BIS, SONATA oraz dwukrotnie w OPUS), dr inż. Łukasz Sterczewski z Politechniki Wrocławskiej (prowadził wcześniej prace badawcze m.in. jako wykonawca w projektach finansowanych przez NCN),
- Consolidator Grant otrzymali: prof. Ewa Szczurek (trzykrotna laureatka NCN w konkursach POLONEZ, SONATA BIS i OPUS), prof. Szymon Toruńczyk (laureat konkursu SONATA), prof. Paweł Caputa (laureat w konkursie SONATA BIS) i prof. Magdalena Wojcieszak (prowadziła prace wykonawcze jako partner zagraniczny w konkursie HARMONIA); wszyscy laureaci są pracownikami Uniwersytetu Warszawskiego,
- Advanced Grant otrzymali: prof. Andrzej Dziembowski pracujący w Międzynarodowym Instytucie Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie i na Uniwersytecie Warszawskim (pięciokrotny laureat NCN w konkursach GRIEG, HARMONIA, OPUS oraz dwukrotnie w MAESTRO; laureat Nagrody NCN w 2013 r.) oraz prof. Daniel Gryko, dyrektor Instytutu Chemii Organicznej PAN (czterokrotny laureat NCN w konkursach OPUS, MAESTRO i dwa razy w konkursie HARMONIA),
- Proof of Concept otrzymała prof. Katarzyna Marciniak z Uniwersytetu Warszawskiego (laureatka konkursu PRELUDIUM) oraz prof. Piotr Sankowski również z Uniwersytetu Warszawskiego (dwukrotny laureat NCN w konkursie OPUS oraz laureat Nagrody NCN w 2018 r.).

We wrześniu 2023 r. 49 laureatów konkursów ERC w liście otwartym do prezydenta i premiera rządu RP doceniło niezależność polityczną NCN i system finansowania badań podstawowych, w którym mają znaczenie wyłącznie kryteria merytoryczne. Autorzy listu podkreślali, że możliwość realizacji projektów

⁶¹ Lista laureatów konkursów ERC afiliowanych w polskich podmiotach naukowych znajduje się na stronie Krajowego Punktu Kontaktowego pod linkiem <https://www.kpk.gov.pl/horyzont-europa/excelence-science/erc-frontier-research>

finansowanych przez Centrum przyczyniła się do stworzenia odpowiedniego potencjału badawczego, czego konsekwencją było m.in. otrzymanie grantu ERC⁶².

Laureatami ERC są również naukowcy współtworzący zasady konkursowego systemu finansowania nauki w NCN, czyli członkowie Rady NCN. Jednym z nich jest prof. Krzysztof Fic z Politechniki Poznańskiej, który otrzymał grant Proof of Concept ERC w edycji konkursu w 2023 r. W tym samym roku zakończył on realizację projektu badawczego, dla którego uzyskał finansowanie w 2017 r. w ramach konkursu Starting Grant.

Naukowcy wnoszący o środki Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERC) mogą powtórnie występować o finansowanie w konkursie MAESTRO.

Decyzją Rady NCN w zapisach regulaminu konkursu MAESTRO znalazł się nowy wymóg, który obowiązuje od 2022 r. Dotyczy on osób, które planują ponowny start w ramach tego konkursu. Od 14. edycji (ogłoszenie 15 czerwca 2022 r., zamknięcie naboru 15 września 2022 r., rozstrzygnięcie 23 lutego 2023 r.) kierownik projektu, który kierował lub kieruje projektem badawczym finansowanym w ramach konkursu MAESTRO może ponownie wystąpić z wnioskiem o finansowanie projektu badawczego w tym konkursie jedynie w przypadku spełnienia co najmniej jednego z następujących warunków: a) jest laureatem konkursu organizowanego przez ERC, b) w okresie ostatnich 5 lat wystąpił do ERC z wnioskiem o finansowanie projektu badawczego, a wniosek ten uzyskał ocenę przynajmniej w I etapie konkursu.

Po wprowadzeniu zapisu nie spadła liczba składanych wniosków (od konkursu rozstrzygniętego w 2020 r. oscyluje ona w granicach 70 na edycję). Wśród doświadczonych badaczy wnoszących w 14. i 15. edycji MAESTRO (115 osób) 37% z nich aplikowało wcześniej do tego konkursu, a trzech badaczy (tj. 3% wnoszących) zostało laureatami MAESTRO w poprzednich edycjach i musiało spełnić formalny warunek ubiegania się o środki ERC. Jeden z nich otrzymał ponowne finansowanie w tym konkursie.

Ze względu na niewielkie liczebności skutki wprowadzenia tej regulacji będą monitorowane na bieżąco i poddane ocenie w ramach działań ewaluacyjnych realizowanych przez NCN.

NCN umożliwi uzyskanie samodzielności młodym naukowcom poprzez wsparcie ich środkami w wysokości prawie 4,9 mld złotych (w latach 2011-2023) na realizację własnych projektów badawczych.

Narodowe Centrum Nauki organizuje konkursy przeznaczone dla naukowców na wszystkich etapach kariery. W ofercie znajdują się programy skierowane do osób rozpoczynających pracę, dojrzałych badaczy oraz takie, w których młodzi naukowcy rywalizują z bardziej doświadczonymi. Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu młodzi uczeni z całej Polski mają szansę na realizację swoich projektów badawczych, budowanie zespołów naukowych, uzyskanie stypendiów w szkołach doktorskich lub zatrudnienie w polskich jednostkach naukowych. Współpraca NCN z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej (NAWA) zapewnia im także możliwość odbycia staży w ważnych ośrodkach naukowych za granicą.

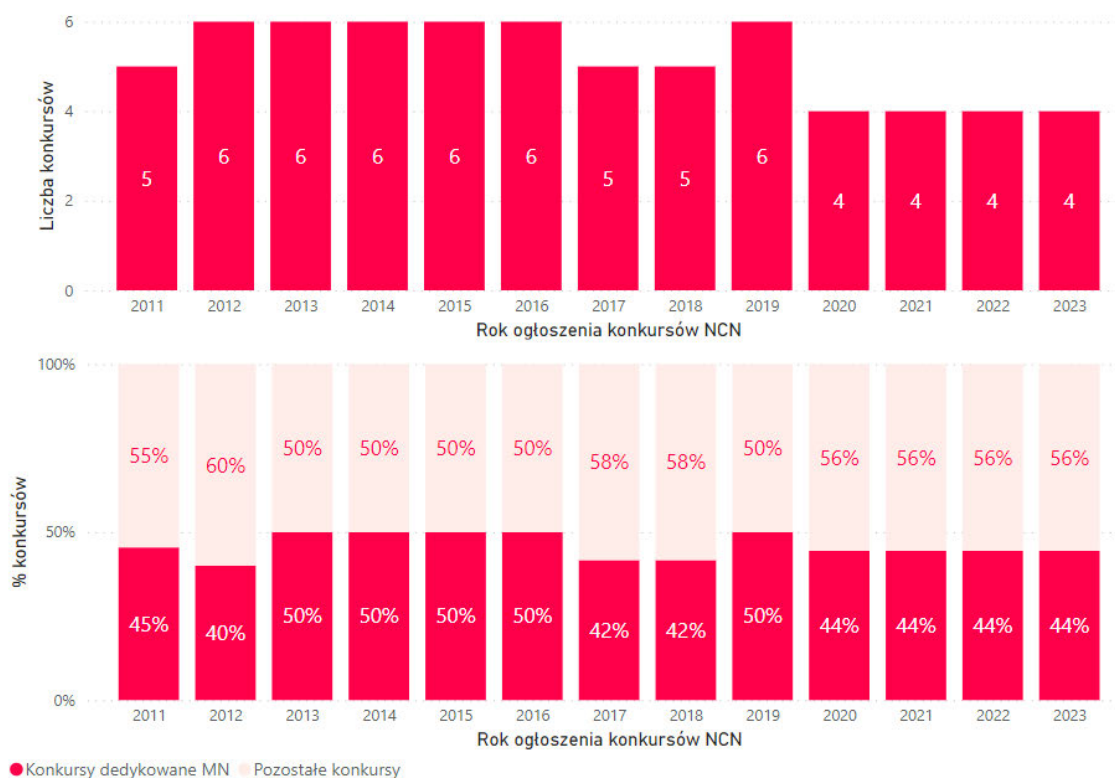
Zgodnie z zaleceniami Rady NCN oraz w związku z zapisami ustawy o Narodowym Centrum Nauki (art. 20 pkt 4) w ofercie Centrum znajdują się konkursy przeznaczone dla naukowców na wczesnym etapie kariery. Agencja zobowiązana jest również do przeznaczenia nie mniej niż 20% środków finansowych pozostających w jej dyspozycji na wsparcie rozwoju młodych naukowców (Dz.U. z 2023 r. poz. 153).

⁶² Pełna treść listu dostępna jest na stronie internetowej NCN pod linkiem: <https://ncn.gov.pl/aktualnosci/2023-09-11-laureaci-erc-obrona-ncn>

Sposób definiowania młodych naukowców zmienił się wraz ze zmianą regulacji prawnych w tym zakresie⁶³.

Spośród trzynastu typów konkursów krajowych⁶⁴ ogłoszonych przez NCN w latach 2011-2023 maksymalnie sześć było skierowanych wyłącznie do naukowców na wczesnym etapie rozwoju kariery naukowej, zaś w roku 2023 było ich cztery. Należy zaznaczyć, że w edycjach konkursów ogłaszanych przez Centrum w danym roku nie mają one charakteru dominującego (Rys. 6.9).

Rysunek 6.9 Liczba ogłaszanych krajowych edycji konkursów NCN* skierowanych do młodych naukowców (MN) oraz ich udział w ogólnej ofercie Centrum w latach 2011-2023

* Z wyłączeniem konkursu TANGO, SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Programu dla naukowców z UKRAINY na kontynuowanie badań w Polsce⁶⁵

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

⁶³ W zależności od rozpatrywanego okresu poszczególne konkursy przeznaczone były dla młodych naukowców identyfikowanych w następujący sposób:

- konkursy NCN ogłoszone przed dniem 1.10.2018 r. skierowane były do osób rozpoczynających karierę naukową w rozumieniu art. 2 pkt 3 z dnia 30 kwietnia 2010 r. *Ustawy o Narodowym Centrum Nauki* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1071 oraz Dz.U. z 2017 r. poz. 1089 i 1556) czyli takich, które nie wcześniej niż 7 lat przed rokiem złożenia wniosku o przyznanie środków finansowych uzyskały stopień naukowy doktora; dotyczyło to konkursów PRELUDIUM, ETIUDA, FUGA, SONATINA i SONATA,
- konkursy ogłoszone po dniu 1.10.2018 r., skierowane były do osób, które spełniają definicję młodego naukowca w rozumieniu ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* – art. 360 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619, 1630, 2141, 2232), zgodnie z którą jest to osoba prowadząca działalność naukową (doktorant lub nauczyciel akademicki) i nie ma stopnia naukowego doktora (dotyczy konkursów PRELUDIUM, PRELUDIUM BIS i ETIUDA), albo uzyskała stopień naukowy doktora nie później niż 7 lat przed rokiem złożenia wniosku i jest zatrudniona w podmiocie, o którym mowa w art.7 ust.1 cytowanej ustawy (dotyczy konkursów SONATINA i SONATA).

⁶⁴ Dotyczy konkursów krajowych (w kolejności alfabetycznej): ETIUDA, FUGA, HARMONIA, MAESTRO, MINIATURA, OPUS, PRELUDIUM, PRELUDIUM BIS, SONATA, SONATA BIS, SONATINA, SYMFONIA i UWERTURA.

⁶⁵ Konkurs TANGO jest koordynowany przez NCBR. Konkurs SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 został ogłoszony w 2020 r. w reakcji na światową pandemię. Program dla naukowców z Ukrainy na kontynuowanie badań w Polsce (w skrócie: UKRAINA) ogłoszono w 2022 r. w odpowiedzi na potrzeby naukowców ukraińskich spowodowane agresją Rosji na Ukrainę. Ze względu na przyspieszony proces naboru prowadzony poza systemem OSF i przyspieszony proces oceny wniosków w ramach tych konkursów, nie było możliwości weryfikacji warunku przynależności do grupy młodych naukowców.

Konkurs PRELUDIUM przeznaczony jest dla naukowców na wczesnym etapie kariery, którzy nie uzyskali stopnia naukowego doktora, natomiast konkursy SONATINA i SONATA dla młodych doktorów.

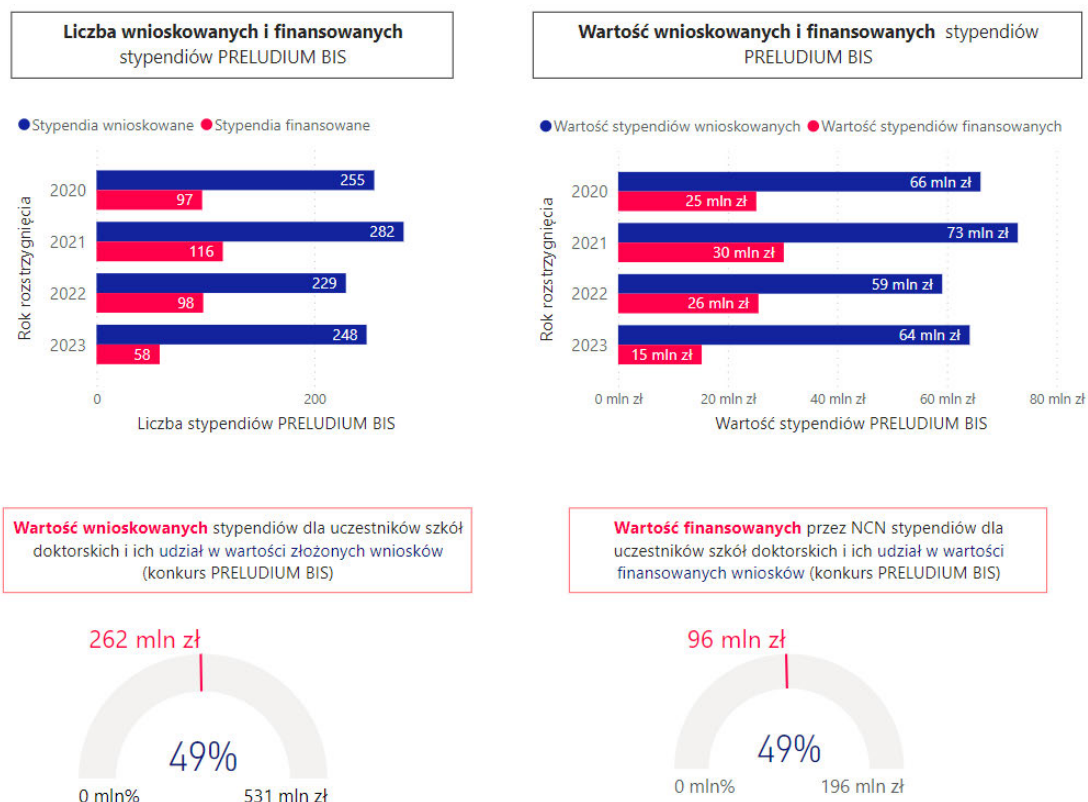
W następstwie wprowadzenia w 2016 r. do oferty NCN konkursu SONATINA, zleconego przez organ nadzorujący (MEiN), Centrum decyzją Rady NCN wstrzymało nabór wniosków w konkursie FUGA (ostatnie ogłoszenie odbyło się w 2015 r.) ze względu na podobny zakres tematyczny obu konkursów dotyczący mobilności naukowej.

W ramach konkursu FUGA finansowane były staże krajowe po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, które mogły być realizowane w jednostce znajdującej się w innym województwie niż jednostka macierzysta wnioskodawcy⁶⁶. Z kolei celem konkursu SONATINA jest wsparcie kariery młodych badaczy poprzez stworzenie możliwości pełnoetatowego zatrudnienia i prowadzenia badań naukowych w Polsce oraz umożliwienie zdobycia wiedzy i doświadczenia podczas realizacji staży w wysokiej jakości zagranicznych ośrodkach naukowych. Zatrudnienie pełnoetatowe musi zostać zaplanowane w podmiocie innym niż podmiot, w którym kierownik projektu uzyskał stopień doktora. Konkurs SONATINA wspiera zatem zarówno mobilność krajową, jak i zagraniczną. Dodatkowo staże podoktorskie (zatrudnienie na stanowiskach typu post-doc) mogą być planowane w ramach innych konkursów NCN.

Konkurs PRELUDIUM BIS zapewnia wsparcie finansowe uczestnikom szkół doktorskich, a jego utworzenie, jak zostało już wspomniane w tym rozdziale, wiązało się ze zmianami wprowadzonymi w zakresie prawa obowiązującego w sektorze nauki. Skalę zapotrzebowania na finansowanie stypendiów doktorskich w konkursie PRELUDIUM BIS przedstawia Rysunek 6.10. W sprawozdawanym roku Rada NCN podjęła decyzję o czasowym zawieszeniu tego konkursu w ofercie Centrum.

⁶⁶ Do konkursu zakwalifikowano tylko te wnioski, w których jednostka naukowa będąca miejscem odbycia planowanego stażu podoktorskiego spełniała trzy poniższe warunki: a) znajdowała się w innym województwie niż to, w którym wnioskodawca ukończył lub odbywa studia trzeciego stopnia (studia doktoranckie), b) nie była zlokalizowana w województwie, w którym znajduje się ośrodek akademicki, w którym wnioskodawca uzyskał lub uzyska stopień naukowy doktora, c) nie była zlokalizowana w województwie, w którym wnioskodawca był zatrudniony w okresie dwóch lat przed datą wystąpienia z wnioskiem lub faktycznie wykonuje pracę naukową, lub dydaktyczno-naukową na podstawie umowy o pracę, lub umowy o charakterze cywilno-prawnym.

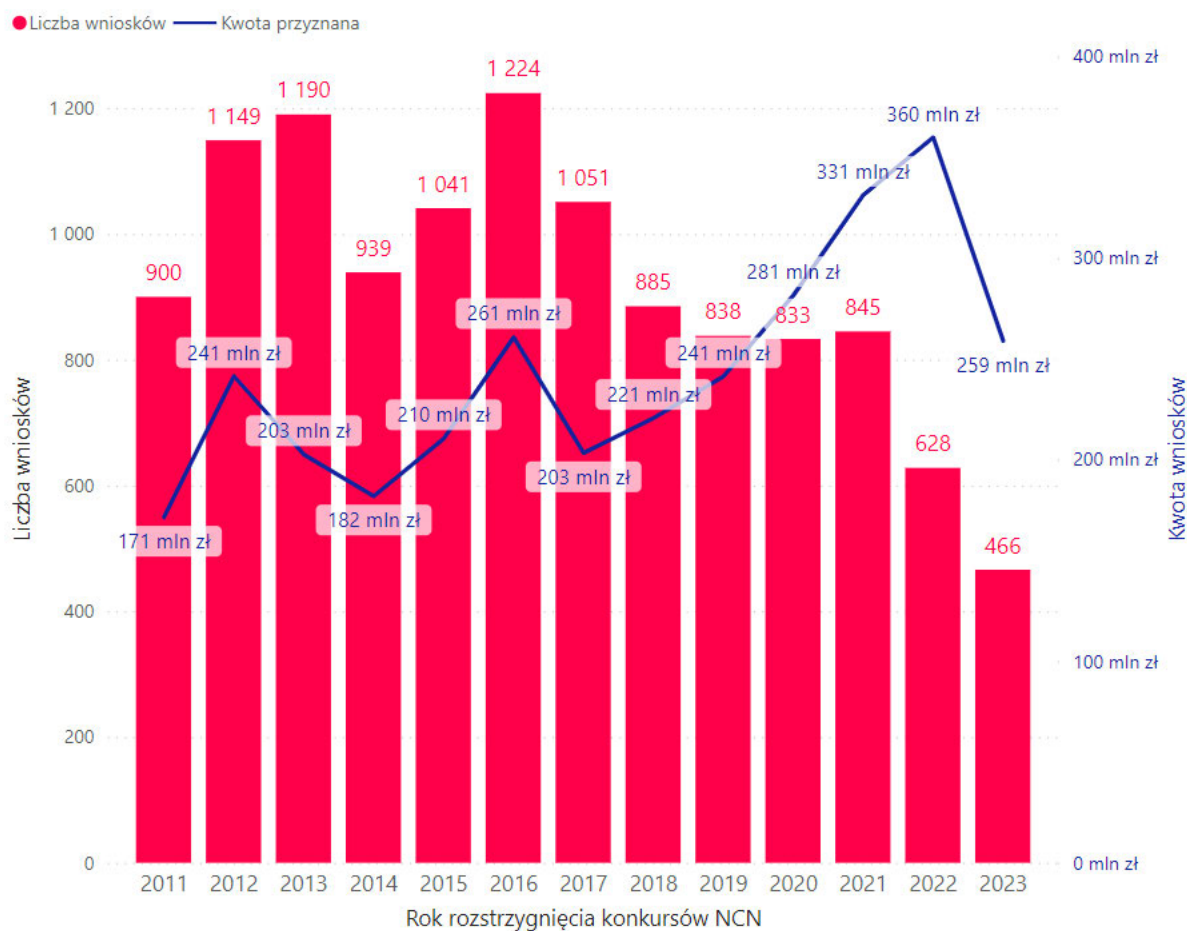
Rysunek 6.10 Liczba i wartość wnioskowanych stypendiów dla uczestników szkół doktorskich w edycjach konkursu PRELUDIUM BIS rozstrzygniętych w latach 2020-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Podsumowując działania na rzecz młodych naukowców, w latach 2011-2023 w konkursach krajowych skierowanych do tej grupy beneficjentów Centrum przyznało finansowanie prawie 12 tys. projektów badawczych o łącznej wartości ponad 3,1 mld zł (Rys. 6.10). Kosztochłonność realizowanych przez młodych naukowców projektów wzrastała od 2018 r. i w latach 2020-2022 osiągnęła rekordowe wartości w porównaniu do przyznawanych we wcześniejszych latach. W 2023 r. wartość przyznanych środków finansowych oraz liczba finansowanych projektów spadła, zgodnie z trendem obserwowanym w innych konkursach rozstrzygniętych w tym roku. Sytuacja ta jest konsekwencją stagnacji finansowej Centrum, o czym świadczą liczbowe i finansowe wskaźniki sukcesu w poszczególnych konkursach rozstrzygniętych w 2023 r. (PRELUDIUM liczbowy i finansowy – 11%, PRELUDIUM BIS odpowiednio 23% i 24%, SONATINA po 21%, SONATA odpowiednio 13% i 14%). Więcej informacji na temat sytuacji finansowej NCN w 2023 r. znajduje się w rozdziale V sprawozdania.

Rysunek 6.10 Liczba projektów naukowych finansowanych w ramach krajowych konkursów NCN przeznaczonych dla młodych naukowców (MN) oraz ich wartość w latach 2011-2023

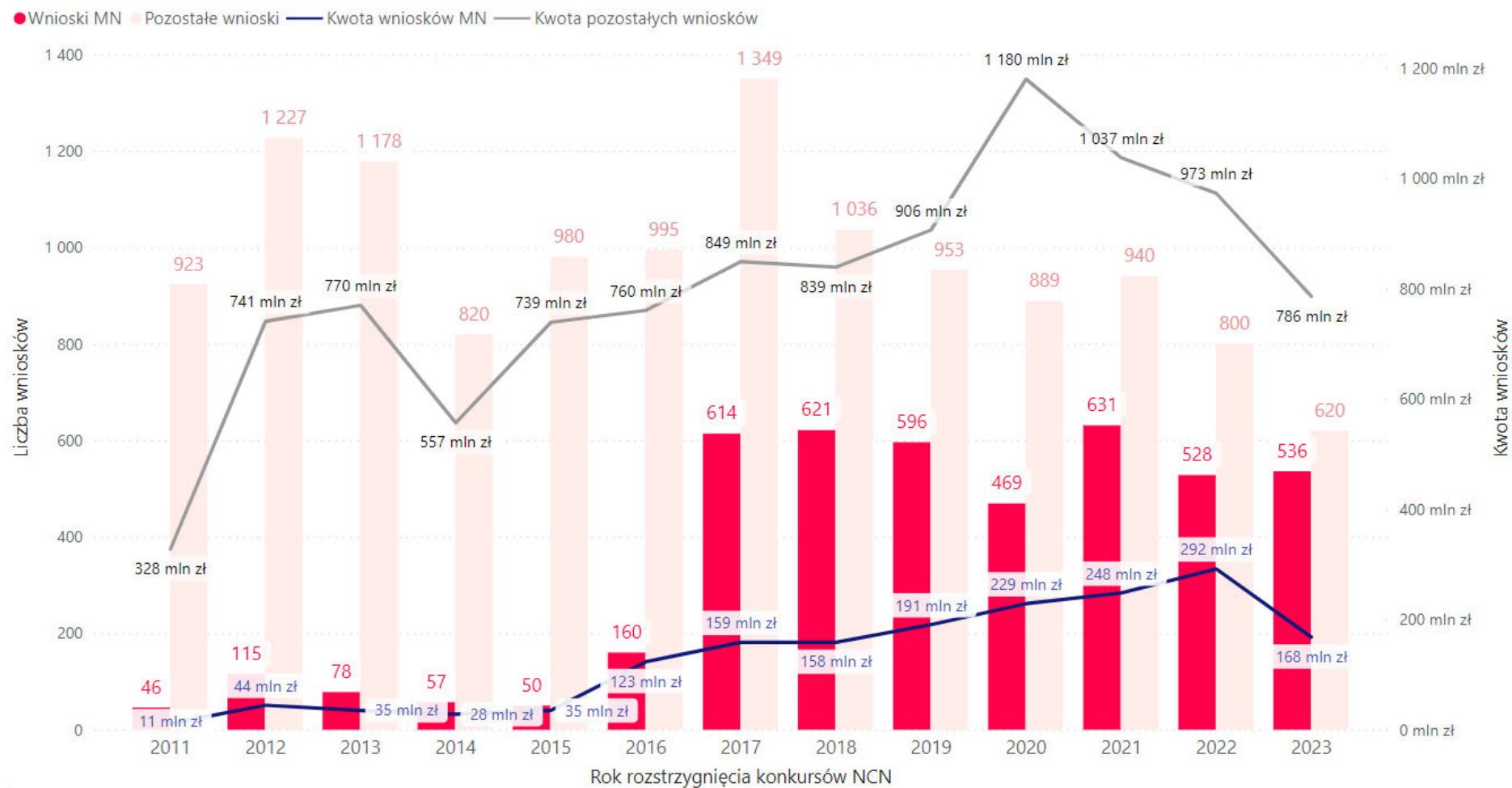
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Młodzi badacze biorą również udział w krajowych i międzynarodowych konkursach przeznaczonych dla naukowców na wszystkich etapach kariery. Poziom ich skuteczności grantowej w porównaniu do pozostałych naukowców przedstawia Rysunek. 6.11. Od 2017 r. gwałtownie wzrosła liczba projektów kierowanych przez młodych naukowców, którym przyznano finansowanie w konkurencji z naukowcami na dalszych etapach kariery, co miało związek m.in. z rozstrzygnięciem pierwszej edycji konkursu MINIATURA. Naukowcy na dalszych etapach kariery nadal jednak otrzymują więcej grantów (74% ogółu finansowanych wniosków w perspektywie 13-letniej) opiewających na zdecydowanie wyższe kwoty (86% ogółu przyznanych środków), co świadczy o ich dominacji w konkursach na kosztochłonne projekty badawcze.

Wniosek ten potwierdzają dane dotyczące konkursu OPUS rozstrzygniętego w 2023 r., które mówią, że 85% finansowanych projektów badawczych jest kierowanych przez doświadczonych naukowców (344 granty na 404 przyznane). Odwrotny trend jest widoczny w konkursie MINIATURA. W edycji rozstrzygniętej w 2023 r. 69% finansowanych działań naukowych jest kierowanych przez młodych badaczy (432 spośród 626).

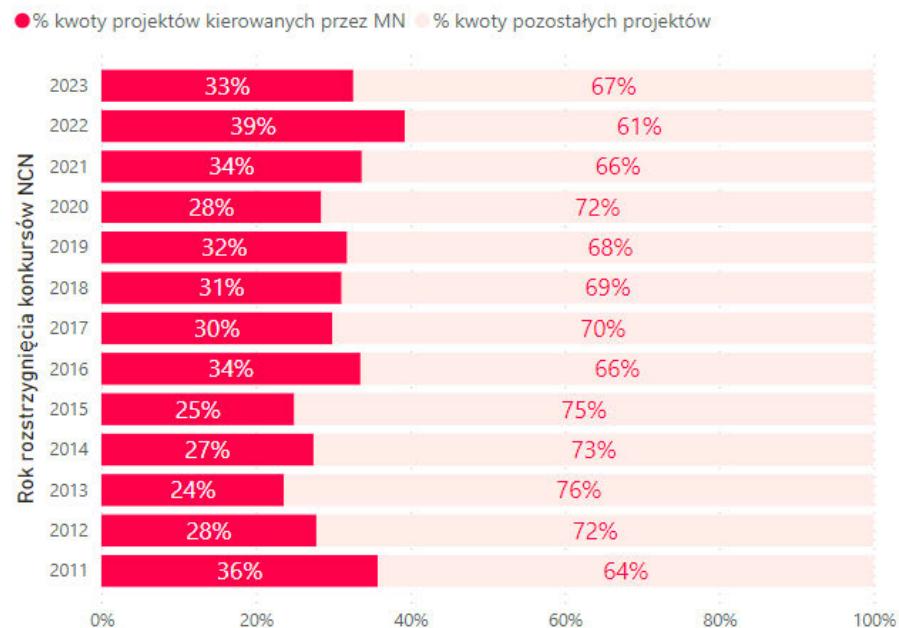
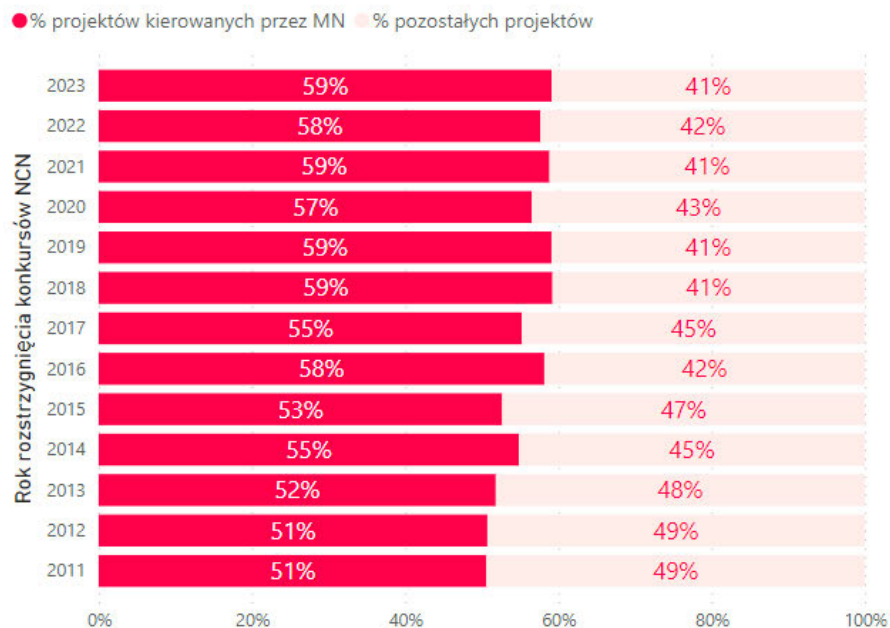
Biorąc pod uwagę wszystkie konkursy NCN rozstrzygnięte w 2023 r., te dedykowane młodym naukowcom i pozostałe, wyraźnie widać przewagę młodych badaczy w odniesieniu do liczby wniosków, którym przyznano finansowanie (59% z nich kierowanych jest przez młodych naukowców), przy czym pod względem wartości przyznanych środków zdecydowaną przewagę uzyskują doświadczeni naukowcy (67% środków przyznano doświadczonym kierownikom). Trend ten z niewielkimi zmianami widoczny jest w każdym roku rozstrzygnięcia konkursów (Rys. 6.12).

Rysunek 6.11 Liczba i wartość projektów badawczych kierowanych przez młodych naukowców (MN) oraz naukowców na dalszym etapie kariery naukowej finansowanych przez NCN w konkursach przeznaczonych dla naukowców na różnych etapach kariery w latach 2011-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.12 Udział wniosków zakwalifikowanych do finansowania oraz udział kwoty finansowania projektów kierowanych przez młodych naukowców we wszystkich konkursach NCN rozstrzygniętych w skali roku w latach 2011-2023

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

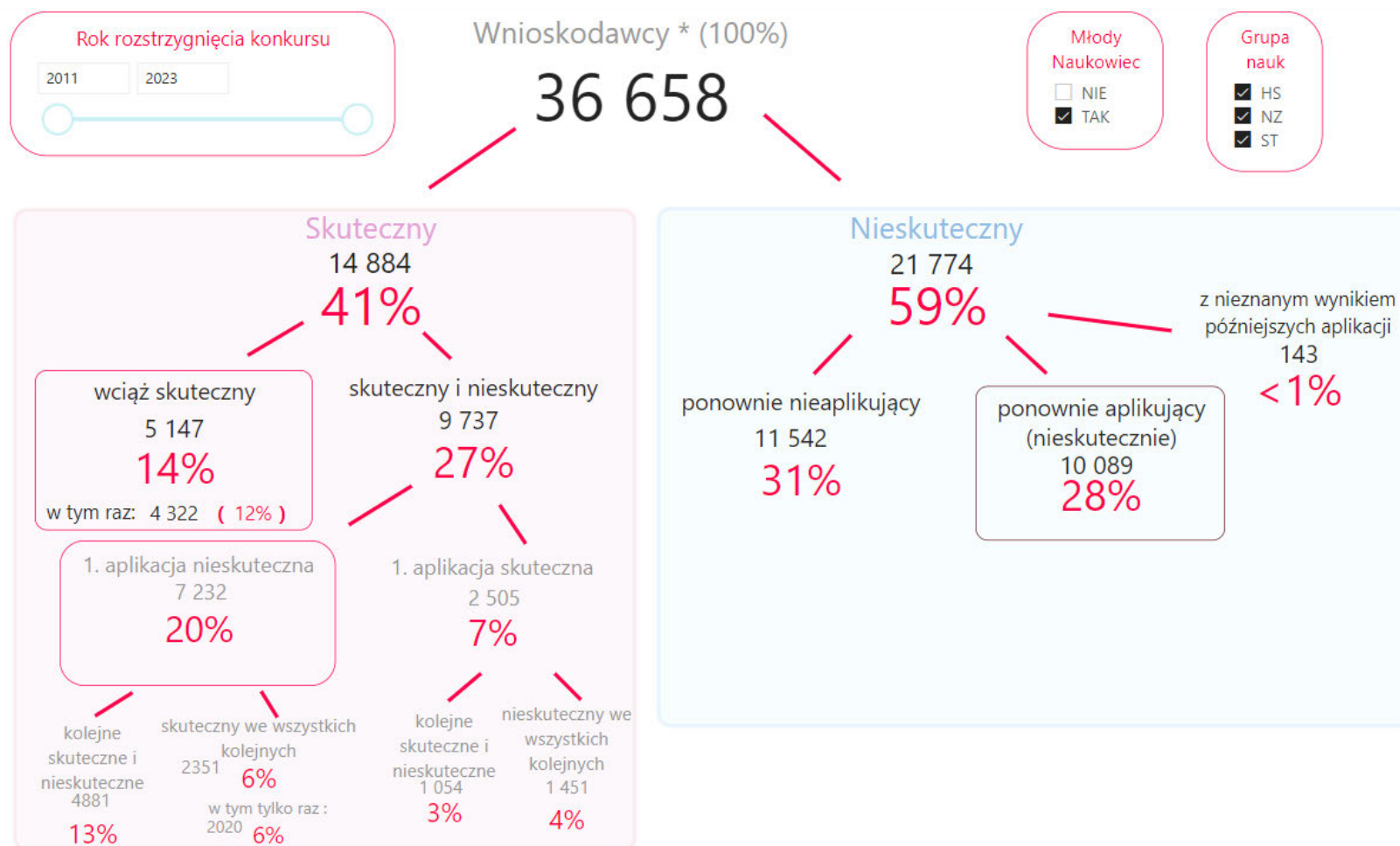
Młodzi naukowcy są nieznacznie skuteczniejsi w pozyskiwaniu finansowania na swoje pomysły badawcze, jednak w sytuacji porażki nieco częściej rezygnują z ponownego wnioskowania o finansowanie w charakterze kierownika w porównaniu z pozostałymi wnioskodawcami.

Kolejnym dowodem aktywności grantowej młodych naukowców w konkursach NCN są wyniki analiz skuteczności tej grupy na tle skuteczności pozostałych naukowców (Rys. 6.13 i Rys. 6.14) (więcej na temat zastosowanej metodologii znajduje się w rozdziale V sprawozdania).

W pozyskiwaniu finansowania NCN młodzi naukowcy (dotyczy 36 658 osób) byli nieznacznie skuteczniejsi od naukowców na dalszych etapach kariery (dotyczy 26 551 osób). Wśród nich 41% odniosło sukces w konkursach Centrum, przy czym 14% było zawsze skutecznych, a 27% złożyło wnioski ze zmiennym rezultatem. Jeśli chodzi o naukowców na dalszych etapach kariery, wartości analogicznych danych przedstawiają się następująco: 39% uzyskało finansowanie, w tym 8% było zawsze skutecznych, a 30% złożyło wnioski ze zmiennym rezultatem.

Młodzi naukowcy w porównaniu z pozostałymi badaczami nieznacznie częściej zaniechali ponownego wnioskowania w charakterze kierownika projektu (31% młodych naukowców i 27% pozostałych naukowców) po otrzymaniu decyzji negatywnej. Wśród osób nieskutecznie wnioskujących o finansowanie po raz kolejny wnioski złożyło 28% młodych naukowców, przy czym podjęta próba nie zakończyła się sukcesem. Taka sytuacja dotyczyła 34% badaczy na dalszych etapach kariery naukowej.

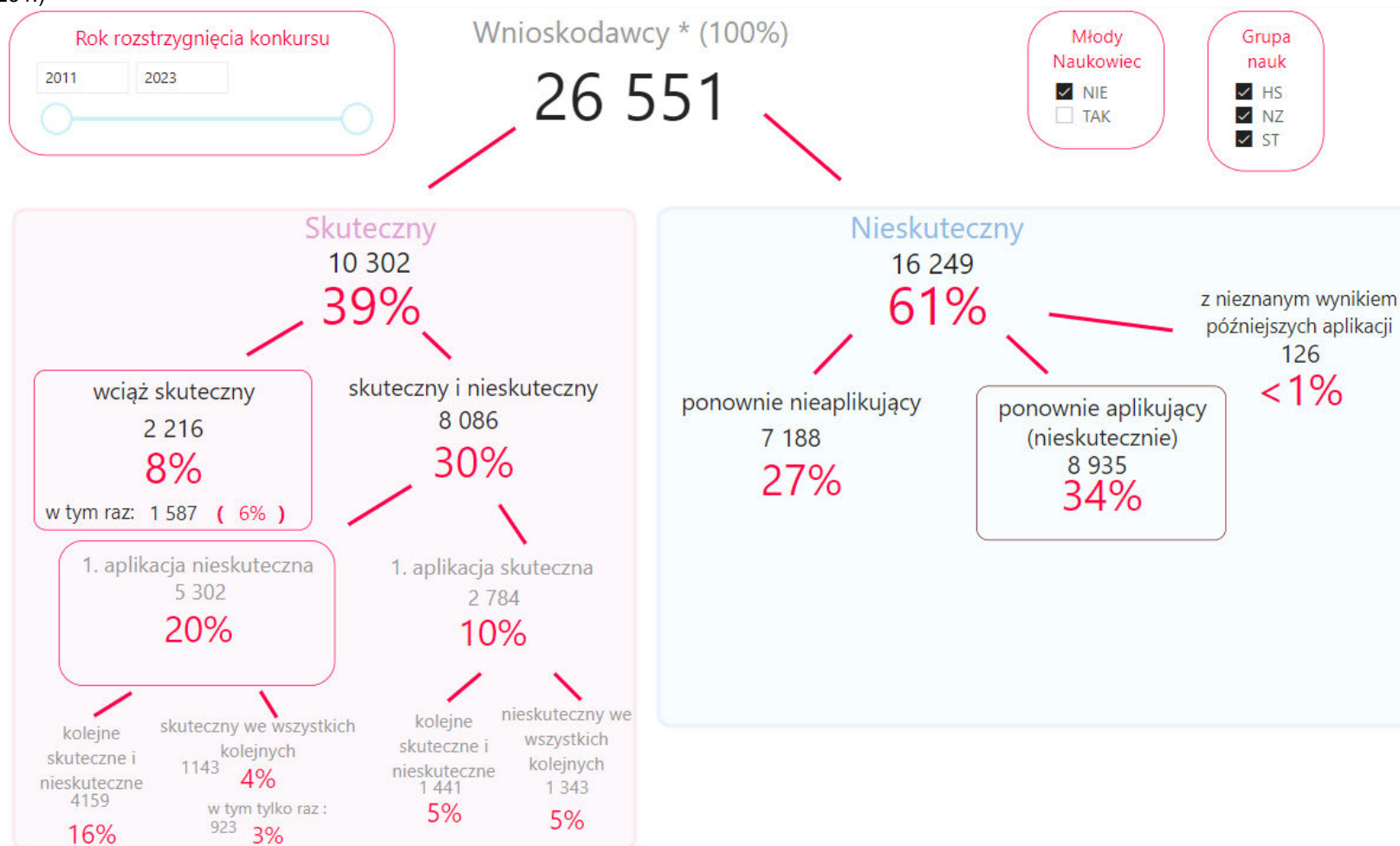
Rysunek 6.13 Skuteczność grantowa młodych naukowców składających wnioski w krajowych konkursach NCN w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynają z zastosowanej zasady zaokrąglenia.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.14 Skuteczność grantowa naukowców niezaliczanych do grupy młodych naukowców składających wnioski w krajowych konkursach NCN w latach 2011-2023 (stan na 31.12.2023 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych: SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19, Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce i konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

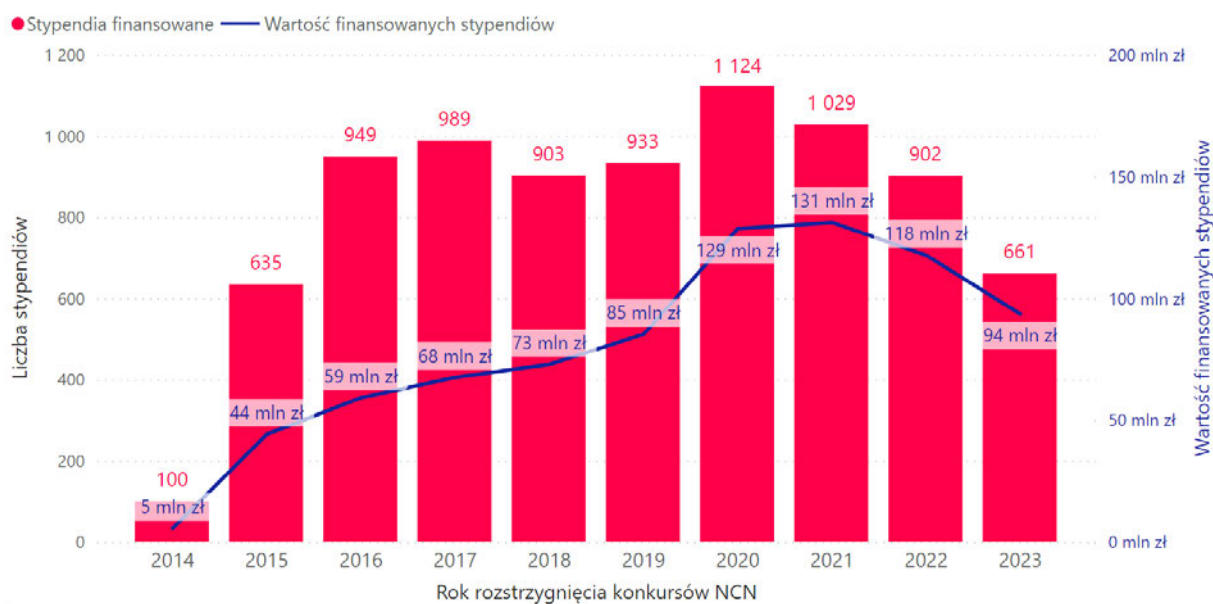
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji

NCN wspiera rozwój młodych naukowców, tworząc możliwości realizacji zadań badawczych u boku doświadczonych naukowców w ramach stypendiów naukowych oraz stanowisk typu post-doc.

Młodzi naukowcy uczestniczą w badaniach finansowanych przez NCN poprzez zatrudnianie ich na stanowiskach stypendysty naukowego i stanowiskach typu post-doc⁶⁷. Możliwość realizacji zadań badawczych u boku doświadczonych naukowców jest, zdaniem członków Rady NCN oraz dyrekcji Centrum, szansą na poszerzanie wiedzy, a także okazją do zdobywania cennego doświadczenia w doskonaleniu warsztatu planowania i organizacji przedsięwzięć badawczych. Umiejętności te w znaczący sposób mogą się przyczynić do odniesienia sukcesu we wnioskowaniu o środki finansowe na realizację własnych projektów badawczych.

W latach 2014-2023⁶⁸ Centrum przyznało finansowanie ponad 8,2 tys. stypendiom naukowym o łącznej wartości ponad 805 mln zł w projektach badawczych nierealizowanych przez młodych naukowców i finansowanych w konkursach NCN, które nie są skierowane wyłącznie do młodych naukowców (Rys. 6.15). Od 2014 roku wartość finansowanych stypendiów stale rosła, natomiast w 2022 roku zaliczyła spadek i osiągnęła wartość 117 mln zł, co ma związek również ze spadkiem liczby finansowanych stypendiów w stosunku do roku 2021. Trend spadkowy utrzymał się w 2023 r. – przyznano o 241 mniej stypendiów w porównaniu do roku poprzedniego (kwota przyznanych stypendiów w 2023 r. wyniosła 94 mln zł).

Rysunek 6.15 Liczba i wartość finansowanych przez NCN stypendiów naukowych* w ramach projektów badawczych kierowanych przez naukowców na dalszych etapach kariery w konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2014-2023, które nie były skierowane wyłącznie do młodych naukowców

*począwszy od 13. edycji konkursów NCN, po wprowadzeniu regulacji zapewniającej finansowanie stypendiów naukowych

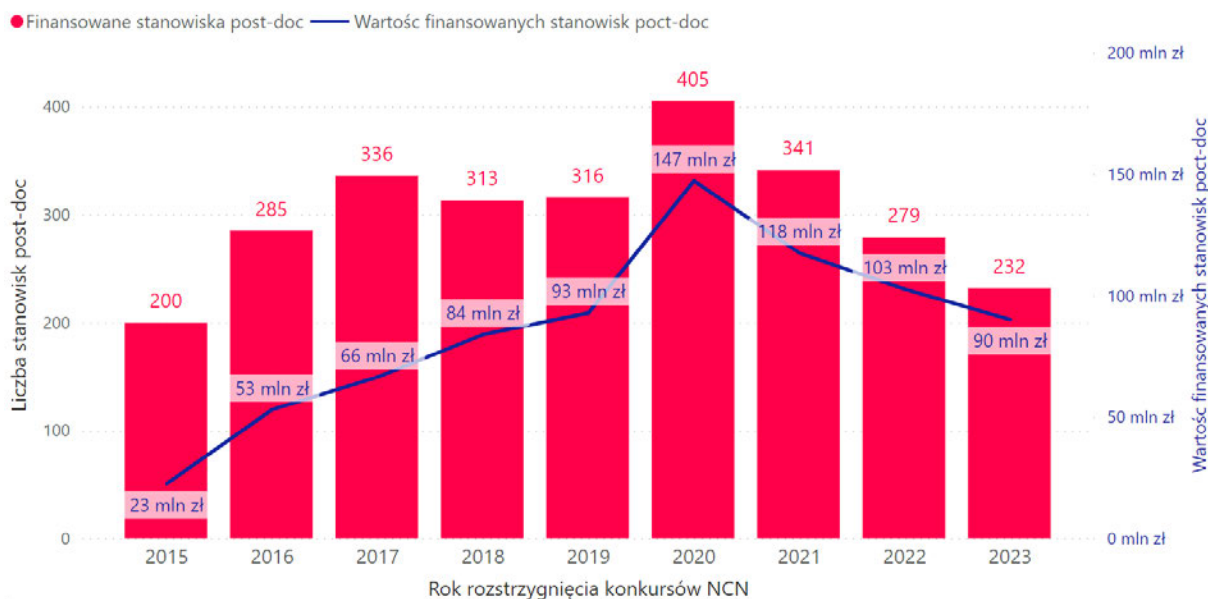
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

⁶⁷ Stanowisko typu post doc jest formą tymczasowego zatrudnienia, które umożliwia młodym naukowcom (osoby do 7 lat po uzyskaniu stopnia naukowego doktora) doskonalenie warsztatu naukowego pod okiem doświadczonych liderów zespołów badawczych, będąc tym samym okresem przygotowawczym do przyszłej, samodzielnej pracy naukowej. Ze względu na formę zatrudnienia stanowiska te nie zastępują umowy na czas nieokreślony i należy je traktować jako rodzaj pracy na rzecz realizacji konkretnego projektu badawczego. Rekrutacja na stanowiska typu post-doc odbywa się w trybie otwartego konkursu.

⁶⁸ Uwzględniono wszystkie stypendia od momentu wprowadzenia regulacji, tj. od 13. edycji konkursów NCN ogłoszonej w marcu 2014 r. i rozstrzygniętej w listopadzie 2014 r.

Podobny trend widać w wartościach finansowanych stanowisk typu post-doc (Rys. 6.16), natomiast biorąc pod uwagę liczbę finansowanych w skali roku tego typu zatrudnień w projektach badawczych kierowanych przez naukowców na dalszych etapach kariery, trend wzrostowy nie jest tak wyraźny. W 2020 r. przyznano finansowanie największej liczbie stanowisk typu post-doc w całej historii NCN, natomiast od 2021 liczba finansowanych stanowisk wraz z ich wartością zaczęła spadać. Ogółem w latach 2015-2023⁶⁹ NCN przyznało finansowanie na ponad 2,7 tys. stanowisk typu post-doc o łącznej wartości ponad 776 mln zł.

Rysunek 6.16 Liczba i wartość finansowanych przez NCN stanowisk typu post-doc* w projektach badawczych kierowanych przez naukowców na dalszych etapach kariery i finansowanych w konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2015-2023, które nie były skierowane wyłącznie do młodych naukowców

*począwszy od 17. edycji konkursów NCN, po wprowadzeniu regulacji zapewniającej finansowanie stanowisk typu post-doc

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

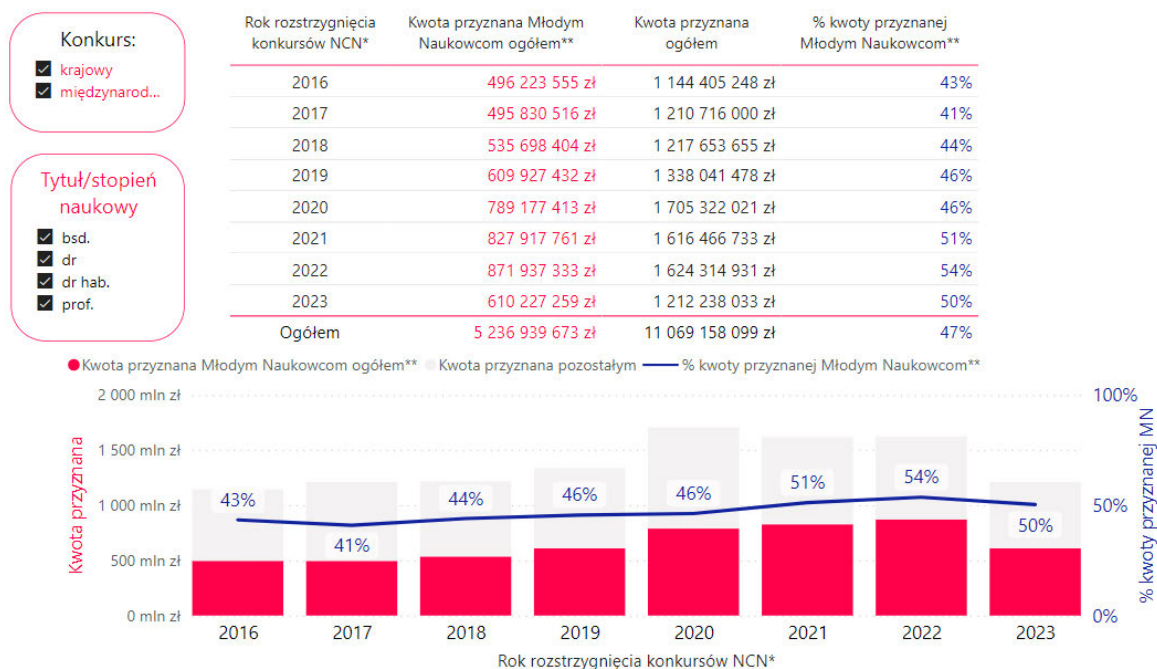
Zasady konkursów w NCN sprzyjają rozwojowi naukowemu młodych naukowców. W latach 2016-2023 Centrum przeznaczyło prawie 5,24 mld zł na wspieranie rozwoju naukowego osób bez stopnia naukowego doktora lub do 7 lat po jego uzyskaniu, co stanowiło 47% ogólnej kwoty przyznanej naukowcom w tym czasie⁷⁰.

Od 2018 r. wzrasta w skali roku udział łącznej kwoty przyznanej przez NCN na finansowane młodych naukowców w zakresie realizacji projektów badawczych w skierowanych do nich konkursach. Podobnie jest w przypadku finansowania działań naukowych kierowanych przez młodych naukowców w konkursach, w których konkurują oni ze starszymi stażem naukowcami oraz odnośnie do kwoty przyznanej na finansowanie zatrudnienia na stanowiskach typu post-doc i stypendiów w projektach badawczych kierowanych przez doświadczonych badaczy (Rys. 6.17).

⁶⁹ Uwzględniono wszystkie stanowiska typu post-doc od momentu wprowadzenia regulacji, tj. od 17. edycji konkursów NCN ogłoszonej w marcu 2015 r. i rozstrzygniętej w listopadzie 2015 r.

⁷⁰ Na podstawie analizy danych z ostatnich siedmiu lat, tj. okresu obowiązywania zarówno regulacji zapewniającej finansowanie stanowisk typu post-doc, jak i stypendiów naukowych we wszystkich edycjach konkursów NCN rozstrzygniętych w danym roku, w których możliwe było zatrudnianie na takich warunkach w ramach zespołu badawczego.

Rysunek 6.17 Wartość i udział finansowania przyznanego młodym naukowcom (MN) w ogólnej kwocie środków przyznanych w konkursach krajowych i międzynarodowych NCN rozstrzygniętych w latach 2016-2023

* Rok rozstrzygnięcia obejmuje pełne lata, w których wprowadzono regulacje dotyczące stypendiów i stanowisk typu post-doc.

** Kwota przyznana młodym naukowcom została obliczona jako suma:

- kwoty przyznanej w całości w konkursach skierowanych do młodych naukowców,
- kwoty przyznanej projektom kierowanym przez młodych naukowców w konkursach, które nie były przeznaczone wyłącznie dla nich,
- kwoty przyznanej na finansowanie stanowisk typu post-doc i stypendiów w projektach badawczych kierowanych przez naukowców na dalszych etapach kariery.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Pod względem wsparcia udzielonego młodym badaczom rekordowy był 2022 r., natomiast kwota przyznana w 2023 r. spadła tak, jak to miało miejsce we wszystkich konkursach rozstrzygniętych w tym roku. W ubiegłym roku w konkursach krajowych i międzynarodowych młodzi naukowcy otrzymali na badania, stypendia i staże podoktorskie (stanowiska typu *post-doc*) ponad 610 mln złotych, co stanowiło 50% kwoty przyznanej w tym czasie wszystkim badaczom.

Mając na uwadze zgłoszone zapotrzebowanie informacyjne gremiów opiniujących dokumenty sprawozdawcze Centrum, na Rysunku 6.18 przedstawiono podział środków przyznanych młodym badaczom ze względu na tytuł lub stopień naukowy. Nie jest zaskoczeniem, że największy udział mają młodzi naukowcy ze stopniem naukowym doktora, później kolejno ze stopniem doktora habilitowanego, tytułem profesorskim oraz bez stopnia naukowego.

Szczegółowe dane na ten temat w podziale na grupy dyscyplin i panele tematyczne są publikowane na stronie internetowej NCN.

Rysunek 6.18 Wartość i udział finansowania przyznanego młodym naukowcom (MN) w ogólnej kwocie środków przyznanych w konkursach krajowych i międzynarodowych NCN rozstrzygniętych w latach 2016-2023, w podziale na tytuł lub stopień naukowy.

Konkurs:	Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
☒ krajowy	2016	85 013 054 zł	87 913 467 zł	97%
☒ międzynarod...	2017	101 022 344 zł	101 022 344 zł	100%
	2018	104 471 044 zł	104 471 044 zł	100%
	2019	99 251 588 zł	101 363 364 zł	98%
	2020	88 757 499 zł	90 738 022 zł	98%
	2021	85 017 890 zł	85 017 890 zł	100%
	2022	52 546 579 zł	52 546 579 zł	100%
	2023	45 291 181 zł	46 281 039 zł	98%
	Ogółem	661 371 179 zł	669 353 749 zł	99%

Tytuł/stopień naukowy

bsd.

dr

dr hab.

prof.

Konkurs:	Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
☒ krajowy	2016	291 871 435 zł	450 948 172 zł	65%
☒ międzynarod...	2017	260 261 870 zł	412 728 543 zł	63%
	2018	275 868 215 zł	396 792 849 zł	70%
	2019	334 892 073 zł	467 933 031 zł	72%
	2020	379 448 785 zł	573 771 329 zł	66%
	2021	411 690 371 zł	575 263 033 zł	72%
	2022	536 019 193 zł	702 504 555 zł	76%
	2023	368 470 879 zł	541 585 944 zł	68%
	Ogółem	2 858 522 821 zł	4 121 527 456 zł	69%

Tytuł/stopień naukowy

bsd.

dr

dr hab.

prof.

Konkurs:	Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
☒ krajowy	2016	70 961 882 zł	329 012 503 zł	22%
☒ międzynarod...	2017	81 185 946 zł	364 000 939 zł	22%
	2018	84 583 469 zł	357 655 937 zł	24%
	2019	106 283 871 zł	427 384 867 zł	25%
	2020	218 662 725 zł	635 366 945 zł	34%
	2021	213 932 507 zł	559 123 492 zł	38%
	2022	189 345 827 zł	535 115 679 zł	35%
	2023	121 128 125 zł	366 814 325 zł	33%
	Ogółem	1 086 084 352 zł	3 574 474 687 zł	30%

Tytuł/stopień naukowy

bsd.

dr

dr hab.

prof.

Konkurs:

krajowy

międzynarod...

Tytuł/stopień naukowy

bsd.

dr

dr hab.

prof.

Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
2016	48 377 184 zł	276 531 106 zł	17%
2017	53 360 356 zł	332 964 174 zł	16%
2018	70 775 676 zł	358 733 825 zł	20%
2019	69 499 900 zł	341 360 216 zł	20%
2020	102 308 404 zł	405 445 725 zł	25%
2021	117 276 993 zł	397 062 318 zł	30%
2022	94 025 734 zł	334 148 118 zł	28%
2023	75 337 074 zł	257 556 725 zł	29%
Ogółem	630 961 321 zł	2 703 802 207 zł	23%

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

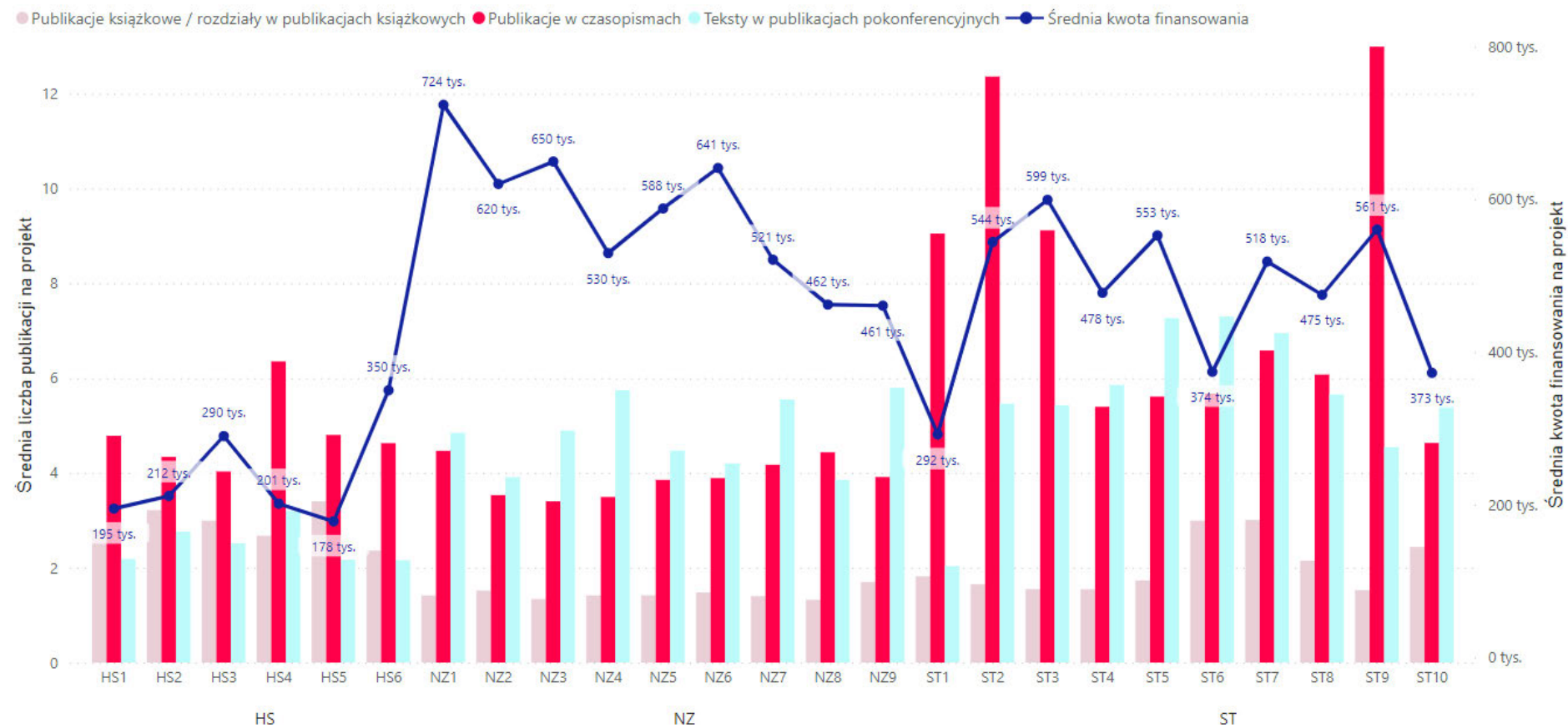
Załącznik A. Liczba publikacji wykazanych w rozliczonych raportach końcowych w podziale na panele tematyczne NCN i typ publikacji

Tabela do Załącznika A. Liczba publikacji* wykazanych w rozliczonych raportach końcowych do 31.12.2023 r. w podziale na panele tematyczne NCN i typ publikacji

Panel	Publikacje książkowe/ rozdziały w publikacjach książkowych	Publikacje w czasopismach	Teksty w publikacjach pokonferencyjnych	Razem
HS1	749	1 526	190	2 465
HS2	1 845	2 456	729	5 030
HS3	1 687	2 588	644	4 919
HS4	1 904	6 600	1 539	10 043
HS5	1 789	2 506	347	4 642
HS6	683	3 045	177	3 905
HS	8 657	18 721	3 626	31 004
NZ1	99	2 189	707	2 995
NZ2	47	1 056	356	1 459
NZ3	71	1 490	973	2 534
NZ4	58	1 680	1 540	3 278
NZ5	51	1 911	1 104	3 066
NZ6	34	1 066	487	1 587
NZ7	84	2 841	2 130	5 055
NZ8	57	2 151	520	2 728
NZ9	214	3 237	2 400	5 851
NZ	715	17 621	10 217	28 553
ST1	171	4 045	187	4 403
ST2	66	6 119	1 430	7 615
ST3	79	4 221	597	4 897
ST4	184	3 674	1 013	4 871
ST5	239	7 372	2 942	10 553
ST6	386	2 161	2 687	5 234
ST7	409	3 423	2 898	6 730
ST8	752	7 679	4 681	13 112
ST9	29	3 118	713	3 860
ST10	361	3 150	2 245	5 756
ST	2 676	44 962	19 393	67 031
Razem	12 048	81 304	33 236	126 588

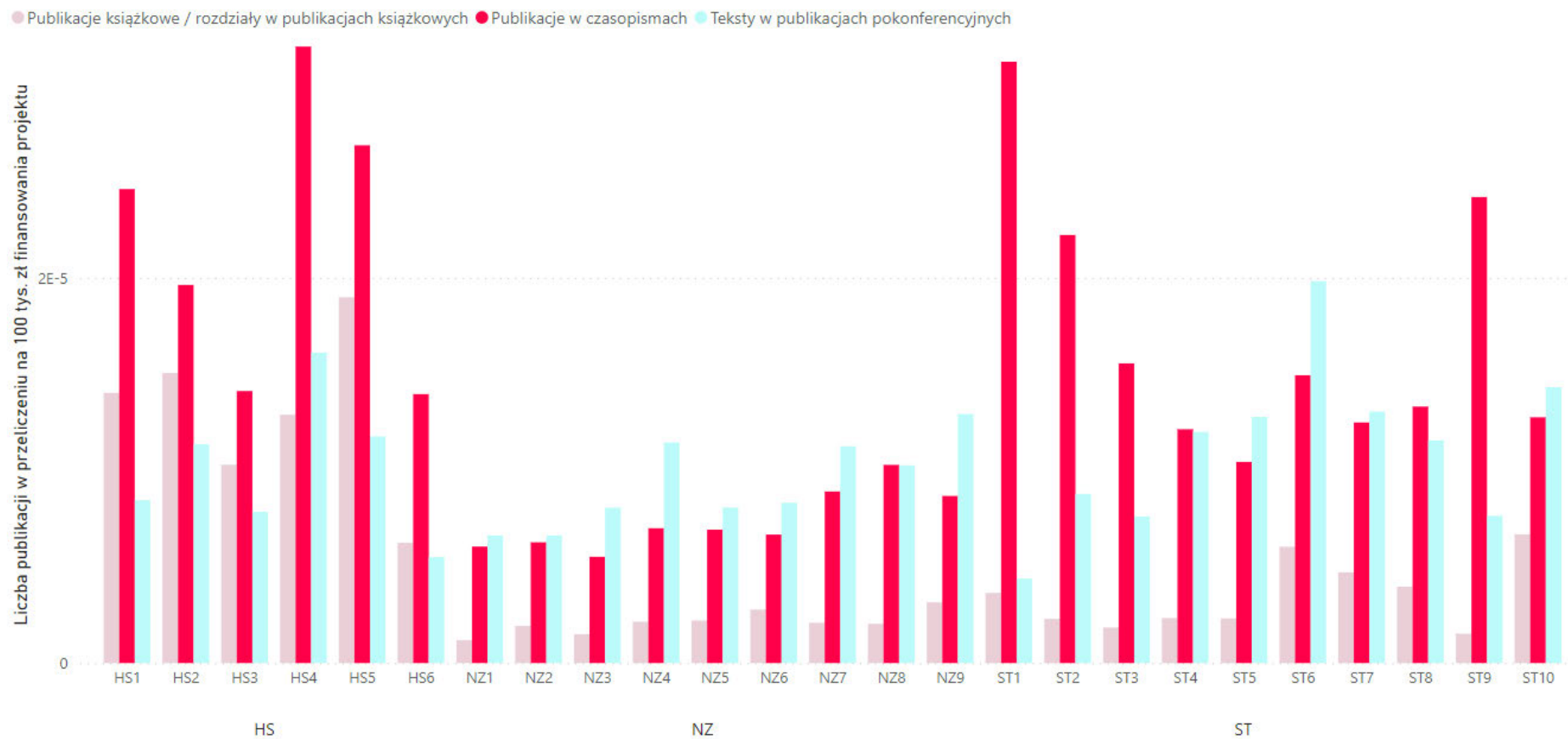
* Dotyczy publikacji ze statusem: opublikowana i przyjęta do publikacji

Rysunek 1. Średnia liczba publikacji* danego typu wykazanych w rozliczonych raportach końcowych do 31.12.2023 r. i średnia kwota finansowania projektów (w tys. zł), w których te publikacje wykazano w podziale na panele tematyczne NCN

* Wykazane zostały publikacje opublikowane lub przyjęte - ze względu na rzetelność danych ich liczba została określona na podstawie danych pochodzących tylko z rozliczonych raportów końcowych.

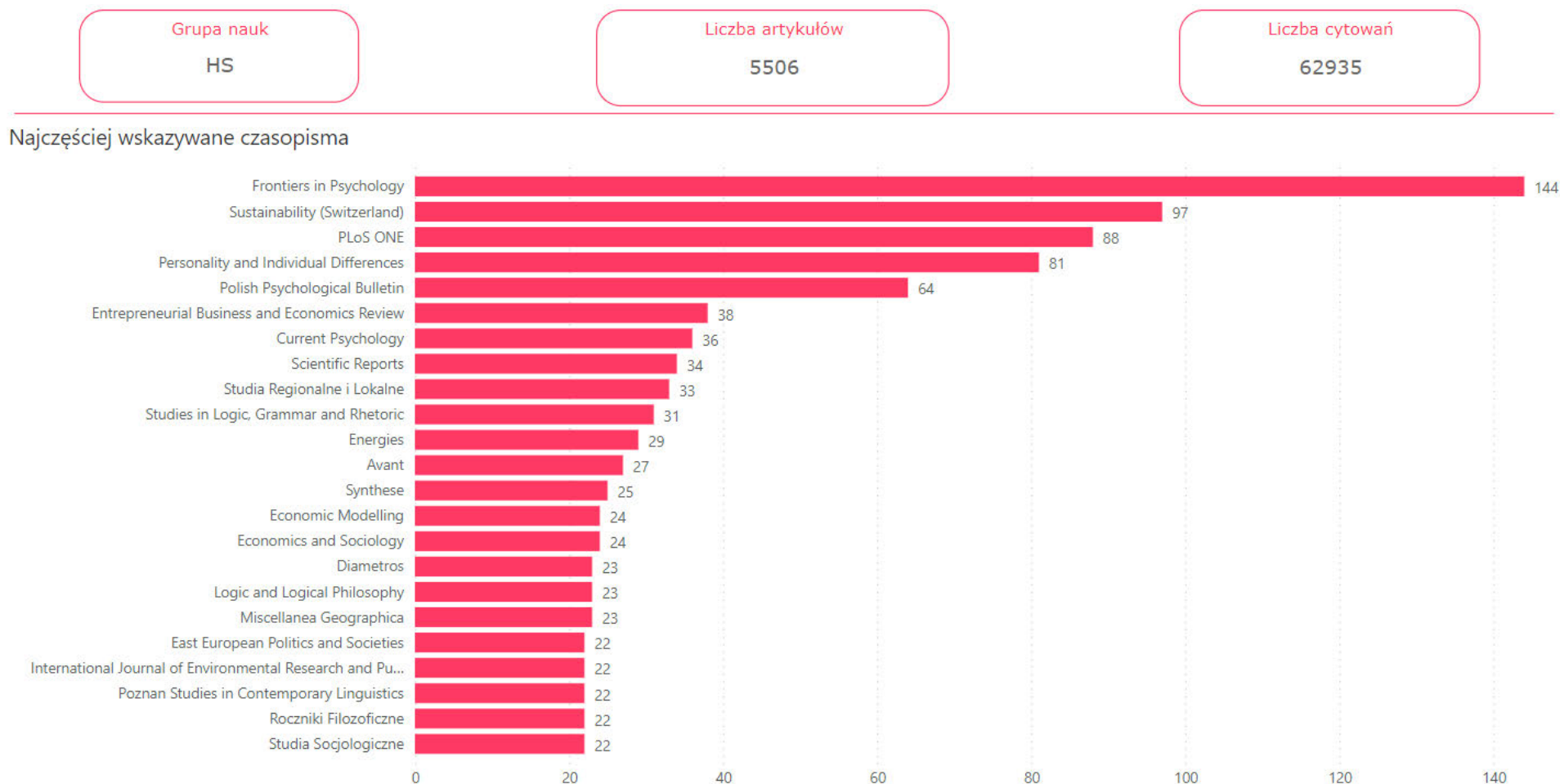
Rysunek 2. Średnia liczba publikacji* danego typu wykazanych w rozliczonych raportach końcowych do 31.12.2023 r. w przeliczeniu na 100 tys. zł przyznanego finansowania w podziale na panele tematyczne NCN

* Wykazane zostały publikacje opublikowane lub przyjęte - ze względu na rzetelność danych ich liczba została określona na podstawie danych pochodzących tylko z rozliczonych raportów końcowych.

Załącznik B. Porównanie wartości wskaźników bibliometrycznych czasopism, w których ukazały się publikacje wykazane w raportach końcowych rozliczonych do 29.09.2023 r.

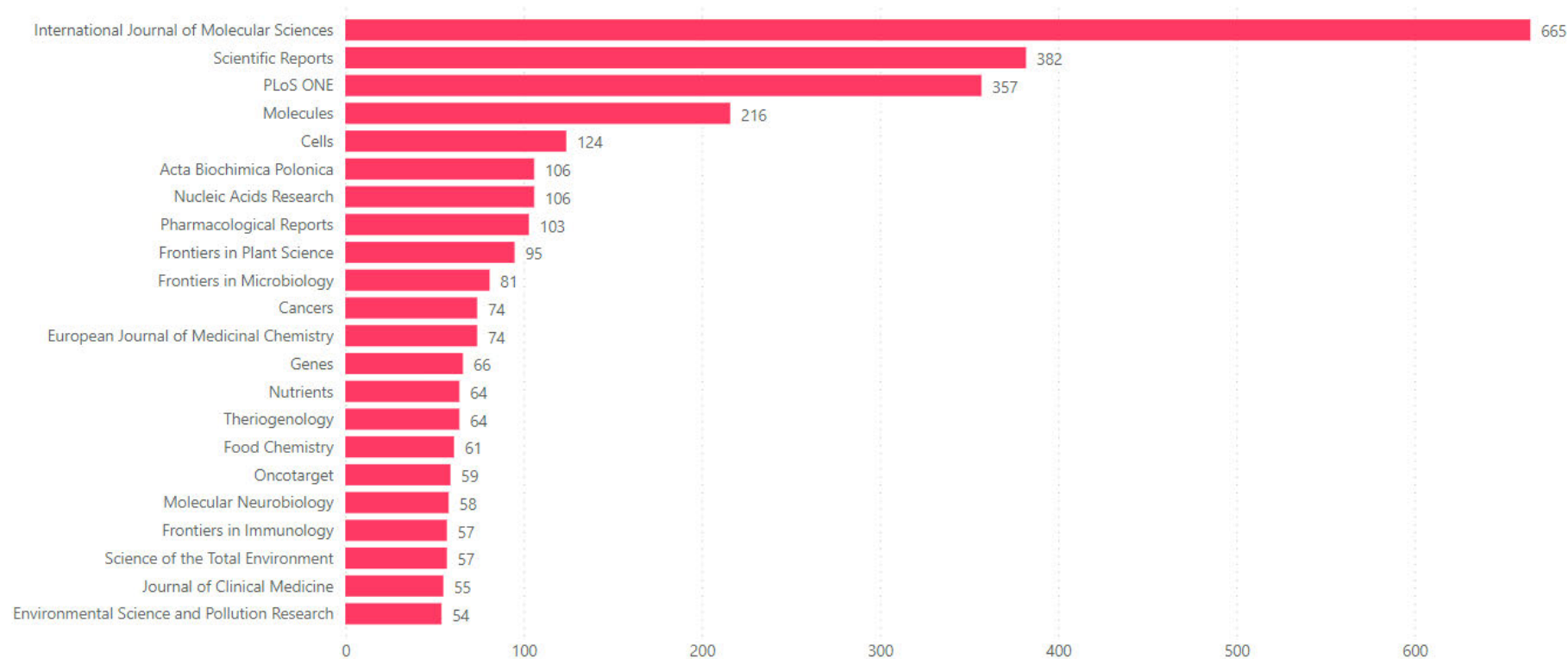
Rysunek 1. Najczęściej występujące czasopisma w grupie dyscyplin HS

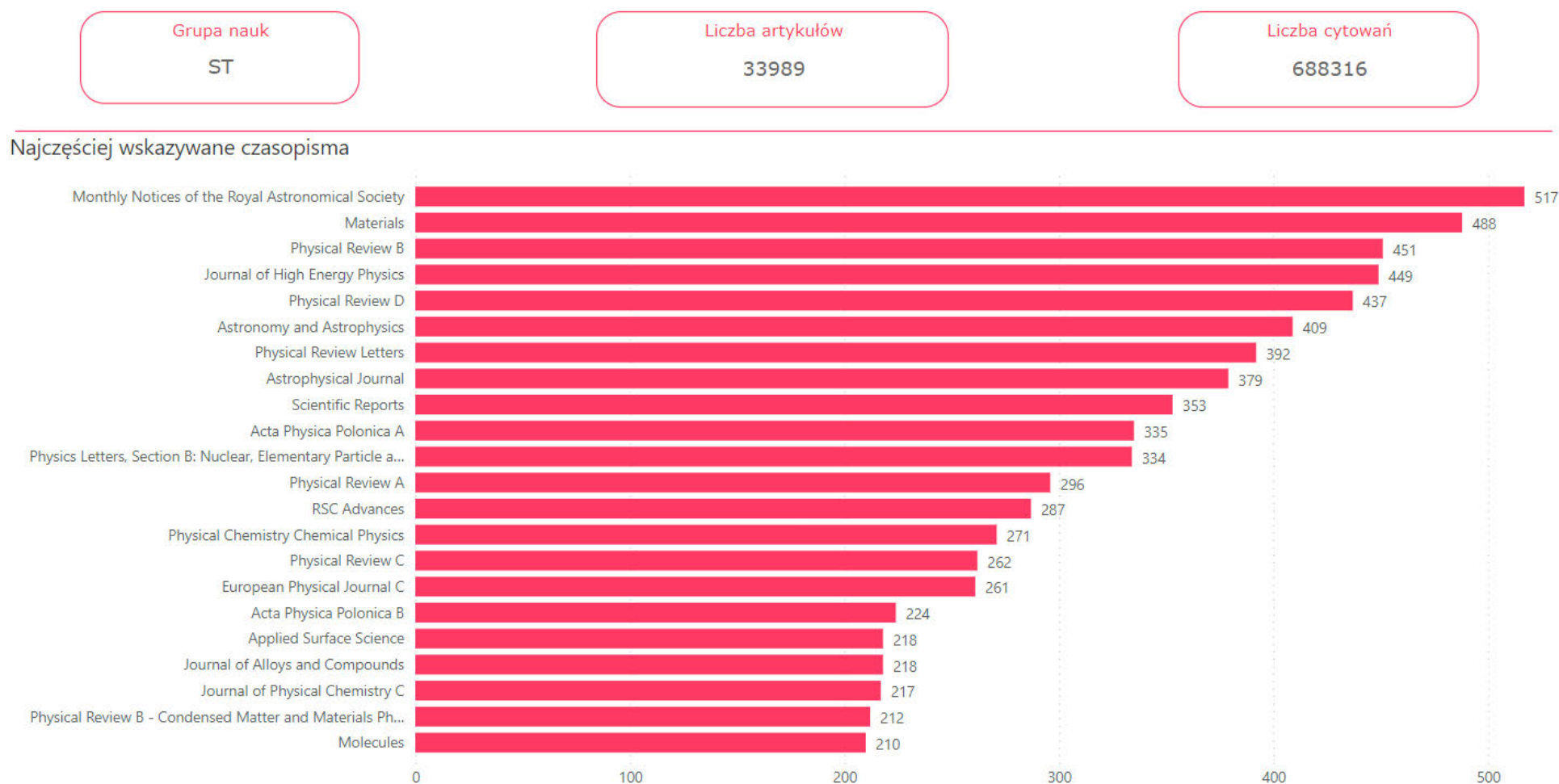
Rysunek 2. Najczęściej występujące czasopisma w grupie dyscyplin NZ

Najczęściej wskazywane czasopisma

Rysunek 3. Najczęściej występujące czasopisma w grupie dyscyplin ST

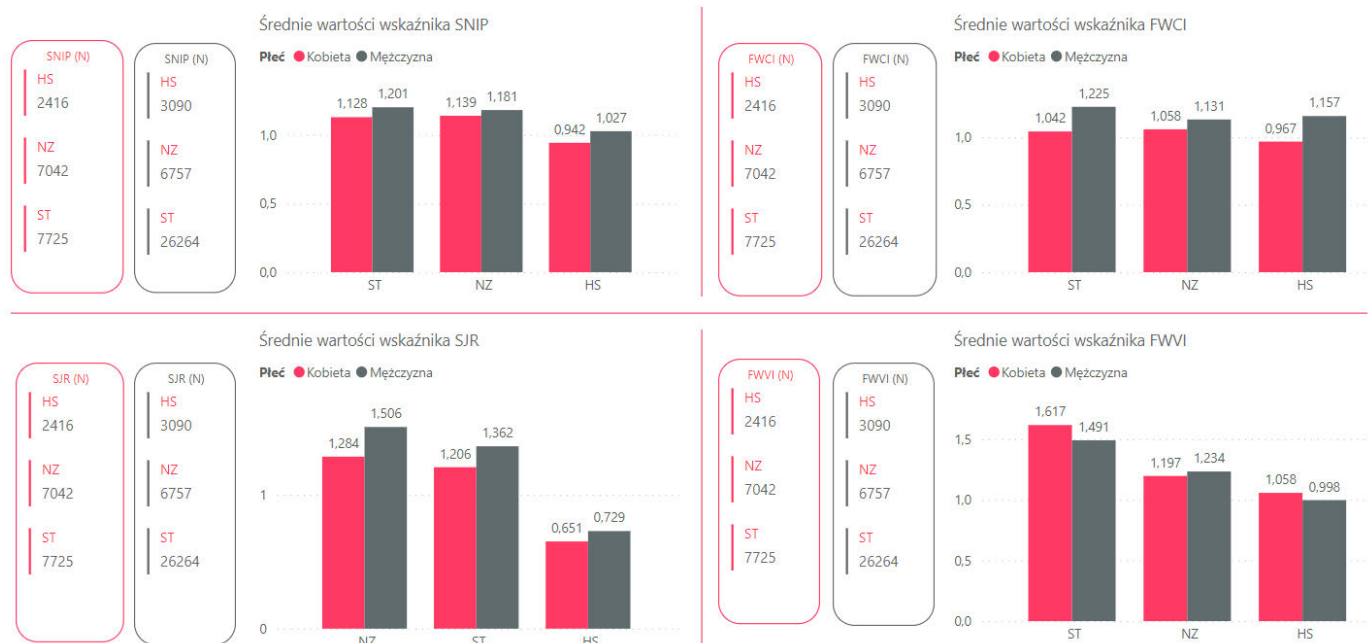
Analizy bibliometryczne zostały przeprowadzone w oparciu o cztery wskaźniki bibliometryczne⁷¹: SNIP, SJR, FWCI, FWVI i omówione w podziale na grupę dyscyplin, panel naukowy, tytuł/stopień naukowy kierownika projektu oraz jego płeć.

Rysunek 4. Porównanie wartości wskaźników bibliometrycznych czasopism, w których ukazały się publikacje w podziale na grupy dyscyplin

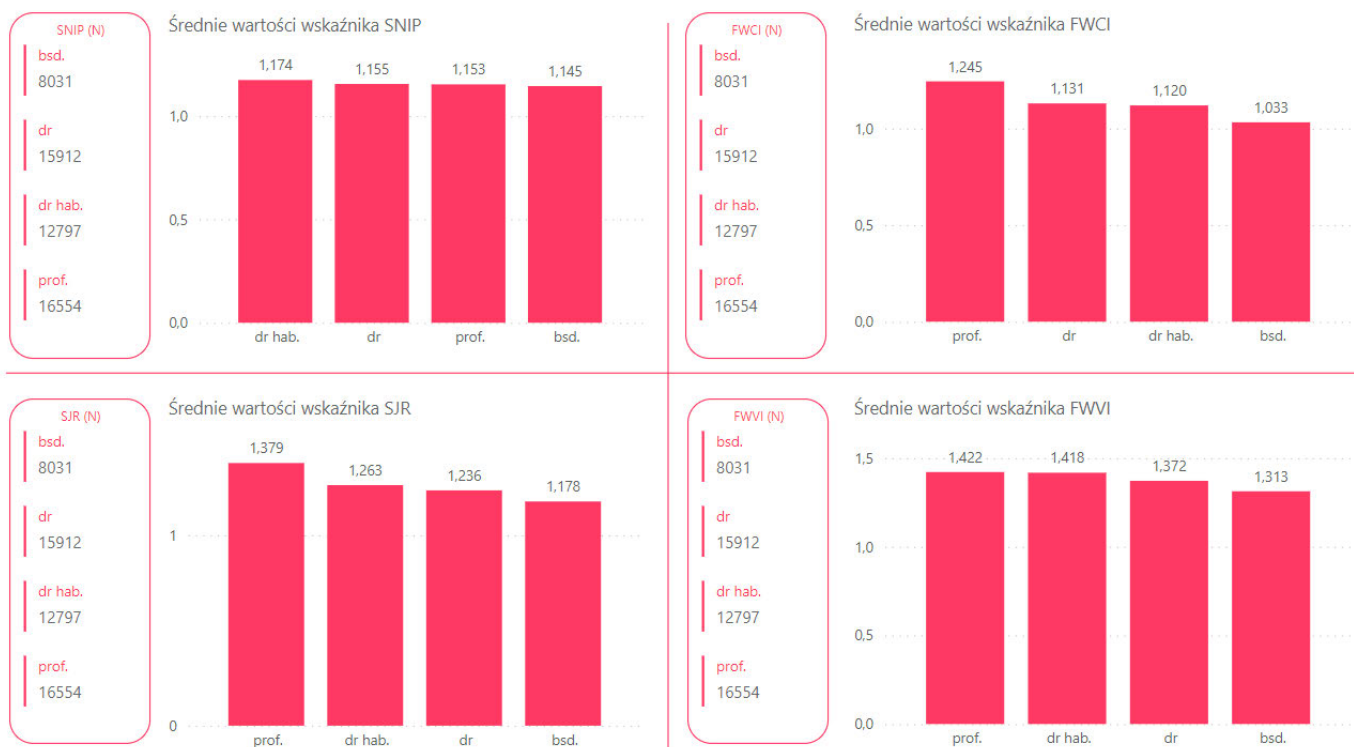

⁷¹ Opisy wskaźników zostały stworzone na podstawie przewodnika Research Metrics Guidebook dostępnego pod adresem: <https://www.elsevier.com/research-intelligence/resource-library/research-metrics-guidebook> (dostęp listopad 2023 r.)

Rysunek 5. Porównanie wartości wskaźników bibliometrycznych czasopism, w których ukazały się publikacje w podziale na grupy dyscyplin oraz płć kierownika projektu

Rysunek 6. Porównanie wartości wskaźników bibliometrycznych czasopism, w których ukazały się publikacje w podziale na tytuł/stopień naukowy kierownika projektu

Rysunek 7. Porównanie wartości wskaźników bibliometrycznych czasopism, w których ukazały się publikacje w podziale na tytuł/stoień naukowy oraz płeć kierownika projektu

Wskaźnik dedykowany czasopismom naukowym

Wskaźnik SNIP

(Source Normalized Impact per paper)

Miara popularności czasopisma

Wskaźnik bazuje na prostym algorytmie wyliczeń, który sumuje wszystkie cytowania uzyskane przez czasopismo w danym zakresie czasu i wynik ten zostaje podzielony przez liczbę artykułów opublikowanych w czasopiśmie w danym przedziale czasowym wskazując średnią cytowalność czasopisma.

Miara popularności czasopisma - cytowanie niezróżnicowane ze względu na źródło cytujące.

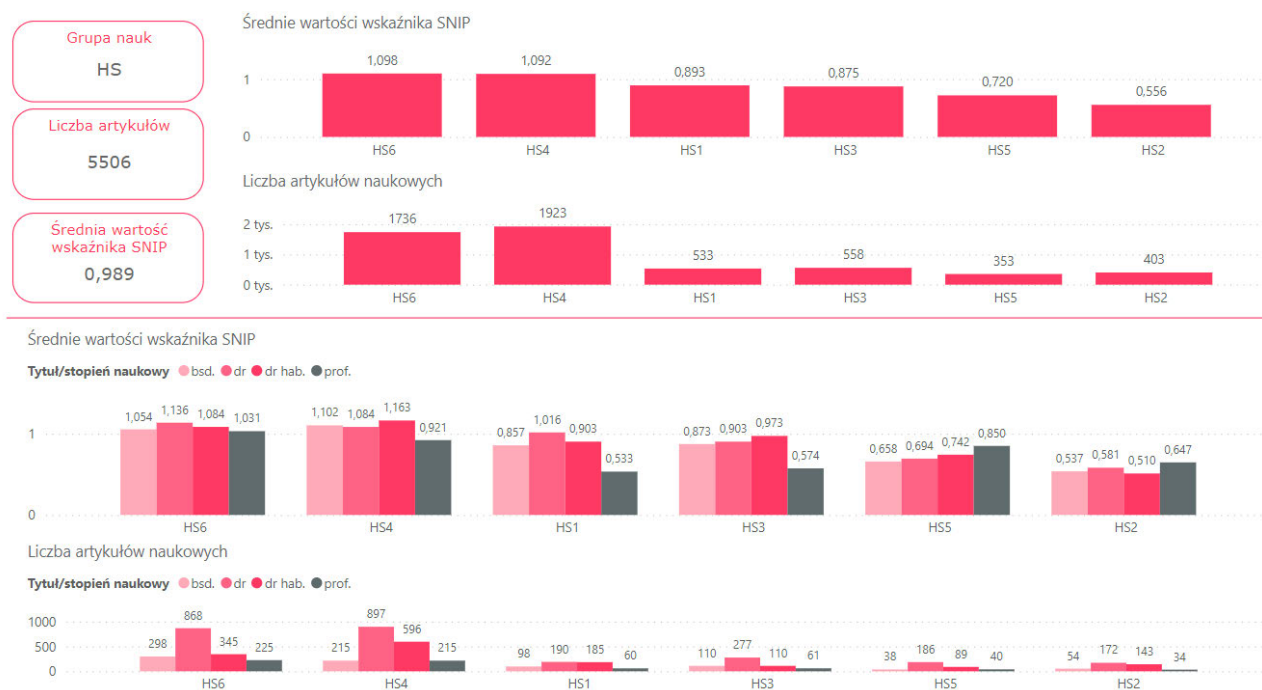
Algorytm wyliczeń: Iloraz średniej liczby cytowań z danego roku odnoszących się do publikacji z ostatnich 3 lat oraz potencjału cytowalności w danej dziedzinie. Bierze pod uwagę ilość artykułów cytujących dane czasopismo w powiązaniu z ilością pozycji w wykazach wykorzystanej literatury - to one tworzą kontekst cytowania.

Standaryzowana - możliwość porównania pomiędzy dziedzinami.

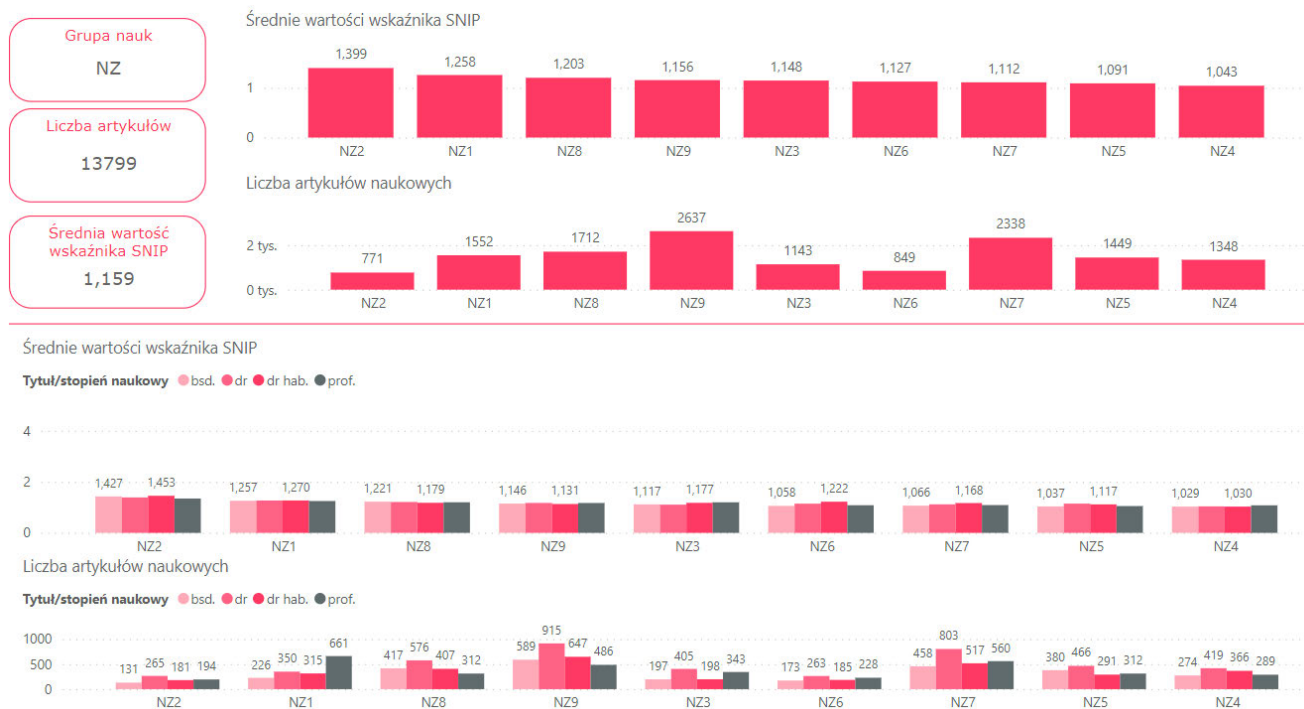
Interpretacja: 1,00 - średnia wartość wskaźnika. Wartość większa niż 1,00 wskazuje, że czasopismo cechuje się ponad przeciętną popularnością, natomiast wartość mniejsza niż 1,00 wskazuje na niższą niż średnia popularność czasopisma

Źródło: opis wskaźnika na podstawie przewodnika Research Metrics Guidebook dostępnego pod adresem: <https://www.elsevier.com/research-intelligence/resource-library/research-metrics-guidebook> (dostęp listopad 2023 r.)

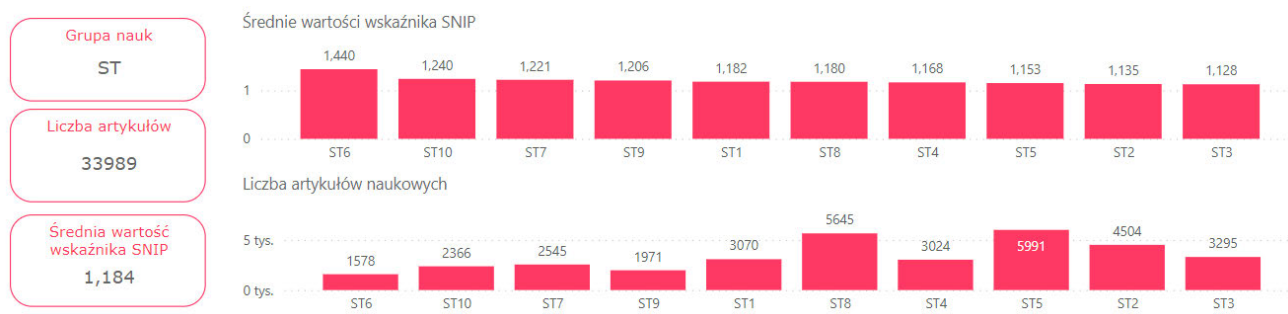
Rysunek 8. Porównanie wartości wskaźnika SNIP czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin HS

Rysunek 9. Porównanie wartości wskaźnika SNIP czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin NZ

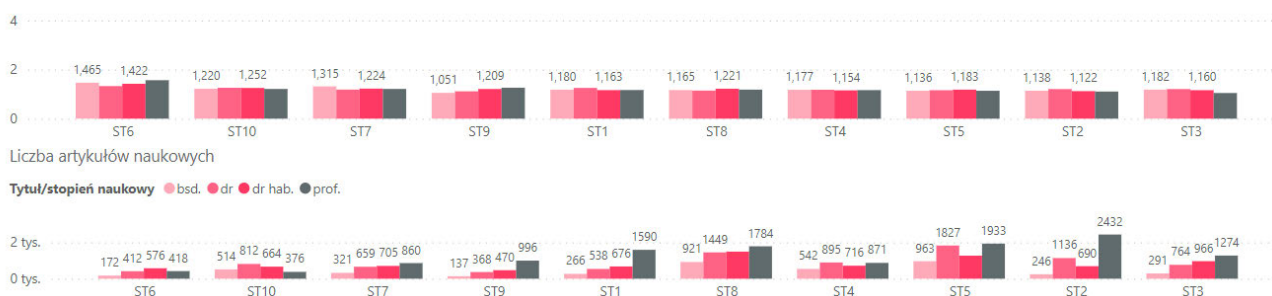

Rysunek 10. Porównanie wartości wskaźnika SNIP czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin ST

Średnie wartości wskaźnika SNIP

Tytuł/stopień naukowy ● bsd. ● dr ● dr hab. ● prof.

Interpretacja danych za pomocą wskaźnika SNIP ze względu na grupę nauk

1. Dwa panele o najwyższych wartościach wskaźnika SNIP w grupie dyscyplin HS to HS6 (1,098) oraz HS4 (1,092). Są to również jedyne panele, które posiadają średnie wartości większe niż 1,00.
2. Wszystkie panele z grupy dyscyplin NZ posiadają wartości wskaźnika SNIP min. na poziomie średnim, co świadczy o bardzo dobrym wyniku publikacyjnym. Panel, który wyróżnił się najwyższą wartością wskaźnika SNIP to NZ2 (1,399) natomiast panelem z najniższą wartością tego wskaźnika okazał się NZ4 (1,043).
3. Każdy z paneli w grupie dyscyplin ST odznacza się posiadaniem wartości wskaźnika SNIP wyższego niż średnia 1,00. Najwyższą wartością wskaźnika SNIP charakteryzuje się panel ST6 (1,440), pozostałe panele mają wartości oscylujące w przedziale wartości 1,200 – 1,100.

Wskaźnik dedykowany czasopismom naukowym

Wskaźnik SJR

(SCImago Journal Rank)

Miara prestiżu czasopisma

Wskaźnik obliczany na podstawie koncepcji matematycznej "eigenvector centrality". Metoda obliczania polega na budowaniu sieci powiązań pomiędzy czasopismami, które łączą się za pomocą cytowań. Cytowania nie są sobie równe, ich wartość uwarunkowana jest czasopismem z którego pochodzą. Czasopisma charakteryzujące się większym prestiżem mają większą wagę.

Punkt startowy nadawania prestiżu oparty jest na koncepcji "random walk", który można zobrazować za pomocą metafory badacza, który wybiera losowo pierwsze czasopismo, od którego rozpoczyna gromadzenie wiedzy i losowo przechodzi do następnego.

czasopisma odwiedzane częściej przez badacza uważane są za bardziej wpływowe.

SJR jest wskaźnikiem opisującym wpływ pojedynczego artykułu opublikowanego w danym czasopiśmie.

Miara prestiżu czasopisma - cytowanie zróżnicowane ze względu na źródło cytujące.

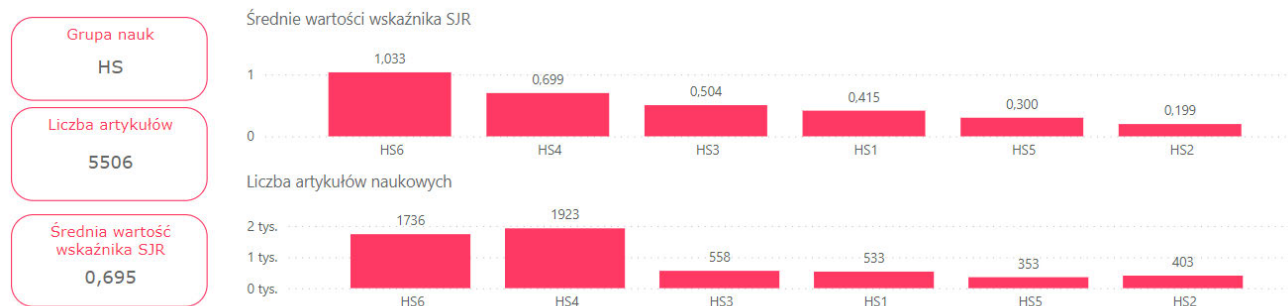
Algorytm wyliczeń: Określa średnią liczbę cytowań z ostatnich trzech lat podzielonych przez liczbę dokumentów zindeksowanych przez ten sam 3-letni okres, przy czym wartość cytowań jest modyfikowana w oparciu o wskaźnik SJR czasopism, z których te cytowania pochodzą.

Standaryzowana - możliwość porównania pomiędzy dziedzinami.

Interpretacja: 1,00 - średnia wartość wskaźnika. Wartość większa niż 1,00 wskazuje, że czasopismo ma wpływ większy od przeciętnego, natomiast wartość mniejsza niż 1,00 wskazuje na wpływ mniejszy od przeciętnego w dziedzinie wiedzy.

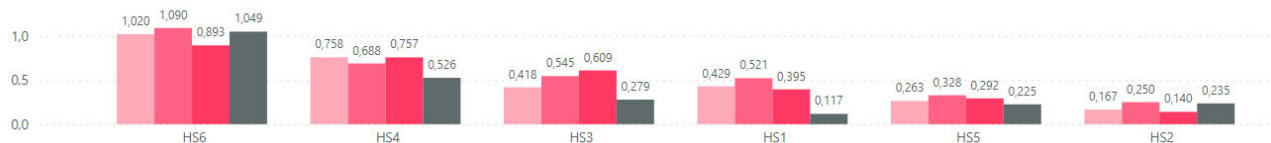
Źródło: opis wskaźnika na podstawie przewodnika Research Metrics Guidebook dostępnego pod adresem: <https://www.elsevier.com/research-intelligence/resource-library/research-metrics-guidebook> (dostęp listopad 2023 r.)

Rysunek 11. Porównanie wartości wskaźnika SJR czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin HS

Średnie wartości wskaźnika SJR

Tytuł/stopień naukowy ● bsd. ● dr ● dr hab. ● prof.

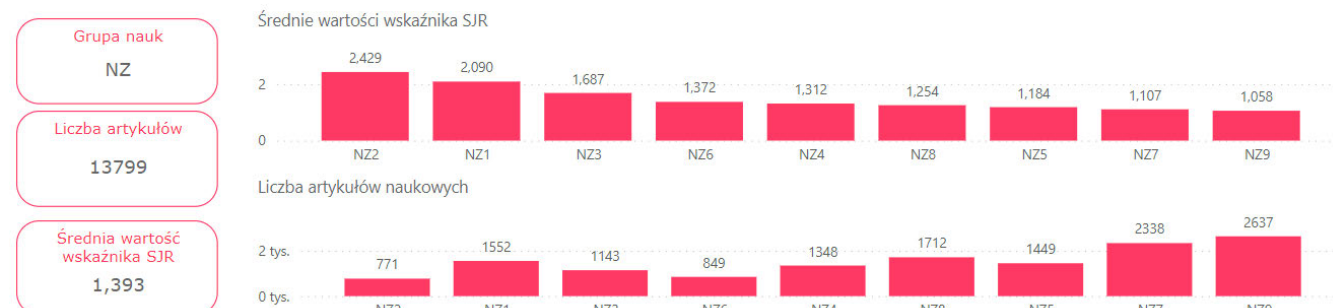

Liczba artykułów naukowych

Tytuł/stopień naukowy ● bsd. ● dr ● dr hab. ● prof.

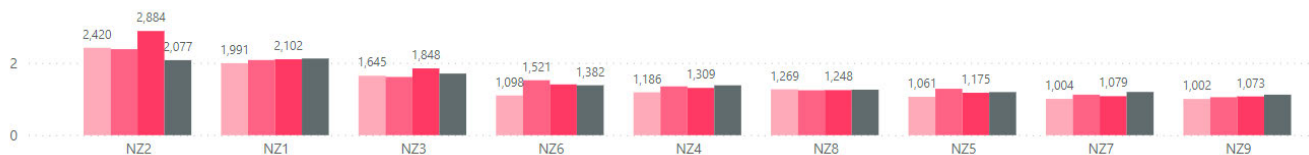

Rysunek 12. Porównanie wartości wskaźnika SJR czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin NZ

Średnie wartości wskaźnika SJR

Tytuł/stopień naukowy ● bsd. ● dr ● dr hab. ● prof.

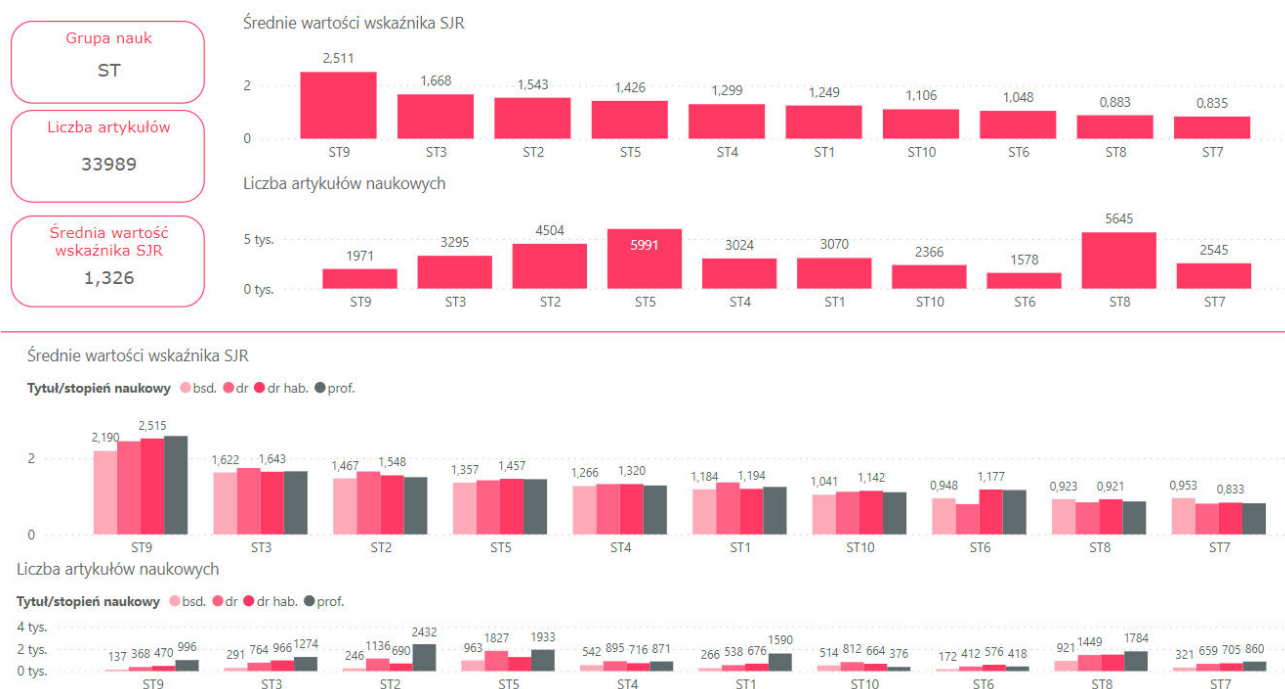

Liczba artykułów naukowych

Tytuł/stopień naukowy ● bsd. ● dr ● dr hab. ● prof.

Rysunek 13. Porównanie wartości wskaźnika SJR czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin ST

Interpretacja danych za pomocą wskaźnika SJR

1. Wyniki otrzymane za pomocą wskaźnika SJR w większym stopniu różnicują jakość publikacji pomiędzy kategoriami naukowymi oraz panelami naukowymi niż te przedstawione za pomocą wskaźnika SNIP. Wskaźnik SJR ma na celu uwidocznienie, jakie publikacje są cytowane przez prestiżowe czasopisma naukowe.
2. W przypadku grupy dyscyplin HS tylko jeden panel uzyskał wartość powyżej średniej – HS6 (1,033). Natomiast najslabiej publikującym panelem według wskaźnika SJR jest panel HS2 (0,199).
3. W grupie dyscyplin NZ wszystkie panele przekroczyły średnią, oczekiwaną wartość wskaźnika SJR. Na tle pozostałych paneli w tej grupie dyscyplin zdecydowanie wyróżniają się NZ2 (2,429) oraz NZ1 (2,090). Panel z najniższym, ale wciąż dobrym wynikiem w ramach tej grupy to NZ9 (1,058).
4. Pod kątem uzyskania największej cytawalności przez prestiżowe czasopisma w grupie dyscyplin ST zdecydowanie na tle pozostałych wyróżnia się panel ST9 (2,511). Dwa panele z tej grupy uzyskały wartości poniżej średniej 1,00 – ST7 (0,835) oraz ST8 (0,883).

Wskaźnik dedykowany artykułom naukowym

Wskaźnik FWCI

(Field-Weighted Citation Impact)

Miara popularności artykułu

Wskaźnik wpływu cytowania uwzględniający specyfikę publikacyjną danej dyscypliny naukowej. Pozwala on uchwycić widoczność publikacji w kontekście dziedziny wiedzy do jakiej przynależy.

Wskaźnik ten uwzględnia różnice we wzorach publikacyjnych dyscyplin naukowych, standaryzując go ze względu na takie informacje jak: liczbę publikacji wydanych w danym okresie czasu, liczbę stosowanych cytowań oraz liczbę współautorów.

Miara wpływu artykułu - mierzona na podstawie cytowań.

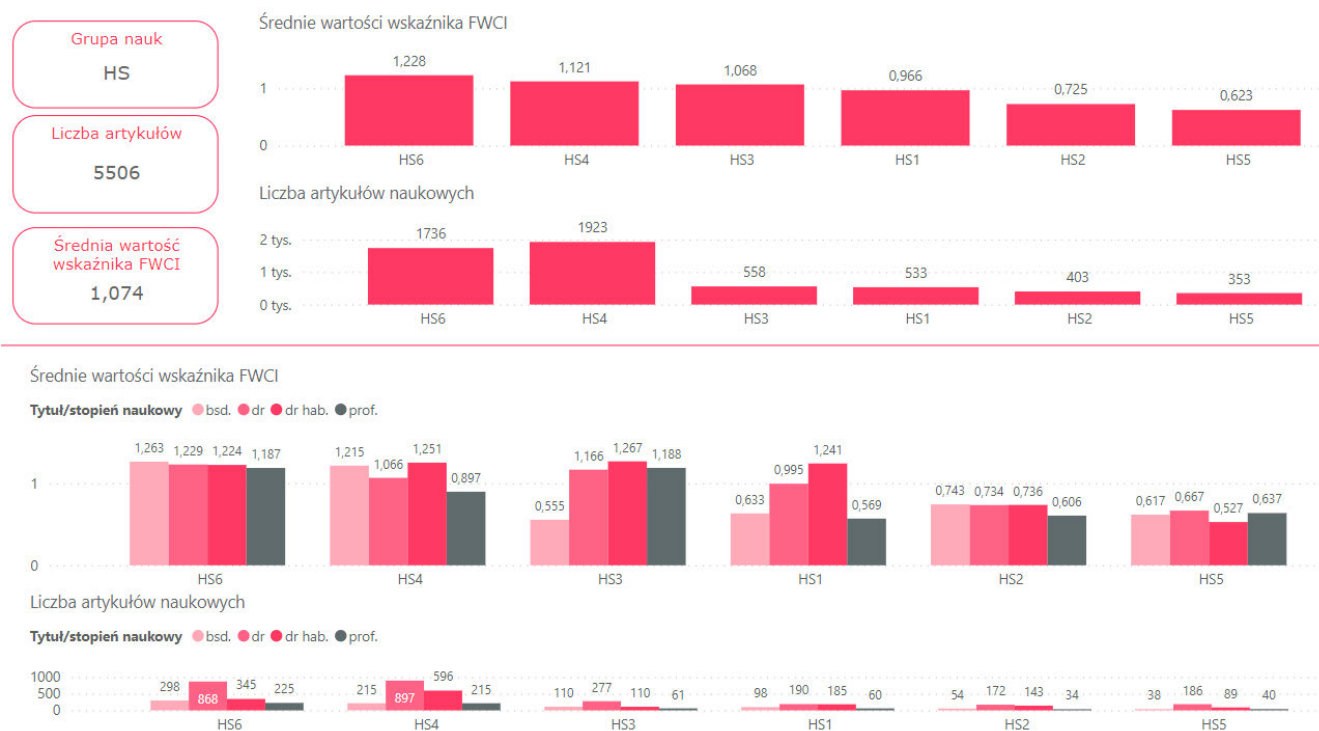
Algorytm wyliczeń: liczba otrzymanych cytowań artykułu w stosunku do innych podobnych publikacji dostępnych w bazie Scopus. Podobne publikacje to takie, które charakteryzuje ten sam rok i rodzaj publikacji oraz należą do tej samej dyscypliny naukowej - na tej podstawie obliczana jest średnia światowa.

Standaryzowana - możliwość porównania pomiędzy dziedzinami

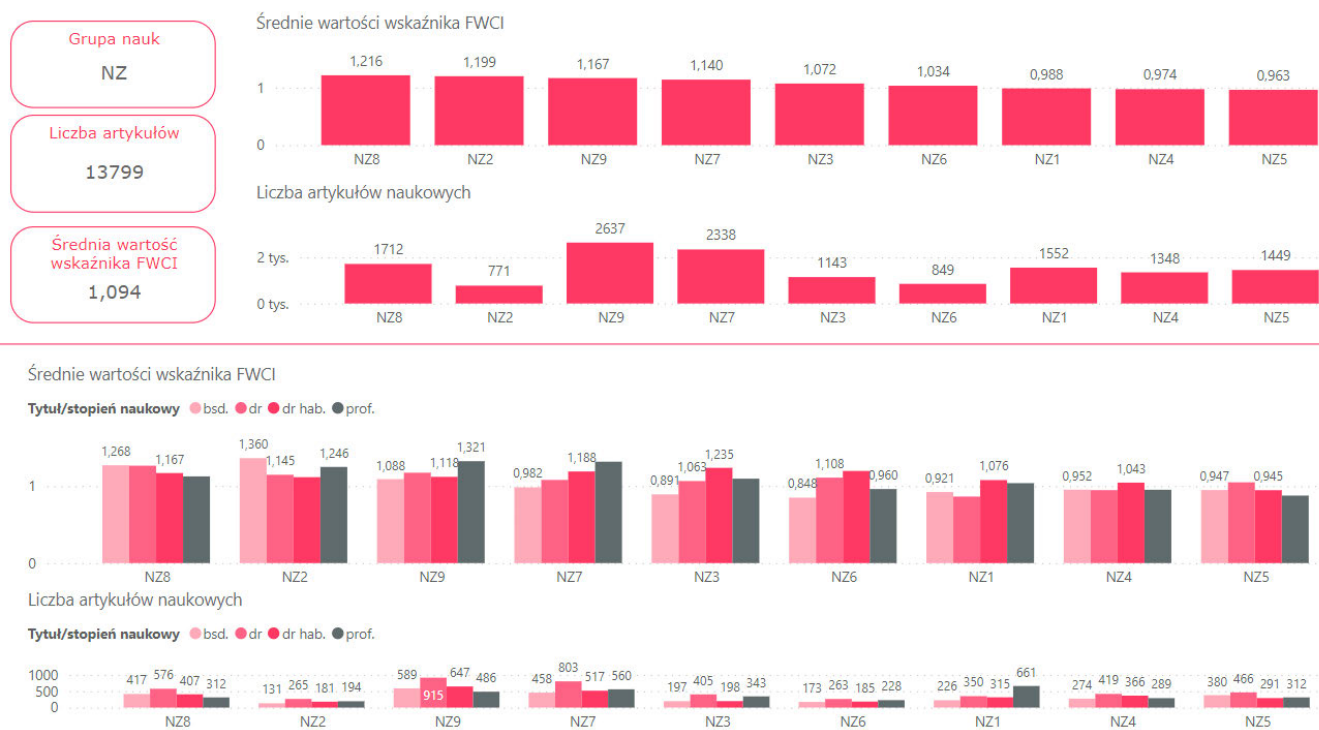
Interpretacja: Wartość 1,00 jest wartością średnią. Wartość większa niż 1,00, wskazuje że liczba cytowań jest większa niż oczekiwano, natomiast wartość mniejsza niż 1,00 niższa niż oczekiwano - poniżej średniej.

Źródło: Opis wskaźnika na podstawie przewodnika Research Metrics Guidebook dostępnego pod adresem: <https://www.elsevier.com/research-intelligence/resource-library/research-metrics-guidebook> (dostęp listopad 2023 r.)

Rysunek 14. Porównanie wartości wskaźnika FWCI czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin HS

Rysunek 15. Porównanie wartości wskaźnika FWCI czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin NZ

Rysunek 16. Porównanie wartości wskaźnika FWCI czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin ST

Interpretacja danych za pomocą wskaźnika FWCI

- Po przejściu z poziomu cytawalności czasopisma na poziom cytawalności artykułu naukowego, w grupie dyscyplin HS to panel HS6 (1,228) odznaczył się najwyższą wartością wskaźnika FWCI. Wysoką wartość w tej grupie otrzymały również panele HS4 (1,121) oraz HS3 (1,068). Pozostałe panele w tej grupie dyscyplin odznaczają się wartościami poniżej średniej.
- Największą średnią liczbą cytowań w grupie dyscyplin NZ odznaczyły się panele: NZ8 (1,216) oraz NZ2 (1,199). Panele, które nie uzyskały wartości równiej lub powyżej średniej to NZ5 (0,963), NZ4 (0,974), NZ1 (0,988).
- Panel, który wyróżnia się największym wpływem cytowań na tle pozostałych w grupie ST to ST9 (2,443). Natomiast najmniejsze wartości wskaźnika FWCI, poniżej średniej uzyskały panele: ST4 (0,890), ST3 (0,944), ST5 (0,965) oraz ST1 (0,966).

Wskaźnik dedykowany artykułom naukowym

Wskaźnik FWVI

(Field-Weighted View Impact)

Miara popularności artykułu na podstawie odsłon

Wskaźnik wpływu mierzony na podstawie odsłon artykułu w internecie. Odnosi on liczbę wyświetleń otrzymanych przez publikację do średniej liczby wyświetleń otrzymanych przez wszystkie inne podobne publikacje w zbiorach danych bazy Scopus. Za podobne publikacje przyjmuje się te, które cechuje ten sam rok publikacji, rodzaj publikacji i dyscyplina naukowa.

Metryki bazujące na odsłonach wyliczane są na podstawie danych pochodzących z bazy Scopus oraz portalu ScienceDirect. Scival za pośrednictwem portalu ScienceDirect gromadzi informacje o liczbie odsłon uzyskanych przez daną pracę od początku jej obecności w Science Direct i na tej podstawie wylicza wartości wskaźnika wpływu odsłon.

Miara wpływu artykułu - mierzona na podstawie odsłon.

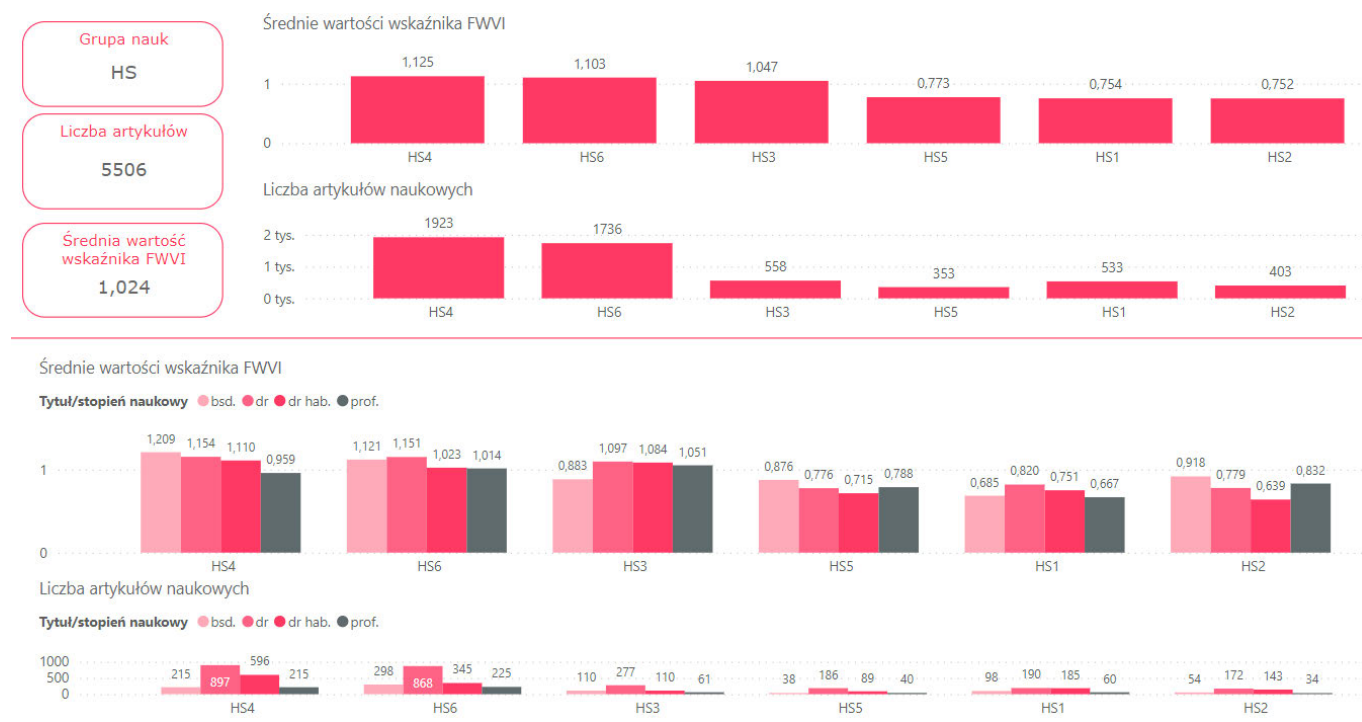
Algorytm wyliczeń: liczba wyświetleń artykułu w stosunku do innych podobnych publikacji dostępnych w bazie Scopus. Podobne publikacje to takie, które charakteryzuje ten sam rok i rodzaj publikacji oraz należą do tej samej dyscypliny naukowej - na tej podstawie obliczana jest średnia światowa.

Standaryzowana - możliwość porównania pomiędzy dziedzinami.

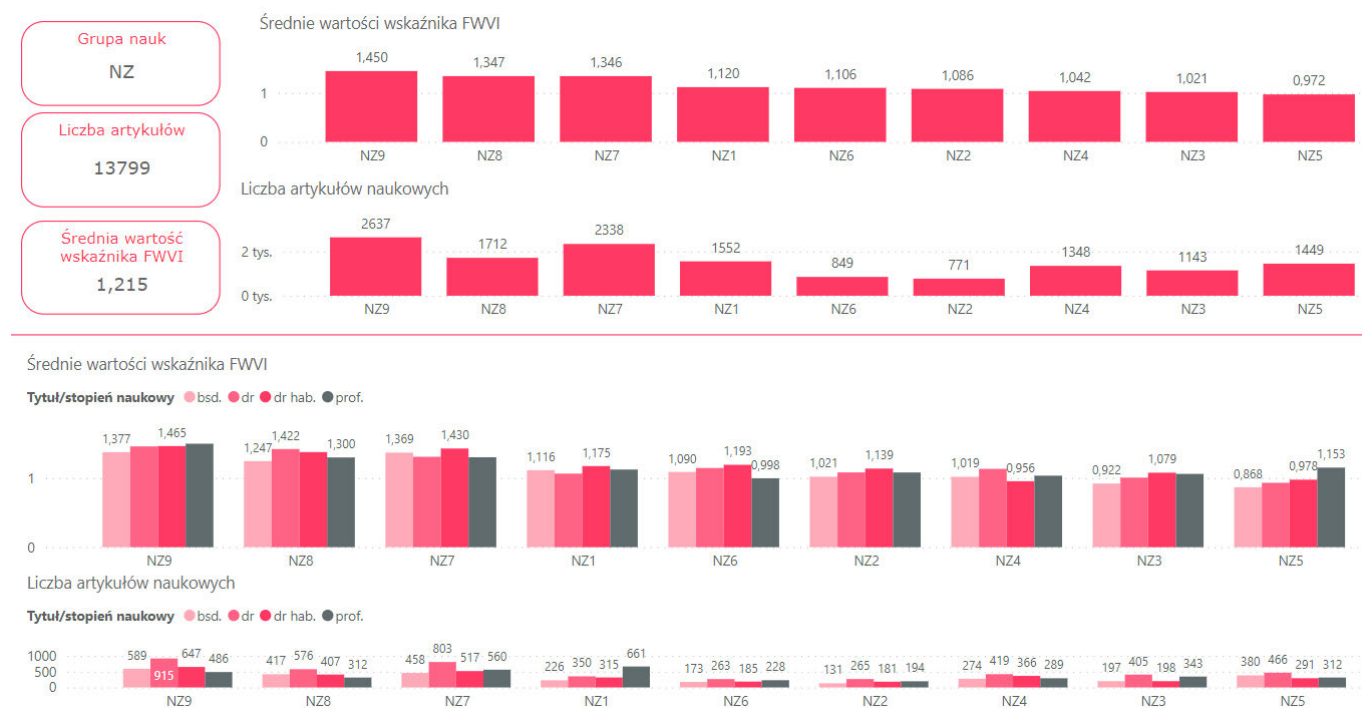
Interpretacja: Wartość 1,00 jest wartością średnią. Wartość większa niż 1,00, wskazuje że liczba wyświetleń jest większa niż oczekiwano, natomiast wartość mniejsza niż 1,00 niższa niż oczekiwano - poniżej średniej.

Źródło: opis wskaźnika na podstawie przewodnika Research Metrics Guidebook dostępnego pod adresem: <https://www.elsevier.com/research-intelligence/resource-library/research-metrics-guidebook> (dostęp listopad 2023 r.)

Rysunek 17. Porównanie wartości wskaźnika FWVI czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin HS

Rysunek 18. Porównanie wartości wskaźnika FWVI czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin NZ

Rysunek 19. Porównanie wartości wskaźnika FWVI czasopism, w których ukazały się publikacje – grupa dyscyplin ST

Interpretacja danych za pomocą wskaźnika FWVI

1. Wskaźnik FWVI pozwala uchwycić tendencje w zainteresowaniu danym artykułem naukowym, jednostką pomiaru jest odsłona artykułu w Internecie.
2. W przypadku wskaźnika biorącego pod uwagę liczbę uzyskanych odsłon FWVI w grupie dyscyplin HS to panel HS4 odznaczył się najwyższym wynikiem (1,125). Panele HS5 (0,773), HS1 (0,754) oraz HS2 (0,752) uzyskały wartości poniżej średniej.
3. W grupie dyscyplin NZ niemal wszystkie panele uzyskały wartości wskaźnika FWVI powyżej średniej. Spośród wszystkich paneli tej grupy najwyższymi wartościami odznaczyły się panele NZ9 (1,450), NZ8 (1,347) oraz NZ7 (1,346). Panel, który nie uzyskał wartości powyżej średniej to NZ5 (0,972).
4. W grupie dyscyplin ST odnotowano największe różnice w wartości wskaźnika FWVI pomiędzy panelami tej grupy. Panele ST2 (2,296) oraz ST9 (2,070) odznaczyły się najwyższymi wartościami tego wskaźnika spośród wszystkich paneli. W ramach tej grupy panele ST1 (0,696) oraz ST6 (0,971) nie uzyskały wartości wyższej niż średni.

Załącznik C. Wykaz konkursów międzynarodowych ogłaszanych przez NCN w latach 2011-2023

Rodzaj współpracy	Grupa dyscyplin HS	Grupa dyscyplin NZ	Grupa dyscyplin ST	Rok ogłoszenia konkursu
Współpraca wielostronna			ASPERA ⁷²	2012
		JPND ⁷³ Call 2012		2012
		HERA <i>Cultural Encounters</i> (sieć HERA ⁷⁴)		2012
		NORFACE ⁷⁵ <i>Welfare State Futures</i>		2012
			JPND Call 2013	2013
		JPI Cultural Heritage Call 2013 ⁷⁶		2013
				CHIST-ERA Call 2013 ⁷⁷

⁷² ASPERA to europejska sieć instytucji koordynująca i finansująca badania z dziedziny astrofizyki cząstek. **Astrofizyka cząstek** to bardzo szybko rozwijająca się dziedzina nauki sytuująca się na pograniczu fizyki i astronomii. Przedmiotem jej badań są zjawiska wysokoenergetyczne w kosmosie i w laboratoriach, w tym detekcja fal grawitacyjnych, a w szczególności ciemna materia i ciemna energia. Głównym osiągnięciem edycji programu ASPERA był rozwój ogólnoeuropejskiej strategii w zakresie astrofizyki cząstek oraz przygotowanie tzw. mapy drogowej tej dyscypliny. Sieć ASPERA ogłosiła trzy konkursy na międzynarodowe projekty badawcze. Przystępując do konsorcjum w 2011 r., NCN włączyło się w organizację trzeciego konkursu pt. Targeted R&D and design studies in view of realisation of future Astroparticle Physics research infrastructures. Działalność sieci została zakończona w 2012 r.

⁷³EU Joint Programme – Neurodegenerative Disease Research (JPND) jest międzynarodową inicjatywą, która wspiera badania naukowe nad chorobami neurozwyrodnieniowymi. Cel sieci JPND stanowi zbadanie przyczyn występowania chorób, takich jak choroba Alzheimera czy choroba Parkinsona, na które coraz częściej zapada starzejące się europejskie społeczeństwo. Najważniejszym założeniem JPND jest inspirowanie międzynarodowych badań, które umożliwią wczesne wykrycie objawów chorób neurozwyrodnieniowych oraz pozwolą na opracowanie odpowiednich form terapii dla osób dotkniętych tymi chorobami. Konsorcjum ogłasza konkursy na międzynarodowe projekty realizowane wspólnie przez zespoły badawcze pochodzące z co najmniej trzech krajów należących do sieci. NCN przystąpiło do sieci w 2011 r. i do chwili obecnej ogłosiło 5 konkursów w ramach tej sieci.

⁷⁴ Humanities in the European Research Area (HERA) to sieć europejskich instytucji partnerskich wspierających badania naukowe z dziedziny humanistyki. Od 2009 konsorcjum realizuje program, którego misją jest inspirowanie współpracy naukowców z różnych europejskich ośrodków badawczych oraz zwrócenie uwagi na społeczne, kulturowe oraz polityczne wyzwania współczesnej Europy. Dotychczas zostały ogłoszone dwa konkursy na międzynarodowe projekty badawcze realizowane wspólnie przez zespoły składające się z naukowców pochodzących z co najmniej 3 krajów należących do sieci HERA. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do konsorcjum w 2011 r., włączając się w organizację konkursu Cultural Encounters (Spotkania kulturowe)

⁷⁵ New Opportunities for Research Funding Agency Co-operation in Europe (NORFACE) jest siecią typu ERA-NET wspierającą badania w zakresie nauk społecznych poprzez finansowanie międzynarodowych projektów badawczych oraz organizowanie seminariów i konferencji. Dotychczas konsorcjum ogłosiło trzy konkursy na międzynarodowe projekty badawcze. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do sieci NORFACE w 2012 r., włączając się w organizację konkursu Welfare State Futures (Przyszłość państwa opiekuńczego)

⁷⁶ The Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change: a new challenge for Europe (JPI Cultural Heritage) jest siecią wspierającą badania naukowe na temat dziedzictwa kulturowego. Jej misją jest finansowanie projektów badawczych, których celem stanowi uchronienie spuścizny pokoleń przed rozpadem oraz inspirowanie prac pozwalających na wypracowanie narzędzi i metodologii służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego. Ponadto do zadań sieci należy opracowanie strategicznych i naukowych priorytetów dotyczących dziedzictwa kulturowego, finansowanie wspólnych projektów badawczych oraz rozpowszechnianie wyników badań wśród szerokiego grona odbiorców. W 2012 r. Narodowe Centrum Nauki włączyło się w organizację konkursu *Increasing understanding of cultural values, valuation, interpretation, ethics and identity around all forms of cultural heritage (tangible, intangible and digital heritage)*.

⁷⁷Celem sieci CHIST-ERA jest wspieranie badań z zakresu technologii informacyjnych oraz komunikacyjnych ICST (Information and Communication Science and Technologies). Dotychczas CHIST-ERA ogłosiła 10 konkursów na międzynarodowe projekty badawcze realizowane wspólnie przez zespoły z krajów należących do sieci. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do konsorcjum CHIST-ERA w 2013 r.

INFECT-ERA Call 2013 (sieć INFECT-ERA ⁷⁸)	2013
INFECT-ERA Call 2014 (sieć INFECT-ERA)	2014
CHIST-ERA Call 2014	2014
INFECT-ERA Call 2015 (sieć INFECT-ERA)	2015
CHIST-ERA Call 2015	2015
Intestinal Microbiomics (sieć JPI HDHL ⁷⁹)	2015
Nutrition and Cognitive Function (sieć JPI HDHL)	2015
ENSUF (sieć JPI Urban Europe) ⁸⁰	2015
BiodivERSa Call 2016 (sieć BiodivERSa ⁸¹)	2015
HERA <i>Uses of the past</i> (sieć HERA)	2015
CHIST-ERA Call 2016	2016
ERA-CAPS ⁸²	2016
INFECT-ERA Call 2016 (sieć INFECT-ERA)	2016
JPI -EC-AMR Call 2016 (sieć JPIAMR ⁸³)	2016

⁷⁸ W 2012 r. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do konsorcjum Infect-ERA (ERA-NET on human infectious diseases), do którego należą europejskie agencje finansujące badania naukowe. Misją sieci jest rozwijanie działalności naukowej w zakresie chorób zakaźnych. Do celów konsorcjum należy m.in. organizowanie konkursów na międzynarodowe projekty badawcze, wspieranie młodych naukowców, a także opracowywanie strategii i dokumentacji na temat stanu badań we wspomnianym zakresie.

⁷⁹ Sieć JPI "A Healthy Diet for a Healthy Life" (JPI HDHL) to międzynarodowe konsorcjum organizacji wspierających badania naukowe powstałe w odpowiedzi na społeczne wyzwania związane ze zdrowiem i odżywianiem na poziomie ogólnoeuropejskim. Narodowe Centrum Nauki włączyło się w prace konsorcjum w 2014 r.

⁸⁰ Sieć JPI Urban Europe, z którą Narodowe Centrum Nauki współpracuje od 2015 roku, wspiera naukowców realizujących międzynarodowe, interdyscyplinarne projekty badawcze odpowiadające na wyzwania współczesnych miast i obszarów zurbanizowanych. Szczegółowe informacje na temat sieci: <http://jpi-urbaneurope.eu/>

⁸¹ BiodivERSA to sieć współpracujących ze sobą organizacji finansujących naukę, utworzona w celu promowania ogólnoeuropejskich badań poświęconych ochronie środowiska naturalnego i zrównoważonemu zarządzaniu bioróżnorodnością. Sieć realizuje ten cel poprzez organizowanie konkursów na międzynarodowe projekty badawcze. Do tej pory BiodivERSA przeprowadziła pięć konkursów.

Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do sieci w 2014 r., przystępując do konkursu na międzynarodowe projekty dotyczące dynamiki zmian bioróżnorodności.

⁸² ERA-CAPS (ERA-Net for Coordinating Action in Plant Sciences) jest siecią agencji finansujących badania naukowe w dziedzinie biologii molekularnej roślin. Do obszarów priorytetowych wspieranych przez ERA-CAPS należą: zdrowa i bezpieczna żywność, produkty pochodzenia roślinnego – związki chemiczne i energia oraz zrównoważone leśnictwo, rolnictwo i krajobraz.

⁸³ Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance (JPIAMR) to międzynarodowa platforma współpracy, angażująca 28 państw w celu ograniczania antybiotykooporności (AMR). Sieć wspiera badania naukowe realizowane przez międzynarodowe konsorcja stosujące podejście One Health w 6 priorytetowych obszarach - terapia, diagnostyka, nadzór, transmisja, środowisko i interwencje. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do sieci w 2015 r.

NORFACE DIAL Call 2016	2016
PIRE ⁸⁴ (wszystkie grupy dyscyplin)	2016
SUGI (sieć JPI Urban Europe)	2016
M-ERA.NET 2 Call 2016 (sieć M-ERA) ⁸⁵	2016
ForestValue Call 2017 ⁸⁶	2017
CHIST-ERA Call 2017	2017
EQUIP ⁸⁷	2017
BioDivScen (sieć BiodivERsa)	2017
JPI -EC-AMR Call 2017 (sieć JPIAMR)	2017
HERA <i>Public spaces</i> (sieć HERA)	2017
M-ERA.NET 2. Call 2017 (sieć M-ERA)	2017
QuantERA Call 2017 ⁸⁸ (koordynator programu)	2017
CHIST-ERA Call 2018	2018
BiodivERsA Call 2018 (sieć BiodivERsa)	2018
JPI -EC-AMR Call 2018 (sieć JPIAMR)	2018
JPI -EC-AMR Call 2019 (sieć JPIAMR)	2018

⁸⁴ Partnerships for International Research and Education (PIRE) to program wspierający projekty międzynarodowe we wszystkich dziedzinach nauki finansowanych przez NSF. Głównym celem programu jest wspieranie wysokiej jakości projektów badawczych, które nie mogą być realizowane bez współpracy międzynarodowej. W 2016 NCN podpisało list intencyjny i zostało oficjalnym partnerem programu PIRE.

⁸⁵ M-ERA jest siecią 43 organizacji z 32 krajów finansującą badania z zakresu nauk o materiałach oraz inżynierii materiałowej. Konsorcjum ogłasza wspierane przez Komisję Europejską konkursy na projekty realizowane przez międzynarodowe zespoły badawcze. Narodowe Centrum Nauki jest członkiem sieci M-ERA od 2015 r.

⁸⁶ ForestValue to inicjatywa, której misją jest wspieranie innowacyjności i konkurencyjności sektora leśnego w Europie oraz jego przekształcenie w sektor wykorzystujący zasoby leśne na podstawie badań naukowych. Do celów ForestValue należy również finansowanie międzynarodowych projektów badawczych z zakresu gospodarki leśnej wyłonionych w konkursie dofinansowanym przez Unię Europejską. Inicjatywa ForestValue ERA-NET Cofund jest współfinansowana przez Komisję Europejską w programie ramowym Horyzont 2020.

⁸⁷ EQUIP (EU-India Platform for Social Sciences and Humanities) to inicjatywa, której misją jest wspieranie współpracy z Indiami w zakresie humanistyki i nauk społecznych. Do celów EQUIP należą monitorowanie europejsko-indyjskich inicjatyw w tym obszarze nauk, a także inspirowanie nowych przedsięwzięć badawczych prowadzonych przez naukowców z Europy i Indii.

⁸⁸ QuantERA jest siecią 32 organizacji finansujących naukę w 26 krajach, koordynowaną przez Narodowe Centrum Nauki, wspierającą badania naukowe z zakresu technologii kwantowych. Budżet programu QuantERA wynosi 34 miliony euro, w tym ponad 11 milionów pochodzących z Komisji Europejskiej i zostanie przeznaczony na sfinansowanie projektów badawczych wyłonionych w międzynarodowym konkursie. Ponadto do celów QuantERY należą również: wspieranie współpracy międzynarodowej w dziedzinie technologii kwantowych, zacieśnienie współpracy z przemysłem, opracowanie wytycznych dotyczących odpowiedzialnego prowadzenia badań naukowych oraz kształtowanie polityki naukowej związanej z tworzeniem instrumentów finansowania nauki.

NORFACE Governance Call 2018	2018
JPI UE-China (sieć JPI Urban Europe)	2018
M-ERA.NET 2. Call 2018 (sieć M-ERA)	2018
QuantERA Call 2019 (koordynator programu)	2018
Solar-Driven Chemistry ⁸⁹	2018
BiodivClim (sieć BiodivERsa)	2019
CHIST-ERA Call 2019	2019
JPcofuND2 Call 2019 (sieć JPND)	2019
M-ERA.NET 2. Call 2019 (sieć M-ERA)	2019
ENUAC (sieć JPI Urban Europe)	2019
BiodivRestore (sieć BiodivERsa)	2020
JPco-fuND 2 Call 2020 (sieć JPND)	2020
M-ERA.NET 2. Call 2020 (sieć M-ERA)	2020
CEUS-UNISONO ⁹⁰ (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
CHIST-ERA IV Call 2020	2021
JPco-fuND 2 Call 2021	2021
JPIAMR-ACTION Call 2021 (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
Forest Value Joint Call 2021	2021
EN-UTC Call 2021 (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
CHANSE	2021
QuantERA Call 2021	2021

⁸⁹ Solar-Driven Chemistry to inicjatywa niemieckiej agencji finansującej badania – Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) dotycząca przeprowadzenia pilotażowego międzynarodowego konkursu na projekty z zakresu badań podstawowych w obszarze *solar-driven chemistry*. W inicjatywie biorą udział agencje finansujące badania z Finlandii, Francji, Niemiec, Polski oraz Szwajcarii.

⁹⁰ Program CEUS jest organizowany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencjami z Austrii *Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung*, Czech *Grantová agentura České republiky* i Słowenii *Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije* według ścieżki agencji wiodącej LAP. Konkurs CEUS-UNISONO jest skierowany do polskich zespołów badawczych, które wspólnie z jednym (w przypadku współpracy dwustronnej) lub z dwoma (w przypadku współpracy trójstronnej) wybranymi partnerskimi zespołami badawczymi wystąpią z wnioskiem o finansowanie projektu z zakresu badań podstawowych. Projekty mogą obejmować badania naukowe we wszystkich dyscyplinach nauk.

	M-ERA.NET 3 Call 2021 (sieć M-ERA)	2021
Trans-Atlantic Platform (T-AP): RRR Call 2021 ⁹¹		2021
	Solar-Driven Chemistry Call 2021	2021
	BiodivERsA+ Call 2021 (sieć Biodiversa)	2021
	CHIST-ERA IV Call 2021	2021
	JPco-fuND2 Call 2022	2022
	JPIAMR-ACTION Call 2022	2022
EN-UAC China Call 2022		2022
	M-ERA.NET 3 Call 2022 (sieć M-ERA)	2022
	CHIST-ERA ORD Call ⁹² (wszystkie grupy dyscyplin)	2022
	CHIST-ERA Call 2022	2022
	BiodivMon ⁹³	2022
	M-ERA.NET 3 C3all 2023 (sieć M-ERA)	2023
	JPND Call 2023	2023
	JPIAMR-ACTION Call 2023	2023
	QuantERA Call 2023	2023

⁹¹ T-APP to konkurs obejmujący 5 głównych zakresów tematycznych: zmniejszanie słabości i nierówności, budowanie odporniejszego, bardziej aktywizującego i zrównoważonego społeczeństwa, wspieranie demokratycznych rządów i zaangażowania politycznego, rozwijanie odpowiedzialnych i sprzyjających społeczeństwu innowacji cyfrowych oraz zapewnianie skutecznej i precyzyjnej komunikacji (w tym komunikacji medialnej).

⁹² Konkurs CHIST-ERA ORD CALL obejmuje następujący temat: Open & Re-usable Research Data & Software (ORD) (Otwarte i wielokrotnego użytku dane i oprogramowanie badawcze) który, zgodnie z intencją konsorcjum, jest adresowany do przedstawicieli wszystkich dyscyplin naukowych, nie tylko bezpośrednio związanych z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi. Temat może być również podjęty z perspektywy interdyscyplinarnej. Konkurs dotyczy wyzwań związanych z otwartymi danymi i oprogramowaniem badawczym* z perspektywy ich możliwego wielokrotnego użytku. Jego celem jest stworzenie warunków dla realizacji badań w środowisku otwartych i współdzielonych danych i oprogramowania. W szczególności, naukowcy powinni zaproponować, w jaki sposób zastosowanie zasad Otwartej Nauki może promować powtórne zastosowanie danych i oprogramowania badawczego.

⁹³ Konkurs obejmuje następującą tematykę: Innovation and harmonization of methods and tools for collection and management of biodiversity monitoring data, addressing knowledge gaps on biodiversity status, dynamics, and trends to reverse biodiversity loss, making use of available biodiversity monitoring data. Wnioskodawcy są proszeni o składanie wniosków dotyczących co najmniej jednego z trzech tematów przedstawionych powyżej lub do składania projektów łączących aspekty z kilku zaprezentowanych tematów. Konkurs obejmuje również opracowanie i zastosowanie nowych lub ocenę i udoskonalenie istniejących metod, technologii i podejść w zakresie monitorowania różnorodności biologicznej, w tym gromadzenia danych, zarządzania nimi i ich analizy. Proponowane badania we wnioskach grantowych powinny uzupełniać braki w wiedzy z zakresu taksonów, typów ekosystemów, regionów i częstotliwości pobierania próbek oraz w stosownych przypadkach, uwzględniać konkretne powiązania z operacyjnymi sieciami monitorowania, infrastrukturami badawczymi i innymi istniejącymi działaniami na poziomie krajowym, europejskim i światowym.

	JPI HDHL Call 2023 (Healthy Diet for a Healthy Life)	2023
	EN-UTC Call 2023	2023
	M-ERA.NET 3 Call 2023	2023
	ForestValue2 Joint Call 2023	2023
	CHANSE & HERA/ CHANSE & NORFACE	2023
	T-AP DGT	2023
	BiodivNBS	2023
Współpraca dwustronna lub trójstronna	BEETHOVEN 1 ⁹⁴ (wszystkie grupy dyscyplin)	2014
	BEETHOVEN 2 (wszystkie grupy dyscyplin)	2016
	DAINA ⁹⁵ 1 (wszystkie grupy dyscyplin)	2017
	Dioscuri ⁹⁶ 1 (wszystkie grupy dyscyplin)	2017
	SHENG ⁹⁷ 1 (NZ, ST oraz wybrane dyscypliny HS)	2018
	BEETHOVEN LIFE ⁹⁸	2018
	BEETHOVEN CLASSIC 3 (wszystkie grupy dyscyplin)	2018
	Dioscuri 2 (wszystkie grupy dyscyplin)	2018
	ALPHORN ⁹⁹ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019

⁹⁴ BEETHOVEN to konkurs na polsko-niemieckie projekty badawcze realizowane przez zespoły polsko-niemieckie.

⁹⁵ DAINA to konkurs na polsko-litewskie projekty badawcze realizowane przez zespoły polsko-litewskie we wszystkich dyscyplinach naukowych. Do konkursu mogą przystępować wnioskodawcy realizujący badania podstawowe.

⁹⁶ Program zainicjowany przez Towarzystwo Maxa Plancka (MPG), zarządzany wspólnie z Narodowym Centrum Nauki (NCN) i współfinansowany przez polskie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) oraz Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Niemiec (BMBF). Dioscuri to program opracowany przez MPG w celu wspierania rozwoju latarni doskonałości naukowej w Europie Środkowo-Wschodniej poprzez promowanie wybitnych naukowców, którzy chcą prowadzić swoje badania w tym regionie. Kierując się oddolnym i zrównoważonym podejściem, dąży do ustanowienia zorientowanych na przyszłość dziedzin badawczych i międzynarodowych standardów jakości naukowej. Dioscuri służy wzmocnieniu całej europejskiej przestrzeni badawczej i poszerzeniu podstaw długoterminowego dobrobytu gospodarczego i społecznego w Europie.

⁹⁷ Konkurs SHENG jest organizowany przez Narodowe Centrum Nauki z chińską agencją National Natural Science Foundation of China, zgodnie z procedurą oceny równoległej. W konkursie SHENG można otrzymać środki na wynagrodzenie dla zespołu badawczego, stypendia dla studentów lub doktorantów, zakup lub wytworzenie aparatury naukowo-badawczej oraz pokryć inne koszty związane z wydatkami niezbędnymi do realizacji polskiej części projektu badawczego.

⁹⁸ BEETHOVEN LIFE to konkurs na polsko-niemieckie projekty badawcze w zakresie nauk o życiu. Konkurs jest skierowany do polskich zespołów naukowych, które wspólnie z niemieckimi zespołami naukowymi wystąpią z wnioskiem o finansowanie projektu badawczego.

⁹⁹ Konkurs ALPHORN jest przeprowadzany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencją Swiss National Science Foundation, zgodnie z procedurą agencji wiodącej *Lead Agency Procedure*. Konkurs jest skierowany do polskich zespołów badawczych, które wspólnie z partnerskim zespołem szwajcarskim wystąpią z wnioskiem o sfinansowanie projektu.

	MOZART ¹⁰⁰ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
	Dioscuri 3 (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
	ALPHORN COVID 19 ¹⁰¹ (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
	BEETHOVEN CLASSIC 4	2020
	DAINA 2 (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
	SHENG 2 (NZ oraz wybrane dyscypliny HS i ST)	2020
	Dioscuri 4 (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
	Weave-UNISONO (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
	SHENG 3 (ST oraz wybrana dyscyplina HS)	2022
	IMPRESS-U (wszystkie grupy dyscyplin))	2023
	DAINA 3	2023
Program POLONEZ	POLONEZ 1 ¹⁰²	2015
	POLONEZ 2	2016
	POLONEZ 3	2016
	POLONEZ BIS 1 ¹⁰³	2021
	POLONEZ BIS 2	2022
	POLONEZ BIS 3	2022

¹⁰⁰ Konkurs MOZART jest przeprowadzany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencją Austrian Science Fund (Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung, zgodnie z procedurą agencji wiodącej Lead Agency Procedure. Konkurs jest skierowany do polskich zespołów badawczych, które wspólnie z partnerskim zespołem austriackim wystąpią z wnioskiem o sfinansowanie projektu.

¹⁰¹ Konkurs ALPHORN-COVID-19 jest przeprowadzany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencją Swiss National Science Foundation. W konkursie ALPHORN-COVID-19 rolę agencji wiodącej pełni SNSF. Celem jest wsparcie innowacyjnych projektów, które mogą przynieść rezultaty tak szybko, jak to możliwe oraz przedstawienie odpowiednich zaleceń i rozwiązań w walce z kryzysem Covid-19.

¹⁰² POLONEZ to konkurs adresowany do naukowców przyjeżdżających z zagranicy, którzy chcą prowadzić badania naukowe w polskich jednostkach. Do programu może przystąpić osoba mająca stopień naukowy doktora lub przynajmniej 4 lata doświadczenia badawczego w pełnym wymiarze czasu pracy, która w okresie 3 lat przed terminem ogłoszenia konkursu nie mieszkała, nie pracowała ani nie studiowała w Polsce dłużej niż 12 miesięcy.

¹⁰³ POLONEZ BIS jest skierowany do naukowców zainteresowanych rozwojem w środowisku najlepszych instytucji naukowych w Polsce. Program jest otwarty dla wszystkich kandydatów niezależnie od reprezentowanej dyscypliny naukowej, narodowości, wieku oraz płci. Laureaci wybrani w transparentny, bezstronny i rzetelny sposób, w dwuetapowej procedurze prowadzonej przez krajowych i międzynarodowych ekspertów, sami wybiorą instytucję przyjmującą, w której poprowadzą swoje projekty, a także będą mieli okazję stworzyć własne plany rozwoju zawodowego.

Fundusze Norweskie i EOG	IdeaLab ¹⁰⁴ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
	GRIEG ¹⁰⁵ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
	POLS ¹⁰⁶ (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
	Stypendia dla naukowców z Ukrainy bez stopnia naukowego doktora	2022

¹⁰⁴ IdeaLab to jeden z trzech konkursów finansowanych z funduszy norweskich i funduszy EOG na lata 2014–2021 w ramach programu „Badania podstawowe”. NCN jest operatorem programu, który jest realizowany we współpracy z Norweską Radą Badań. Celem programu jest wzmacnianie współpracy badawczej pomiędzy Polską a Norwegią, Islandią i Liechtensteinem oraz rozwój wiedzy opartej na badaniach. Konkurs IdeaLab zostanie przeprowadzony zgodnie z formułą „sandpit” opracowaną przez Radę Nauk Ścisłych i Technicznych Wielkiej Brytanii i stosowaną przez Norweską Radę Badań pod nazwą IdeaLab. Głównym elementem konkursu są warsztaty IdeaLab, podczas których uczestnicy reprezentujący instytucje badawcze, organizacje pozarządowe czy inne instytucje publiczne lub prywatne zmierzają się z wyzwaniami dla społeczeństwa opisanymi w ogłoszeniu konkursowym. Nowatorska formuła warsztatów wspiera opracowanie przełomowych, interdyscyplinarnych i innowacyjnych koncepcji projektów badawczych.

¹⁰⁵ GRIEG to drugi z trzech konkursów finansowanych z funduszy norweskich i funduszy EOG na lata 2014–2021 w ramach programu „Badania podstawowe”. NCN jest operatorem części programu poświęconej badaniom podstawowym. Celem programu jest rozwój wiedzy opartej na badaniach, wzmacnianie polsko-norweskiej współpracy badawczej, podnoszenie jakości publikacji, szczególnie w naukach humanistycznych, wspieranie rozwoju młodych naukowców oraz budowanie pozytywnego odbioru badań naukowych w społeczeństwie. GRIEG obejmuje wszystkie dziedziny nauki (panele dyscyplin NCN), ze szczególnym uwzględnieniem badań polarnych i badań z zakresu nauk społecznych.

¹⁰⁶ POLS to trzeci z konkursów finansowanych z funduszy norweskich na lata 2014–2021 w ramach programu „Badania podstawowe”. NCN jest operatorem części programu poświęconej badaniom podstawowym. POLS jest konkursem wspierającym mobilność realizowanym w formule małych grantów dla naukowców z zagranicy (z całego świata), chcących prowadzić badania w Polsce. Przyjazd zarówno uznanych, jak i obiecujących naukowców, mających co najmniej stopień naukowy doktora, przyczyni się do wzmocnienia potencjału naukowego polskich jednostek badawczych.

Załącznik D. Wartości wskaźników monitorujących ocenę oferty konkursowej oraz jakość wdrażania konkursów NCN w latach 2011-2023

Tabela 1. Wartości wskaźników służących do monitorowania oferty konkursowej NCN w latach 2011-2023

1a. Wysokość dotacji przekazana NCN na realizację zadań ustawowych (dotacja ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
500 473 000 zł	833 371 000 zł	879 993 000 zł	885 050 000 zł	906 881 000 zł	1 027 172 000 zł	1 149 440 000 zł	1 334 369 000 zł	1 268 371 000 zł	1 277 032 000 zł	1 307 873 000 zł	1 432 744 000 zł	1 435 556 000 zł

1b. Dotacja celowa na zadania (po zmianach w trakcie roku)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
471 021 000 zł	808 745 000 zł	847 315 000 zł	841 122 000 zł	871 122 000 zł	991 122 000 zł	1 110 951 000 zł	1 226 122 000 zł	1 226 122 000 zł	1 238 772 000 zł	1 269 000 000 zł	1 392 144 000 zł	1 392 144 000 zł

1c. wysokość dotacji celowej w stosunku do poprzedniego roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
100%	172%	105%	99%	104%	114%	112%	110%	100%	101%	102%	110%	100%

1d. Wysokość środków przeznaczonych na finansowanie projektów badawczych, staży, stypendiów i innych działań naukowych w konkursach NCN rozstrzygniętych w danym roku (dotacja celowa)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
470 021 000 zł	808 239 000 zł	847 315 000 zł	841 122 000 zł	871 122 000 zł	991 122 000 zł	1 110 951 000 zł	1 226 122 000 zł	1 226 122 000 zł	1 238 772 000 zł	1 269 000 000 zł	1 392 144 000 zł	1 392 144 000 zł

1e. wysokość środków przeznaczonych na obsługę konkursów NCN (dotacja podmiotowa)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
28 652 000 zł	24 705 000 zł	32 147 000 zł	35 347 000 zł	34 347 000 zł	34 638 000 zł	37 077 000 zł	37 077 000 zł	33 801 000 zł	33 400 000 zł	36 700 000 zł	37 670 000 zł	40 133 000 zł

1f. udział 1d w 1a (%)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
94%	97%	96%	95%	96%	96%	97%	92%	97%	97%	97%	97%	97%

1g. udział 1e w 1a (%)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
6%	3%	4%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%

2a. Liczba ogłoszonych konkursów, w których zaangażowane jest NCN w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
11	19	17	15	21	23	22	26	23	20	25	21	21	264

2b. Liczba konkursów krajowych ogłoszonych przez NCN w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
11	15	13	12	13	12	12	13	13	11	9	10	9	153

2c. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych w ramach konkursu POLONEZ i POLONEZ BIS

2015	2016	2021	2022	Suma
1	2	1	2	6

2d. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych, w których NCN jest zaangażowane w ramach współpracy dwustronnej w danym roku

2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
1	1	2	4	3	4	1	1	1	18

2e. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych, w których NCN jest zaangażowane w ramach współpracy wielostronnej w danym roku

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
4	4	2	7	8	8	9	5	4	13	7	11	82

2f. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych w ramach Funduszy Norweskich

2019	2020	2022	Suma
2	1	1	4

2g. Liczba ogłoszonych konkursów - pozostałe (ArtiQ)

2021	Suma
1	1

3a. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów, w których NCN jest zaangażowane, rozstrzygniętych w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
7 826	12 093	10 599	11 452	11 261	9 808	10 781	11 981	10 978	12 856	11 358	10 699	10 644

3b. Liczba wniosków złożonych w ramach krajowych konkursów NCN rozstrzygniętych w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
7 826	12 093	10 564	11 432	11 149	8 980	10 178	11 584	10 424	12 281	10 661	10 020	10 043

3c. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów POLONEZ rozstrzygniętych w danym roku

2016	2017	2022	2023
771	380	304	230

3d. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych dwustronnych, w których NCN jest zaangażowane, rozstrzygniętych w danym roku

2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
96	155	298	474	88	403	23	125

3e. Liczba wniosków (z udziałem Polaków) złożonych w ramach konkursów międzynarodowych wielostronnych rozstrzygniętych w danym roku

Rok rozstrzygnięcia	Liczba wniosków złożonych	w tym full proposals
2013	184	35
2014	81	20
2015	34	16
2016	221	57
2017	187	68
2018	173	99
2019	116	80
2020	202	78
2021	399	294
2022	470	251
2023	349	239

3f. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych finansowanych w obrębie Funduszy Norweskich

2020	2022
409	101

3g. Liczba wniosków złożonych w konkursach rozstrzygniętych w danym roku - pozostałe (ArtiQ)

2023
7

4a. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów, w których NCN jest zaangażowane, dla których nabór zakończył się w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
14 869	10 003	11 458	12 066	9 799	9 908	10 356	12 344	11 362	11 795	11 005	10 739	10 485

4b. Liczba wniosków złożonych w ramach krajowych konkursów NCN, dla których nabór zakończył się w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
14 869	9 986	11 440	11 950	9 289	9 021	10 023	11 737	10 915	11 303	10 328	10 066	10 090

4c. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów POLONEZ, dla których nabór zakończył się w danym roku

2015	2016	2021	2022
452	699	151	383

4d. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych dwustronnych, w których NCN jest zaangażowane, dla których nabór zakończył się w danym roku

2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023
96	155	253	495	54	258	226	125

4e. Liczba wniosków (z udziałem Polaków) złożonych w ramach konkursów międzynarodowych wielostronnych, dla których nabór zakończył się w danym roku

Rok zakończenia naboru	Liczba wniosków złożonych	w tym full proposals
2012	149	17
2013	35	18
2014	81	20
2015	192	58
2016	137	33
2017	143	80
2018	195	112
2019	178	83
2020	209	135
2021	558	293
2022	278	189
2023	402	270

4f. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych finansowanych w obrębie Funduszy Norweskich, dla których nabór zakończył się w danym roku

2019	2020	2022
310	99	101

4g. Liczba wniosków złożonych, dla których nabór zakończył się w danym roku - pozostałe (ArtiQ)

2021
7

Tabela 2. Wartości wskaźników służących do monitorowania jakości wdrażania procedur konkursowych NCN w latach 2011-2023

1a. Łączny liczbowy wskaźnik sukcesu dla krajowych konkursów NCN rozstrzygniętych w danym roku

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	24%	21%	23%	16%	19%	26%	29%	22%	22%	17%	22%	19%	16%

1b. Liczbowy wskaźnik sukcesu w poszczególnych grupach nauk w danym roku

GRUPA NAUK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
HS	27%	22%	22%	15%	15%	23%	23%	19%	19%	15%	19%	16%	14%
NZ	22%	18%	22%	16%	20%	27%	31%	22%	23%	18%	25%	20%	16%
ST	23%	21%	25%	17%	21%	28%	32%	24%	24%	19%	23%	20%	16%

1c. Liczbowy wskaźnik sukcesu dla poszczególnych typów konkursów w danym roku

Typ konkursu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
COVID-19										7%			
ETIUDA			28%	32%	33%	39%	25%	42%	42%	19%			
FUGA		18%	28%	24%	25%	30%							
HARMONIA	22%	18%	21%	19%	15%	21%	26%	26%	27%				
MAESTRO		13%	19%	6%	9%	13%	16%	13%	12%	19%	16%	14%	7%
MINIATURA							39%	19%	30%	21%	37%	28%	35%
OPUS	24%	23%	24%	15%	19%	25%	25%	20%	17%	15%	17%	16%	10%
PRELUDIUM	25%	19%	23%	16%	20%	27%	30%	24%	21%	16%	22%	12%	11%
PRELUDIUM BIS										38%	41%	43%	23%
SONATA	20%	21%	23%	14%	16%	25%	25%	25%	19%	16%	16%	21%	13%
SONATA BIS		23%	15%	14%	14%	22%	25%	26%	25%	19%	18%	22%	15%
SONATINA							28%	30%	27%	22%	33%	20%	21%
SYMFONIA			15%	10%	10%	13%							
UKRAINA												24%	
UWERTURA							29%	38%	24%	50%			

1d. Liczba wniosków złożonych w konkursach w danym roku

Typ konkursu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
COVID-19										262			
ETIUDA			370	320	280	332	389	355	381	448			
FUGA		268	177	210	214	238							
HARMONIA	312	283	614	290	350	242	196	202	206				
MAESTRO		755	357	142	156	110	88	87	93	64	68	73	72
MINIATURA							2 120	3 728	2 179	2 255	1 898	1 815	1 786
OPUS	3 691	4 939	4 200	4 898	4 640	3 638	3 617	3 806	3 930	4 557	4 436	3 849	4 105
PRELUDIUM	2 408	4 060	3 189	3 362	3 121	2 366	2 351	2 286	2 182	2 818	2 217	2 163	2 153
PRELUDIUM BIS										255	282	229	248
SONATA	1 415	1 518	1 287	1 780	1 702	1 489	882	607	858	990	1 123	1 139	1 094
SONATA BIS		270	330	371	414	408	388	338	351	404	427	382	400
SONATINA							123	154	190	166	160	157	185
SYMFONIA			40	59	62	38							
UKRAINA												213	
UWERTURA							24	21	21	8			

1e. Liczba wniosków zakwalifikowanych w konkursach w danym roku

Typ konkursu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
COVID-19										19			
ETIUDA			103	101	93	130	98	148	159	87			
FUGA		49	50	51	54	72							
HARMONIA	68	50	132	54	53	52	51	53	55				
MAESTRO		99	68	9	14	14	14	11	11	12	11	10	5
MINIATURA							830	724	644	464	695	509	626
OPUS	901	1 132	1 000	756	880	918	890	758	673	706	743	617	404
PRELUDIUM	611	774	747	537	622	649	695	538	468	452	496	259	231
PRELUDIUM BIS										97	116	98	58
SONATA	289	326	290	250	272	373	224	153	160	160	181	239	139
SONATA BIS		61	50	52	60	91	97	87	87	75	78	85	58
SONATINA							34	46	51	37	52	32	38
SYMFONIA			6	6	6	5							
UKRAINA												51	
UWERTURA							7	8	5	4			

2. % wniosków niezakwalifikowanych ze względu na niespełnienie kryterium badań podstawowych

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
11,0%	3,6%	1,6%	1,0%	1,1%	1,7%	0,8%	0,5%	0,5%	0,7%	0,3%	0,1%

3. % wniosków odrzuconych formalnie w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
3,0%	11,1%	5,7%	6,1%	4,1%	5,9%	4,5%	8,0%	4,3%	2,2%	3,0%	1,6%	1,6%

4a. Liczba rozstrzygniętych konkursów, w których NCN jest zaangażowane w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
4	11	19	16	17	20	22	22	22	27	22	24	23	247

4b. Liczba konkursów krajowych rozstrzygniętych w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
4	11	14	12	12	12	12	12	12	13	9	10	9	142

4c. Liczba konkursów międzynarodowych w ramach konkursu POLONEZ rozstrzygniętych w danym roku

2016	2017	2022	2023	Suma
2	1	2	1	6

4d. Liczba konkursów międzynarodowych dwustronnych, w których NCN jest zaangażowane rozstrzygniętych w danym roku

2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
1	1	2	4	4	3	1	1	17

4e. Liczba konkursów międzynarodowych wielostronnych, w których NCN jest zaangażowane, rozstrzygniętych w danym roku

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
5	4	4	6	8	8	6	7	10	10	11	77

4f. Liczba konkursów międzynarodowych finansowanych w ramach Funduszy Norweskich, rozstrzygniętych w danym roku

2020	2022	Suma
3	1	4

5a. Liczba wniosków zakwalifikowanych do finansowania w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
1 869	2 491	2 452	1 819	2 073	2 390	3 035	2 557	2 411	2 228	2 478	2 093	1 688	29 584

5b. Liczba wniosków krajowych zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
1 869	2 491	2 446	1 816	2 054	2 304	2 940	2 526	2 313	2 113	2 372	1 900	1 559	28 703

5c. Liczba wniosków w ramach konkursu POLONEZ zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2016	2017	2022	2023	Suma
75	36	107	50	268

5d. Liczba wniosków we współpracy międzynarodowej dwustronnej zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
17	38	18	77	9	44	3	13	219

5e. Liczba wniosków we współpracy międzynarodowej wielostronnej zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
6	3	2	11	21	13	21	18	62	43	65	265

5f. Liczba wniosków finansowanych w obrębie Funduszy norweskich, zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2020	2022
88	40

5g. Liczba wniosków finansowanych w obrębie ArtiQ

2023
1

6. Liczba projektów realizowanych we współpracy międzynarodowej zakwalifikowanych w konkursie HARMONIA w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Suma
68	50	132	54	53	52	51	53	55	568

7. % zaangażowanych w proces oceny projektów recenzentów zagranicznych

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
9%	22%	40%	62%	79%	91%	92%	92%	96%	95%	96%	97%	98%

8. Stosunek liczby wykonanych recenzji zagranicznych do wszystkich recenzji zewnętrznych

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
6%	14%	31%	57%	75%	91%	92%	92%	96%	95%	96%	97%	98%

Tabela 3. Wartości wskaźników służących do monitorowania efektów finansowanych przez NCN badań naukowych

1. Liczba złożonych i rozliczonych raportów końcowych z realizacji projektów

17 464

Liczba złożonych raportów końcowych

15 406

Liczba rozliczonych projektów

Typ konkursu	Liczba złożonych raportów końcowych	Liczba rozliczonych projektów
OPUS	7 181	6 333
PRELUDIUM	5 459	4 808
SONATA	2 229	1 997
ETIUDA	876	792
HARMONIA	529	476
SONATA BIS	408	361
FUGA	269	267
MAESTRO	213	206
SONATINA	116	64
BEETHOVEN	58	41
UNISONO	47	37
SYMFONIA	22	16
SHENG	18	2
DAINA	16	6
POLS	11	
PRELUDIUM BIS	6	
UWERTURA	4	
IDEALAB	1	
POLONEZ BIS	1	

GRUPA NAUK	Liczba złożonych raportów końcowych	Liczba rozliczonych projektów
HS	4 875	4 198
NZ	5 321	4 558
ST	7 268	6 650

PANEL	Liczba złożonych raportów końcowych	Liczba rozliczonych projektów
HS1	418	357
HS2	743	685
HS3	893	754
HS4	1 226	1 085
HS5	749	609
HS6	846	708
NZ1	574	509
NZ2	366	306
NZ3	552	452
NZ4	569	488
NZ5	620	504
NZ6	337	279
NZ7	808	689
NZ8	569	494
NZ9	926	837
ST1	510	460
ST2	557	507
ST3	507	469
ST4	783	697
ST5	1 421	1 336
ST6	477	429
ST7	563	533
ST8	1 399	1 277
ST9	265	244
ST10	786	698

2. Liczba stanowisk w sektorze nauki finansowanych ze środków NCN*

1) liczba stanowisk ogółem

116 897

2) zatrudnienie w formie etatu

9 836

3) zatrudnienie w pełnym wymiarze etatu

4 761

4) Średnia liczba stanowisk na projekt

5,3

* Oszacowano na podstawie złożonych raportów rocznych i końcowych z realizacji projektów badawczych

3. Liczba publikacji naukowych*

Rodzaj publikacji	HS	NZ	ST
Publikacje książkowe / rozdziały w publikacjach książkowych	8 657	715	2 676
Publikacje w czasopismach	18 721	17 621	44 962
Teksty w publikacjach pokonferencyjnych	3 626	10 217	19 393

* Wykazane zostały publikacje opublikowane lub przyjęte - ze względu na rzetelność danych ich liczba została określona na podstawie danych pochodzących tylko z rozliczonych raportów końcowych.

4. Liczba uzyskanych tytułów/stopni naukowych*

Stopień/tytuł naukowy	HS	NZ	ST
dr	1 033	1 695	2 728
dr hab.	366	383	686
prof.	53	87	183
tytuł zawodowy	402	2 609	3 789

* Dane dotyczą pozycji wykazanych w złożonych raportach końcowych.